Carolina van Eldenberg. Eerste deel

Petronella Moens

bron
Petronella Moens, *Carolina van Eldenberg. Eerste deel*. François Bohn, Haarlem 1811

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/moen006caro01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

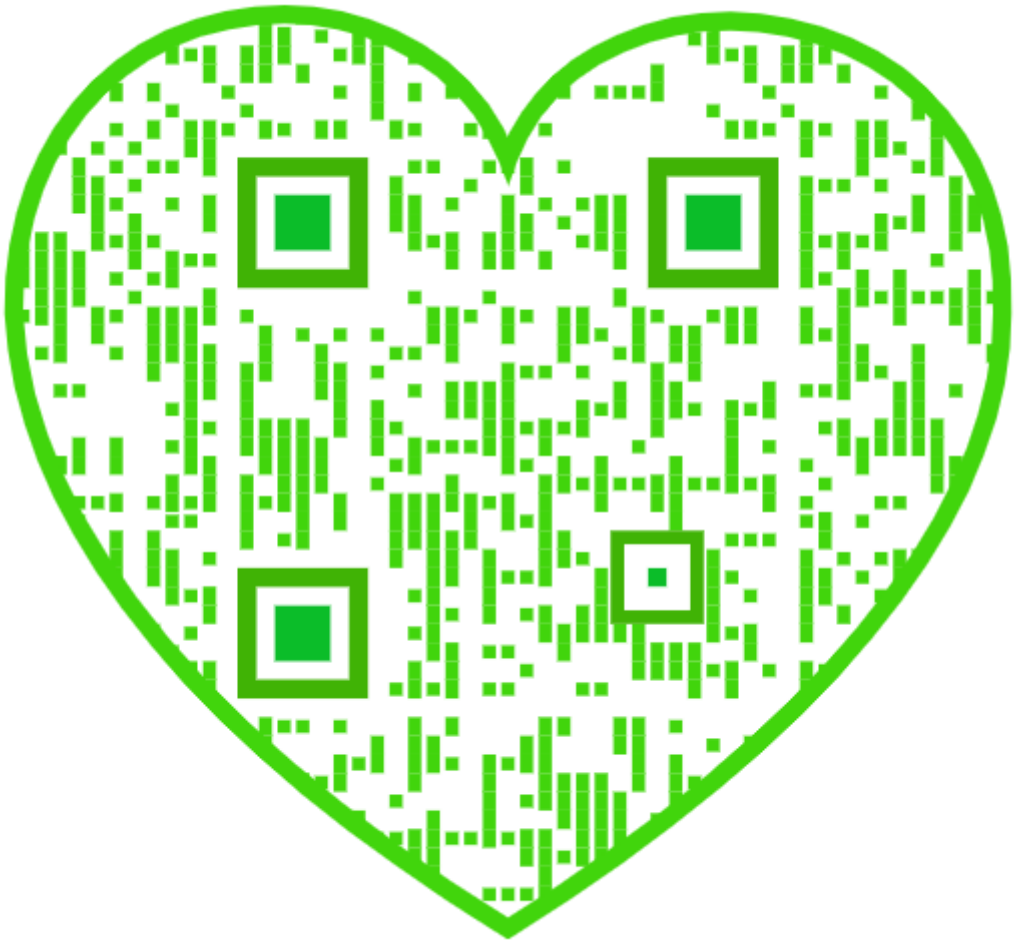

Carolina van Eldenberg.

Carolina aan Mevrouw Edeling.

Lieve Tante!

De toebereidselen tot mijn bruiloftsfeest worden gemaakt; de plegtige dag, waarop mijn lot met dat van EDUARD, voor geheel het tegenwoordige leven, vereenigd wordt, nadert; mijne hand beeft, terwijl ik dit schrijf; morgen, ach! geliefde moederlijke Vriendin! morgen is uwe CAROLINA VAN ELDENBERGS Echtgenoote. Neen, morgen is uwe CAROLINA niet meer het vrijheid en vreugde ademende Meisje, dat geene andere zorg, dan voor het genoegen des besten Vaders, wiens geluk zij uitmaakte, pleeg te kennen; morgen strengelen mij de onverbreekbare huwelijksbanden aan den jongeling, die de vrolijke speelgenoot mijner kindsheid was, die ik zusterlijk beminde, ja, aan wien ik mijn schuldeloos hart, dat toen met het zijne een-

stemmig klopte, voor eeuwig verpande; maar wiens liefde voor mijn verkoeld - tranen wisschen hier mijne letteren uit - ach! wiens liefde voor mij geheel uitgedoofd is. Waarlijk, EDUARD bemint mij niet meer, of liever, zijn hart is niet meer vatbaar voor de heilige aandoeningen der ware, der zuivere liefde. Aan u alleen vertrouw ik dit droevig geheim, dat ik zoo gaarne voor mij zelve zou willen verbergen.

Sedert lange heeft de toon, die allengs duidelijker in zijne brieven begon te heerschen, mij diep in de ziel gegriefd; schoon de opregtste liefde, de reinste, zusterlijke vriendschap nog voor hem bleef pleiten. Tranen, die ik niet bedwingen kon bij het lezen van EDUARDS laatste brieven, hebben meer dan eenmaal de smart, die in mijnen boezem knaagde, verraden. Mijn dierbare Vader begreep alles; doch hij tragtte mij te vertroosten. ‘EDUARD ontving van de natuur’ - zoo sprak de lieve Grijsaard, wanneer ik mijne bekommeringen niet voor hem kon verbergen - ‘de voortreffelijkste hoedanigheden. Zijn ongewapend hart moge, gedurende zijne buitenlandsche reis, door de menigvuldige verstrooijingen verwilderen, of zelfs voor de verleiding wel eens beswijken; maar - geheel ondeugend zal EDUARD nooit worden. Gij mijn Kind! gij zult hem de deugd weêr op nieuw trouw doen zweren, en het huisselijk geluk zal eens bij u beiden onverwinnelijk post vatten.’ Met oogen, die door hoop en vreugd schitterden,

zag mij dan de edele Man aan, of hij drukte mij, onder de blijmoedigste voorspellingen, aan zijn beminnend vader-hart; en zou ik zijne vrolijke voor-uitzigten door mijn angstvalligheid dan verdonkerd hebben? Ach neen! lieve Tante! ik dwong vaak mij zelve, om met een meer vrolijk oog mijn toekomend lot te beschouwen. Ook scheen het tegenwoordig genot der vaderlijke teederheid mijn treurig voorgevoel geheel te doen insluimeren, en ik gaf mij niet zelden weêr over aan de vleijendste droomen; doch die droomen zijn voorbij, voor altijd voorbij, sedert het oogenblik, waar in ik EDUARD, na zijn vierjarig afzijn, weder ontmoette.

Ruim een maand vroeger, dan zijne brieven hadden doen verwachten, verscheen hij aan het huis van zijn' Vader, vergezeld door den Heer VAN NIEUWVLIED, dien hij zijnen Vriend noemt. ELDENBERG leerde dezen edelaardigen Jongeling, nu een jaar geleden, eerst te *Napels* kennen. NIEUWVLIED bevond zich toen aldaar onder de bescherming van zijnen braven Gouverneur, of liever, van zijnen vaderlijken Vriend, aan wien hij de vorming van zijn verstand en hart te danken had, en die nu, ter voltooijing van zijne opvoeding, de voornaamste gedeelten van Europa met hem doorreisde, Ach! zoo EDUARD dezen zijnen jongen Vriend vroeger had gekend, zo hij de wijze, de mensch-lievende zorg van den Heer DALHEIM, van wien NIEUWVLIED altijd met geestvervoering spreekt, vroeger had kunnen genieten, voorzeker zou als

dan de natuurlijk goeden aanleg van zijne ziel voor ontaarding zijn beveiligd gebleven. Nog den zelfden dag, waarop EDUARD was terug gekomen, ontving ik daar berigt van; de goedhartige EMILIA schreef mij de volgende regelen:

‘Geliefde Vriendin!

Op het onverwachts is EDUARD te huis gekomen. Wat hem bewogen heeft, om zoo als *in cognito* te reizen, en even als een onligchamelijk verschijnsel ons voor de oogen te komen, begrijp ik niet. Hij schreef ons nog in zijn' laatsten brief, dat hij, omtrent op den langsten dag van het jaar, het bekoorlijk *Napels* dacht te verlaten, en heden, den vijftienden van Bloeimaand, ademt hij reeds onze Geldersche lucht in. Nu, hoe dit zij, ik ben hartelijk blijde. Oom was niet minder verrast dan ik, en verwelkomde EDUARD op eene heel zonderlinge wijze. Lang was de oude Man maar half te vreden op zijn' Zoon, omdat deze meer gelds verteerde, - Oom noemde het verkwisten - dan volgens eene gezonde berekening noodig was. Doch daar kan ik niet over oordeelen; want wie weet, hoe vreesselijk duur alles in dat groote, verafgelegene *Napels* is. Nu dan, die ontevredenheid van Oom maakte met de natuurlijke vreugde, die alle Ouders, van mijne Kanarijvogeltjes af, tot de Engelen, in menschelijke gedaanten toe, bij het zien

van hun kroost meer of min gevoelen, een verwonderlijk mengsel. EDUARD heeft een' Vriend medegebragt, den jongen Heer VAN NIEUWVLIED, die eenige weken hier blijft, en mij vrij wel bevalt. Morgen komen wij allen bij u. Ik dacht eerst, u hiervan niets te melden, en verbeelde mij reeds, hoe gij zoudt opzien, wanneer ik, aan den arm van uwen EDUARD, de laan naar uw geliefd prieeltje kwam opwandelen, waar gij dan zeker, door lieve lenteluchtjes omwaaid, aan uwen Minnaar zoudt zitten denken. Doch zulk eene sterke verrassing was welligt voor uw teeder verliefd duiven-hartje niet raadzaam. Ik besloot dus u te schrijven, en onzen getrouwen HENDERIK nog eens vliegende in de avondschemering naar *Vredenburg* te zenden. Nu lieve CAROLINA! morgen voer ik uwen ADONIS u in de armen. Houd u intusschen, gedurende den naderenden nacht, met de bevalligste droomen van hem bezig; gij zult hem veel veranderd vinden. Hij spreekt niets dan van het voltrekken zijns huwelijks met u. Gij zijt de aan hem verloofde Bruid, zegt hij. Zoodat ik niets dan Feestdagen heb te wachten. Vaarwel lieve CAROLINA! ik blijf uwe opregte Vriendin

EMILIA'

Luid klopte mijn hart, bij het lezen van dit briefje. De strijdigste aandoeningen woelden door mijne ziel. O! hoe vurig wenschte ik toen naar

uw bijzijn, dierbare Beschermster van mijne jeugd! Mijn lieve Vader scheen verheugd te zijn; hij verlangde sedert eenige maanden met drift naar de komst van EDUARD. Ach! ik weet het, de goede, de edele Man, die den dood waant te zien naderen, wenscht hartelijk, zijn eenig, zijn geliefd Kind, nog vóór zijn sterven, in de armen van eenen Echtgenoot gelukkig te zien, dien hij zelf uitkoos. Toen ik hem zeide, dat EDUARD reeds aan het huis van deszelfs Vader was, en ons morgen zou komen zien, sloot hij mij met verwildering in zijne armen. ‘Nu zal mijn wensch vervuld worden.’ - zoo sprak hij - ‘Ik zal u gehuwd zien, mijne Dochter! en gerust sterven. De goede God heeft mijn gebed verhoord, en mijn leven zoo lang gerekt. Nu verlaat ik blijmoedig mijn' post hier op deze aarde. Niets hecht mij toch aan dit leven, dan gij, mijne geliefde Dochter! U zonder eenen beschermer, die, even gelijk ik, uw geluk met zijn bloed zou willen koopen, in deze woelige wereld achter te laten: dit denkbeeld zou mijne borst, bij het ademen van den jongsten snik benaauwd hebben. Maar nu lief Kind! dank zij den Hemel! nu geef ik u over aan den Jongeling, die u lief heeft, aan den Zoon van hem, die uw' Vader eens aan den dood ontrukte.’

O lieve Tante! gij had in die oogenblikken mijn' braven Vader moeten zien; elke trek van zijn edel gelaat sprak de taal van zijne reine,

welmeenende ziel; een heldere traan blonk in zijne zegenende oogen, en de glimlach der heiligste vader-vreugde zweefde op zijne lippen, terwijl hij mij den teedersten kus op de wangen drukte. En waarlijk! de zachte aandoeningen des lieven Grijsaards schenen in mijn hart over te vloeijen; mijne bekommeringen waren vergeten; EDUARD stond, weêr als de onschuldige vrolijke Jongeling, vol liefde en opkiemende grootheid mij voor den geest; en met het hartelijkste verlangen zag ik den volgenden dag te gemoet. Ook scheen het eerste wederzien van hem, die zich reeds mijnen Bruidegom noemde, aan mijn verlangen te beantwoorden. Zijne vreugde, zijne teederheid vloeide zoo geheel uit zijn hart; - ach! - hij scheen in die oogenblikken niets verloren te hebben van zijn vrij, zijn open karakter, dat door natuurlijkheid en onschuld hoogachting en liefde pleeg in te boezemen; en ik droomde mij weêr gelukkig.

Doch het waren slechts oogenblikken der zoetste bedwelming. EDUARD'S aangenomene zedenloosheid wekte mij welhaast uit alle bekoorlijke droomen, en deed mij geheel het gewigt van mijn naderend lot gevoelen. Neen, ik kan EDUARD, gelijk hij waarlijk is, u niet beschrijven. Ook gij, lieve Tante! gij waart eenmaal de Vriendin van den zoo veel beloovenden Jongeling; en sedert mijn Vader mijne jeugdige hand, op de plegtigste wijs aan hem geschonken had, werd zijne vriendschap u nog veel meer belangrijk. En hoe gulhartig,

hoe vertrouwelijk schonk hij u die vriendschap! O! welk eene verwoesting hebben de vier jongst verloopene jaren in de ziel des Jongelings niet te weeg gebragt! Hij stelt zijn' roem in losheid van zeden, en in het laaghartigst verzaken der heiligste pligten, wier betrachten niet volstrekt tot instandhouding der maatschappelijke orde behoort. Hij scherpt zijn vernuft, om met den schoonen Godsdienst, dien hij tot zijn ongeluk nooit regt leerde kennen, den spot te drijven. O! menigwerf heeft hij mijn hart reeds doen bloeden, wanneer hij, in eene vlaag van zinnelooze dartelheid niets ontziende, mijn' braven Vader, wiens naauwgezette, maar toch altijd redelijke gevoelens hem zoo eerwaardig maken, op de onedelste wijs hoonde. Vrouwelijke deugd noemt hij eene hersenschim, niet nooit bestond; het huwelijk is bij hem niets meer, dan eene maatschappelijke verbindtenis, met geen ander oogmerk ingesteld, of in stand gehouden, dan om alle verwarring voor te komen, en volgens de burgerlijke wetten de regte Erfgenamen der nagelatene eigendommen aan te wijzen. ‘Elk Man,’ - zegt hij - ‘wiens naam in de maatschappij niet ongeacht is, of die eenige bezittingen van belang heeft, handelt verstandig, wanneeer hij zich met eene Vrouw wettig verbindt, opdat zijn naam en zijne goederen aan de kinderen, uit zulk een huwelijk verwekt, mogen overgaan, en hij zijn maatschappelijk leven hier door eeuwen lang moge doen voortduren. Voor het

overige is de gehuwde Man volkomen vrij, en heeft het regt, om de neigingen van zijn hart te volgen.' Lieve Tante! en aan dezen Man moet ik mijn geluk toevertrouwen. Aan hem verbonden, ach! aan hem vreesselijk vast gekluisterd, moet ik den weg naar het graf voleindigen. Hij schaamt zich niet in mijne tegenwoordigheid, op zijne overwinningen - gelijk hij die noemt - onder de Napolitaansche Schoonen te roemen. Zijne grootste vleijerij bestaat, in mij met zijne bekoorlijke CLEMENTINA- dit moet wel de meest begunstigde Minnares van hem zijn - te vergelijken.

De oude Heer VAN ELDENBERG schijnt bij uitnemenheid met de denkwijs van zijn' Zoon ingenomen, en lacht met welgevallen om elke losse, of zelfs dubbelzinnige uitdrukking, die mijne ziel met bittere smart vervult. Ik zie, hoe mijn brave Vader zich innerlijk bedroeft. Doch gij kent de onverzettelijkheid, waar mede de waardige Grijsaard aan het houden van zijn eens gegeven woord gewoon is zich te hechten. Ik heb alles beproefd; ik heb mijn' Vader gebeden, om het voltrekken van mijn huwelijk tegen te houden, ach! slechts maar te vertragen; doch te vergeefs! De goede Man kon mijne tranen niet zien; maar met een afgewend gelaat zeide hij: 'CAROLINA! voor het oog van den Alwetenden zijt gij, nu vier jaren geleden, met EDUARD vereenigd. Met eenen plegtigen eed verzekerde ik toen, dat gij aan hem alleen toebehoordet, en dat ik alle mijne regten op u wilde afstaan, zoo ras hij dit vorderen zoude.

Kan ik dien eed verbreken? Mijn Kind! zijt getroost. Aan uwe hand zal hij tot de deugd terug keeren. O! dat uw ongeluk mijn laatste levensgenot niet moge vergiftigen!'

Ook aan EDUARD heb ik uit de volheid van mijn hart verzekerd, dat wij niet meer voor elkander geschikt zijn. Ja, lieve Tante! ik heb hem gebeden, met heete tranen heb ik hem gebeden, om mij door het huwelijk niet rampzalig te maken. Ook scheen hij waarlijk toen bewogen. Hij staarde mij aan, met die zelfde teedere, sprekende blikken, waar mede zijne nog onbedorvene ziel zoo vaak als in de mijne overvloeide. Bevende drukte hij mijne hand aan zijne lippen. 'Mijne CAROLINA!' - zeide hij met eene ontroerde stem - 'neen! rampzalig zult gij niet zijn; ik bemin u, ik zal ook uwe liefde weêr waardig worden. Neen! ik ontsla u niet; door u moet ik weêr gelukkig zijn. Laat ik deze tranen afdroogen; het moeten de laatste zijn, die uw EDUARD u ooit afperste.' O laat ik het u bekennen, lieve moederlijke Vriendin! die oogenblikken waren mij heilig en dierbaar; EDUARD scheen aan mij weder gegeven. Ach! hij scheen weêr de lieveling mijner blijde jeugd. Ik zonk in zijne armen; hij deed de plegtigste beloften, om alles, wat naar zedenloosheid zweemt, uit zijne ziel te verbannen, en hij perste mij de toestemming af, om op den dag, die door zijn' Vader tot onzen bruiloftsdag was verkozen, ons huwelijk te doen inzegenen. Was dit zwakheid van mij? Doch wat kon een martelend uitstel mij

baten? Men beschouwde mij immers als reeds met EDUARD verbonden. Maar het zijn de laatste tranen niet geweest, die hij mij afperste; de laatste! ach! de laatste zal ik eerst weenen, wanneer voor mijn brekend oog de zinnelijke wereld verdwijnt.

Diep in de ziel van EDUARD leeft voorzeker nog het waar gevoel, of het grondbeginsel der deugd; maar ik weet niet, wat hem dwingt, om dat op alle mogelijke wijzen te onderdrukken. Want hij schaamt zich over elke opkomende goede gedachte. Hij ontvangt nu en dan brieven uit *Napels*, die naar allen schijn voedsel geven aan zijne ligtzinnigheid; want ik heb duidelijk opgemerkt, dat hij telkens, na het lezen van deze brieven, zich meer over elke schaduw van ingetogenheid schaamt; en door woestheid en spotlust, die hem toch niet natuurlijk eigen zijn, zich tot den rang van zulke ellendelingen, die op den naam van Vrijdenker of sterken Geest den verachtelijksten roem dragen, tracht te verheffen. Ach!, voorzeker is EDUARD, wiens jeugdige ziel zich slechts in hare onschuld verheugde, maar nooit de glorie der ware deugd had leren gevoelen, voor de verleiding bezweken. Hij moet noodzakelijk binnen weinige maanden op nieuw eene reis naar het door hem zoo geliefde *Napels* doen. Dringende belangen vorderen, volgens zijn zeggen, deze reis.

Het wordt tijd lieve Tante! dat ik dezen afbreek. EMILIA, die gedurende mijne bruids-dagen op *Vredenburg* de lieve lente-lucht met mij geniet, zie

ik van eene wandeling, die zij met mijn' Vader deed, terug komen. Dit beminnelijk, altijd blijmoedig Meisje schenkt mij al den troost der hartelijk deelnemende Vriendschap; zij beschouwt zeker alles in een veel helderder licht dan ik; maar is de kommer, die mijn hart zoo zwaar drukt ongegrond? is alle hoop op huisselijk geluk, is alle hoop op de reine zaligheden der edelste liefde, niet voor altijd voor mij verloren? zal mijne jeugd niet onder den last van een treurig huwelijk verwelken? en zal ik mijn' grijzen Vader, die mij zoo teeder lief heeft, niet door verterenden jammer zien wegsterven? Neen!, neen! mijne tranen vloeijen niet zonder reden. Morgen reeds, wanneer de avondschemering de natuur weêr tot rust noodigt, zal de rust voor altijd mij ontvloden zijn. De ondergaande zon, die door hare laatste gloeijende stralen over de bloesemrijke vruchtboomen, die hier vreedzaam met mij opgroeiden, en over de lieve bloemen, die ik zoo kommerloos kweekte, een rozenkleurig licht verspreidt - de ondergaande zon verdwijnt heden, met al de blijde verwachting mijns levens. Vaarwel geliefde Leidsvrouw mijner kindsheid! O! wanneer zal ik u weêr omhelzen? Onlangs beloofdet gij mij, zoo ras mogelijk, eenigen tijd bij ons op *Vredenburg* te zullen doorbrengen. O! doe dit nu toch spoedig. EDUARD verkiest voor als nog geen huis in de Stad te huren, daar hij nog niet bepaald heeft, hoe lang de reis, die hij op nieuw wil onderne-

men duren zal, en het landleven, gelijk hij zich uitdrukt, het best met mijne romaneske denkbeelden overeenstemt. Intusschen belooft het verblijf hier mij nog eenig genoegen. EDUARD zelf bemint de vrije natuur, in spijt van zijne aangenomene zucht voor woelige vermaken. Met eene soort van verrukking spreekt hij van een bekoorlijk landgoed, waarop zijn Oom, de oude Gepensioneerde Collonel VAN WUNNINGEN, die den Koning van *Napels* uit het Hertogdom *Berg* gevolgd is, buiten *Napels* woont. Dat landgoed, zegt EDUARD, is een aardsch Paradijs. Zijn Oom wil het aan hem in eigendom schenken, indien hij zich verbindt, om met mij op het zelve zijn vast verblijf te houden. Wanneer EDUARD het begeert, moet ik hem volgen; doch hij is omtrent niets bepaald; ook raadt zijn Vader hem dat sterk af. De Hemel geve! dat ik hier, in de schaduw der stille liefelijke bosschen, waar ik aan de hand van mijn' geliefden Vader, als een spelend kind huppelde, waar de edele, de godvruchtige Man, waar gij, mijn moederlijke Vriendin, mij de geheele natuur, als den openen, schoonen tempel der Godheid leerden beschouwen, waarin elk gevoelig hart het heilig, het gloeijend altaar, en de dankbare vreugde van elk schepsel het liefelijkste offer is - de goede Hemel geeve! dat ik hier, wanneer mijn Vader, wiens dood niet meer ver af kan zijn, de eeuwigheid insluimert, ook mijne taak moge voltooid zien. Maar, wat wensch ik? Hij, die mijn lot bestuurt,

bedoelt zoo wel mijn bijzonder geluk, als de gelukzaligheid van alle genietende wezens. Ik leg de pen neder; men gunt mij den tijd niet, om dezen te sluiten.

Den volgenden Dag.

Ik ben gehuwd. De eed der trouw vloeide van mijne sidderende lippen. De Alwetende hoorde dien eed. Ja ik zal getrouw zijn; geheel mijn leven is aan EDUARD gewijd; maar voorzeker ook aan ziele-smart. Ik kan niet meer schrijven. Diep op den bodem van mijn hart, lieve Tante! ontstaat een gevoel, dat mij duldeloos martelt. O! kon ik heden aan uwen boezem weenen! Verachten zoudt gij mij niet; neen, gij zoudt moederlijk mededoogen gevoelen met uwe ongelukkige

CAROLINA VAN ELDENBERG GEB. REINHART.

De Heer van Nieuwvlied aan den Heer Dalheim.

Achtenswaardigste Vriend!

Nog kan ik mij niet aan uw afzijn gewennen; dagelijks is het, als of ik u nog te verwachten heb. Ik gevoel mij zoo eenzaam, zoo van de geheele wereld verlaten; en geen wonder; welk eene reeks van jaren leefde ik onder uw vaderlijk opzigt? Reeds als een opgroeijende Knaap vertrouwde ik aan u elke opkomende gedachten; uwe goedkeuring was de vleijende eereprijs, naar welken ik door geheel mijn gedrag streefde. Neen, geen Zoon kan meer verpligting aan den liefhebbensten Vader gevoelen, dan ik aan mijn' edelen Vriend DALHEIM, in wien ik den trouwhartigsten Vader wedervond, in wien ik den besten Vriend, die elke gewaarwording met mij deelde, bezat, en nog werkelijk bezit. Want geene scheiding immers kan uwe Vaderlijke liefde voor mij doen verkoelen, of de banden van onze geheiligde vriendschap losrukken. O! die vriendschap is de hemelsche Beschermgeest van mijne deugd, van mijne standvastige gehechtheid aan alles, wat gij, in overeenstemming met de inspraak van mijn hart, mij als goed en regt leerdet kennen. Ik gevoel het zoo duidelijk, dat, in spijt van den grootsten afstand, uwe vriendschap over elke neiging van mijne ziele waakt; en dit

zoude zij doen, ook dan, wanneer de dood mij voor altijd van uwe zinnelijke tegenwoordigheid beroofde. Ook dan nog zoude ik mij waardig onzer hemelsche vrienschap trachten te gedragen, opdat ik eenmaal in het volmaakter leven, ook door uwe onderwijzende liefde, van kennis tot kennis, van zaligheid tot zaligheid moge opklimmen. Doch waarom zweeft de treurige gedachte aan den dood van mijnen Vriend, als zulk een donkere nacht-nevel, mij voor den geest? Zijt gij mij niet onlangs door de zorgende Voorzienigheid als van den rand des grafs terug gegeven? en leerde de ondervinding mij niet dagelijks, dat het sterfelijk leven, zoo wel in deszelfs jeugdige lente, als in deszelfs afgaanden herfst verwelkt? Ach! nog dezen morgen trof mij de begrafenis van eenen Jongeling, die voor weinige dagen nog de bloeijendste gezondheid genoot, en den hoogsten ouderdom scheen te belooven. Wankelende volgde de met zilveren haren versierde Vader het geliefde lijk, en zijn luid snikken doorsneed mij de ziel. Van verre volgde ik de lijkstaatsie naar het Dorps-Kerkhof; want ik bevind mij sedert een paar dagen op het bekoorlijk buitengoed van den Heer REINHART, welks uitgestrekt dennen-bosch aan het volkrijk en schoon gelegen Dorp *V...* grenst. Ik zag de doodkist in het graf zinken; de magtelooze Grijsaard wrong de handen. ‘O Hemel! moest ik mijn' eenigen Zoon, die mij nog nooit een oogenblik bedroefde, die mij nog nooit anders dan vreugdetranen af-

perste, overleven. Mijn Zoon! mijn Zoon! waarom ben ik niet in uwe plaats gestorven?' - Zoo kermde de oude Man; en men had moeite, om hem terug te houden, toen hij zich met de eerste schop aarde, die op de doodkist neder plofte in het graf wilde storten. Diep geroerd, wandelde ik tusschen de graf-heuvelen rond, nog lang nadat eene doodsche stilte weêr op het kerkhof heerschte. Ik zette mij eindelijk neder in de schaduw van een' hoogen noote-boom; de lucht was donker bewolkt, en het was mij, als of de adem der Godheid, die de vernietiging, als strijdig met hare volmaaktheid, uit de natuur verbande, hier over het stof der dooden, met instandhoudende almagt zuisde. Ik dacht geheel alleen te zijn, en gaf mij aan den loop mijner gedachten over; doch welhaast deed eenig gerucht mij opzien; een bitter weenend Land-meisje, door hare Moeder vergezeld, trad naar het zoo even geslotene graf des Jongelings; zij droeg een rozeboomje, waaraan reeds verscheidene knopjes bloosden, in hare hand. Toen zij bij het graf gekomen was, scheen hare smart zich te verdubbelen; zij zonk aan de borst van hare Moeder, en klaagde, met eene door tranen gesmoorde stem, op de hartbrekenste wijze. Vervolgens plantte zij haar rozeboomje op het graf, knielde bij het zelve neder, scheen de aarde, waarop hare tranen vloeiden, te liefkozen, en zag telkens biddend naar den bewolkten Hemel. 'Kom mijn Kind!' - zeide de Moeder eindelijk - 'laat

ons gaan; gij hebt uw verlangen nu bevredigd, en uw boompje geplant. Dit stille graf kan u niet vertroosten.' - 'Wat kan mij vertroosten?' - antwoordde het schreijende Meisje - 'hij ligt daar immers, mijn Vriend! mijn Bruidegom! Van daag zoude ik zijne Echtgenoote geworden zijn. O! dat nu ook zijn graf voor mij het bruiloftsbed ware!' Na eenige minuten luid geweend te hebben, vervolgde zij: 'Zie, lieve Moeder! die rozeboom plantte hij, nu een paar weken geleden, op mijn' Verjaardag, daar ginds bij het beekje, waar ik zoo gaarne zat, en waar de goede JOHAN mij, in elk vrij uur, zoo veel van de grootheid en wijsheid des Scheppers leerde opmerken.''Lieve ANNA!' - zeide hij, toen ik hem voor het bloeijend roseboompje bedankte - 'Lieve ANNA! tegen onzen Bruijloftsdag zullen die knopjes wel ontloken zijn; zij moeten dan uw' boezem versieren!' - 'Ach! ja lieve JOHAN! de knopjes zijn ontloken, maar zij zullen op uw graf verwelken. Ach! hoort gij het Moeder? in plaats van ons bruilofts-gezang, rolt de donder nu over zijn graf. O! was dit ook het sterflied voor uwe ongelukkige ANNA!' Het kostte der bedroefde Moeder veel, om het arme Meisje, dat door smart half krankzinnig scheen, het door haar zoo geliefde graf te doen verlaten. Ik had mij al dien tijd schuil gehouden, en de verscheurende zielenrouw geëerbiedigd; doch het zware opkomende onweder dwong mij, nu ook naar huis te spoeden.

Vergeef mij deze uitweiding, beste Vriend! mijn hart was zoo vol van het geen ik gezien en gehoord heb, bij de rustplaats der dooden, dat ik het schrijvende in uwen boezen moest uitstorten. O ja! mijn Vriend! dat sterven, ook in den bloei der jeugd, heeft toch waarlijk veel nuttigs, veel troostelijks; het houdt de onbedagtzamen terug van een onbepaald vertrouwen op het tegenwoordige leven te vestigen; het doet elke jonge ziel, die hare ware bestemming gevoelt, de gelukkigste dagen des levens slechts als bloeijende beemden beschouwen, die de onsterfelijke mensch, gedurende zijne reis naar edeler Vaderland, vlugtig doortrekt. Maar ook het sterven van jonge lieden biedt de liefelijkste vertroosting aan jonge gevoelige harten, die al vroeg met het lijden bekend zijn, of die zich met de onafscheidbaarste banden aan waardige voorwerpen hebben vastgehecht. Indien de hoogste ouderdom alleen de grenspaal van ons leven moest zijn, o! welk eene droevige eeuwigheid zoude het leven dan niet schijnen voor den ongelukkigen jongeling, die overtuigd is, dat nooit de wensch van zijn hart zal vervuld worden. Welk eene droevige eeuwigheid zoude het leven niet schijnen voor het jong, onschuldige Meisje, dat in de lente van haar leven alle vooruitzigten op aardsch geluk met eenen ondoordringbaren nacht omtogen ziet? Beste, edelste Vriend! o! zoo ik leven moest, tot dat ik door ouderdom krachteloos in het graf zonk, o! hoe zouden uwe klimmende jaren mij alsdan be-

droeven! met welk een moedeloos, treurend oog, zou ik dan uwe grijzende lokken beschouwen, die ik nu als den glorie-krans der wijze ondervinding eerbiedig; want deze zouden mij de gievendste scheiding voor eene reeks van droevige jaren verkondigen; maar de onzekerheid van het sterflot, en de zekere bewustheid, dat de hand des doods slechts de onzigtbare wereld voor ons ontsluit, bemoedigen nu het lijdende, het beminnende hart, en doen het grensperk des tegenwoordigen tijds, ondanks de donkere nevelen, die ons omringen, onophoudelijk in het verschiet blaauwen. De weg naar het graf, zou voor hem, wiens aardsche vreugde onherstelbaar verloren is, zich tot eene vreesselijke, eenzelvige lengte uitstrekken, wanneer het leven niet anders dan door ouderdom wegkwijnde; maar de onzekerheid des doods, die nu zoo weldadig om onze treden zweeft, breekt die eenzelvigheid rusteloos af, en verkort hier door den langen weg. Die onzekerheid toch vestigt onze weemoedig rondziende blikken onophoudelijk op de grafzerk, die slechts met elken dag, wat zeg ik? die slechts met elk uur, terug wijkt.

Doch ik moet aan uw verlangen voldoen, en u het een en ander, mijne tegenwoordige omstandigheden betreffende, mededeelen. Dat ik uwe aankomst in het u uw zoo dierbaar *Zwitserland,* in welks bekoorlijke valeijen ik met u, mijnen vaderlijken Vriend, zoo vele reine, zachte genoegens heb gesmaakt, en op welks trotsche berg-toppen ik aan

uwe zijde, als in de verhevenheid der natuur wegzinkende, de zuiverste lucht inademde, met de hartelijkste vreugde uit uw' laasten, mij zoo welkomen brief * vernam, kunt gij ligt begrijpen. Edele Vriend! o hoe gaarn had ik geantwoord op alle uwe vorige brieven, die gij, tot mijne geruststelling, uit de onderscheidene plaatsen geschreven hebt! doch volgens onze afspraak moest ik niet schrijven, zoo lang gij u niet op uwen geboortegrond, en in de armen van uwe Vrienden bevondt.

Waarlijk! deze proef was voor mij zwaar; daar ik zoo gewoon ben, om alle mijne gewaarwordingen met u te deelen, moest ik die nu alleen in mijn hart opsluiten. Doch dit is misschien ook de reden, dat mijne gedachten heden zoo onbeteugeld op het papier vloeijen.

Na dat wij u te *S* ..... verlaten hadden, mijn Vriend! zetten wij onze reis met verdubbelden spoed voort. VAN ELDENBERG was eerst voornemens, om nog eenigen tijd te *Rome* doortebrengen, en daar ik mij meer of min verbonden had, om zijn reisgenoot te zijn, en ook juist geene dringende haast had, zoude ik daar, zelfs met genoegen, vertoefd hebben; want schoon ik met mijnen vaderlijken Vriend al het merkwaardige van dat treffend overblijfsel der hooge oudheid heb gezien; schoon uw leerzaam onderwijs mij daar elk voorwerp met zoo vele oplettenheid heeft doen opmerken, toch scheen ik nog

* Deze brief is niet geplaatst.

niet verzadigd te zijn van de beschouwing dier belangrijke streken, waar een volk, dat geheel Europa, als uit eenen woesten bajard, tot het bloeijendste wereld-deel schiep, eenmaal bestaan, en zich tot het toppunt van helden-grootheid verheven heeft. Het tegenwoordige *Rome,* slechts de misvormde bouwval der heerlijke Rijk-stad van AUGUSTUS en VAN TRAJANUS, boezemt mij droefgeestigheid in; terwijl mijn zoekend oog nog altijd den grond, waarop de edelste Helden, en de voor het menschdom nog dierbaarder Letter-grooten, opgewiegd zijn, eerbiedigt. Gewigtige veranderingen hebben ook omtrent het bestuur van *Rome* plaats. Toen ik mij met u in die Stad ophield, was zij nog de Hoofdstad van den Kerkelijken Staat; en de Opvolger van den Apostel PETRUS, gelijk hem het talrijk Pausgezind Kerkgenootschap noemt, praalde nog met de schaduw der Oppermogenheid; doch heden is *Rome* de tweede Stad in het Keizerrijk der Franschen, en aan het Opperhoofd der Catolieke Kerk is de wereldlijke Schepter ontnomen: eene gebeurtenis, waar over ik mij, schoon ik tot dat Kerkgenootschap behoorde, zeer wel zoude kunnen troosten; daar toch de wereldlijke magt geheel onderscheiden is van het besturen en uitbreiden der Godsdienstige gevoelens, waar toe immers eigenlijk de Opperhoofden der Kerk, in navolging van de Apostelen, bestemd zijn. PETRUS, de ijverige Vriend en geliefde Leerling van JEZUS, moge dan al Bisschop te *Rome* geweest zijn, voor-

zeker heeft hij nooit naar eenige wereldlijke regering gestaan, wel wetende, dat het Koningrijk der waarheid en des vredes niet door wereldlijke heerschappij, maar door verlichting van het verstand en door veredeling van het gevoel moest gegrondvest worden. De tegenwoordige wereld toch was; of is nog niet rijp voor het genot der verheerlijkte menschen-wereld, waar van Hij, in wien de menschelijke natuur aan de hoogste zedelijke volkomenheid werd toegewijd, het Hoofd, of de door liefde heerschende Vorst is. Niets kan dus strijdiger zijn, in het oog van den weldenkenden Christen, tot welk Kerkgenootschap hij dan ook moge behoren, met den aard van het ware Christendom, dan dat een Opperhoofd der Kerk, of een Bisschop, aangesteld, gelijk de eerste Apostelen, om de schapen en lammeren des Heeren, of de naar waarheid zoekende zielen, die in de leer van JEZUS de reinste bron van zaligheid vinden, met herderlijke zorg te weiden: niets, zeg ik, kan zoo strijdig zijn met den aard van het ware Christendom, dan dat eene soortgelijke Bisschop zich de wereldlijke kroon op het hoofd zet, en den bisschopsstaf, dat zinnelijk teeken van herderlijke zorg, verwisselt met eenen schepter, of met een zwaard. Hoe vele Pausen van *Rome* zijn 'er niet geweest, die veel meer overeenkomst hadden met MAHOMED, en deszelfs Veldheeren, die door moord en verwoesting het geloof in den Koran hebben gevestigd, dan met de heilbe-

doelende Gezanten of Apostelen van den goddelijken Menschenvriend JEZUS, die door liefdevolle overreding de dwalende zielen tot het licht der waarheid en tot de bronnen der zaligste vertroosting moesten geleiden. Menigwerf streden de Pauselijke legers tegen hunne Geloofsgenooten, en vestigden in het onderling geplengde bloed van JEZUS gemeente, den zetel der wereldlijke heerschappij. Wat zeg ik? de Pausen zelve, wier heiligste pligt het was, om alle belijders van hun Kerkgenootschap onzijdig lieftehebben, en met vaderlijke of herderlijke zorg te beschermen, verfden, als Helden gewapend, hunne handen met Christen-bloed. Wie vond in eenen JULIUS den tweeden, in eenen SYLVESTER den zesden, en in andere, strijdende op het bloedige slagveld, de zachtmoedige Herders van JEZUS lammeren? Wie vond in een' LEO den Negenden, die de Noormannen, toen zij het *Napolitaansche* Rijk aan de zeekust vestigden, met geweld poogde te verdelgen, den algemeenen menschenvriend, gelijk PETRUS zich betoonde, die het voorbeeld van zijnen goddelijken Meester volgde, en zijn laatste bloed zoo gaarn voor het geluk der menschen wilde opofferen? Het hagel-wit, het prachtig opgetoomde paard, dat *Napels* jaarlijks aan den Paus van *Rome* als eene schatting pleeg te brengen, getuigde nog van het vredes verdrag, dat de zegevierende Noormannen, met het, door hun in den krijg gevangen Opperhoofd der Christelijke Kerk, vernederend genoeg voor dien geeste-

lijken krijgsman, maakten. Doch al weder noodelooze uitweidingen, waar voor ik verschooning moet vragen, mijn Vriend!

VAN ELDENBERG, door, ik weet niet, welke onrust, en ik geloof ook, door gebrek aan genoegzame wissels, waarom hij zijn' Vader gedurig schreef, voortgedreven, veranderde geheel van plan; nergens vertoefde hij langer, dan ten uiterste noodig was; wij vlogen van plaats tot plaats, even als of wij berigten, waar van het lot der Volken afhing, naar *Holland* moesten overbrengen. Ook hier in schikte ik mij naar den wensch van mijnen Reisgenoot. VAN ELDENBERG bezit, zonder eigenlijk mijn Vriend te zijn, een zonderling vermogen op mij. De oorspronkelijke goedheid van zijne natuur, vertoont zich nog zoo duidelijk, in spijt van zijne verwilderde denkwijs, dat hij waarlijk belang inboezemt. Gij waart het zelf, die mij het eerst dit jong mensch, met de hartelijkste deelneming, deed opmerken. Menigwerf hoorde ik u van hem zeggen: ‘Deze jongeling had een sieraad der menschheid kunnen worden; doch nu heeft de verleiding de zaden der ondeugd maar al te diep, vrees ik, in zijne ziel doen wortelen.’ Ach! ja, mijn waarde Vriend! de meer gemeenzame omgang, dien ik met VAN ELDENBERG had, zoo wel gedurende onze reis, als gedurende mijn tegenwoordig verblijf bij hem, overtuigt mij, dat alle edele grondbeginselen zijner van natuur schoone ziel jammerlijk verwoest zijn. FINELLO, die door zijne

woeste dapperheid zoo veel gerucht maakt, en dien wij in de laatste dagen, die wij te *Napels* doorbragten, door VAN ELDENBERG hebben leren kennen, heeft zich geheel van het vertrouwen des Jongelings meester gemaakt. VAN ELDENBERG is trotsch op de Vriendschap van dezen dollen Krijgsman; ook heeft hij al de begrippen omtrent eer en deugd, wat zeg ik? alle de valsche, de verachtelijke gevoelens omtrent God en Menschen, die door dezen woesteling gekoesterd worden, zich zelven opgedrongen. Ongelukkige VAN ELDENBERG! Ik denk aan hem met medelijden. O mijn beste Vriend! mijn DALHEIM! waar ik door den Vader van VAN ELDENBERG opgevoed, of aan mij zelven overgelaten, God weet, wat ook van mij zoude geworden zijn. Met welke heilige banden gevoel ik mij telkens nog meer aan u gehecht, brave, edele Man! aan wien ik veel meer dankbaarheid, dan zelfs aan een' Vader, verschuldigd ben! Natuurlijke aandrift toch dwingt elken Vader, om zijn kroost vatbaar te maken voor dat geen, het welk hij als waar geluk beschouwt. De godvruchtige Vader dus zoekt zijn kind, als door een ingeschapen instinkt voor godsdienst en deugd te vormen; maar gij, mijn Vader! gij naamt het verlatene, het vaderlooze knaapje, uit menschenliefde, uit Christelijke ontferming, als uwen Zoon aan, en geleidde het naa de bronnen des waren geluks. Eeuwig - eeuwig - zal ik u daar voor danken. Ook mijn vroeg gestorven Vader, die mij den vleijenden naam van Vader

nog naauwelijks hoorde stamelen, toen hij de eeuwigheid moest insluimeren; en ach! ook mijne nog onlangs onsterfelijk gewordene Moeder, zullen u voor het behoud van hunnen eenigen Zoon, eeuwig danken. Neen, de Vader van VAN ELDENBERG heeft voor zeker nimmer gedacht aan den grooten pligt der zedelijke opvoeding van zijnen EDUARD. ‘De mensch’ - zegt hij - ‘is een vrij schepsel, en moet aan de natuur overgelaten worden; elke rigting, die aan de menschelijke neiging wordt gegeven, is eene vernederende keten, waar mede men den Heer der Schepping, als een' slaaf van dweepzucht of eigenzinnigheid, kluistert. Doch ik moet voortgaan.

Ik zal u geen verhaal van onze vlugtige reis doen. Het is genoeg, wanneer ik zeg, dat wij, zonder den geringsten uitstap, den naasten weg door *Frankrijk* naar *Holland* namen, en dat wij reeds den vijftienden van Bloeimaand te *A*..... in *Gelderland* aankwamen. Ik had VAN ELDENBERG, op zijn dringend verzoek, beloofd, om eenige dagen aan het huis van zijn' Vader te zullen doorbrengen, en de voltrekking van zijn huwelijk bijtewonen; want dat hij zich verbonden had, om de Dochter van den getrouwsten Vriend zijns Vaders te huwen, had hij mij reeds te *Napels* gezegd; en ook, dat zijn Vader, nu de vastgestelde vier jaren na de verbindtenis tusschen de twee oude Vrienden gesloten, en ook na zijne verloving aan het Meisje, verloopen waren, ten sterkste op de voltrekking van

dit huwelijk aandrong. Voor het overige sprak hij over zijne aanstaande Gade, en over zijn huwelijksleven, met de verachtelijkste ligtzinnigheid, die ik met mijne geheele ziel verfoeide. Geheel onverwacht kwamen wij aan het huis van den ouden Heer VAN ELDENBERG, waar wij toch met hartelijkheid werden ontvangen. De oude Heer heeft een eenigzins terugstootend voorkomen; ook schijnt hij koel en onverzettelijk; toch verzacht eene goedhartige welmeenendheid het meer of min ruwe in zijn karakter. Een bevallig, wel opgevoed Meisje, zijnde de Dochter van des ouden Heers VAN ELDENBERGS Zuster, woont bij hem; ook verwacht zij in het kort hare Moeder, die Weduw is. Voorts bestaat de huishouding uit een' ouden knecht, twee meiden en een paar vrij bedaagde jagthonden. EMILIA - dit is de naam der lieve vrolijke Nicht - ontving EDUARD met gulhartige blijschap, en sprak reeds bij de eerste ontmoeting, met eene soort van verrukking, van zijne Bruid, gelijk zij die noemde. Zij beschreef ons die waarlijk als een' Engel; doch EMILIA heeft geen woord te veel gezegd, mijn Vriend! EDUARD intusschen deed geen verlangen blijken, om, na vier jaren afzijns, de aan hem toegezegde geliefde weder te zien. Ik geloof zelfs, dat hij op alle mogelijke wijzen beproefd heeft, om zijn' Vader te bewegen, hem van deze verbindtenis te ontslaan. Hij moet zeker hoop gevoed hebben, om de verbindtenis, die reeds tusschen hem en CAROLINA REINHART bestond, te kunnen ver-

breken; doch doe dit zij, de oude Heer VAN ELDENBERG scheen over de verkoelde liefde van zijnen Zoon ten uiterste te onvreden, en na zich ruim een uur met zijn' Zoon in zijn kabinet te hebben opgesloten, scheen deze niets vuriger te wenschen, dan oogenblikkelijk het Meisje, dat aan hem, toen zij vijftien jaren oud was, hare hand en haar hart beloofde, als Echtgenoote te bezitten. Ik verwonderde mij wel over deze spoedige verandering, doch daar ik met EDUARD nooit regt vertrouwelijk ben, liet ik naauwelijks blijken, dat ik iets hier van had opgemerkt. Reeds den volgenden dag reden wij, de oude Heer, EMILIA, EDUARD en ik, naar het schoone en met smaak aangelegde Landgoed van den Heer REINHART, wiens eenige Dochter ik reeds in mijne verbeelding met innerlijk meedelijden, als het onschuldige offer van ouderlijke schikkingen, beschouwde.

Nooit scheen ik zoo geheel in het Paradijs der gewijde en ongewijde Dichters overgevoerd te zijn, dan toen ik mij in *Vredenburgs* bloeijende beemden bevond, en de aandoenlijk schoone CAROLINA, met de zachte, engelachtige majesteit der onschuld in gelaat en houding, ontmoette. EDUARD zelf scheen verrast door hare volkomen ontwikkelde schoonheid, of eigenlijk, zijne ziel scheen diep getroffen door hare wezenlijke voortreffelijkheid. Nog nooit was hij zoo edel in mijn oog, dan toen hij de eerbied en liefde inboezemende CAROLINA geheel verteederd in zijne armen sloot, waar toe zij-

ne betrekking op haar hem regt gaf. De zuiverste aandoeningen doorstroomden voorzeker zijne ziel, en eene mengeling van gevoelvolle vreugde en onderdrukten kommer sprak duidelijk in het drijvend oog der beminnelijke CAROLINA. O mijn Vriend! welk een Meisje! Menigwerf genoot ik de bekoorlijkste oogenblikken, wanneer mijne verbeelding mij een ideaal van vrouwelijke volmaaktheid schiep. Edele grootheid, die geheel wegsmelt in de aanminnigste zachtheid; de weemoedigste teederheid, die zich tot zielbetooverende fierheid verheft; helderheid van geest, schuldelooze blijmoedigheid, liefelijk overschaduwd door die belangrijke aandoenlijkheid, die aan eene zoete droefgeestigheid grenst; - dit alles vereenigde zich in het beminnelijk ideaal, dat ik mij met de levendigste verwen vaak voor den geest tooverde: en ach! hoe vurig beminde ik dan dit geliefde kind mijner verbeelding! Ja, met PYGMALION had ik gaarn willen bidden, dat goddelijke levenskracht mijn beeld mogt bezielen. Gij keurdet mijn spel met zulk een ideaal op de strengste wijze af, lieve, onderwijzende Vriend! omdat God maar zeldzaam over die, door ons geliefde droombeelden, het werkelijk bestaan ademt; en wij ons doorgaans in de werkelijke wereld, op de grievendste wijs te leur gesteld zien. Maar meer, oneindig meer, dan ik ooit aan mijn ideaal kon schenken, bestaat wezenlijk in de lieve CAROLINA REINHART, in de Gade - ach! hoe kan ik dit schrijven? in de GAde van EDUARD, van den

Man, die aan geene vrouwelijke deugd gelooft, die de engelen-reine ziel van CAROLINA, en VAN ELDENBERG zijn gehuwd. Ik heb de bekoorlijkste onschuld zien opofferen. Ach! de onbesmetste deugd heb ik tot de diepste ellende zien veroordeelen. Met weerzin gaf ik mijne toestemming, om tot na de voltrekking van dit huwelijk aan het huis van VAN ELDENBERG te vertoeven. Gaarne, o! gaarne had ik het jammervol schouwspel willen ontvlieden; maar hoe kon ik dit? EDUARD weet, dat ik mijn vast verblijf in den *Haag* nog dezen zomer niet denk te nemen; ook weet hij, dat ik mij in deze streken nog eenigen tijd zal dienen op te houden; en behalve dit, scheen deelnemende vriendschap zoo wel, als het teederst medelijden, mij te kluisteren. Neen, CAROLINA zal, noch kan ooit gelukkig zijn met een' Man, die de verhevenste liefde ontheiligt. Neen, hij bemint haar niet; hij wilde immers van zijne verbindtenis ontslagen zijn; en schoon het eerste wederzien der lieve schoone zijn hart tot edeler gevoel scheen te stemmen, al spoedig toch zag ik, dat EDUARD te veel aan woeste verstroojing verslaafd is, om voor het genot van ware genoegens meer vatbaar te zijn. Het huisselijk leven beschouwt hij als de doodelijkste zelfsverveling, en hij haakt reeds, - dit zegt hij openlijk - om zich in den Oceaan der Italiaansche vermaken schadeloos te

gaan stellen voor de stijve, de eentoonige ingetogenheid, waar aan hij zich heden moet onderwerpen. De bruilofsdag, dien wij in de vorige week vierden, was een der treurigste dagen, dien ik immer beleefde. De huwelijks-plegtigheid werd te *V...* voltrokken. Vroeg in den morgenstond begaven EDUARD, zijn Vader en ik ons naar het bekoorlijk Landverblijf der lieve Bruid. Wij werden in een' schoonen Koepel, die op eenen vrij hoogen heuvel gebouwd is, en het betooverendste uitzigt heeft, met het ontbijt verwacht. CAROLINA, hare anders blijgeestige Vriendin EMILIA en de eerbiedwekkende Heer REINHART ontvingen ons minzaam; doch een droefgeestige ernst sprak maar al te duidelijk in elken oogwenk. Stil en treurig verbeidden wij het oogenblik, waarop wij ons naar het Dorp zouden begeven. EDUARD zoo wel, als zijn Vader, had zich tegen alle plegtigheden, of betooning van bruilofts-vreugd verklaard. Men had daarom zoo veel mogelijk den tijd der huwelijks-voltrekking geheim gehouden; want voorzeker zouden de goedhartige Landlieden, die REINHART als hunnen weldoenden Vriend eerbiedigen en CAROLINA als eenen zegenenden Engel beminnen, hunne dankbare liefde bij deze gelegenheid hebben doen blijken; doch zij waren misleid, en verwachtten den blijden feestdag eerst in het begin der volgende week. Nooit vergeet ik het aandoenlijk tijdstip, toen de achtenswaardige REINHART zijne bevende CAROLINA in zijne armen sloot, terwijl de Dorps-

klok het gewigtvolle uur aankondigde. Tranen blonken in zijn mannelijk oog. ‘EDUARD!’ - zeide hij met eene diep geroerde stem - ‘alles, alles, wat mij op aarde dierbaar is, omhels ik, en schenk ik u, in deze Lievelinge van mijn hart. Dit eenig kind was alles, wat mij overbleef, toen ik, als met het bloed mijner Vrienden bespat, de moordzucht ontvlugtte. Om haar alleen, beminde ik het leven; zij was tot op dit oogenblik de laatste wellust van mijne ziel. EDUARD! zijt gij voortaan haar beschermer, haar getrouwe Vriend; maak haar door uwe liefde gelukkig, opdat ik getroost moog sterven. Deze vaderlijke tranen pleiten voor u, mijne Kinderen! om den zegen des Almagtigen.’ - Hij kon niet meer, CAROLINA snikte overluid, en klemde zich nog vaster aan de vaderlijke borst, als wilde zij zich daar verschuilen. EDUARD nam zwijgende hare hand, drukte die aan zijne lippen, en geleidde zijne weenende Bruid naar het wachtens rijtuig. O mijn vaderlijke Vriend! nooit was ik zoo te moede, als in dat oogenblik; het was als of de wereld voor mij verzonk; werktuigelijk breidde ik mijne armen uit, om de onschuldige CAROLINA te behouden; voor haar zwoegde mijne borst. O had ik mij aan de voeten des wankelenden Grijsaards mogen nederwerpen, en geheel mijn leven, ach! mijn' laasten bloed-droppel voor het geluk van zijne Dochter mogen verpanden!

Ik waag het niet mijnen toestand u te beschrijven. De Heer REINHART wilde, dat het huwelijk

niet slechts op het Dorps-huis werd gesloten, het moest ook door den Predikant worden ingezegend. Lang hadden de VAN ELDENBERGS zich hier tegen verzet. Vader en Zoon toch hebben weinig op met Godsdienstige verrigtingen, en de maatschappelijke orde alleen gebiedt - volgens hunne denkwijs - de huwelijks-verbindtenis. Evenwel had men, uit toegevendheid voor den Heer REINHART en CAROLINA, hier in bewilligd. EMILIA alleen had het huwend paar naar het Dorps-huis vergezeld; de beide oude Heeren en ik wandelden intusschen naar de Kerk, waar ons de achtenswaardige Leeraar, de Heer WAARBURG, reeds verwachtte. Al ras verschenen ook de jong gehuwden; CAROLINA hing bleek en bevende aan den arm van EDUARD, die zich zelven geweld aandeed, om koel en onverschillig te schijnen, schoon hij telkens zijn onderdrukt gevoel verraadde. De beide Vaders wenschten hunne kinderen geluk; het kostte REINHART veel, om zijne aandoeningen te bedwingen. De Heer WAARBURG deed eene treffende aanspraak, die van den rijkdom van 'sMans verstand zoo wel, als van de edelheid van zijn hart getuigde. Hij schilderde de ware liefde tusschen twee reine zielen, als den gloed van het ongeschapen vuur, dat alle zedelijke krachten ontwikkelt, en dat het tijdelijke leven met de bloesem-knoppen der eeuwige vreugde versiert. De huwelijks-trouw teekende hij, als de weldadige voedsteres van de volkomenste aarsche zaligheid, die zich van wellust tot wellust verheft, en zich eindelijk in de goddelijke vriendschap der eeuwig blijde En-

gelen verliest. Vervolgens las de Heer WAARBURG niet het gewone huwelijks-formulier, maar een voor verstand en gevoel zamengesteld voorschrift van heilige, onschendbare pligten, wier vervulling de trouwgenooten, in voor- en tegen-spoed, met goddelijke vergenoeging overschaduwt, en hun tot zegening der menschheid, als blijmoedige erfgenamen der eeuwige gelukzaligheid doet leven. EDUARD en CAROLINA spraken nu ook de plegtigste trouw-belofte uit; beider handen, die reeds vereenigd waren, strengelden zich nog eenmaal in elkander, en de godvruchtige Leeraar smeekte den Alwetenden God, in wiens tegenwoordigheid de trouwgenooten hier neêrgeknield lagen, om zijnen zegen, en om het bestendig geluk der jonge Gelieven, die zich, onder zijn alziend oog, aan reine liefde en deugd tot elkanders heil verbonden. De storm mijner hartstogten was nu bedaard, het gebed des Leeraars had mij verteederd, en, met stille tranen der hoop en der gloeijende vriendschap in het oog, wenschte ik de nu vereenigden alles, wat mijne ziel immer voor geluk hield. De Heer WAARBURG, een paar Vrienden van den Heer REINHART en nog eenige Bloedverwanten van VAN ELDENBERG waren tot het middagmaal op *Vredenburg* genoodigd; doch ik geloof, dat wij alle ons verveelden; hijgende verlangde ik naar de eenzaamheid. De arme CAROLINA vertoonde, ondanks de zielesmart, die zij niet kon verbergen, eene edele grootheid, die de liefdevolste achting inboezemt. EDUARD was beurtelings in zich zelven weggezonken, en tot woeste dartelheid toe vrolijk.

De Heer WAARBURG is een edeldenkend mensch, hij boezemt mij al het vertrouwen der vriendschap in; hij is omtrent dertig jaren oud, ongehuwd, en de vreugd, de zegenende Vriend van zijne Gemeente. Ik bezoek hem dagelijks; want op dringend verzoek van den Heer REINHART en deszelfs Schoonzoon, slijt ik de schoonste dagen der allengs verdwijnende lente op *Vredenburg*. EMILIA is ook nog hier bij hare geliefde Vriendin; EDUARD zwerft rusteloos rond door geheel *Gelderland*, om alle de Vrienden zijner jeugd optezoeken; ook ontbreekt het hier niet aan vrolijke partijen, waar aan mijn hart toch weinig deel neemt. Vaarwel, geliefde Vriend! ik moet dezen sluiten; het is reeds nacht; rust gij in de schaduw van Gods beschermende liefde! Ik blijf uw beminnende Vriend,

W. VAN NIEUWVLIED.

Naschrift.

Ik heb nog aan mijn verlangen, om het bekoorlijk *Woudlust*, aan de overzijde van de *Waal*, weder te zien, niet voldaan; van week tot week, heb ik dit uitgesteld; waarom? weet ik naauwelijks zelf. Dierbaar zijn mij voorzeker de tooneelen mijner kindsheid; maar zij zullen niet meer voor mij, door huisselijk geluk bezield zijn. *Woudlust* zal eenzaam en vreemd voor mij zijn. Met welk eene vurige drift hoopte ik, gedurende mijne reis, eens weêr naar die geliefde plek gronds heên te snellen, en de beste, de liefdevolste Moeder te omhelzen! Mij-

ne verbeelding schilderde mij vaak met gloeijende verven dat gewenschte oogenblik. O! dan zag ik de teederste verrukking in het moederlijke oog, dat heilige vreugde-tranen des wederziens weende; maar die hoop is verijdeld; mijne sterfelijke oogen zullen de edele Vrouw niet wederzien; ik zal haar mijne dankbare liefde, mijne eerbiedige teederheid niet, gelijk weleer, in het vreedzaam huisselijk leven doen blijken. Doch de schoone zachte ziel der door wisseling beproefde Christene geniet nu de vreugde des beteren levens, waar toe zij zich hier had voorbereid. Ja! ja! ik moet naar *Woudlust;* ik zal daar de lievelings-plekjes mijner Moeder, met eenen weemoedigen wellust bezoeken. Ach! hoe menigwerf heeft de godvruchtige Vrouw daar om het geluk van haren Zoon, met een biddend hart, gewenscht. Ik zal elke plaats, waar gij, o mijn vaderlijke Vriend! het boek der Natuur ontsloot, en de afbeeldingen der goddelijke liefde, der onbegrensde almagt en der onbevatbare wijsheid, zoo diep in mijn gevoel drukte, met eerbied en blijde erkentenis beschouwen. O! dat ik mij nog eenmaal met u, op mijn' geboorte-grond, in het terugzien op mijne ontluikende kindsheid, kon verlustigen. Maar wat wensch ik? De dagen der jeugd zijn voorbijgegaan, gelijk geheel ons leven voorbijgaat. Doch in eene eeuwige jeugd leven wij eens het leven der verheerlijkte menschheid. Nogmaals vaarwel! - God zegene u, mijn Vriend!

De Heer E. van Eldenberg aan den Heer S. Finelli.

O n v e r s c h r o k k e n ! haast zoude ik gezegd hebben, o n b e z o n n e n K r i j g s h e l d , en h o o g g e s c h a t t e V r i e n d !

De weinige letteren, die gij nu en dan voor mij op het papier doet paraderen, zijn voor mij van veel meer gewigt, dan gij uw kunt verbeelden. Met uw' degen moogt gij wonderen doen, en geheele benden van wrevelmoedige muitelingen, of trotsche Britten van het slagveld, of zoo gij wilt, naar de andere wereld jagen; met uwe fchrijfpen toch doet gij niet minder wonderen. Naauwelijks heb ik uwe brieven gelezen, of ik bloos over mij zelven, en ik word een geheel ander mensch. Waarlijk! zonder uwe brieven, FINELLI! had mijn geest gewis al zijne sterkte reeds verloren, en EDUARD, die u met stoutmoedige stappen begon natevolgen, was in den kring der zwakke zondaren en jammerende boetelingen weggezonken. Ja, FINELLI! ik moet het u belijden, ik ben nog heel verre verwijderd van die hoogte, of laagte der ondeugd, die gij bereikt hebt. Ik gevoel nog iets, dat men Geweten noemt, geloof ik; en dat ding verwijt mij onophoudelijk alles, wat ik strijdig met regt en deugd heb uitgevoerd. Gij moogt toch

zeggen, wat gij wilt, maar toen ik nog als een jeugdige knaap, die nooit mensch of dier zocht te beleedigen, hand in hand met de jonge CAROLINA REINHART, door de donkere denne-bosschen wandelde, of op een bloemrijken heuvel, van waar ik wijd in het rond de schoone natuur beschouwde, en genoot, uren lang nederzat, terwijl het vroom opgevoed Kind, de grootheid en goedheid van een Opperwezen, dat zij met geheel haar aandoenlijk hartje beminde, aanbiddende eerbiedigde, en mij de tranen in de oogen lokte - zie, FINELLI! toen smaakte ik toch in een oogenblik, meer - hoe zal ik het noemen? - meer hemelsche tevredenheid, dan ik ooit in het vol genot der uitgezochtste vermaken, die gij en alle onze vrolijke Vrienden mij leerden kennen, gesmaakt heb. Hoe het zij, het geluk van zwakke, dweepachtige wezens, is benijdenswaardig. Ik spreek bij ondervinding, mijn Vriend! Een dag, dien ik voorheen met CAROLINA, met hare goede, fijne of dweepzieke Tante en haren zonderling denkenden Vader doorbragt, was voor mij onschatbaar. Mijne ziel - zoo dacht ik - dronk dan uit de bronnen der zuiverste vreugde; want geloof mij, het algemeen zeggen, dat menschen, die de deugd naauwgezet beoefenen, droefgeestig en gemelijk zijn, is bezijden de waarheid. Ik zag den vromen REINHART en zijne Zuster in dien tijd nooit droefgeestig, nooit gemelijk; blijde gerustheid en vriendelijke welwillendheid spraken in elken blik, dien zij om zich heên wierpen; de kommerlooze CAROLINA was het lagchend beeld

der gulle vrolijkheid; en toch weken deze menschen nooit van de gestrenge voorschriften der deugd af. Alles gaf hun stof tot dankbare blijdschap, waarin zij mij deden deelen. Mijn hart gevoelde alles, wat het onschuldig hart van CAROLINA gevoelde. Neen, FINELLI! gij moogt mij vrij bespotten; maar in onze beste, schitterendste gezelschappen - wat zeg ik? - mijn Vriend! in de prachtigste tempels van den geheimen wellust, vloeiden nooit - nooit - zulke naamloos zoete gewaarwordingen in mijne ziel, dan toen ik nog, als een jonge Dweeper, aan de zijde van het lief opgroeijend Meisje, de vrede en wijsheid ademende lessen van haren Vader hoorde; of wanneer hare moederlijke Vriendin ons de zalige bewustheid van goed gehandeld te hebben schilderde. Ja! die bewustheid overtreft in waarheid alle andere genoegens. O! als ik met CAROLINA en hare Tante, bij een arm of een ongelukkig huisgezin een bezoek had afgelegd, en eene kleinigheid bij de weldaden, die de twee goede vrouwelijke wezens uitdeelden, in stilte had gevoegd; - O! dan klopte mij het hart zoo gerust, zoo vrolijk; of als ik, volgens den raad van REINHART, eens eene kwade streek, die ik wilde uitvoeren, naliet; - want ik beleed aan deze menschen alle mijne voornemens - of als ik, op de bede van mijne zoetaardige CAROLINA, eene ontvangene beleediging, waar over ik mij wilde wreken, kon vergeven; wanneer ik den knaap, dien ik straffen wilde, de hand gulhartig toereikte, en hem, om CAROLINA'S wil, weêr mij-

ne vriendschap schonk; ja! wanneer ik het leed of de vernedering, een' der dienstboden of andere arme schelmen door mij aangedaan, op alle mogelijke wijzen vergoedde - FINELLI! o! dan was het mij zoo onbeschrijfbaar goed, mijne borst ademde dan zoo ruim, en ik zag zoo moedig in het rond, als of ik met Hemel en Aarde een eeuwig vriendschapsverbond had gesloten. Neen, mijn Vriend! zoo iets heb ik nog nooit gevoeld bij onze luidruchtigste vrolijkheid; en nog veel minder bij het terugdenken aan dezelve. Gij weet het, ik heb volop genoten; ik heb in eene zee van verstrooijing en vermaak als gezwommen; maar ik kan niet zeggen, dat ik ooit regt over mij zelven voldaan was. De dag, dien ik in overdadig genot, in het vliegen van de eene vreugd naar de andere, doorbragt, liet mij nooit een regt gelukkig uurtje in de eenzaamheid achter. Hoe weinig bekoorlijkheids hebben de beelden van prachtige maaltijden, van wilde, of dartele drink- speel- en dans-partijen, wanneer die door ons geheugen zweven? Op zijn best wekken zij nieuwe begeerten in ons op; maar zij verspreiden die zoete kalmte niet, die weleer mij het hart streelde, wanneer ik, in het met rozen omgroeid prieeltje op *Vredenburg,* de avondzon achter de heuvelen zag wegzinken, en aan al het goede, dat ik dien dag geleerd en gedaan had, met stille verrukking dacht.

Ik zie u in mijne verbeelding over alles , wat ik hier neêrschreef, hartelijk lagchen, en welligt hebt gij gelijk. O neen! ik kende

toen het leven niet, de Kanari-vogel, die nooit in de vrije lucht de goud-gele vleugeltjes vrolijk klapte, zingt in zijne getraliede gevangenis uit eene volle borst, het lied der ongedwongene vreugde. En zoo ging het mij ook; maar ik wil u toch maar beduiden, dat vrome dweepers, die geen genot van het leven hebben, gelijk gij en ik, evenwel eene ruime vergoeding daar voor in zich zelven bezitten. Nooit ontbreekt het hun aan stof om vergenoegd te zijn. REINHART en zijne Dochter - dit weet ik zeker - vinden elk oogenbik bevredigende zielen-vreugd; uit alles, wat zij zien, hooren en gevoelen, verzamelen zij voedsel voor het verstand, en verkwikking voor het hart. Gij moet soortgelijke menschen kennen, om dat zoo regt te weten, als ik. De vogelen des Hemels weten de fijnste snaren van hunne ziel in beweging te brengen; zij verstaan de zuischende koeltjes van woord tot woord; elke zonnestraal is voor hun een bode des vredes; elke blinkende dauwdrop bezegelt hun vertrouwen op de hulp en bescherming des Onzigtbaren, in wiens ontzaggelijke tegenwoordigheid, zij zich zoo volkomen gerust, zoo volkomen tevreden, als kommerlooze kinderen in de beschermende tegenwoordigheid van den liefderijksten Vader, bevinden.

Tot hier toe schreef ik u gisteren, in eene vrij ernstige luim; doch ijlings werd ik verrast door den jongen Baron VAN S....., wiens Ouders hier in den omtrek een aanzienlijk Landgoed bewonen. Dit bezoek gaf eene geheel

andere wending aan mijne gedachten. De jonge VAN S....., die met zijn' Gouverneur, een Knaap, nog tienmaal zedenloozer dan hij zelf, op de Leidsche Hoogeschool geene onaanzienlijke vertooning maakt, komt de Vacantie bij zijne ouders doorbrengen. Ik twijfel niet, of zijn gezelschap zoude niet minder aan u bevallen, dan aan mij. Ik werd weêr geheel opgeruimd, en zelfs NIEUWVLIED, die doorgaans in eene donkere wolk van dichterlijke droefgeestigheid rondwandelt, nam deel aan onze vrolijkheid. Ik weet, dat VAN NIEUWVLIED door u in geen gunstig licht beschouwd wordt. ‘Zijn vreesselijk verstandige Gouverneur’ - zegt gij - ‘heeft hem tot eenen Menschenhater, of tot eene soort van een' Predikant misvormd. Doch in waarheid, FINELLI! daar is nog heel veel goeds aan deze misvorming ontsnapt. Een Menschenhater is hij niet; en was mijne denkwijs niet zoo geheel strijdig met de zijne, o! dan zou ik met drift kunnen wenschen, om in VAN NIEUWVLIED den vertrouwelijksten Vriend van mijn hart te bezitten. De Heer REINHART acht hem hoog; en dat hij niet ongevoelig is voor de bekoorlijkheden van mijne CAROLINA - dit zie ik duidelijk , doch van wezens, die al hunne neigingen en driften aan de onverbreekbare ketenen van pligt en deugd, even als tijgers en beeren, die op de jaarmarkten het geëerd publiek ter beschouwing worden aangeboden, rond voeren, vrees ik niets. Ja, FINELLI! mijne CAROLINA is bekoorlijk, boven alle beschrij-

ving is zij bekoorlijk! Zij alleen zoude in staat zijn, om mij, zoo ik bestendig bij haar bleef, zelfs CLEMENTINA te doen vergeten. Doch dit duldt mijne eer niet; zult gij zeggen, en ik gevoel het. Regt ridderlijke daden zweven mij voor den geest. Ik moet de schoone CLEMENTINA aan alle dreigende gevaren ontrukken; ik moet over wereldlijk en geestelijk geweld zegevieren, opdat het nageslacht den Ridder VAN ELDENBERG uit de Negentiende Eeuw moge bezingen. Hoor FINELLI! ik wil u niets verbergen, ik had eerst vast besloten, CLEMENTINA te ontvoeren, en in den afgelegensten hoek der aarde een heilig huwelijk met haar aan te gaan. Het beeld der jeugdige CAROLINA toch begon allengs voor mij te verflaauwen. Het is waar, mijn Vader dwong mij, om op den vastgestelden tijd de Gemaal te komen worden van het rijk en bevallig Meisje, waar aan ik mij verbonden had, en daar ik volstrekt geene wissels meer ontving en nergens hulp vond, moest ik gehoorzamen. NIEUWVLIED alleen durfde het wagen, mij eene matige som, tot het doen der reis noodig, te leenen; mijn woord van eer boezemde hem hier toe genoeg vertrouwen in. Moed hebt gij FINELLI! om uw bloed en leven op het slagveld te wagen; dit hebt gij meer dan eenmaal getoond; immers, indien het waarlijk moed is, liever duizend brave en aan hun Vaderland getrouwe mannen opteofferen, en zelf uit wond op wond dood te bloeden, dan den naam van onverzaagd of onoverwinlijk te willen verlie-

zen; maar moed, om uw geld in de waagschaal te stellen, ja mijn Vriend! dien moed heb ik, noch bij u, noch bij alle de deelgenooten van onze meest geliefde vermaken gevonden. Gij allen toch waart met mijn' dringenden nood bekend. Met dit alles vergeef ik u dit; daar wordt toch meer zielskracht vereischt, om van het kostelijk goud, dat ons zoo veel zinnelijk genot bezorgen kan, te scheiden, dan van eenige handen vol menschenbloed, door welks verlies gij uw' naam, nog boven dit alles, onsterfelijk maakt.

Vervuld met de hoop, om mij van CAROLINA REINHART te ontslaan , deelde ik, reeds in de eerste oogenblikken der weder-ontmoeting, mijn' Vader dit ontwerp mede; doch het werd ook even ras vernietigd; en wel om de gewigtigste redenen. Met weinige woorden zal ik u maar zeggen, dat mijn Vader, dien ik schatrijk waande te zijn, door de zonderlingste lotgevallen, die Mensch noch Duivel fcheen te kunnen uitdenken, alles verloren heeft; zoodat uw Vriend EDUARD VAN ELDENBERG zich gedwongen zag, om de rijke Dochter van der Heer REINHART, die hij, nu vier jaren geleden, reeds als zijne jonge Bruid had verlaten, met alles, wat zij bezit en ooit bezitten kan, tot zijne wettige Gemalin te nemen, of als een: arme gelukzoeker door de wijde wereld rond te zwerven, het zij in gezelschap van Poolsche Edellieden, die met dansende beeren en apen reizen, het zij als een Theater-koning, Veldheer of Slaaf, met een troep Too-

neelspelers, of wel als Koopman, beladen met muizevallen en blaasbalken.

Natuurlijk verkoos ik dan ook maar te trouwen. Als een man, die wezenlijke eigendommen gemeenschappelijk met zijne Gade bezit, kan ik dan toch het leven ruim en vrij genieten, de arme CLEMENTINA redden, en de vreugde met volle stroomen voor allen, die haar weten te smaken, doen vloeijen.

Ik was van dat oogenblik af meer verliefd dan ooit; op den dag na mijne terugkomst, begaven wij ons naar het Landgoed van den Heer REINHART, omtrent een uur van de stad gelegen, en ik sloot CAROLINA in mijne armen. FINELLI! mijne ziel scheen dronken door eene heilige verrukking, zou ik haast zeggen, toen het schoonste, het edelste schepfel mij met engelachtige teederheid aan het kloppend hart drukte, en met eene heldere traan in het liefdevolle oog verwelkomde. Elk trekje van haar gelaat rukte mij van alles los, en gaf mij weêr aan mij zelven weder. O! ik was weêr de gelukkige EDUARD aan den boezem van het eenige, dierbare Meisje. Niet meer de liefelijk opluikende, vijftienjarige CAROLINA, die als een veel belovend rozeknopje mij vleijende aanlachtte, zag ik nu weder, neen! als eene hemelsche schoone, zoo zacht als edel, zoo majestueus, als geheel verteederende, omhelsde ik nu mijne Bruid. FINELLI! ik zoude trotsch op zulk eene Vrouw zijn, zoo ik haar op de schitterende toonelen der wereld konde of durfde voeren. Konde of durfde? zoudt gij

zeggen waarom niet? Hare gehechtheid aan de ingetogenste levenswijs zoude mij dit moeijelijk maken, en hare betooverende schoonheid zoude mij aan onderscheidene gevaren blootstellen. O! hoe zouden de Napolitaansche vereerders van *Paphos* Koningin, mijne eerbied wekkende Godin uit het Noorden niet toejuichen en aanbidden. Neen, CAROLINA moet vooreerst hier blijven; het landleven en het bijzijn van haren grijzen Vader zal haar doen vergeten, dat ik een wettig gebruik maak van alles, wat zij bezit, en waar op ons huwelijk mij regt geeft. In den herfst denk ik mijn geboorteland weêr te verlaten, den winter moet ik in *Napels* doorbrengen. Ik wil het huwelijks juk zoo weinig, als maar eenigzins mogelijk is, gevoelen, maar een onweerstaanbaar verlangen voed ik, om voor het minst in een Kind, dat CAROLINA mij schenkt, den naam van VAN ELDENBERG te doen voortduren. Wordt eenmaal dat verlangen bekroond, dan heb ik niets meer te wenschen. Uit alle de vrouwelijke wezens zou CAROLINA de eenige zijn, die ik tot Moeder van den Zoon, in wien ik gaarn wilde herleven, zoude verkiezen. O! hoe onbegrijplijk lief zoude mij zulk een Kind niet zijn! - Doch wat schrijf ik? het huisselijk geluk, waar van de Romanschrijvers en Dichters droomen, is voor mij ook niets meer dan eene harsenschim, en al bestond het wezenlijk, toch zou ik daar niet vatbaar voor zijn; want elk schepsel heeft immers zijne eigene wijs, om gelukkig te

zijn. Vadervreugde, geloof ik toch, dat voor mij af heel veel waarde zoude hebben; schoon ook deze vreugd kan verbitterd worden. Nu ik zorg niet voor de toekomst; het is al veel, dat ik reeds aan mijne nakomelingschap denk; schoon de Hemel weet, of ik mij daar ooit over verblijden zal; doch dan is het ook goed. Mijn Vader, dit heugt mij nog duidelijk, zag mij menigwerf met een gefronsd voorhoofd aan, en zeide dan al zuchtende: 'Jongen! zoo ik uw niet had, dan kende ik geene zorg.' Ik kan dus niet zeggen, dat mijn oude Heer met die zoo gewenschte vader-vreugde heel veel ophad; maar ook even duidelijk heugt het mij nog, met welk eenen onbeschrijfbaren wellust de Heer REINHART vaak zijne kleine, vrolijk bloozende CAROLINA aan zijn hart drukte, terwijl het vriendelijk lagchend Engeltje hem met liefkoozingen overladen. O! hoe lief was mij toen reeds dit aanvallig Meisje. Ja! ja! als een spelende knaap heb ik haar bemind, FINELLI! Mijn Oom VAN WUNNINGEN zal voorzeker ook met mijn huwelijk tevreden zijn; hij zal zich niet kunnen verbeelden, dat de ligtzinnige EDUARD, gelijk hij mij gelieft te noemen, met zulk een vroom opgevoed kind den huwelijks weg opstapt. CAROLINA was juist geschikt, om de hoogachting en liefde des ouden Krijgers te winnen; ook maak ik daar staat op, leert hij haar eens kennen en wordt zij Moeder, dan zijn de jonge VAN ELDENBERGS voorzeker erfgenamen van VAN WUNNINGEN; en in dit vooruitzigt leef ik onbe-

kommerd. Ik denk in den volgenden winter mijne onafhankelijkheid eens regt heerlijk te genieten. Zorg maar FINELLI! dat geen vijandelijke kogel u vóór dien tijd de eer van mijn gezelschap ontroove. Gij hebt altijd kans genoeg, om het leven uit te ademen, het zij dan op het bed van eer, in den schoot van den wellust, of op het stroo-leger der armoede; doch wij moeten eerst alles, wat wij kunnen, genieten. Ik ben uw Vriend,

VAN ELDENBERG.

Mevrouw van G..... aan Mevrouw Edeling.

WelEd. Mevr. en zeer Geliefde Vriendin!

Ik heb wel al duizend malen voorgenomen, eens aan u te schrijven, doch het ontbrak altijd ergens aan; nu eens had ik geen' tijd; want mijn lieve Mevrouw! gij weet het ook, wat eene huishouding is; en schoon ik zoo maar met mijne Dochters geheel alleen leef, heb ik toch den geheelen dag mijne bezigheden. Ik zeg dikwijls: Kinderen! wij moesten maar in de Stad gaan wonen, want hier buiten heb ik nooit rust. Een mensch dient toch alles natezien, want op de boojen kan men geene staat maken; en dat is ook niet kwalijk te nemen. ‘Het zijn toch maar huurlingen,’ - plag mijn zalige Grootvader te zeggen - ‘maar wie de koe aangaat, die vatte haar bij de hoornen!’ Over mijne Dochter LUCIE heb ik ook geen klagen, wat het zorgen voor de huishouding betreft; en zoo ik niet gaarn alles zelve deed, dan behoefde ik mij nergens mede te bemoeijen. LUCIE is een goed verstandig Meisje; alle de dienstboden houden veel van haar, en toch hebben zij voor haar veel meer ontzag, dan voor mij zelve. Doch mijn oudste Dochter HESJE geeft mij weinig vreugde. Ik heb u wel eens meer in vertrouwen een enkel woord van haar lastig humeur gezegd; en mijne lieve Me-

vrouw! zij word van dag tot dag nog erger. Mijn Broeder, die voor twee jaren gestorven is, zeide altijd, dat niets in de wereld hatelijker is, dan eene Vrouw, die vele boeken leest, en, zoo als men dan zegt, geleerd is. En in waarheid, ik geloof, dat mijn Broeder gelijk had. Het is waar, ik lees ook nog al veel; behalve nu en dan eens een Kapittel in den Bijbel, lees ik ook nog bijne elken dag in een heel groot Predikatie-boek; doch de naam van den Schrijver wil mij niet invallen, en het boek ligt op mijne slaapkamer, ik zal hier strakjes den naam wel eens bijschrijven. Ook lees ik, als ik maar tijd daar toe heb, om den anderen dag, de advertenties in de Haarlemsche Courant. Men spreekt zoo veel van verlichting en van kostelijke uitvindingen; maar *ik* zeg, dat ik de verlichting of den geest der uitvinding- nog nergens zoo duidelijk in zien kan, dan in het plaatsen van alle die trouw- geboorte- en dood-berigten in de Couranten. Wel mijn lieve mensch! voorheen sloeg ik geen oog in de Courant; want wat gaat het ons toch aan, wat 'er al op het groote tooneel der wereld voorvalt? Elk van ons heeft toch genoeg in zijn eigen huis te doen; is het niet waar lieve Mevrouw EDELING? Maar zeker weet ik gaarn, wie in ons land trouwt of sterft; dat geeft nog zoo al eens stof tot gesprekken, als men anders niets weet. Maar mijne Dochter HESJE leest nacht en dag in heel wonderlij-

ke boeken; en wanneer zij niet leest, dan kwelt zij mij, hare Zuster, of de dienstboden. Indien zij dit uit hare boeken leert, o! dan wenschte ik, dat alle schrijvers naar een woest land, waar zij papier noch pennen konden vinden, werden verbannen.

Maar ik wilde u, mijne waarde Vriendin! alleen zeggen, dat ik u sedert lange zoude geschreven hebben, doch dat het mij nu eens ontbrak aan tijd, dan eens aan goede pennen, en op een' anderen tijd weer aan lust. Want om een' goeden brief te schrijven, - dit heb ik nog van mijne oude Tante geleerd - moet men eenen regt opgewekten geest hebben. En wat zal ik u zeggen? mijn geest is doorgaans diep neder gebogen; en is dat wel te verwonderen? Ben ik niet eene verlatene Weduw met twee vaderlooze Kinderen? Het is waar, arm ben ik niet; maar rijkdom alleen geeft toch geen genoegen. De arme lieden zijn dikwijls veel vrolijker dan de rijken. Ik kan mij niet begrijpen, hoe dat mogelijk is; en toch zie ik het dagelijks. Gij weet niet, lieve Mevrouw! hoe veel ik aan u verloren heb, nu gij zoo vreesselijk ver van hier zijt. Nooit was ik een half uur met u in gezelschap, of al mijne zorg en verdriet schenen voor een oogenblik verdwenen te zijn. Nog nooit heeft mij een winter zoo lang gevallen, dan de laast verloopene. Ik denk ook niet éénen winter meer buiten te blijven; het is veel te eenzaam, wanneer zoo alle onze bekenden hunne woningen in de Stad

betrekken. *Vredenburg* en mijn *Beeklust* waren de eenige Landgoederen, die sedert verscheidene jaren ook in den winter bewoond bleven, Nu, ik had ook altijd aan u, en aan den Heer REINHART goed gezelschap, en LUCIE was met uwe nicht CAROLIJNTJE ook regt in haar' schik. Maar wie weet, wat nu van dat lieve schaap zal worden. VAN ELDENBERG zal toch op *Vredenburg* niet blijven. O Mevrouw! neem het mij toch niet kwalijk! maar dat huwelijk van uwe lieve Nicht met VAN ELDENBERG kan nooit goed komen. Het voegt wel niet, dat ik mij met de zaken van een' ander bemoei - *Elk heeft genoeg in zijn eigen tuintje te wieden,* was het spreekwoord van mijn oude Katechiseermeester, bij wien ik mijne belijdenis leerde; doch de man is, nu dertig jaren geleden, heel droevig aan zijn eind gekomen. Help het mij maar onthouden, lieve Mevrouw! dan zal ik dat geval wel eens verhalen. - Maar om weer op uw Nichje te komen; het doet mij waarlijk leed van het goede Meisje. De Heer REINHART heeft veel verstand, dat is waar, maar dat hij voor zijn eenig Kind geene betere partij heeft gekozen, dat is vast eene dwaling. Want onder ons gezegd, VAN ELDENBERG heeft niets in de wereld; zijn Vader is schatrijk geweest; o! dat heugt mij nog, als de dag van gisteren, maar alles is verloren. Ik heb altijd wel geweten, dat hij in zijne jeugd heel veel heeft doorgebragt, en zelfs, dat hij na zijn trouwen een grof speler was; maar toevallig heb ik onlangs ontdekt,

dat hij alles, wat nog van zijne aanzienlijke bezitting over was, door eene bankbreuk verloren heeft.

Ja, die oude Heer VAN ELDENBERG heeft al wat op zijn geweten. Zijne Vrouw was de arme, maar deugdzame Freule VAN ZELLINGEN; ik heb haar zoo goed gekend als u, Mevrouw! elk noemde haar gelukkig, omdat zij aan zulk een' rijk man huwde; doch de jonge schoone Vrouw had een verschrikkelijk ellendig leven. VAN ELDENBERG onderhield eene Fransche Dame, die hij, een jaar na zijn huwelijk, uit *Parys* had mede gebragt; en het spel bragt hem dikwijls in zulk eene verlegenheid, dat hij zelfs de juweelen van zijne Vrouw moest verkoopen. De ongelukkige leed alles met geduld; doch zij kreeg eene longtering, die haar in den bloei van haar leven deed sterven, toen de jonge VAN ELDENBERG, in wien de droeve Moeder haar' laatsten troost vond, naauwelijks vier jaren oud was. Het is waar, VAN ELDENBERG heeft van dien tijd af, het spel vaarwel gezegd; en schoon hij van het jaar 1790 tot 1795 in *Frankrijk*, ik weet niet waar, ergens woonde, is mij toch verzekerd, dat op zijn gedrag niets te zeggen viel. Ook heeft hij vervolgens hier te *A*..... altijd stil geleefd. Het is waar, hij kwam nooit in kerk of kluis, en de oude Freule VAN REGTENVELD heeft mij meer dan eens met haar' eigen mond gezegd, dat hij geen Christen mensch is. O! zij gaf hem zulk een' vreemden naam! het is mij ontschoten, of zij hem een *Arminiaan* of een *Mahomedaan* noemde. Zoo

veel is toch zeker, dat hij zijn' Zoon ook al heel wonderlijk opvoedde. Ook verwonderde het mij, dat Mevrouw VAN ZELLINGEN, de Zuster van VAN ELDENBERGS Vrouw, zaliger gedachtenis! hare Dochter in het huis van zulk een' ongeloovig mensch vertrouwde. Neen, dat deed ik niet, al kon ik de wereld daar mede winnen. Een goed geloof is toch het beste, wat men de Kinderen kan nalaten. Als de jonge VAN ELDENBERG nu niet beter is, dan zijn Vader, ach! dan beklaag ik uwe lieve Nicht dubbel. Want geen geld en geen geloof! dat is voor ligchaam en ziel beide ongelukkig. Het is wel jammer! de eenige Zoon van zulk eene brave, godvruchtige Moeder, als Freule VAN ZELLINGEN was, zoo te bederven, en voor de Hel optevoeden. De jonge VAN ELDENBERG schijnt ook anders niet kwaad te zijn. Ik was met mijne beide Dochters door den Heer REINHART ten eten gevraagd op den zoogenaamden Bruilofts-dag. Het jeugdige paar was des morgens om acht uren heel stil getrouwd. Daar was wat spijt op het Dorp en bij al de landlieden. Zij hadden zoo gaarn groen gemaakt, en aan de lieve jonge Jufvrouw REINHART getoond, hoe zij bij allen geacht en bemind wordt. Nu, wie verdient dit ook meer dan de engelachtige CAROLINA? HESJE is bij uitnemendheid ingenomen met den jongen VAN ELDENBERG. Zij heeft nog nooit een' mensch ontmoet, die haar zoo wel bevalt, zegt zij. Doch mijne goede LUCIE beklaagt uwe lieve Nicht. Mijn hart bloedt, als ik

denk, dat het met haar wel eens zoo zoude kunnen gaan, als met de goede Freule VAN ZELLINGEN; maar dat verhoede de goede God. De Heer REINHART zoude ook geen gerust uur kunnen hebben. Het is onbegrijpelijk! zulk een schoon, zulk een voortreffelijk Meisje, dat immers aanzienlijke goederen bezit, en dat nog verstand ook heeft, aan den Zoon van VAN ELDENBERG te geven. De bankbreuk, waar van ik daar straks heb gesproken, is geen geheim; de kinderen op de straat, om zoo te spreken, weten het. Ook weet ik, dat CAROLINA een heel kostelijk huwelijk heeft kunnen doen, nu maar onlangs nog; ik geloof zelfs dat mijn Neef BALCOUR, die Voogd over een' schatrijken Pupil is, den Heer REINHART om de hand van deszelfs Dochter voor dien Jongeling verzocht heeft. Intusschen hoop ik het beste; wie weet waar het goed voor is? Eene deugdzame Vrouw heeft wel eens meer een' ligtzinnigen Man op den regten weg gebragt; en zoo ook omgekeerd. Ik heb meer dan eene Vrouw gekend, die door opvoeding en slechte voorbeelden bedorven was, maar die door het huwelijk met een braaf, verstandig Man geheel van gedrag en zeden veranderde. Waren deze nu met ondeugende of onverstandige Mannen gehuwd, dan was zulk een paar menschen, als met geslotene oogen in het verderf geloopen. Ik zeg daarom altijd: Kinderen! laat ons niet vooruitloopen; een droevige morgen maakt niet zelden een' blijden dag; en al kiest men, naar het schijnt, ook nog

zoo verstandig, dan is het huwelijk tog altijd nog een mengsel van zoet en bitter, zegt de oude Freule VAN REGTENVELD. Zij is daarom ook nooit getrouwd; maar ik voor mij, die negenentwintig jaren en tien maanden in het heilig huwelijk heb geleefd, ik heb nooit berouw gehad; doch mijn geliefde, nu zalige VAN G..... was ook de deugd zelve. Ik stort nog dagelijks tranen om hem. De aarde was te koud, waar over ik ging; zoo lief had hij mij. LUCIE heeft ook net haars Vaders humeur, en zijn wenkbraauwen ook; maar HESJE gelijkt naar geen van ons beide.

Hebt gij niet staan kijken, lieve Mevrouw! over het sterfgeval bij onzen goeden Dominé WAARBURG? O! ik kan u niet zeggen, hoe ik dat lieve Vrouwtje betreurd heb. Zij was nog zoo jong; en zoo ooit menschen volkomen gelukkig kunnen zijn, dan waren het zeker Dominé en zijne Vrouw. Morgen zal het juist een jaar zijn, dat zij gestorven is; en toen gij acht dagen te voren vertrokt, bloosde zij nog van gezondheid. Zij is maar vier dagen ziek geweest. LUCIE en ik hebben haar al dien tijd opgepast; want wij bevonden ons, moet gij weeten, aan het huis van Dominé, toen zijne lieve, vriendelijke Vrouw op het onverwachtst door eene woedende koorts werd aangevallen. O Mevrouw! het is even, als of ik nog alles met mijne oogen zie. Het was op een' der warmste dagen van Julij. Ik wilde met LUCIE tegen het vallen van den avond eene wandeling doen; doch het was

ons nog te warm, en wij besloten, om nog eerst eens te gaan zien, hoe de Vrienden WAARBURG het hadden. Wij vonden hun in den tuin, weet gij niet? in dat schaduwrijk linden-priëel, daar wij den dag vóór uw vertrek ook nog een oogenblik hebben gezeten. O! het was eene vreugd, om hen te zien. Dominé zat te lezen; ik geloof, het waren verzen; maar gij weet, mijn geheugen is droevig zwak. Zijne Vrouw had haar jongste Kindje, dat toen omtrent een half jaar oud was, aan de borst, terwijl het oudste vrolijk lagchende nevens den grooten hond, die voor het prieel op het grasperkje te slapen lag, op den grond zat, en met bloemen speelde. Naauwelijks werden wij gezien, - want wij hadden ons nog wat stil gehouden en staan luisteren naar Dominé's lezen; het was zoo iets van het huisselijk leven; ik weet niet, of de Man, die het boek maakte niet RIEDBERG heet; maar dat scheelt niet, het was toch heel mooi - naauwelijks, zeg ik, werden wij gezien, of wij werden op de vriendelijkste wijze ontvangen, en men dwong ons, om in het koele prieel den vallenden avond te genieten. Maar geen half uur hadden wij gezeten, of Dominé vraagde vol bekommering, lieve ZANTJE! wat scheelt u? ik had mij nog al dien tijd met het aardig snappend knaapje bezig gehouden; doch nu zag ik op, en de lieve Vrouw lag doodsbleek in de armen van haren Man. LUCIE had haar het Kind van den' schoot genomen. Wij boden alle mogelijke hulp; met veel moeite bragten

wij die lieve jonge Moeder in huis, en te bed. Zij werd van oogenblik tot oogenblik erger; en nog dien zelfden avond verklaarde Doctor B....., dat zij niet buiten gevaar was, en het zoo niet lang konde uithouden. Nu, dat heeft de Man ook geraden; want, gelijk ik zeide, de vierde dag was het reeds met het goede Vrouwtje gedaan. Dominé week geen oogenblik van het sterfbed. O! zoo veel innige zielesmart, en te gelijk zulk een ware, verhevene onderwerping - zoo noemt LUCIE dat - zag ik nooit. Ik heb ook mijn' lieven Man zien sterven, en ik betreur hem nog; maar mijne droefheid was geheel anders, dan die van Dominé. Ik had niet alleen medelijden met hem, maar zelfs eerbied voor zijne droefheid. O! met welk eene liefde en godsvrucht bemoedigde hij de jonge stervende Vrouw, die zoo vurig wenschte, om nog eenigen tijd bij hem en hare jonge kindertjes te blijven. Met eene door tranen half gesmoorde stem zeide hij dan: ‘Lieve, dierbare Vrouw! de goede God heeft ons op aarde zoo veel vreugde geschonken; wij kunnen hem daar niet genoeg voor danken; en zoo gij heden sterven moet, mijne ZANTJE! dan is dit voorzeker noodig tot bevordering van ons geluk. Wij scheiden maar voor een' korten tijd; vrees niets! JEZUS, onze goddelijke Broeder, die ook gestorven is, zal u in den dood niet verlaten.’ Ik heb 's Mans woorden alle diep in mijn hart gedrukt. - Kort vóór het sterven der lieve Vrouw, verlangde zij hare Kindertjes nog eens te

zien. Te vergeefs zochten wij dit haar afteraden; zij drukte Dominé's hand aan hare lippen, en met tranen in hare verflaauwde oogen zeide zij vleijende: ‘Lieve WAARBURG! gij kwaamt altijd mijne wenschen voor; en zoudt gij mij nu de laatste Moeder-vreugde op deze aarde kunnen ontzeggen?’ De onnoozele kleinen werden nu gebragt. Dominé nam het van alles nog onbewuste LOTJE in zijne armen, en weende. De stervende Moeder spande alle hare krachten in, om het wichje nog eenmaal te omhelzen: ‘Mijne zuigeling!’ - zeide zij - ‘ach! dat gij zoo jong mijne zorg moet missen! Geene moedermelk zal uw vriendelijk lagchend mondtje meer verkwikken.’ De kleine lieve DOLF klouterde intusschen tegen het bed op, en bedekte de reeds koude hand zijner Moeder met vleijende kusjes. ‘Lieve Maatje!’ - riep hij - ‘ik heb niet mogen bij uw komen; maar nu zijt gij beter; morgen zal DOLF bloemen voor u plukken.’ LUCIE hief den lieven jongen op; hij sloeg zijne armtjes om den hals van zijne Moeder, en deze kuste hem. ‘Vaarwel! neen, Gods voorzienigheid behoeft mijne zwakke krachten niet,’ - zeide zij met afgebrokene woorden - ‘om deze onnoozelen optevoeden.’ Nu lag zij eenige oogenblikken stil. De Kinderen waren weêr uit de kamer gebragt; doch nog eenmaal scheen de stervende weêr te ontwaken; zij klemde hare verstijvende hand in die van Dominé. ‘Eeuwig - eeuwig - bemin ik u!’ - stamelde zij - ‘De dood is niet vreesselijk meer.

God ontfermt zich.' Zij zweeg, en stuiptrekkende gaf zij den laatsten snik. Nooit denk ik aan dit sterven, of alles komt mij weêr zoo levendig in de gedachten, als of het nog zoo even gebeurde. Dominé WAARBURG is een voortreffelijk mensch nooit zal ik het vergeten, met welk een oog vol liefde en onuitsprekelijke smart hij de beminnelijke gestorvene aanzag. Luid snikkende drukte hij nog een' kus op hare lippen, eer hij zich verwijderde. Ach! zij hadden elkander ook zoo hartelijk lief, en zij leefden zoo vergenoegd! Maar hoe gelukkig is het niet, dat Dominé een waar Christen is, en dat hij zoo zeker verwacht, zijne geliefde gestorvene zalig weder te zullen zien! Dit heb ik meer dan eenmaal van hem gehoord. Den dag vóór de begrafenis had ik lust, om het lijk nog eens te zien; ik ging met den ouden Heer WAARBURG, die zijn' Zoon was komen vertroosten, stil naar de kamer, waar het lijk stond; maar hoe waren wij niet verwonderd, toen wij Dominé daar ook vonden, met zijn Zoontje, dat bij de opene doodkist stond, en het bevallig gelaat der Moeder - doch met huivering - streelde. 'Maatje slaapt;' - riep het lief kind ons half schreijende toe - 'maar zij is zoo koud; zij hoort DOLF niet, en ziet dat lieve roosje niet, dat ik haar bragt. O! zij moet zoo lang slapen! zegt Paatje!' Ach! het was zulk een aandoenlijk gezigt, Mevrouw! de schoone jonge Moeder lag daar, waarlijk of zij zacht sliep; zij was niets misvormd; maar scheen ons met hare gewone vriendelijkheid

nog aan te lagchen. DOLFJE had bloempjes over het doodskleed gestrooid, en eene opengaande roos, juist het beeld van zijne Moeder, op haren boezem gelegd. Dominé sprak niets; maar sloeg beurtelings zijne weenende oogen op het lijk en naar den Hemel. Zijn Vader, die ook een heel waardig Predikant is, vertroostte hem regt Christelijk, en sprak, zoo veel ik daar van onthouden heb, van het eeuwige leven der ziel, en van het stof waar uit toch ons ligchaam maar bestaat. Onze Dominé drukte zijn' Vader de hand: ‘Ja! mijne ZANTJE leeft!’ - zeide hij - ‘met Engelen liefde zal ik haar eeuwig beminnen; maar ook haar slapend stof is mij dierbaar; het zal eens veredeld ontwaken, wanneer de zinnelijke wereld het hoogste toppunt van volmaaktheid bereikt.’

Ik heb deze woorden, die ik niet regt begrijp, in mijn Zakboekje opgeteekend; maar ik zie daar, dat ik al verscheidene blaadjes papier heb vol geschreven. Lieve Mevrouw! neem het toch niet kwalijk! zoo gaat het altijd, ik neem zelden de pen in de hand; maar doe ik dat eens, dan weet ik ook van geen uitscheiden; nu ik betaal ook niet gaarn briefport voor wit papier, daar naauwelijks iets anders opstaat dan: ‘Deze dient, om u te doen weten, dat ik nog welvarende ben; ik hoop het zelfde van u te hooren; waar mede ik blijf .....’ Neen, ik zeg altijd: aan een' brief van mijne goede Vrienden moet ik omtrent zoo veel hebben, als aan een uurtje pratens met hun. Ik moet nog

aan uwe Nicht CAROLIJNTJE om uw adres laten vragen, want dat weet ik niet regt; ja als ik zoo een' brief sluit, denk ik nog dikwijls aan de oude Baker van mijne HESJE. Die goede ziel kreeg eens in Januarij een' brief van haar' Zoon uit *Oostvriesland*, waar in hij haar onder anderen schreef: ‘Moeder! het heeft van nacht hier vreesselijk gewaaid en gesneeuwd. Voor onze deur ligt een hoop sneeuw, zoo hoog als ik.’ De oude Vrouw beantwoordde dezen brief eerst in Junij; en daar zij ook het adres niet wist, zette zij eenvoudig op haar' brief: *Aan mijn' Zoon* HANNES, *bij den grooten Sneeuwhoop.* Nu Mevrouw en waarde Vriendin! na u alle heil te hebben toegewenscht, noem ik mij

Uwe Dienares en Vriendin J.A. VAN G....., geboren S.....

N.S.

Mijne beide Dochters verzoeken mij, om aan u haar Kompliment te maken. De Vrienden op *Vredenburg* zijn, zoo veel ik weet, welvarende; doch ik koom daar weinig, omdat het mij aan tijd ontbreekt. Ik verwacht van de week mijn' Neef BALCOUR voor eenige dagen te logeren; en gij weet, hij is nog een' trouwen Vriend van den Heer REINHART, zoodat wij zeker elkander dan wel eens zullen zien. Ik heb ook maar weinig aan mijn' Neef, als ik zoo alleen met hem ben. Die Man leeft maar, als hij over het bouwen van huizen en

kerken spreekt; en lieve tijd! daar heb ik zoo geene kennis van. Ik weet ook wel, wat bouwen is, ook kan ik wel zien, dat het eene gebouw grooter en sterker is dan het andere; maar van proportie, van scherpe en stompe hoeken, van bouworde en ik weet niet wat al vreemde dingen, daar Neef altijd van redeneert, weet ik niets. In de vorige week, liet ik een nieuw kippehok zetten; een kostelijk hok ook, dat moet ik zeggen; doch ik wilde, om te toonen, dat ik ook verstand van bouwkunde had, aan de werklieden zeggen, dat zij het hok volgens de *Jonische* Orde moesten maken; maar LUCIE rade mij dit af. 'Lieve Mama!' - zeide zij - 'de menschen zullen uw wel een heel goed kippehok maken, volgens de hedendaagsche bouworde van kippehokken.' en het Kind had gelijk. Nu Mevrouw! nogmaals vaarwel.

Mevrouw Edeling aan Mevrouw van Eldenberg.

Lieve, Dierbare Carolina!

Ik behoef u niet te zeggen, dat mijne geheele ziel in uwe belangen deelt. Geene Moeder, die met de teederste zorg het eenig Kind, dat zij van den Hemel afsmeekte, en met de heiligste vreugde aan hare borst voedde en bewaakte, kan zich meer over alles, wat de lieveling van haar hart betreft, bekommeren, dan uwe teeder liefhebbende Tante zich over uw lot bekommert. Neen, CAROLINA! geen moeder-hart kan aandoenlijker kloppen voor het meest geliefde Kind, dan mijn hart voor u klopt. Van uw vroegste jeugd af, waart gij mijne Voesterlinge, en te gelijk de wellust van mijn leven. Uwe vreugd, lief Kind! was mijne aardsche zaligheid. De geringste smart, die u trof, verscheurde mij de ziel, en zelfs uwe onnoozele kindertraantjes verstoorden al mijn genoegen. Oordeel dus, mijne lieve! wat ik gevoelen moet, wanneer ik mij u als ongelukkig voorstel. Ja, oordeel lieve CAROLINA! hoe elk woordt uit uwen laatsten brief, waar in het lijden van uw onschuldig hart zoo duidelijk sprak, mij het hart deed bloeden.

Mijne geliefde Kweekelinge, mijne CAROLINA, het dierbaar pand, dat mijne eenige Zuster, ach!

mijne eeuwig dierbare Vriendin, mij toevertrouwde, toen het zinneloos geweld, dat alles, wat ons dierbaar was, reeds vermoord had, ook haar naar den kerker sleepte, - mijne CAROLINA, in het bloeijenste van hare jeugd, van alle hoop op de reine genietingen des levens beroofd, en aan verterenden jammer ten prooi te zien - neen! dit waar te veel, mijne Geliefde! Zoo grievende zal de liefderijke God mij niet bedroeven. Ach! zouden uw Vader en ik, na het verduren der vreesselijkste rampen, onzen jongsten troost in u hebben gevonden, alleen om door uw ongeluk nog des te wreeder gemarteld te worden? Zoudt gij de bittere tranen, die uw Vader en ik, om de ons zoo dierbare slagtoffers der wreedheid weenden, door uwe kinderlijke liefkozingen zoo vaak hebben doen opdroogen, om die eenmaal door uw onschuldig lijden met verdubbelde smart te doen vloeijen? Neen, lievelinge van mijn hart! vertrouwt op de zorgende wijsheid van onzen Hemelschen Vader, die zelfs het schijnbaar kwaad dienstbaar maakt, aan de bevordering van zijne altijd heilrijke bedoelingen. Vurig had ik gewenscht, dat uw huwelijk nog slechts één jaar ware uitgesteld geworden. Ik heb uw' braven Vader in alle mijne brieven aan hem daarom gebeden; doch telkens was het antwoord: ‘CAROLINA is met EDUARD reeds vereenigd. Vier jaren vorderde ik slechts tot voltooijing van hare opvoeding; en ach! tot het onvermengd genot van ouderlijke vreugde. Met den plegtigsten

eed beloofde ik, na het verloop van die vier jaren, mijn dierbaar Kind aan den Echtgenoot, dien zij verkoren had, blijmoedig te zullen afstaan. Die bepaalde jaren zijn verloopen; en kan ik de heilige regten van EDUARD betwisten?'

Te vergeefs heb ik voor u gepleit; te vergeefs heb ik getracht den ouden Heer, dien ik als mijnen geliefden Broeder, als mijnen vertrouwelijksten Vriend bemin, te doen gevoelen, hoe onredelijk het is, een vijftienjarig Meisje aan eenen Jongeling, die, het is waar, toen tweeëntwintig jaren oud was, maar noch wereld- noch menschenkennis bezat, wat zeg ik? die zijn eigen hart nog volstrekt niet kende, zoo onherroepelijk te verbinden. Gij weet, hoe uw Vader over het houden van beloften, die voor zijne eerlijke ziel reeds al de kracht der heiligste eeden hebben, gewoon is te denken. De edele Man beschouwde u als de Gade van EDUARD; en gij zoudt in zijn oog aan de onschendbaarste pligten trouwloos geweest zijn, indien gij uwe hand aan EDUARD had geweigerd. O mijn Kind! met welk een angstig voorgevoel zag ik, nu ruim vier jaren geleden, uwe zoogenaamde verlooving! Ik keurde deze plegtigheid volstrekt af; zoo wel den ouden Heer VAN ELDENBERG als uw' Vader heb ik, met al de drift eener liefhebbende Moeder, om het behouden van uwe vrijheid meer dan eenmaal, ook toen gebeden. EDUARD, - dit herhaalde ik telkens - staat de wereld in te treden; nu heeft hij nog geene ondervinding; zijn

hart, zijn karakter is nog ongevormd. God weet, wat van hem worden zal! Hij bemint CAROLINA, gelijk zijn jong, zijn gevoelig, zijn gaarne liefhebbend hart de geheele schoone natuur bemint; maar zal CAROLINA het eenige voorwerp zijner liefde blijven? en blijft zij het, o! dan zal zuivere liefde, ook de onverbreekbare band zijn, die de beide jonge harten vereenigd houdt. Doch de beide Vaders waren te sterk met hun geliefd ontwerp ingenomen, om mij gehoor te geven. Ook waanden zij, EDUARD voor alle afdwalingen te beveiligen, en aan de deugd toe te weiden, door hem met u plegtig te verbinden. Tranen des bangen kommers heb ik gestort, toen ik u vrolijk blozende, vol onschuld en liefde, aan den boezem des vurigen Jongelings geklemd, de heilige trouwbelofte hoorde uitspreken. Verrukking gloeide toen in het oog van EDUARD, en zijne geheele ziel sprak in den eed der liefde, die zoo rein van zijne lippen rolde. Maar EDUARD'S grondbeginselen hadden geene genoegzame vastheid, om u beider geluk te verzekeren; maar toch lieve CAROLINA! toch glimt nog eene zwakke vonk van hoop in mijne ziel. EDUARD had zulk een' schoonen aanleg; zijn hart was zoo goed; zijn gevoel was zoo vatbaar voor alles, wat goed en regt is; en zou hij dan nu zoo geheel bedorven zijn? Wie weet, onder welke gedaante de verleiding zijn ongewapend hart al is aangevallen? Hij bezit veel natuurlijke trotschheid; hier van heeft de boosheid welligt gebruik gemaakt. Niets is zoo gevaarlijk,

als wanneer men een jong trotsch mensch, die de ware grootheid van ziel nooit regt heeft leren kennen, den Godsdienst of de betrachting der heiligste pligten in een verachtelijk licht voorstelt, en als vernederende voor den vrij geschapen mensch doet beschouwen. Ach! hoe ras zoekt de onkundige trotschaard, die zich boven de verachting der laffe dwaasheid niet kan verheffen, eene valsche grootheid of sterkte van geest voortewenden. Eerst begint hij, met de eerbiedwaardigste zaken zoo vernuftig, als hem mogelijk is, te spotten, hoe wel zijn hart nog door knagend zelfsverwijt klopt. Het dom gelach van beuzelende slechthoofden moedigt hem aan; en, daar hij den waren roem der fiere, der heldhaftige deugd nooit smaakte, schittert hem de ijdele roem van Vrijdenker in het oog. Dierlijk genot ontzenuwt allengs meer zijne natuurlijke krachten, tot beheersching van zich zelven zoo noodig. Zijne verlaagde ziel wordt eene schandelijke slavin van hare vuigste begeerten, en de vernederde mensch, die bestemd was tot eene zigtbare Godheid op aarde, verzinkt diep beneden het redenloos dier.

Maar zoo ver, lieve CAROLINA! zal het toch met uwen EDUARD niet gekomen zijn. O! laat uwe schuldelooze liefde hem behouden, van het vreesselijkste verderf, dat hem dreigt. Daar zijn immers nog oogenblikken, waar in zijne teederheid voor u ontwaakt? waar in zijn hart nog eenstemmig met het uwe kan kloppen? Tracht die oogen-

blikken te vermenigvuldigen, lief Kind! O! geef hem, kan het zijn, aan zich zelven, aan uw hart en aan de deugd weder. In de jaren uwer kindsheid, had gij reeds zulks een onbepaald vermogen op EDUARD, wiens hart en verstand, zoo jammerlijk werden verwaarloosd. Nooit! neen, nooit! heb ik ware hoogachting voor den Heer VAN ELDENBERG kunnen voeden. Hij was altijd een Man, die, worstelende met zijn geweten, lasterde het geen hij niet kende, den schoonen Godsdienst, dien hij niet wilde onderzoeken, verachtte, en zijn' Zoon, het eenige, dat zijne vroeg door verdriet gestorvene Vrouw hem achter liet, offerde hij op, aan zijne lage zucht, om zonderling te schijnen, en strijdig met het algemeen te denken en te handelen. De Moeder van EDUARD was eene beminnenswaardige jonge Dame, die het slagtoffer werd van eigenbatige Familie-schikkingen. Haar getrouw hart behoorde aan eenen edeldenkenden jongeling, met haar gelijk in geboorte, doch zonder eenige bezitting. Gevoelloos voor de smart der jonge Gelieven, verbond men het Meisje aan den toen nog rijken VAN ELDENBERG, terwijl haar eeuwig geliefde Minnaar, in den Krijgsdienst eenen roemrijken dood zocht, en ook vond. Vijf droevige jaren kwijnde de jonge Mevrouw VAN ELDENBERG, die zonder vreugde of hoop op verzachting van haar lot, de liefdelooze woestheid en buitensporige geldverkwisting van haren Echtgenoot betreurde. EDUARDS geboorte schonk aan haar moederlijke zaligheid, maar ook

deze was met bitterheid vermengd. Zij gevoelde haar teeder gestel van jaar tot jaar onder het grievendste lijden bezwijken, en aan welk een Vader moest zij den kleinen lieveling van hare ziel alsdan achterlaten? Weinige dagen vóór haar' dood, nam ik afscheid van de bijna stervende, die weleer eene der speelgenootjes mijner kindsheid was geweest. Uwe Moeder en ik moesten, toen onze ouders, die den vaderlandschen grond, waar de rust door verschillende woelingen geschokt werd, ontweken waren, naar de grenzen van *Frankrijk* volgen. Dit was op het einde van het jaar 1787. Maar ach! hoe treffende was voor mij niet dit afscheid! Ik zag mijne, weleer zoo bloeijende Vriendin, als eene jeugdig lagchende roos verwelkt, en dat waarlijk nog in de lente van haar leven. Nog nimmer had zij zich over haar lot tegen mij beklaagd; maar nu stortte zij haar geheel vol hart in mijnen boezem uit. Ik weende met haar de tranen der deelnemende vriendschap. ‘Mijn lijden zal ras voorbij zijn.’ - zeide zij - ‘O! hoe vurig zou ik den goeden God daar voor danken; maar mijn onschuldig Kind baart mij de bangste bekommering.’ De lieve blozende EDUARD stond juist aan haar' schoot, en zag weemoedig lagchende naar zijne Moeder op. ‘O mijn Kind!’ - vervolgde zij, terwijl de teederste drift eenen zachten gloed over haar met doodverf bedekt gelaat verspreide - ‘o mijn Kind! zoo gij in uw wiegje waart gestorven, ach! dan hadden Gods Engelen u voor

de volmaakter wereld opgevoed. Zeker was mijn leven dan vroeger bezweken, maar de dood zou mij eene lieffelijke rust zijn geweest. Maar nu, ach! wie zal nu over uwe jonge, onschuldige ziel waken?' Ik vertroostte de lieve, bekommerde Moeder, zoo goed mij mogelijk was, en sloot het vriendelijk vleijende Knaapje, dat weende, omdat het zijne Moeder bedroefd zag, in mijne armen; en van dat oogenblik af, was de bevallige Jongen ten uiterste belangrijk voor mij. Ook toen VAN ELDENBERG in het vervolg in de nabijheid van *A*..... woonde, verzuimde ik geene gelegenheid, om, was het mogelijk, iets tot de beschaving van het verstand of de vorming van het hart des lieven kleinen toetebrengen. Verder weet gij, mijne CAROLINA! hoe de vrolijke, maar altijd ligt te verleidene Knaap, toen wij de Vaderlandsche lucht weêr inademden, dagelijks een deelgenoot was van ons huisselijk genoegen, dat wij, na het doorstaan van zoo veel smart en jammer, weêr begonnen te genieten.

Dierbaar Kind! waak over uw hart! Eenige uitdrukkingen in het laatste van uwen brief vervulden mij met angst voor u. O mijn Kind! zoo eens eene neiging, om een' ander' dan EDUARD te beminnen, in uwe ziel wortelen schoot, welk een harde strijd zou als dan op uw wachten? Maar uwe deugd, het heilig gevoel van uwen pligt, mijne lieve! zou toch zegepralen. Hierop vertrouw ik. Maar schuw, ach! vlied elke verzoeking, en schrijf mij openhartig. Ik hoop eerlang u te ko-

men zien; doch voor het tegenwoordige is dit niet mogelijk.

Ik moet u de zonderlinge wending van het lot van mijne Kinderen nog melden; deel het ook aan uwen braven Vader mede; dan behoef ik alles niet tweemaal te schrijven. Gij weet, lieve LIENTJE! wat mij dwong u te verlaten. De beklagelijke toestand, waar in zich de Dochter van mijnen geliefden, mijnen zaligen

EDELING met haren Echtgenoot en Kinderen bevond, was mij in waarheid niet te ellendig afgeschilderd. Met een bloedend hart ijlde ik ter vertroosting; maar hoe veel troost had ik niet zelve noodig, toen ik het jammervolste huisgezin met eigene oogen aanschouwde? Na eene afmattende reis, die ik nacht en dag had voortgezet, kwam ik laat in den avond in de ellendige schuilplaats der armoede; want niet anders kan ik het verblijf dat MILLINGTHON voor hem en zijn ongelukkig huisgezin gekozen had, noemen. Het was eene lage, kleine woning, niet ver van *Calais*, in de buurt van eenige Visschers gebouwd. Ik vond MILLINGTHON in den jammerlijksten staat. Het ongeluk had hem geheel ter neder geslagen. Lang staarde hij mij bewusteloos aan; doch toen ik bij herhaling zijnen naam noemde, viel hij mij met wilde vreugde om den hals. ‘Zijt mij welkom, beste Vriendin!’ - riep hij - ‘kom, o kom geliefde Moeder van mijne JULIE! In uwe bescherming kan ik haar veilig verlaten.’ Ik was op eenigen afstand van het gehucht, waar ik MIL-LINGTHON ontmoette, uit het rijtuig gestapt, om JULIE door mijne verrassende komst niet te ontstellen; doch mijne zorg was te vergeefsch; want schoon ik MILLINGTHON verzocht, zijne Vrouw tot deze ontmoeting voortebereiden, schreeuwde hij luid, toen wij het huis intraden: ‘JULIE! o mijne JULIE! zie hier uwe moederlijke Vriendin.’ Zij gaf een' gil, en zonk magteloos in mijne armen. Ach! van hoe veel zielesmart ben ik reeds dat oogenblik getuige geweest? JULIE, de schoone JULIE, het door vrouwelijke zachtheid verengeld beeld van haren Vader, zag ik ten prooi der grievenste behoeften. Vier hulpelooze Kinderen vleiden vaak vruchteloos de schreijende Moeder om brood; een vijfde, welks naderende geboorte met den bangsten kommer verwacht werd, sluimerde nog onder haar hart. MILLINGTHON, de getrouwste, de teederste Echtgenoot, die liefdevolste Vader, was door het verlies van alles, wat hij bezat, tot wanhoop gebragt, en stond elk oogenblik op het punt, om zich door zelfsmoord aan het gevoel des jammers te ontrukken. Zijn verstand was bij tusschenpoozen geheel verbijsterd, en de weleer zoo moedige, zoo werkzame Man, dwaalde nu, met het hoofd op de borst gezonken, den geheelen dag, in de akelijkste eenzaamheid rond. Hij verweet zich zelven het ongeluk van zijne JULIE en van hare Kinderen, omdat hij alles in den Koophandel had gewaagd en verloren.

Toen ik met EDELING huwde, was JULIE omtrent

tien jaren oud. Hare Moeder sproot uit eene Engelsche Familie, die sedert jaren lang in *Frankrijk* woonde. Ik nam het beminnelijk Meisje, als mijn eigen aan; ook zoude ik mijnen geliefden EDELING nooit mijne hand hebben gegeven, zoo niet volkomen gezorgd was, dat ons huwelijk de belangen der lieve JULIE niet tot nadeel konde verstrekken. Ouders toch, die hunne eigene wenschen bevredigen, ten koste van het belang der schuldelooze onmondigen, de zorg voor welken door God hun toevertrouwd is, verdienen in mijn oog verachting. Ook zou ik nooit mijne hand en mijn lot vereenigd hebben met den eenigen Vriend van mijne ziel, zoo ik mij niet geneigd had gevoeld, om ook zijn Kind, de onsterfelijke lieveling, waar in zijn aanwezen zich uitbreidde, met de hartelijkste teederheid lieftehebben. Het gelukte mij ook al spoedig JULIE'S kinderlijk vertrouwen en liefde te winnen in haar beminde ik mijnen EDELING, en mijne moederlijke zorg werd zoo onuitsprekelijk zalig beloond, als ik geloof, dat hoogere, hemelsche wezens beloond worden, wanneer zij de sterfelijke Kinderen van God hier op aarde beschermen en geleiden. EDELING, de geliefde van mijn hart, werd op het Adelijk Landgoed van onze ongelukkige Vriendin B.L., door eenen oproerigen hoop, die zich verdedigers der Vrijheid noemden, genoegzaam voor mijne oogen vermoord; terwijl uw Vader in den bangsten ker-

ker zuchtte, en uwe Moeder, met den vreesselijksten doodsangst worstelde.

O vergeef het mij, lieve CAROLINA! dat ik, door het openschuiven van deze bloedige toneelen uw treurend hart op nieuw pijnig. Oordeel zelve, hoe dierbaar mij nu de ouderlooze JULIE was. In haar bezat ik reeds eene jonge Vriendin; doch zij werd mij ontrukt door de Familie van hare Moeder. Gij weet, mijne lieve! hoe mijn hart altijd aan mijne JULIE gehecht bleef, en hoe hare brieven, die het uitvloeisel van hare dankbare, liefhebbende ziel waren, mij den zoetsten wellust schonken. Haar huwelijk met MILLINGTHON, een' harer verre Bloedverwanten, beloofde mij de bekoorlijkste toekomst; want de liefde der beide jonge, edele zielen was de beeldtenis der Hemelsche Vriendschap van Gods reine Engelen. MILLINGTHON was een ondernemend Koopman, en in spijt van alle woelingen des tijds, won en verloor hij beurtelings heel veel; doch in de laatste twee jaren scheen alle voorspoed hem ontvlugt te zijn; hij leed het eene gewigtige verlies na het andere; eindelijk waagde hij het laatste, wat hij bezat. Twee rijk geladene vaartuigen liepen in zee; hadden deze hunne bestemming kunnen bereiken, MILLINGTHON had als dan zijne zaaken hersteld gezien, en zich op nieuw met de vrolijkste uitzigten mogen vleijen; doch de beide vaartuigen werden door een' Engelschen Kaper genomen. En nu,

ach! nu was alles verloren. Als een donderslag trof dit vreesselijk berigt den ongelukkigen MILLINGTHON. Hij had den wankelen staat zijner zaken zorgvuldig voor de Vriendin van zijn hart verborgen gehouden. Haar kommerloos genoegen was hem zoo dierbaar, dat hij nimmer moeds genoeg bezat, om het slechts voor een oogenblik te bewolken; doch nu hij op eenmaal Gade en Kinderen te gelijk met zichzelven in den jammerpoel des rampspoeds zag nederstorten, begaf hem alle bedaardheid van geest. 'JULIE!' - riep hij sidderende - 'wij zijn van alles beroofd; wij kunnen niets, volstrekt niets meer ons eigendom noemen. Dit huis, deze meubelen, uwe sieraden, ach! zelfs de kleeding van u en van onze Kinderen zoude naauwelijks toereikende zijn, om het geld, dat eenige lieden mij in den handel toevertrouwden terugtegeven. Omhels mij voor het laast ongelukkige! ik ontvlied u voor eeuwig. De menschheid zal zich over u en over deze kleine onnoozelen ontfermen.' JULIE sloot hem vast aan haar hart: 'Lieve, wreede MILLINGTHON!' - zeide zij weenende - 'mij ontvlieden? zijt gij dan geen Echtgenoot, geen Vader meer? Heb ik ooit mijn hart aan uwen voorspoed gehecht? Aan u, ach! aan u alleen is het onafscheidbaar verbonden. Wij zullen alles weder geven. O wee mij! wee deze lieve onschuldige wichjes! zoo het heiligst vertrouwen door ons werd geschonden. Zelfs het meedelijden van gevoelige zielen zoude mij als

dan martelen. MILLINGTHON! onze eeuwige liefde en ons rein geweten moeten ons onbetwistbaar eigendom blijven.' Het kostte de edeldenkende JULIE onbegrijplijk veel moeite, om den zoo diep getroffenen Vriend van haar hart tot reden te brengen, en aan de vertwijfeling te ontrukken. Eindelijk toch overwon zij. Met eene weemoedige fierheid ontdeed zij zich zelve en hare Kinderen van alles, wat niet volstrekt onmisbaar was; tot het geringste toe werd verkocht, en met dankbaarheid werd zelfs de laatste penning aan de wettige schuldeischers betaald. Het ongelukkig huisgezin ontvlood nu de Stad.

MILLINGTHON vormde weer ontwerpen, om de belangens van zijne lievelingen te bevorderen; doch naauwelijks bevond hij zich in deze afgelegene schuilplaats, of hij stortte in eene smartelijke en doodelijk schijnende krankheid. De troostelooze JULIE offerde zich zelve aan zijn behoud op. Nacht en dag waakte zij bij zijne legerstede, en het allernoodigste zelfs werd niet gespaard, om aan den geliefden, de heilzaamste artssenijen te bezorgen. JULIE verspilde, vol teedere liefde, al hare krachten; geene rust verkwikte haar; want elk oogenblik, dat het oppassen van haren MILLINGTHON haar overliet, werd besteed, om door de meest gezochtste handwerken genoegzaam loon te verdienen, om hare, vaak van honger schreijende Kinderen te voeden, en om den geliefden kranken meer verkwikking te bezorgen. MILLINGTHON her-

stelde; maar JULIA'S lijden, dat zij onder de zoetste liefkozingen poogde te verbergen, verscheurde hem de ziel. De bange tranen des kommers, die zij vriendelijk poogde weg te lagchen, folterden den gevoelvollen huwelijks Vriend, en de ijsselijkste zwaarmoedigheid verwoestte zijn denkvermogen.

JULIE kon haar leed nu niet meer alleen verduren; zij schreef mij; doch zoo raadselachtig, en toch zoo bitter bedroefd, dat ik mij oogenblikkelijk gedrongen gevoelde u, mijne geliefde Voedsterlinge! uw Vader, en het toen nog zoo rustvolle *Vredenburg* te verlaten. Wat het mij kostte, o mijne lieve CAROLINA! van u te scheiden, van u, die ik nog nooit, zints ik u uit de armen uwer stervende Moeder ontving, verlaten had, dit weet alleen Hij, in wiens ontzag wekkende tegenwoordigheid, ik de plegtige belofte afleidde, dat ik met moederlijke zorg over uwe jeugd zoude waken. Gerust op deze belofte gaf het brekend hart mijner dierbare Zuster den jongsten snik; en God is mijn getuige, lief Kind! dat ik getrouw bleef. Heb ik immer gedwaald? heb ik iets omtrent uwe opvoeding verzuimd; o! dan was zwakheid de oorzaak van dit verzuim; de eeuwige liefde zal mij dit vergeven; want aan ijver, aan moederlijke teederheid heeft het mij nooit ontbroken. - Doch laat ik voortgaan. Gedurende mijn afzijn schreef ik u slechts, dat zich mijne lieve JULIE in ongun-

stige omstandigheden bevond; want waarom zoude ik uwe ziel bedroefd hebben, door de volkomene teekening van haar verschrikkelijk lot? Gij zoudt voorzeker, vol meededoogen, daar in gedeeld hebben, zonder eenige hulp te kunnen toebrengen. Maar nu, mijne lieve! nu is het voorbij; droog vrij de tranen af, die ik u om JULIA'S leed afperstte. Het mij zoo dierbaar huisgezin is gered; doch niet, dan na de zwaarste beproevingen. Ik behoef u niet te zeggen, dat ik reeds bij mijne aankomst, alle mijne vermogens inspande, om den dringendsten nood te verzachten; maar welhaast gevoelde ik op de smartelijkste wijs, dat ik volstrekt niet instaat was, om het knagendst gebrek afteweren, vooral toen de winter naderde, en de ongelukkige, de van alles ontbloote JULIE, het vijfde Kind in hare grievende behoeften zag deelen. Ach! nooit werd een kraambed met meer kommervolle tranen besproeid, dan dat van mijne dierbare JULIE. MILLINGTHON stond met zaamgewrongene handen voor de jonge ongelukkige Moeder, toen zij het pas geboren wicht voor het eerst aan haar hart drukte. ‘O ik lafhartige!’ - riep hij - ‘waarom leef ik nog, om de onschuld te zien lijden? O dat mijn bloed u allen kon voeden!’

Ik waag het niet, lieve LIENTJE! om u de vertwijfeling, die de ziel van dezen Man telkens bestormde, te schilderen. Onderscheidene malen is hij aan de wreedste zelfsmoord ontrukt; edelmoedige menschenvrienden, uit de arme eenvoudige strand-

bewonders bewaakten hem met voorbeeldelooze getrouwheid en medelijden. Ook scheen eindelijk de gewenschte kalmte in MILLINGTHONS lang geschokte ziel terug te keren. O! hoe verheugde zich toen zijne JULIE niet? Hij werd weer zacht geroerd door hare liefkozingen, en door die van zijn hulpeloos kroost. Doch schoon de hoop op zijn herstel ons vleidde, waar? ach! waar was uitkomst te wachten, voor zulk een onherstelbaar ongelukkig gezin? JULIE alleen vertrouwde vol grootheid van ziel op de alles voorzienende zorg der Godheid; en haar vertrouwen was niet vruchteloos. Nu twee maanden geleden, woedde een vreesselijk onweder; de heldere middagzon verborg zich achter schrikwekkende donderwolken; een ijsselijke nacht hing laag over de aarde, en werd telkens verscheurd door slingerende bliksemstralen, die de natuur schenen in vlam te zetten. IJlings barstte nu een orkaan los, zoo als ik nog nooit beleefd heb; heen! ik vergeet die oogenblikken niet. Boven ons hoofd ratelde de donder en overstemde het geloei des orkaans, terwijl de grond daverde. Hartverscheurend rolde het dof gebrom der bange luide noodschoten over de brullende zee, die haar schuimende baren met de nachtelijk zwarte wolken vermengde. MILLINGTHON vloog naar het strand; een aantal schepen worstelde met den vreesselijksten ondergang; een derzelve stiet op de klippen aan flarden, en het gekerm der schipbreukelingen versmoorde in het gewoel der elementen. De moe-

dige Visschers uit ons Gehucht waagden hun leven, en redden ook verscheidene ongelukkigen. MILLINGTHON deed waarlijk wonderen; worstelende met het doodelijkst gevaar, gelukte het hem eenen schipbreukeling, die door allen reeds verloren werd geacht, aan den afgrond te ontrukken. MILLINGTHON bragt hem aan het strand, en vervolgens met hulp van anderen in onze woning. Hier wekte hij, vol onvermoeide zorg, het bezwijkend leven in den drenkeling op, en genoot de edelste zelfsvoldoening, toen de herlevende vreemdeling de hand van zijnen redder, met dankbare tranen besproeide, en aan de zwoegende borst drukte. Ik zoude al te wijdloopig worden, lieve CAROLINA! wanneer ik de neiging van mijn hart volgde, en u het aandoenlijkste tooneel, dat mij, zoo lang ik leef, voor den geest zal zweven, wilde schilderen. Waarlijk! romanesk zoude mij eene zoo zonderlinge ontmoeting schijnen, zoo ik daar van zelve geene ooggetuige waar geweest.

Laat ik u dit met weinige woorden verhalen. De geredde drenkeling overtuigde ons al ras, door den tongval, waar mede hij de Fransche taal sprak, dat hij een Engelschman was. Het verbrijzelde schip had eene Amerikaansche vlag gevoerd, en het gelukte onze trouwhartige strandbewoners, na dat het onweder bedaard was, om nog een gedeelte der lading uit het wrak te redden. Ook onze vreemde, dankbare Gast kreeg veel van het zijne terug; doch hij weigerde iets van dit alles

zich toe te eigenen. Met een' gevoelvollen blik op JULIE en hare Kinderen, wier behoeftig voorkomen hem diep scheen te grieven, zeide hij tot MILLINGTHON: ‘Mijn leven ben ik aan u verschuldigd, ik ben ook Vader, ik ben ook Echtgenoot; oordeel dus, grootmoedige Vriend! wat gij in mij behouden hebt. Dit te willen beloonen, zou eene verachtelijke poging zijn. De schoone daden des menschenvriends hebben geen' prijs; maar mijn hart bezwijkt onder het gevoel der dankbaarheid. O! ik bid, edele vreemdeling! dat ik aan uw dierbaar gezin een enkel blijk mijner liefde moog toonen.’

MILLINGTHON antwoordde: ‘Houd gij mij voor een' woesten Strandroover, die de schipbreuk zijner natuurgenooten met wellust aanschouwt, en het vreesselijkst onweer zegent, daar het hem zijnen gevloekten oogst in handen voert? neen! Zeeroovers uit uwe Natie hebben deze edele Vrouw, dezen Zuigeling, die aan hare borst slaapt, reeds vóór zijne geboorte, tot het verschrikkelijkst lijden gedoemd; zij hebben deze onschuldige Kinderen, op wier bleek gelaat de knagende honger zijn merk heeft gedrukt, in den afgrond des ongeluks gestort, en ook gij, gij tot wreedheid geboren Engelschman! gij zoudt mij door deze geschenken de streelende zelfsvoldoening, of de bewustheid, dat ik een' mijner Vijanden aan den dood ontrukte, nog ontzeggen? Neen!, alles, wat de golven voor

u spaarden, heeft de zorgende Voorzienigheid voor u geheiligd.'

De vreemdeling, MILLINGTHON in zijne armen sluitende, zeide: 'Ik wreed? ik uw Vijand? God weet, dat ik de Vriend van alle ongelukkigen uit alle Natien ben. Grootmoedig mensch! het was het hart van een' Broeder, dat gij in deze borst weêr deed kloppen; maar ja! rooverij - o konden deze tranen de menschheid met mij verzoenen! - rooverij heeft slechts eenmaal mijn geweten bevlekt. Dat het afschuwelijk regt des oorlogs het algemeen geluk der Volken verwoest, dit is rampzalig genoeg; maar dat afzonderlijke personen, roof- of kaper-schepen uitrusten, om de vreedzame handeldrijvende ingezetenen van het zoogenaamd vijandelijk land, op eene barbaarsche wijs ongelukkig te maken, dit is verfoeijelijk. Wie zulk een roofschip uitzendt staat gelijk met den laagsten struikroover, die de bosschen en wegen onveilig maakt. En toch liet ik mij verleiden!' Hij wierp zich op een' stoel neder, en bedekte zijn gelaat.

JULIE zeide: 'MILLINGTHON! zulke sterke aandoeningen moeten voorzeker schadelijk zijn voor onzen Vriend; hebt gij niets meer tot hartsterking?'

'MILLINGTHON!' - riep nu de vreemdeling, opspringende, - 'MILLINGTHON! - is dit uw naam? Gewetens foltering voerde mij naar *Frank*-

rijk, om den ongelukkigen Koopman van dien naam op te zoeken. De kaper, dien ik eenmaal uitrustte, bragt twee kleine prijzen op, het schip, de *Jonge Adelaide* en de *Wilhelm;* uit de papieren bleek, dat MILLINGTHON eigenaar der goederen was, die door deze beide Vaartuigen naar *Smirna* moesten gevoerd worden. De rust van mijne ziel was sedert dien tijd verloren, en mijne uitzigten in de toekomst woest. Ik ontdeed mij van het gewapend roofschip, ik maakte de goederen van den onschuldig mishandelden Koopman op de voordeeligste wijs tot geld; en ik besloot, het koste was het wilde, deze vrij aanzienlijke som, met de behoorlijke renten, aan den eigenaar terug te geven. Door onrust gemarteld, nam ik de eerste gelegenheid waar, om als een Amerikaansch Koopman mij naar *Frankrijk* te begeven. O MILLINGTHON! mijn redder! zoudt gij den roover van uw geluk behouden hebben? Hoe vurig heb ik God niet gebeden, om mij den ongelukkigen te doen ontmoeten! O zeg het mij! zijn de *Jonge Adelaide* en de *Wilhelm* door u naar *Smirna* gezonden?'

MILLINGTHON was verstomd. Het oudste knaapje, dat vrolijk rond huppelde, greep nu de hand des Vreemdelings. '*Wilhelm*, dat was mijn schip; niet waar Paatje?' - riep hij - 'o! het had zulk eene mooije Vlag, en *Adelaide* was haar schip,' - op zijn Zusje wijzende - 'maar de booze Engelschman heeft alles weggenomen.'

De ontroerde Vreemdeling omhelsde de onschuldige Kinderen, en wierp zich aan de voeten van MILLINGTHON en JULIE. ‘Kunt gij mij uw lijden vergeven?’ - vraagde hij snikkende - ‘Geheel mijn leven moet ik besteden, om u alles te vergoeden.’

MILLINGTHON knelde hem aan zijn hart. JULIE scheen het beeld der zachte verrukking, en geheel onze treurige woning scheen in een heiligdom der teederste Vriendschap en der blijdste dankbaarheid herschapen te zijn. De beide Vrienden herkenden elkander nu welhaast als Landgenooten. De verstandigste maatregelen werden tot veiligheid van STURLY - dit was de naam des schipbreukelings - genomen, en de grievende behoefte verdween uit ons gezin. Geen Vader, die zints lange zijn dierbaar kroost betreurde, kan meer naamlooze vreugde smaken, wanneer hij de betreurde lievelingen eindelijk wedervindt, dan STURLY in de omhelzing van MILLINGTHON en JULIE: de teederste weemoedigheid sprak in zijne blikken, bij elk kenmerk van hunne doorgestane armoede; en waarlijk! wij hadden alle onbeschrijfbaar veel geleden, gedurende de laatste maanden.

STURLY maakte nu de best mogelijke schikkingen; niets wenschte hij met zoo veel drift, dan dat MILLINGTHON met geheel zijn gezin op *Engelands* grond in zijn' bloeijenden voorspoed zoude komen deelen. Ja, lieve CAROLINA! de edele Man was zoo dringende, zoo onwederstaanbaar, dat

hier eindelijk toe besloten werd. MILLINGTHON is vooreerst reeds met zijnen vaderlijken Vriend naar *Engeland* vertrokken, en schreef voor weinige dagen aan zijne JULIE, dat de beminnelijke Familie van STURLY haar met de hartelijkste liefde verwacht; dat STURLY hem het bewuste geld met de onbeschrijfbaarste vreugde, vergezeld door de onophoudelijke bede om vergeving, heeft ter hand gesteld, en dat hij reeds een klein, maar bekoorlijk Landgoed, omtrent een paar mijlen van *Londen* gelegen, heeft gekocht, waar zij, omringd door hare kleine lievelingen, al het geleden leed voorzeker zal vergeten. Nog schrijft hij verder, dat hij waarschijnlijk deelgenoot is van eene aanzienlijke nalatenschap, door een' der MILLINGTHONS, die voor eenige jaren in *Engeland* gestorven is, aan deszelfs bloedvrienden, die in *Frankrijk* waren, geschonken. Schandelijk heeft mijn verzuimd, onderzoek te doen naar deze bloedvrienden, en MILLINGTHON en JULIE schijnen heden de eenige, die eene wettige aanspraak op deze erfenis kunnen maken. Het is ongelukkig, dat de briefwisseling langs zoo vele omwegen moet gehouden worden, en met zoo veel gevaar vermengd is. Op welk eene wijs MILLINGTHON zijne Familie zal afhalen, weet ik niet. JULIE bidt mij, om haar te vergezellen, en na zoo veel bangen tegenspoed in haar geluk te deelen. Maar kan ik mijne dierbare CAROLINA, wier lijdend hart hijgende naar mijne vertroosting uitziet, zoo geheel verlaten? neen, mij-

ne beste! mijne bestemming schijnt te zijn, den wrangen kelk des rampspoeds met mijne lievelingen te deelen. Wel nu, ik wil aan deze bestemming voldoen. O! indien mijne vertroostende liefde slechts een' verzoetenden droppel in dien kelk mogt storten, dan wil ik den Bestuurder van mijn lot vurig danken. Ja, lieve CAROLINA! ik kom eerlang bij u, en kan ik u niet helpen, mijn deelnemend hart zal toch uw leed verzachten; gij zult aan mijne borst weenen; ik zal mijne tranen met de uwe vermengen, en gij zult minder ongelukkig zijn in de armen van uwe moederlijke Vriendin,

SOPHIA EDELING.

Mevrouw Carolina van Eldenberg aan Mejufvrouw van Zellingen.

Geliefde Emilia!

O keer toch spoedig terug! ik ben zoo aan uw gezelschap gewoon geworden, dat uw afzijn mij pijnigt. Ik gevoel het, EMILIA! de eenzaamheid kan zoo wel den dolk des rampspoeds met verdubbelde scherpte doen grieven, als zij de zaligste vergenoeging met verhoogd genot doet smaken. Dat stil, dat onafgebroken denken aan ons lot, verlevendigt elke gewaarwording, en leent de treffendste verwen aan onze verbeelding. Gisteren morgen heeft ook de Heer NIEUWVLIED ons verlaten; hij denkt nog eenigen tijd te *Nimegen* en in den omtrek van die Stad te vertoeven. Ik geloof niet, dat hij vooreerst nog zijn vast verblijf in den *Haag* zal nemen. O geliefde Vriendin! gij, die de geheimste neiging van mijn hart hebt geraden, eer ik die zelf nog duidelijk kende, indien NIEUWVLIED niet zoo getrouw aan de heiligste pligten was gebleven, aan welk eenen afgrond zoude uwe CAROLINA als dan niet hebben gewandeld?

Van mijne kindsheid af leerde ik in de betrachting der deugd het waarachtig menschelijk geluk vinden; de onbeschrijfbaar zalige zielerust, die uit de bewustheid van goed gehandeld te hebben,

voortvloeit, schiep de Aarde voor mij tot een Paradijs. Ja! zelfs nu, mijne EMILIA! nu de levensweg, dien ik nog te bewandelen heb, zich meest al zoo woest en verschrikkelijk aan mij vertoont, ook nu biedt de overwinning, die het heilig gevoel van pligt over de strelende neiging, om het zoetste vergift uit de hand der medelijdende Vrienschap te ontvangen, behaald heeft, mij den verhevensten troost. Edele zelfstevredenheid doet mijne tranen niet meer zoo smartelijk, maar met eenen weemoedigen wellust vloeijen, en de goedkeurende liefde van het heilig, het alles vervullend Opperwezen lacht mij weêr in de geheele natuur toe. Gij weet het, lieve Vriendin! met hoe veel zuiver genoegen ik, in gezelschap van u en van den Heer NIEUWVLIED, niet zelden de lieve vreedzame natuur genoot; hoe nuttig hoe leerzaam waren niet de uren, die wij met onzen jongen kundigen Vriend doorbragten? Het onschuldigst vermaak wiegde alle mijne verdrietige denkbeelden in rust, het zij dat de muziek, die door van NIEUWVLIED zoo vol gevoel beoefend wordt, ons tot zachte verrukking stemde, het zij de beschouwing der voortreffelijke werken der natuur, ons in aanbiddende bewondering deed wegzinken.

VAN NIEUWVLIED bezit een' schat van kundigheden, zonder dat hij dit zelf opmerkt; en dat nog veel beminnelijker is, hij bezit het vermogen, om die kundigheden op de edelste wijs te gebruiken. Hoe bekoorlijk waren voor mij onze wandelingen

of de oogenblikken, die wij in de dichte schaduw van het hooge dennebosch, waar de geheele wereld voor ons scheen te verdwijnen, doorbragten. EMILIA! met welk een stille opgetogendheid zag ik u alsdan in het groot, het geopend boek der natuur, de volmaaktheden van den Vader des heelals lezen? en met welke zachte banden kluisterde het gezond verstand des Jongelings mijne ziel? Met moeite onderdrukte ik telkens mijne al te driftige wenschen, om EDUARD met alle de beminnelijke hoedanigheden, die VAN NIEUWVLIED bezit, verrijkt te zien; doch al ras begon ik aan EDUARD met veel meer weerzin dan voorheen te denken, en te gelijk ontwaakte nu en dan een grievend zelfsverwijt in het binnenste van mijn hart, schoon ik mij te vergeefs door EDUARDS gedrag omtrent mij zocht te regtvaardigen, terwijl de onschuld zelve over mijne reine vriendschap met VAN NIEUWVLIED scheen te waken. Maar na uw vertrek lieve EMILIA! nam deze Vriendschap in mijn oog eene geheel vreemde gedaante aan. Ik was nu niet meer zoo ongedwongen zoo volkomen vrij met VAN NIEUWVLIED; mijn hart klopte onrustiger, wanneer ik onze meest geliefde zangstukjes met hem musiseerde; angstvallig verlangde ik naar EDUARD, als naar eenen beschermer, of ik zocht mij in het bijzijn van mijnen geliefden Vader te verschuilen. En waar voor vreesde ik toch? ach! ik weet het zelve niet; de hoogachting, die VAN NIEUWVLIED mij inboezemde - deze alleen scheen mij ontzaggelijk. Het pen-

seel beefde in mijne hand, wanneer ik onder zijne oogen zijne schoone teekeningen, die zijne mannelijke hand zoo fiks had uitgevoerd, poogde na te schilderen; en die zoete vertrouwelijkheid, die zoo veel kalmte in reine Vriendschap voedende harten ademt, was ontvloden.

Oordeel, lieve EMILIA! over het vreemde, het moeijelijke in mijnen toestand, wanneer ik u verder zeg, dat EDUARD verscheidene dagen achter elkanderen stil en in zich zelven weggedoken op *Vredenburg* rond dwaalde, of uren lang in de droefgeestigste houding, met het hoofd op zijne hand leunende, aan mijne zijde zat. Ach Vriendin! in elken zwaarmoedigen trek van EDUARDS gelaat, las ik, dacht mij, eene grievende beschuldiging. Ik had immers VAN NIEUWVLIED en EDUARD menigwerf, zelfs als onwillekeurig, tegen elkanderen over gesteld. EDUARD had bij die vergelijkingen altijd iets in waarde verloren; doch mijn eigen gevoel had hem gewroken, en elke teedere wensch, om in de borst van mijnen Echtgenoot een hart, zoo vatbaar voor zuivere hemelsche liefde, als het hart van VAN NIEUWVLIED, voor mij te voelen kloppen, had mij in mijne eigene oogen verlaagd. Met eene mengeling van schaamte en ware teederheid, zocht ik de oorzaak van EDUARDS droefgeestigheid uittevorschen. O EMILIA! hij liet geene schaduw van misnoegen blijken; neen! hij beandwoordde elke vraag met de aandoenlijkste liefkozingen; en waarlijk! nu ik

hem zag lijden, nu hij mij zoo vol gevoel, met al de opregtheid van zijne vrije, opene ziel, zijne eenige Geliefde, zijne CAROLINA noemde, ach! nu gloeide weêr het heilig vuur mijner jeugdige liefde met heldere vonkjes. Doch wat kon hem aanleiding geven, om, zoo geheel tegen zijne gewoonte aan, eene kwelling te voeden, die hij voor mijn' Vader, voor mij en voor zijnen Vriend VAN NIEUWVLIED poogde te verbergen?

Nu acht dagen geleden ontvingen wij een bezoek van den ouden Heer van VAN ELDENBERG; hij had iets wilds in zijn gelaat, en was nog meer dan gewoon onvriendelijk. Hij verzocht met zijn' Zoon alleen te zijn; lang en luidruchtig was hun gesprek, en geheel ontevreden schenen Vader en Zoon van elkander te scheiden. ‘Denk aan het geen ik u gezegd heb!’ - hoorde ik VAN ELDENBERG in onze tegenwoordigheid zeggen - ‘EDUARD! mijn besluit is onwankelbaar; dezen namiddag wacht ik u bij mij in de Stad. Morgen is het te laat, dat zweer ik u!’ Zoo vertrok de oude Heer, na mijn' Vader slechts met eene koele buiging gegroet te hebben. EDUARD stond eenige oogenblikken bleek en sprakeloos, hij zag beurtelings mijn' Vader en mij diep ontroerd aan, vervolgens wilde hij de kamer uitgaan, ik greep zijne hand, ‘Lieve EDUARD!’ - zeide ik - ‘kom, wij willen eene wandeling doen.’ Zacht stiet hij mij van zich. ‘Ik moet alleen zijn, lieve, o laat mij!’ dit zeggende droogde hij

een' traan weg, en ging met verhaaste stappen naar buiten. Mijn hart was beklemd; te vergeefs poogde mijn geliefde Vader mij moed te geven; ik was overtuigd, dat het zonderling gedrag van den ouden VAN ELDENBERG, den edelen Grijsaard ook bekommerde. Nooit, EMILIA! kon mijn Vader toch de ware Vriend zijn van uwen Oom; hier van zijt gij zelve overtuigd. Ook geloof ik niet, dat uw' Oom eenen Vriend behoeft. Wederzijdsche getrouwheid weefden slechts den band, die deze tegenstrijdige karakters reeds lang te zamen hechtte; doch heden zag ik duidelijk, dat mijn Vader voor de koele stijfzinnigheid van uwen Oom vreesde. Ik ging EDUARD opzoeken, en vond hem in de dondere grot bij de hermitagie, en hier, mijne waardste Vriendin! hield ik het volgende gesprek met hem.

IK. (Terwijl ik mij nevens hem plaatste.) 'EDUARD! mag ik geene deelgenoot zijn van uwe kwellingen? Is dan uwe CAROLINA niet meer uwe Vriendin, gelijk voorheen, toen gij mij alle uwe geheimen vertrouwdet?'

HIJ. (Zijn' arm om mij heenslaande.) 'Toen was ik gelukkig; ach! wat zou ik toen voor u verborgen hebben? Mijn hart sloeg onschuldig, als het hart van de daar gints kirrende tortel, en uw geluk, mijne Lieve! was het doel van alle mijne wenschen.'

Zijn hoofd zonk op mijn' boezem; hij zweeg eenige oogenblikken, doch toen vervolgde hij, met eene half gesmoorde stem:

‘Ik ben een snoodaard, CAROLINA! O dat ik u door het huwelijk in uw verderf voerde! Een hart, gelijk dat van VAN NIEUWVLIED, moest met uw edel hart vereenigd zijn; hij alleen is uwe liefde waardig.’

IK. (Met sidderenden angst.) ‘EDUARD! ik versta u niet; berouwt u onze vereeniging?’

EDUARD. ‘Ja en neen, Geliefde! zoo rampzalig ben ik, dat, schoon het mij in de ziel berouwt u ongelukkig gemaakt te hebben, ik u toch, (o! gij moet dit aan den ellendigen EDUARD vergeven!) u veel liever in het graf zoude zien zinken, dan in de armen van een' ander, dien gij bemindet, dan zelfs in de armen van VAN NIEUWVLIED, den besten, den edelsten der menschen.’

IK. ‘Lieve EDUARD! ik ben met mijn lot volkomen tevreden, indien ik in u mijnen Vriend, mijnen beschermenden Huwelijks-vriend bemin.’

HIJ. (Mij met woeste drift aan zijn hart drukkende.) ‘CAROLINA! was ik aan de deugd getrouw gebleven, ja, dan was de Aarde voor mij een Hemel geweest; maar ik was u ongetrouw, en toch bleef ik u liefhebben. Ik was dwaas, ik was laag genoeg, om aan een arm onschuldig Meisje, uit een der aanzienlijkste Siciliaansche geslachten gesproten, met eenen eed te verzekeren, dat ik haar aan het Klooster, waar toe zij bestemd was, zoude ontrukken, en haar huwen. De ongelukkige beminde mij, met al de drift aan hare jeugd en aan hare

luchtstreek eigen; doch zij kent mij slechts onder eenen vreemden naam. Een gestreng Geestelijke, die haar Voogd en Bloedverwant is, wacht slechts het oogenblik af, waar in hij het weerloos slagtoffer naar *Sicilien* kan voeren, en in een afschuwelijk Klooster voor eeuwig opsluiten.'

IK. (Bitter weenende.) 'Ja, nu ken ik mijn ongeluk, EDUARD! dáarom wilt gij u van mij afscheuren; daarom wilt gij weêr naar *Napels;* Wreedaart! waarom huwdet gij niet met de ongelukkige, die u beminde, en aan wie gij uwe CAROLINA hadt opgeofferd. Ach EDUARD! ik had u ontslagen, en gij waart niet dubbel meineedig geweest.'

EDUARD. 'Nooit beminde ik CLEMENTINA gelijk ik u van mijne jeugd af beminde. Ik verstond door een huwelijk met haar nimmer eene heilige verbindtenis. O CAROLINA! in de wilde bedwelming der menigvuldige verstrooijing, dacht ik waarlijk, dat geene trouw in eenen vrouwelijken boezem woonde, dan alleen in den uwen. De schandelijkste bedriegerij had mij in dat gevoel bevestigd. Ik ben getuige geweest van het verfoeijelijkste verraad door wellustige Schoonen gepleegd. Zoo zag ik een' mijnder Vrienden uit de dartele omhelzing van zijne valsche Minnares, omtrent voor haar oogen, in den dolk van eenen omgekochten Sluipmoordenaar vallen. Neen, ik geloofde niet meer aan trouw of deugd; en in zulk een' toestand schrikt men voor geene gruwelen meer terug. Ik

gevoelde maar al te duidelijk, dat ik uwe liefde onwaardig was; ik wilde u dit openlijk komen belijden; aan uwe voeten wilde ik u komen bidden, om de banden, die onze Ouders geknoopt hadden, te helpen verscheuren; mijn Vader was woedend over mijn besluit. Ach! ik liet mij zijne verachtelijke bedoeling welgevallen, maar ik zag, ik omhelsde u, mijne Geliefde! en ik gevoelde niets meer dan den onbeschrijfbaren wellust, dat ik u de mijne kon noemen; en ach! aan dat gevoel, dierbaar Schepsel! heb ik uwe rust, de rust van uwen Vader, van den Grijsaard, die mij met zoo veel liefde als zijnen Zoon aannam; ach! aan dat gevoel heb ik uw geluk opgeofferd.'

IK. 'EDUARD! gij bemint mij; want, lieve Vriend! deze uwe tranen, die gij aan den boezem van uwe getrouwe CAROLINA weent, verzekeren het mij. Uw hart is nog vatbaar voor edele gevoelens; en zou ik dan zoo onherstelbaar ongelukkig kunnen zijn? of kan mijne liefde het beeld der arme CLEMENTINA niet van voor uwen geest verdrijven? EDUARD! is dit het verdriet, dat gij voor mij poogt te verbergen? O zijt openhartig! gij behoeft mijn hart niet meer te ontzien; uwe drift voor CLEMENTINA deed het genoeg bloeden.'

EDUARD. 'In mijne ziel wilde ik u doen lezen; neen CAROLINA! gij alleen hebt mij ware liefde ingeboezemd, en die liefde zoude mij hemel-vreugde zijn, zoo ik de rust uit mijne ziel, uit mijn geweten niet had verbannen; ach! moedwillig door

de zwartste misdrijven had verbannen. Ja, het berouwt mij, dat ik een onschuldig Meisje mijne trouw had gezworen, schoon ik haar nimmer dacht te huwen. Ik had slechts eene nieuwe misdaad bij alle de vorige gevoegd, zoo ik, zonder u weder te zien, naar *Napels* ware terug gekeerd; maar ik had mij toch aan den vreesselijksten gruwel niet schuldig gemaakt; uw leven zoude gerust en vrolijk hebben voortgevloeid, gelijk het heldere beekje, dat zich hier voor ons van den heuvel stort. VAN NIEUWVLIED, dien ik hoog waardeer, beminde u; hier van ben ik overtuigd. Van het eerste oogenblik, dat hij u zag, zonder mij, waart gij zijne Gade geworden; en welke zaligheid zoude bij die der twee schoonste, reinste zielen, die geschapen zijn, om elkander lieftehebben, te vergelijken zijn?'

IK. (Mijne bevende hand hem op den mond leggende.) 'O martel u zelven niet, EDUARD! gij beleedigt VAN NIEUWVLIED en mij.'

EDUARD. 'Neen, engelachtige Ziel! de snoodste ondeugd zelve kan u niet mistrouwen. Magteloos, en brandende naar het zaligste genot der deugd, bewonder ik, ach! aanbid ik zelf de onwrikbare grootheid die Deugd en Godsdienst aan uwe zachte ziel hebben geschonken. Ik ben zoo volkomen gerust op uwe trouw, ik ben zoo volkomen gerust op de gehechtheid van VAN NIEUWVLIED aan Deugd en Godsdienst, dat ik veel eer zou gelooven, dat de zon, die ginds van tusschen de dennen schit-

tert, door u kan uitgebluscht worden, dan dat ik gelooven zoude, dat mijne CAROLINA den eed der trouw, of dat mijn Vriend de heiligste pligten zoude kunnen schenden. Zoo dat ooit konde gebeuren, dan is alle Deugd een verachtelijk goochelspel; dan is het geweten eene loutere gril der natuur; en de regtvaardige Schepper van het Heelal een droombeeld. Neen, dat kwelt mij niet; maar dit, dit foltert mij, CAROLINA! gij zult mij als een' bedrieger, als een' roover verachten; ik staa op het punt, om u in de diepste armoede te storten. O! mijn wreede Vader! Ik moet voort, Geliefde!' Hij drukte mij met hevigheid in zijne armen, ik snikte luid, hij rukte zich los, deed eenige stappen voorwaards, keerde terug, droogde mijne tranen af, en zeide met zachtheid: 'Ik ben uw EDUARD, vergeef mij mijne woestheid, ik koom ras weêr bij u.' Nu spoedde hij zich voort, en ik vernam vervolgens, dat hij naar de Stad gereden is. Gij hebt hem dus ontmoet, lieve EMILIA! O schrijf mij alles, wat gij van mijnen EDUARD en van zijn raadselachtig gedrag weet.

Ik bleef nog lang in de eenzame grot; eindelijk wandelde ik het dennenbosch in, en welhaast ontmoette ik daar VAN NIEUWVLIED; hij zat op de zoden bank, die in de groote laan is. Wij bleven nog ruim een uur in de koele avondschemering zitten, en spraken, schoon gedurig afgebroken, over het vrolijk uitzigt in de eeuwigheid. 'Ook daar zult gij mijne Vriendin zijn!' zeide VAN NIEUWVLIED.

IK. ‘O ja! als Gods Engelen, rein en schuldeloos, zullen onze zielen elkander beminnen en volmaken.’

HIJ. (Voor mij knielende.) ‘CAROLINA! Gade van mijnen Vriend! ook in dit leven veracht gij mijne vriendschap niet? O! zoo gij gelukkig waart - !’ Hij verborg zijn gelaat in mijn' schoot.

IK. ‘Rijs op, VAN NIEUWVLIED! waarom zou ik niet gelukkig zijn, zoo lang ik aan mijnen pligt getrouw blijf? Uwe vriendschap is mij dierbaar; zij zal mij daar toe aanmoedigen. Wanneer verlaat gij ons? mijn Vriend!’

HIJ. (Opstaande.) ‘Ik versta u, ja beste, eenigste Vriendin! wij zullen gelukkig zijn, door de bewustheid, dat het weldadig Opperwezen ons goedkeurende beschouwt. EDUARD zal nog eenmaal uwe liefde waardig zijn; op den bodem van zijn hart sluimeren de edelste beginselen. Hij heeft mijne geheimste neigingen bespied. O! zijn vertrouwen op mijne zwakke deugd doet mij voor mij zelven beven, en maakt u zoo heilig in mijn oog, als een der zalige Hemellingen. Morgen; dierbare Vriendin! verlaat ik *Vredenburg;* na een paar dagen kom ik u nog eenmaal vaarwel zeggen.’

Zwijgende ging ik nu aan zijne zijde door de donkere schaduw, die reeds hier en daar door de bleeke glanzen der maan verzilverd werd. VAN NIEUWVLIED droogde telkens een' stillen traan weg, en mijne hand beefde in de zijne. Te huis komende vond ik mijn' lieven Vader ook niet opgeruimd;

het was laat eer EDUARD uit de Stad terug keerde; iets geheimzinnigs blijft in zijn gedrag heerschen. VAN NIEUWVLIED vertrok den volgenden dag naar *S.*, en gisteren morgen gaf hij ons een vliegend bezoek, eer hij zich naar *Nimegen* begaf. O! schrijf mij toch zonder uitstel, lieve EMILIA! Verzeker uwe Mama, zoo die reeds bij u is, van mijne hoogachting, en kom, zoo ras u dit mogelijk is, weêr bij uwe troostbehoevende Vriendin,

CAROLINA VAN ELDENBERG.

Mejufvrouw van Zellingen aan Mevrouw van Eldenberg.

Liefste Vriendin!

Oogenblikkelijk na het ontvangen van uwen brief, dien ik met verschillende aandoeningen heb gelezen, zet ik mij aan het schrijven, terwijl mijn hart mijne pen als vooruitvliegt. In hoe vele dagen, lieve CAROLINA! heb ik u niet gezien? maar geloof mij, mijn geest was meest al dien tijd bij u. Zoo het waar was, dat onze ziel, door met de uiterste ingespannenheid aan een voorwerp te denken, zich bij dat voorwerp zoude kunnen vertegenwoordigen, o! dan zaagt gij uwe EMILIA telkens voor uwe oogen verschijnen; en daar dit nu toch zoo niet is, (want gij hebt mij immers nog nooit bij wijze van eene verschijning aanschouwd) vind ik hier in een volkomen overtuigend bewijs, dat de menschelijke zielen, zij mogen dan zoo veel uitvoeren, als zij kunnen of willen, zich volstrekt niet verstaan op het verschijnen, zonder het ligchaam, wel te weten. Och neen, Lieve! hoe weinig regte kennis ik dan ook van mijne ziel heb, ik verbeeld mij toch, dat zij zoo onafscheidbaar met het ligchaam verbonden is, als een schelpvisch met de schelp, en zich van het zelve dus niet kan verwijderen, zonder eene geheel andere levenswijs

aantevangen; of liever ik geloof, juist zoo als de goede Heer WAARBURG, dien ik met een onbegrijpelijk genoegen over zijne heerlijke wereld, die zich uit de tegenwoordige ontwikkelt, hoorde spreken. Ik zwijg dan wel, wanneer hij zoo, met al de vreugde der schoonste verwachting in zijne heldere blikken, uw' lieven Vader tot zijne gevoelens poogt overtehalen, maar mijn hart juicht hem toe; het moge dan slechts het stokpaardje zijn van den edelen Man, of wel een waarachtig voorgevoel, die verheerlijkte wereld geeft mij toch een verrukkend vooruitzigt, en dat nog wel het beste is, het tegenwoordige verkrijgt hier door eene onschatbare waarde; want ik houd droevig weinig van dat onrustig verlangen naar eenen beteren staat, zonder eenig verband met dien staat, waar in wij ons heden bevinden. Neen, neen, het heden is bij mij den regten weg naar de toekomst; het oogenblik, dat mij onder deze pennestreek voorbij vliegt, behoort niet minder tot mijn bestaan, dan de geheele ondenkbare eeuwigheid. - Maar ik begin mij waarlijk over mij zelve te verwonderen. Ik heb daar toch al heel wijsgeerig - of hoe zal ik het noemen? - geschreven; doch alles is voor rekening van uwen en mijnen Vriend, den Heer WAARBURG. Nooit hoorde ik zoo schoon, zoo regt naar mijn hart prediken dan, door dien Man. Ik weet niet, hoe het komt, maar de Kerk ging mij altijd veel te vroeg uit te *V*..., daar mij niet zelden hier, en op andere plaatsen, de predikatien wel eens wat lang

vallen, vooral wanneer zij zoo eentoonig of lusteloos worden uitgesproken. - Maar, waar heeft de menschelijke ziel mij heên gevoerd?

Gaarne had ik nog denzelfden avond, toen EDUARD hier in de vorige week zijn' Vader zulk een zonderling bezoek gaf, bij u geweest. Ik bekommerde mij, lieve Vriendin! over het waarlijk droefgeestig voorkomen van uwen EDUARD; ik maakte verschillende gissingen, schoon EDUARD mij, bij zijn vertrek, door de vurigste betuigingen, dat gij hem boven alles dierbaar waart, eenigzins bevredigde. Den volgenden morgen vroeg, was mijne reis naar *R*... bepaald, gelijk ik u geschreven heb. Ik wachtte daar, aan het huis van Mevrouw WELMAR en hare Dochters, mijne lieve Mama af. Dagelijks vleide ik mij, met een' brief van u, doch te vergeefs; maar ik lees in uw hart; gij wildet uwe EMILIA niet bedroeven, terwijl zij met de gespelen harer jeugd, in den kring der onschuldigste vermaken rondzweefde. Is het niet zoo, lieve CAROLINA? Doch gij beoordeelt mij in dit opzigt niet naar waarheid; mijn hart is wel tot vrolijkheid gestemd, ik beschouw alles, wat mij omringt, doorgaans in een helder licht, en ik dank den goeden God voor deze stemming; maar geloof mij, beste Vriendin! de fijnste snaren van mijne ziel, die door de geringste aanraking van zoete gewaarwordingen vrolijke klanken geven, die zelfde snaren trillen lang en dof, door de drukking van smartelijke aandoeningen. Ik heb

u zien lijden, u mijne beste, mijne getrouwste Vriendin, en zou ik niet met u lijden? Neen, zoo lang gij niet gelukkig zijt, mengt zich telkens iets treurigs in mijne blijmoedigste oogenblikken; doch de hoop verlaat mij niet, en deze spreidt over alle donkere uitzigten een rozenkleurig licht, juist als de eerste stralen der morgenzon die ik zoo gaarne bij mijn ontwaken, door de reten van mijne vensterluiken, in mijne donkere slaapkamer zie glinsteren. Waarlijk, dat is een lief gezigt. O! mijne ziel viert dan dankende de geboorte van den jongen dag; alles schijnt mij dan zoo blijde; hier lacht een half verlichte schilderij, ginds spelen de kleuren van het behangsel mij voor het oog, en zelfs de stofjes dansen, dat het een lust is, om te zien. Nu, zoo gaat het ook met mijne hoop, wanneer zij over de toekomst glinstert. Alles wordt allengs meer verlicht, en vreugde en leven huppelen over den weg naar het graf, dien wij nog te bewandelen hebben.

Ik wil u maar zeggen, lieve Vriendin! dat ik mij te *R*...., mijne altijd geliefde Geboorteplaats, regt lief heb vermaakt; maar dat ik mij intusschen over uw lot op de grievendste wijs kwelde. Mijne Mama verlangt ook hartelijk u te omhelzen. Dezen middag zijn wij te huis gekomen, en daar ik geene berigten van u, mijne geliefde, vond, rustte ik niet, vóór dat de oude HENDRIK, in gezelschap van den stokouden ASOR, eene wandeling naar *Vredenburg* deed, met al de vlugheid, die van

hem te verwachten is. Morgen denkt Mama u te komen zien, en mij bij u te brengen. Mijn hart klopt van verlangen, terwijl ik dit schrijf, lieve Vriendin! Dan blijf ik weêr bij u, o! dan vind ik weêr den hoogsten wellust in uwe grievende smart te verzachten, en op alle mogelijke wijzen de blijde hoop, die mij altijd bemoedigt, aan u medetedeelen. Ik konde voorzeker geheel het beandwoorden van uwe lieve letteren dus uitsparen; want ook ik kan niet zeggen, dat alles, wat ik u nog hier boven geschreven heb, eenige betrekking daar toe heeft. Merk het slechts aan, lieve! als losse gedachten, gelijk ik die wel eens, tot aanvulling van een blad, in het een of ander Maandwerk lees. Doch daar ik nu toch aan het schrijven ben, en mijn brief nog dezen avond zonder wettige verhindering door u zal gelezen worden, moet het papier vol gekrabbeld. Nader zullen wij over alles, als ik bij u ben, spreken.

Van EDUARDS laatste bezoek voor mijn vertrek, weet ik slechts het volgende: Oom, die sedert de bewuste bankbreuk te *A*...., waar bij hij zoo veel geleden heeft, nog veel meer stug en koel is, dan voorheen, ontving vroeg in den morgen van dien dag, een' brief, welks inhoud hem buitengewoon scheen te treffen. Hij las dien voor een gedeelte in mijne tegenwoordigheid, en gaf zulke vreesselijke blijken van wanhoop, dat mijn geheel gestel daar door geschokt werd. Vloekende sloot hij zich in zijne kamer op, hij weigerde het mid-

dagmaal met mij te houden; reed vervolgens uit, doch kwam spoedig terug, ging weer in zijne kamer, en gebood HENDRIK de pistolen van zijne slaapkamer te halen. Tegen den avond kwam EDUARD. Naauwelijks groette hij mij. Angst en strijd was op zijn gelaat geteekend. Hij vloog naar de kamer van zijn' Vader, en sloot de deur met geweld toe. De luidruchtigste beweging maakte mij opmerkzaam, en, schoon in mijn oog niets verachtelijker is, dan het ontrooven van eens anders geheimen door luistere, (iets dat ik altijd gelijk stel met het heimelijk openen of lezen van brieven, dingen die maar alleen uit boosheid van hart, uit hatelijk wantrouwen, of uit laffe, beuzelachtige nieuwsgierigheid, dat ellendig vernederend zwak der kleinste zielen, geboren worden) deden ditmaal de forsche stemmen van EDUARD en van zijnen Vader mij verscheidene woorden verstaan. Mijne kamer weet gij, lieve Vriendin! is niet ver van die van mijn' Oom. ‘Om Gods wil! mijn Vader!’ - hoorde ik EDUARD roepen - ‘dood mij; ik zal uwe hand zegenen; maar teekenen kan ik niet.’ Oom sprak vreesselijke vervloekingen uit, en noemde EDUARD een' Vadermoorder. Uw naam, lieve CAROLINA! hoorde ik onderscheidene malen door EDUARD op den hardbrekendsten toon noemen; doch voor het overige verstond ik niets duidelijk. Eindelijk zonk ik, door schrik geheel buiten mij zelve, neder op het hooren van een zwaar pistoolschot, en zoo ras ik weêr met eenige bewustheid

kon denken, vloog ik naar de kamer van mijn' Oom. Alles was stil, ik tikte aan de deur, Oom opende die. ‘O! wat was dat?’ vraagde ik nog bevende. ‘Niets EMILIA!’ - antwoordde Oom - ‘Heeft u dat pistoolschot verschrikt? ‘O! het was niets.’ EDUARD zag ik niet, doch beneden komende, zag ik hem den tuin op en neder wandelen. Ik ging bij hem, doch hij ontweek mij, en antwoordde niets op mijne vragen. Het begon reeds donker te worden. ‘Uwe CAROLINA’ - zeide ik - ‘wacht u voorzeker reeds met verlangen.’ Nu greep hij mijne hand en drukte die. ‘Mijne CAROLINA!’ zuchtte hij - ‘O! zoo haar onschuldig oog in mijne ziel kon lezen, nooit zoude zij mij voor zulk een' booswicht houden. Zie EMILIA! deze hand heeft CAROLINA en den eerbiedwaardigen Grijsaard, dien ik mijnen vaderlijken Vriend noem, in den diepsten jammer gestort.’ Eer ik tijd had om iets verder te vragen, of hem te antwoorden, was hij reeds uit mijn oog. Ook steeg hij oogenblikkelijk te paard, en reed voort.

Ik kan uit dit alles niets anders besluiten, dan dat EDUARD, zich als Borg voor eenige dringende schulden van zijn' Vader heeft verbonden. Ik ken de edelmoedige denkwijs van EDUARD; en daar hij volstrekt niets bezit, dan dat geen, waar op zijn huwelijk met u hem regt geeft, moet hem dit gewis ten uiterste grieven. EDUARD toch bleef, in spijt der ligtzinnigheid, die zoo veel schoons in hem verwoestte, het gevoel van regt en billijkheid

voor een groot gedeelte behouden. Eerlijkheid beschouwt hij niet als eene deugd, maar als eene natuurlijke eigenschap van den redelijken mensch. Het denkbeeld dus, dat hij iets van uwe bezittingen moet opofferen, kan niet anders, dan hem het hart verscheuren: vooral, lieve Vriendin! omdat hij zich overtuigd houdt, dat hij uwe liefde niet ten vollen waardig is, en dat het huwelijk met hem u niet waarlijk gelukkig maakt. Intusschen moet ik u opregt belijden, mijne beste! dat de hoop op uw geluk, door dit voorval bij mij meer toe, dan afgenomen is. EDUARD bemint u in den grond van zijne ziel, geloof ik; de Hemel weet, wat het zijn' Vader gekost heeft, om hem iets van uwe goederen te doen opofferen. Oom heeft welligt zich zelven om het leven willen brengen, om hier door zijne lastige schuldeischers, en de schande, die aan het verkwisten van eens anders eigendom verbonden is, te ontvlugten. O! het doet mij leed, dat ik dit moet schrijven; maar mijn Oom schijnt in waarheid met de vertwijfeling even koel en onverschillig te verkeren, als met mij, of met zijne twee oude jagthonden. Hij veracht het tegenwoordige leven, dat hem weinig genot meer aanbiedt, en wat hij zich van het volgende eigenlijk voorstelt, weet ik niet; maar hij spreekt over den dood, als over eenen eindeloozen, rustvollen nacht. Maar gesteld, lieve CAROLINA! EDUARD heeft door zijne handteekening zich verbonden, om zijn' Vader aan zelfsmoord of aan grievende vernedering te ontruk-

ken, zou dat u wel zoo geheel in jammer en ellende storten? Neen, edele Vriendin! ik ken uwe gevoelens te wel; de bittere smart, waar mede uw EDUARD iets tot u nadeel teekende, zou eene bron van zoete vertroosting op den huwelijks weg voor u doen ontspringen. Immers wat begeert gij, dan zijne teederste liefde? Deze toch maakt uwe vreugd, uwen rijkdom uit. Is het niet zoo, lieve CAROLINA? O! zoo gij aan de zijde van uwen EDUARD, op het bekoorlijk *Vredenburg*, huisselijk geluk geniet, zoo gij daar uwen geliefden Vader, in den laten avondstond van het leven, uwe Kinderen nog eens ziet omhelzen, - vergun mij deze profetische gezigten - zoo gij daar uwen EDUARD, na de nuttigste, de gewigtigste bezigheden, die Land of Stad tot heil verstrekken, met uwe liefkozingen beloont, terwijl eenige kleine VAN ELDENBERGJES blozende en snappende om u beiden heên huppelen, of lagchende op Grootvaders knieën gewiegd, de mollige handjes spelende in zijne zilvere lokken verbergen, zult gij dan ooit nog een oogenblik aan het verlies, dat EDUARD u mogelijk heeft doen lijden, terug denken? Ik zou u door deze vraag onregt doen, indien zij mij waarlijk ernst was; doch dat is zij niet. Gij verlangt in uwen huwelijks-vriend wezenlijke menschenwaarde te bezitten, en hecht uwe rust, uwe vreugd niet aan goederen, die vergankelijk zijn, of die u kunnen ontvreemd worden. Duizendmalen hebben wij over den rijkdom en de vreesselijke hebzucht der men-

schen, die zoo veel onrust in de zamenleving maakt, met al den ernst, waar voor wij vatbaar waren, maar te gelijk ook met verachting gesproken. Heugt het u nog, hoe uwe lieve, verstandige Tante EDELING, ons dan altijd ook hier omtrent geregeld wilde leren denken? Aan die beminnelijke Vrouw hebben wij toch onbegrijpelijk veel te danken. ‘Eene volkomene verachting’ - zeide zij meer dan eenmaal - ‘van alle tijdelijke goederen, vernedert ons tot den staat der wilden, of tot dien der dweepzieke vlugtelingen uit de maatschappij. Neen, een wettig eigendom, het moge dan uitgebreid of bekrompen zijn, is eene bron van levensgenot, en vlecht onze belangen in den algemeenen band der Maatschappij. Doch de onbepaalde hebzucht is een onverzadigbaar vuur, dat vreugde, eer, genoegen en zielerust verslindt; ja, dat zelfs de algemeene veiligheid verteert.’ O, ik bewaar de spreuken van uwe lieve Tante in mijn geheugen; en ik eerbiedig die omtrent als de spreuken van SALOMO. Als ik zoo aan mijn volgend leven denk, dan kleurt mijne verbeelding het even zoo bekoorlijk, lieve CAROLINA! als wij ons voorheen, de toekomst droomden. Eene eigene woning, liefst op het Land, benevens een tuintje, een' kleinen akker, een' boomgaard, en eene weide voor een paar koeijen en schapen, eenige lieve, verstandige huisgenooten, die mij met geheel hun opregt hart beminnen, eene uitgezochte boekverzameling, en in den omtrek twee of drie edeldenkende Vrienden en

Vriendinnen, in wier vrolijk, leerrijk gezelschap mijne ziel zoo geheel vertrouwelijk zich kan ontspannen: zie daar het toppunt van mijne wenschen in de tegenwoordige wereld. O! hoe rijk zou ik dan niet zijn; veel rijker dan die vrek, die tusschen zijne opgehoopte schatten naar nog veel meer hijgende verlangt. Doch vergeef mij al deze beuzelpraat.

Van harten wensch ik u geluk met het vertrek van onzen waardigen jongen Vriend, den Heer VAN NIEUWVLIED. Zonderling waarlijk, uw geluk te wenschen met het gemis der zuiverste genietingen, die wij op ons levenswegje uit de reine bron der Vriendschap kunnen smaken; en toch zegt mijn hart nog eenmaal, ik wensch u geluk, lieve Vriendin! Denk niet mijne beste! dat ik uw huisselijk leven met VAN NIEUWVLIED, als gevaarlijk voor uw beider deugd beschouwde. O! hoe weinig zoudt gij uwe EMILIA kennen, zoo gij dit kondt denken; maar, het zaligste genot der ware Vriendschap tusschen wezens van onderscheidene geslachten, vergelijk ik (want gij weet, ik maak altijd vergelijkingen) bij pas uitgeperst druivenzap, of jonge zoete mos, die den smaak liefelijk streelt en de levenszappen verfrischt; doch die mos wordt door tijd en bereiding sterke, prikkelende wijn, die den onbedachtzaam drinkenden kan bedwelmen. Maar ook dat vreesde ik niet; mijne lieve, deugdzame Vriendin, die ik mij altijd tot een voorbeeld stelde, waakt over elke neiging van haar hart; maar

wat behoeft zulk eene waakzaamheid, wanneer wij gerust kunnen inslapen? Wat behoeven wij jonge tijgers, die altijd geketend moeten zijn, op te kweeken, daar wij ons met spelende geitjes en vriendelijke lammeren kunnen vermaken? De mensch is waarlijk al een zonderling wezen; zijne schoonste deugden verliezen zich altijd in zwakheden, gelijk het licht in de schaduw. Maar ook dit vloeit natuurlijk uit onze vermenging van geest en vleesch, geloof ik. Ach! lieve CAROLINA! alleen het onderscheid in zedelijke volkomenheid, dat tusschen VAN NIEUWVLIED en EDUARD plaats heeft, ademde een pijnelijk vergift in elk genot van uw leven; dit griefde mij; maar niet eenige bekommering voor uwe onschuld of deugd. VAN NIEUWVLIED bezit een schoon gevormd hart, een rijk, helder verstand, en in het kort, alle hoedanigheden, die van een rein vrouwelijk hart hoogachting en vriendschap kunnen vorderen. VAN NIEUWVLIED kon u, mijne bekoorlijke Vriendin! niet leeren kennen, of hij moest uwe waarde gevoelen; en daar men zegt, dat de liefde geene gevaarlijker gedaante kan aannemen, dan die van het medelijden, heeft zich VAN NIEUWVLIED ook welligt laten verrassen. In zijn oog was uw ongeluk onherstelbaar, en dat is het toch waarlijk niet. Met EDUARD moet, en zult gij eenmaal gelukkig zijn. Maar ook, om dat geluk moedig te verwachten, mijne CAROLINA! moest gij niet dagelijks met VAN NIEUWVLIED zoo huisselijk omgaan. Ik verbeeld mij, dat het voor den

Zeeman veel pijnlijker moet zijn, wanneer hij bij het woeden van stormen en baren, een veilig, een bekoorlijk land, doch dat hij op doodstraf niet naderen mag, voor zich ziet, dan wanneer hij, alleen door lucht en zee omringd, alles doorworstelt, om den bestemden haven te bereiken. Ook VAN NIEUWVLIED kent den schoonen aanleg van uwen EDUARD. Eenmaal, wanneer hij u beide al de vreugde der zuivere liefde ziet genieten, zal hij met zachten eerbied voor uwe deugd zich verblijden, en zijne liefde voor u zal tot Engelen vriendschap veredeld zijn. O CAROLINA! hoe vurig wenschte ik menigwerf, dat uw EDUARD al vroeg aan de hand van eenen Vriend, gelijk VAN NIEUWVLIED is, den levensweg ware opgewandeld; hij zou als dan groot en edel zijn. De ondervinding zal hem, vrees ik, nu wijs moeten maken. Wie weet, welke beproevingen hij nog door moet staan? Dat hij weêr naar *Napels* wilde reizen, bevalt mij maar in het geheel niet; want voorzeker, ook die reis onderdrukt de zaden van uw huisselijk geluk, die ik in mijne verbeelding - neen, het is veel meer dan verbeelding - zoo mild uitgestrooid zie, en die ik voorzeker eens heerlijk zal zien bloeijen. Verban, bid ik u, alle treurige denkbeelden. Uwe schoone ziel bezit daar krachten genoeg toe. En immers voor het reine hart is toch altijd vrolijkheid gezaaid.

Denkt gij nog aan de bekoorlijke morgen-wandeling, die wij met EDUARD en VAN NIEUWVLIED

t.o. 114

Visser Bender inv. del. et sculp.

Ik offerde een' stillen traan op haar graf, terwijl ik neêrknielde.
I. D. bl. 115.

naar het Kerkhof te *V...* deden. O! ik zie daar nog in mijne gedachten den Heer WAARBURG, die het graf van zijne lieve Vrouw niet in de Kerk, maar in de opene, vrije lucht had verkozen, onder de hooge, schaduwrijke noteboomen zitten. Hoe treffende was voor mij deze nog zoo jonge Vader van twee jeugdige Engeltjes, die onbekommerd bij het stof der lieve Moeder speelden. Ik kon mijne tranen niet weêrhouden, toen ik het kleine LOTJE daar zoo lief, zoo mollig, slechts met een luchtig kleedje gedekt, op den met gras en bloemen begroeiden grafheuvel zag liggen, terwijl haar broertje vriendelijk lagchende zijn' treurenden Vader liefkoosde. Gij weet het, Lieve! wij vertoefden eenige oogenblikken op dit, aan onschuld en hoop geheiligd plekje gronds; en nooit, neen! nooit zullen de woorden van den edel denkenden WAARBURG voor mij verloren gaan, zij doen mij de aarde als het voorportaal des Hemels beminnen, en verteederen mijn hart door liefde voor onzen eeuwigen Vader. WAARBURG is een Man, die al mijne hoogachting bezit. Op welk eene wijze moet hij zijne ZANTJE bemind hebben, en met welk een gevoelvol hart vereert hij nog hare nagedachtenis? Ik offerde eene stille traan op haar graf, terwijl ik neêrknielde, om LOTJE, die mij de beide armtjes toereikte, een' kus op de blozende koontjes te drukken, en de aandoenlijke klanken van eene Eolus-harp, die WAARBURG in de altijd groene hulzen-haag, waar door het Kerkhof van den

tuin der Pastorij wordt afgescheiden, geplaatst had, met elk morgen-koeltje over de bedauwde rustkoets der zalige dooden zweefden.

Maar vindt gij niet, lieve CAROLINA! dat ik regt dichterlijk begin te schrijven? Nu ik wilde u alleen maar beduiden, dat die bekoorlijke morgenwandeling, maar vooral het gesprek tusschen WAARBURG, VAN NIEUWVLIED en EDUARD rust en lieve tevredenheid, ook met alle de lotgevallen dezes levens, in mijne ziel ademde, en ik weet ook zeker in de uwe. Ik kan niet begrijpen, lieve Vriendin! dat gezond verstand en edele gevoelens niet over het algemeen voldoende zijn, om te behagen, en om liefde en hoogachting inteboezemen. Op een' Man, die spreekt en denkt, als een WAARBURG bij voorbeeld, zoude ik trotsch wezen; uit hoogmoed alleen zou ik hem moeten liefhebben. O! ik kan zoo duidelijk voelen, welk eene vernedering het welgeplaatst hart der Vrouw ondergaat, wanneer zij haren dommen, ledighoofdigen Man hoort en ziet veracht worden. Dat wij vrouwelijke wezens, over het algemeen weinige kundigheden bezitten van zaken, die buiten den kring zijn, waar binnen men ons meestal opsluit, kan ons tot geen verwijt verstrekken. Aan weetlust toch ontbreekt het ons niet; maar een Man, die een weetniet is, verliest al zijne waarde. Domheid of eene lage zucht tot werkeloosheid is bij hem, die zoo veel gelegenheid heeft, om te onderzoeken en zich te oefenen, de verachtelijke oorzaak van zijne

onkunde. Ook bezitten wij het aan ons geslacht zoo natuurlijk eigen vermogen, om over niets beduidende dingen met vrij veel bevalligheid te snappen. Het zijn toch niet altijd alleen de vleijende aanbidders van het schoone, bloeijende Meisje, die hare nietige beuselpraat toejuichen. Och neen! ik heb Mannen, wier wijsheid eerbied wekt, ik heb heele en halve geleerden meer dan eens met vermaak zien luisteren naar welbespraakte Vrouwen, wier jeugd of schoonheid hun voorzeker niet kluisterde, maar wier kunst, om stortregens van verschillende gedachten, met eene vlugheid, gelijk aan het licht, door woorden aftebeelden, hun verrukte. Maar een' Man, lieve Vriendin! die een beuzelaar is, vind ik het ondragelijkste Schepsel, dat mij bekend is. Zij bezitten het natuurlijk talent, om beuzelpraat bevallig uit te kramen, volstrekt niet; en was ik rampzalig genoeg, om ooit met zulk een wezen verbonden te zijn: o CAROLINA! ik zoude van schaamte sterven, wanneer hij slechts zijne lippen opende. Neen, een Man, dien ik hartelijk zal kunnen liefhebben, moet een geoeffend mannelijk verstand bezitten, dat het mijne in kracht, om afgetrokken te denken, overtreft. Eene Vrouw, geoeffend in hoogere wetenschap, vereenigt met een' Man, die geen vermogen bezit, om te redeneren, dan op zijn best over huisselijke zaken, en ook geen andere weetlust gevoelt, dan om het dagelijks nieuws der Stad op te zamelen, vind ik even zoo strijdig met de goede orde in de natuur, als eene

forschgespierde Vrouw vol mannelijke sterkte, en een' Man, die het zacht, het om bescherming vleijend uitzigt van een Meisje heeft.

Maar wat heb ik u daar niet al geschreven, CAROLINA! Deze brief is voor het minst een sprekend bewijs der verscheidenheid van vlugge vrouwelijke denkbeelden; is het niet zoo, Lieve? ik zoude hier voorzeker eindigen, had ik niet voorgenomen te schrijven, tot zoo lang men den brief komt afhalen. Ik wil u dan ook nog zeggen, dat ik mij te *R*. met de eenvoudige Landlieden, die allen in Mevrouw WELMAN eene Vriendin beminnen, veel meer heb bezig gehouden, dan met alle oude en jonge adelijke Bekenden, die wij daar zoo menigvuldig hebben. Eene ontmoeting moet ik u nog teekenen. Den dag vóór mijn vertrek wandelde ik met JETJE WELMAN naar de Weduwe van eenen armen Landman, die zints eenige dagen haren eenigen Zoon, die door een ongelukkig voorval, nu vijf jaren geleden, Soldaat geworden was, uit *Duitschland* terug verwachtte. Het ongeduldigste verlangen sprak duidelijk in elke beweging der goede Moeder, vreugde en kommer deden telkens op nieuw tranen in hare oogen zwellen, en vol hartelijke liefde weidde zij breed uit in den lof van haren braven WILLEM, bij elk geruis van den wind vloog zij naar den deur van de hut, en zag reikhalzende naar den geliefden Zoon uit. ‘Ach!’ - zuchtte zij dan, treurig bij ons terugkerende - ‘God weet, of ik hem ooit zal weêrzien. Ik

kan het zoo niet lang uithouden. Ik heb nacht noch dag rust, lieve Juffers! en de aanstaande Bruid van mijn' lieven WILLEM is ook al ziek van verlangen. O! het is zulk een knappe Deern, en braaf en ijverig is zij niet minder.' Nu begon de hond te blaffen. 'Hemel!' - riep de Moeder - 'daar is WILLEM.' En waarlijk, de Jongeling zonk in hare van blijdschap bevende armen.

Hoe sterk dit tooneel der edele menschelijk natuur mij trof, kan ik u niet beschrijven. WILLEM was met zweet en stof bedekt, doch dit belette hem niet de geheele woning rond te springen; elk stuk huisraad beschouwde en betastte hij met verrukking, den ouden hond, die vrolijk tegen hem opsprong, liefkoosde hij als zijnen ouden Vriend; doch reeds bij de eerste omhelzing der Moeder, had WILLEM naar zijne geliefde MARIA gevraagd; bedwelmd door blijdschap, wilde hij naar het Meisje heênvliegen, doch de Moeder verzekerde, dat zij op het oogenblik komen zoude. Evenwel had zich de Jongeling niet laten terug houden, ware hij niet op den inval gekomen, om ons eene proef te geven van zijner MARIA'S getrouwe liefde. 'O ik bid u, lieve Juffer!' - 'zeg aan MARIA, die zoo hier zal zijn, dat ik op het slagveld armen en beenen heb verloren, o! zeg, dat ik een afzigtelijk monster ben geworden. Ik zal mij hier in dat kamertje verbergen, daar hoor ik alles, en gij zult zien hoe lief het schoone Meisje mij heeft.' Hij had even

tijd, om zich te verbergen toen MARIA inkwam, en op het vrolijk gelaat der Weduwe, de komst van haren WILLEM las.

ZIJ. 'O! hij is hier! hij is hier! waar is hij? mijn WILLEM! mijn brave, lieve WILLEM!'

IK. (Haar bij de hand vattende.) 'Ja, lief Meisje! uw Vriend is t'huis gekomen; maar verblijd u niet al te sterk.'

ZIJ. 'Waar is hij? ach! kan hij hier zijn, en niet verlangen, om zijne MARIA te zien?'

IK. 'Hij schrikt, om u te bedroeven; gij weet, hij komt uit den oorlog; zijn regter arm is afgeschoten.'

ZIJ. (Vol medelijden rondziende) 'O! mijn goede WILLEM! wat zult gij geleden hebben! God zij gedankt! ik ben gezond en sterk, ik kan voor u en uwe Moeder arbeiden.'

IK. 'Hij heeft ook een lam been, en een vreesselijke houw in zijn aangezigt. O MARIA! gij zult voor hem schrikken.'

ZIJ. 'Schrikken? voor mijn WILLEM! ach Juffer! hij was zoo schoon, zoo blozend en zoo vlug als een vogel; maar dat was alles het minste; hij is zoo goed, zoo braaf; de oorlog heeft zijn hart niet kunnen schaden; ik zal hem nu nog meer liefhebben, om hem al zijn leed te vergoeden.'

IK. 'Zijn hart, zegt gij, arm, goed Meisje! zijn hart is ook niet meer het zelfde; hij bemint u niet.' Het smartte mij, dat ik dit gezegd had; zij barstte in tranen uit.

ZIJ. ‘Dat is niet mogelijk!’ - snikte zij - ‘O God! laat mij dat niet overleven.’

WILLEM, die zich nu niet meer bedwingen kon, sloot haar in zijne armen. ‘Neen! dat is niet mogelijk!’ - riep hij - ‘engelachtige MARIA! ik ben rijker dan een Koning.’

Het Meisje kon zich niet verzadigen met hem aan te zien, en naauwelijks wilde zij mij vergeven, dat ik WILLEMS hart beschuldigd had. De Jongeling is nu vrij van 'sLands-dienst, hij trouwt zijne MARIA, en bebouwt weêr den erfgrond van zijn' Vader.

Vaarwel, dierbare Vriendin! ik haast mij, om dezen te sluiten, want het is donker, en men wacht op den brief. Morgen hoop ik bij u te zijn. Groet EDUARD en uwen eerbiewaardigen Vader voor uwe liefhebbende

EMILIA.

De Heer Finelli aan den Heer E. van Eldenberg.

Zonderling Mensch!

Bij alle Heiligen en Duivels! ik weet niet welk een naam u eigenlijk toekomt, die van onnozelen Dweeper, van huichelenden Booswicht, of die van laffe, trouwlooze Kamelion. Ik heb uwen brief, opgevuld met wartaal, bij tusschenpozen doorgelezen; want al had ik het Koninkrijk der beide *Sicilien* kunnen verdienen met uwen brief in eenen adem en met onafgebrokene aandacht te lezen, ik had voorzeker de Kroon, waarom zoo lang, en zoo hevig geplukhaard wordt, moeten laten varen. Op de eene bladzijde van uw' brief, is het, als of ik in de Legende der Heiligen lees, zoo vroom en onschuldig vertoont gij u daar; terwijl ik op eene andere bladzijde u als den verstandigen deelgenoot van ons vrolijk levens-feest, waarop de zinnen zoo overvloedig vergast worden, aantref. Ja in waarheid, EDUARD! gij zijt een Kamelion. Gij neemt de kleuren aan van alles, waarop gij rondwoelt, of kruipt. Lagchende bloost gij nevens de schoone rijpe vruchten, en vaal, als de dorre grond, wentelt gij u in het stof. Maar zoo zijt gij, kleine, zwakke zielen! die de slaven-ketens van het vooroordeel, als geweide sieraden kust, en u trotsch

op dezelve, tot verachtelijke werktuigen der huichelarij vernedert. Nooit zijt gij met u zelven bevredigd, omdat gij het geweten, of liever de heimelijke drijfveer tot algemeene orde en rust, als den Stadhouder van eenen geduchten eeuwigen Wetgever, die de banbliksems in het binnenste van uwe ziel over alle blijde begeerten en gloeijende driften zwaait, vreest en schuwt. Kom EDUARD! verhef u boven de domme menigte, die door Godsdienstplegtigheden, even als de muilezels door toom en gebit, moet bestuurd worden. Kom! verhef u zelven, en geniet elk oogenblik van uw leven. Wij bestaan, om te genieten; maar aan den in armoede geboren ellendelingen, of aan den vromen dweeper, die zich met een donker gezigt van onze feestvreugde afwendt, schonk de goede natuur ook iets. Aan deze ongelukkigen en dwazen schonk zij de hoop op een volgend leven. Nu de hoop is ook een voortreffelijk ding, en vergoedt eenigzins het gemis van wezenlijk genot. Kunt gij u zelven nu ook met deze hoop verzadigen, zoo blijf dan bij uwe kuische Godin, en bij den heiligen Kluizenaar, haren Vader. Laten zij u de suizende morgen-koeltjes, het gemurmel der beken, het gezang der vogelen leeren verstaan. De glansen der maan mogen, in de schaduw van uwe bosschen, u lagchende boden des vredes uit de toekomende wereld, en de dauwdroppelen, die bij de schemering des dageraads op de bloemen glinsteren, u de reine kusjes der liefde van zalige Hemellingen

schijnen: ik zal tevreden zijn, mijn Vriend! Elk heeft toch vrijheid, om zijn smaak te volgen. Maar begeert gij wezenlijk genot van het zinnelijk leven, dat éénig, wettig erfdeel, waar voor de mensch bestemd is: o! keer dan hier in den kring van uwe wijze Vrienden weder. Duizend stemmen noodigen u hier tot vreugd. Geene koeltjes, geene beekjes, of zingende vogelen, maar harmonische toonen des betooverenden wellust brengen uwe zinnen in verrukking. De zachte, heldere Hemel lacht u hier nacht en dag te gemoet, en de gloeijende omhelzingen der schoonheid verwachten u aan alle zijden.

Dat gij uwe schoone, rijke CAROLINA getrouwd hebt, noem ik, om meer dan ééne reden, verstandig; maar nu hebt gij ook aan de maatschappelijke orde voldaan. Uw naam kan voor het minst in een of meer wettige afstammelingen blijven leven, en voor u zelven hebt gij de vrijheid verdiend, om zoo vele wereldburgers en burgeressen te verwekken, als het u lust, en om aan al de wenschen, die in uwe ziel kunnen opkomen, vrij en vrolijk te voldoen. Verlaat toch maar spoedig de koele nevelachtige lucht, die gij op uwen geboorte-grond inademt. Die lucht verlamt de vleugelen van uwe begeerten, en schept u eene donkere toekomst. Hier is alles vuur en leven. Vol brandende roemzucht vlieg ik, aan de spits van een krijgsleger, den dood in het gezigt; en met even sterken gloed in de borst, vlieg ik naar elk soort van genot, dat mij aanlacht. Zoo kan men in uw Vaderland

niet gevoelen. Het noorden geeft, ik beken het, ook Helden, zoo wel als Wijzen, die het leven tot verzadiging der zinnelijke begeerten weten te gebruiken; doch de noordsche Helden staan daar vol overweging, met het oog op hun doel gerigt, zoo onbeweeglijk, als de ijsbergen, die elke lichtstraal terugkaatzen, en de wolken om hunne spitsen verzamelen. Hier in deze gelukkige streken, waar het boven- en onder-aardsch vuur het bloed met verdubbelde snelheid doet rondloopen, en al onze levensgeesten verfijnt: hier ademen wij overwinning of wraak. Het menschen-bloed is gewis in ons oog zoo kostbaar niet, als in het oog van den noordelijken Krijgsman. Het land is hier overvloedig bevolkt, de natuur rigt ongevergd de tafel aan voor duizenden, die zorg- en werkeloos opgroeijen; en wat behoeven wij dan toch zoo karig te zijn op menschen-bloed? Neen, als het op het behalen van een eerlaurier aankomt, waag ik alles. Geheele drommen heb ik menigwerf zien vallen zonder iets anders daar bij te gevoelen of te denken dan: arme Duivels! wat zijt gij toch niet aan mij verschuldigd! Door mij blaast gij op het bed van eer den adem uit. Velen van u zouden dien zelfden adem voorzeker aan de galg, of op het schavot hebben uitgeblazen. Ook is de beker der zinnelijke vreugde in de nabijheid van de Noordpool geheel anders van smaak, dan hier in het Paradijs, dat om de rookende schoorsteenen der natuur, den Vesuvius en de Etna bloeit. De

Noorman moet zich eerst door prikkelende of geestrijke vochten als opwinden en verhitten, zal hij zijne ijs- en sneeuwachtige geaardheid ontworstelen; doch niet zelden overspant hij dan ook zich zelven, en tuimelt, zonder een regt bezef van zijn genot te hebben, woest en wild van de eene buitensporigheid naar de andere. Hier genieten wij onafgebroken; onze geheele natuur is vatbaar voor vreugd, en elke verzadiging der zinnen wekt nieuwe begeerten op.

Zie, EDUARD! dat mag leven heeten; maar wat is het uwe? Strijd met u zelven over het verledene, en vrees voor het toekomende vergiftigen u elk tegenwoordig oogenblik. O! gij ellendige slaaf, van een ding, dat gij Geweten noemt, en dat in de daad niets is, dan een instinkt, om de algemeene orde te volgen; een instinkt, dat elk dier volgens zijne geaardheid doet handelen. Dat gij geen roof, moord of andere dolle streken buiten noodzakelijkheid moogt begaan, weet gij, zoo wel als de honingbij het weet, dat zij geene sappen uit dolle kervel of uit bloezems van kolikwint-appelen moet zuigen. Doch dit heeft de mensch, die op den bovensten trap der dieren staat, vooruit, dat zijne geoefende reden, wel te verstaan, wanneer die waarlijk geoefend is, dat instinkt, of zoo gij wilt, dat geweten kan aflossen. De domme menigte blijft het gehoorzamen, en dat is gelukkig; want hier door worden wij voor onrust en wanorder beveiligd; maar de meer verlichte

burger der aarde vrij en ongedwongen.

Uwe vrees voor het toekomende is even ongegrond. Wat vreest gij toch? Ik lach om uwe droombeelden. O mijn Vriend! ja ik vrees ook wel eens voor den dood; want de volgende dag biedt mij nog altijd zoo veel vreugd. Ja, wanneer de kogels mij het sterflied zoo om de ooren fluiten, en het gegil der stervenden naauwelijks versmoord wordt door het geroffel der trommelen, dan wordt het mij wel eens ijskoud om het hart. Maar denk ik aan den roem, die mij wenkt, dan gloeit mij weêr de geheele borst, en het schitteren van sabels en geweren schijnt mij het schimpend lagchen van den dood, die zich met mijne gehechtheid aan een handvol levensvreugd vermaakt. Wat is toch het sterven? Immers slechts het afbreken van eene veldbloem, die binnen weinige maanden weêr herbloeit, en dan ook weêr dezelfde morgen-dauw indrinkt, en zich in dezelfde zonneschijn koestert. Het menschelijk geslacht verwelkt en herbloeit als de bloemen des velds. Alles gaat in eenen kring eeuwig rond. Onsterflijkheid, wat is dit toch? Zeker niets wordt vernietigd; de natuur is eeuwig, of zonder begin of einde. Wonderlijke denkbeelden over de menschelijke ziel heeft men u ingeprent. Eene ziel hebt gij, de dieren en planten hebben 'er ook eene; want het fijnste, het geestrijkste van elk ding, waar in de oorzaak of het vermogen der werkzaamheid zich bevindt, is immers de ziel; en deze doet zoo wel als het lig-

chaam, of de grovere stof, den grooten toer door het rijk der natuur. Als ik zoo eens na een' bloedigen veldslag rondwandelde, terwijl men de bloedige, uitgeplunderde lijken in kuilen op elkander stapelde, dan dacht ik doorgaans ook over de ontbinding en over den rijken ontvangst, die wij krijgslieden aan de natuur bezorgen. Hoe vele uitwazemingen en dampen van deze opgehoopte lijken vermengen zich niet met de lucht, die de planten doet groeijen, en de algemeene levenskracht voedt? Elke hoofdstof krijgt iets van den dooden mensch terug, opdat op nieuw menschen en dieren, met onderscheidene zielen mogen te zamen gesteld worden.

Wat zegt gij? EDUARD! kan ik op mijne wijs niet zoo goed redeneren als uw Filosofische Vriend VAN NIEUWVLIED. O! was die arme Jongen door zijn' ouden Paedagoog maar niet bedorven geworden, hoe schoon zoude voor hem als dan de dag des levens niet geweest zijn; doch nu is die koud en bewolkt. Wacht u voor dien VAN NIEUWVLIED; ik zoude hem kunnen haten. Ja wacht u voor hem; ik durf mijn leven verwedden, dat hij het hart van uwe CAROLINA verovert. Zulk een filosofische Dichter, als VAN NIEUWVLIED, moet gewis jagt maken op zulke duifjes, gelijk gij mij uwe *Sinte* CAROLINA beschrijft. Word niet toornig, omdat ik de trouw van uwe Engelin verdenk. Of wilt gij met geweld, als een verdeediger der vrouwelijke eer, tegen mij optreden, wacht dan slechts eenige maanden, scheid u van de begunstigde Sultane, om

de ongelukkige CLEMENTINA, wier zacht blaauw oog met stervende blikken naar u uitziet, het rozenblos der jeugd weêr op de verbleekte wangen te kussen; beveel aan VAN NIEUWVLIED, met al het vertrouwen der vriendschap, het vertroosten van uw teederlievend Heiligje, en de liefelijke eenzaamheid, de plegtige schaduw van het dennenwoud, het aandoenlijk licht der kuische maan, benevens al den overigen sentimentelen toestel, zullen de zegepraal der vrome liefde tusschen deze twee vermaagschapte zielen voltooijen.

Ik bezweer u bij alles, wat aanwezig is, het buigzaam vrouwelijk karakter is niet vatbaar voor standvastige trouw. Hoe zachter hare ziel is, hoe meer verteedering hare liefde ademt, des te wankelbaarder is hare zoo genaamde deugd. En dit is ook zoo als het moet zijn. Hier door lagchen ons de liefde en de wellust, waar wij ons ooit bevinden, tegen. Gij beklaagde u, toen gij de schoone FRANCISKA, die geheel voor u scheen te leven, en hare eeuwige liefde u beloofde, den volgenden dag, als de even getrouwe Minnares van onzen Vriend FERDINAND, ontmoette. Maar wat reden had gij toch, om u daar over te beklagen? Gaf die zoogenaamde ontrouw geene gelegenheid tot nieuwe liefdes-onderhandelingen, die u den rozenweg tot nieuw genot opende? Waren de vrouwen ons meer getrouw, dan zoude eene soort van regtvaardigheid ons veeltijds verschrikkelijk aan haar kluisteren; terwijl wij nu, even

als de schoone vlinder, over alle de lagchende bloemen dartelen.

Gij kent LUCINA; maar gij weet ook, hoe dat heerschzuchtig wezen mij tot slavernij zou vernederen, indien dit haar mogelijk ware. Geloof mij, EDUARD! uwe CAROLINA kan niet meer van deugd en godsdienst dweepen dan de bekoorlijke LUCINIA. Zij was een arm, ouderloos Meisje, maar genoot eene voortreffelijke opvoeding. Naauwelijks volgroeid, zag zij zich omringd door aanbidders, en onder deze zelfs de rijkste, de aanzienlijkste jonge lieden. Doch LUCINIA bleef gevoelloos, en wijdde zich aan den geestelijken stand. Vrij en moedig nam zij in het Klooster te *S*.... den Nonnen-sluijer aan; en dat nog meer zegt, toen dat Klooster twee jaren na dien tijd vernietigd werd, had haar die stap nog nooit berouwd. Ik zag haar daar in den vollen bloei der schoonheid. LUCINIA was onder alle de vrome Kloosterzusters, waarlijk als een Engel des lichts onder de gevallene kinderen van ADAM. En ook deeze reine bruid des Hemels, werd door het opheffen of vernietigen van de Kloosterorde, eene erfenis der zondige wereld. Met blijkbaren weerzin verliet zij de getraliede kooi, waarin de zwakke, zich zelve wantrouwende Dochters van Moeder EVA zich plegen te verschuilen. Ik was op het eerste gezigt van LUCINIA verliefder dan ooit; doch het heeft mij onbegrijpelijk veel gekost, om de sterke vesting te

overwinnen. Eindelijk is mij dat toch gelukt. Het is waar, een geheim huwelijk vereenigde ons, en LUCINIA'S hart was gerust. Doch de verwaande Geestelijke, die ons vereenigde, was niets meer of minder, dan een van onze Napelsche Bravoos, dien ik daar toe gehuurd had. Eerst toen LUCINIA Moeder van een bevallig Dochtertje was, ontdekte zij mijne zoogenaamde bedriegerij, en klaagde mij bij alle de Heiligen in Hemel en op Aarde daar over aan; en het heeft haar ook aan geene list ontbroken, om de stem der wetten in haar voordeel te doen spreken. Doch, dank zij mijne stoutheid en mijn vernuft! tot hier toe blijf ik alle banden trotseren. Neen, eer ik LUCINIA, of wie het ook zijn moge, trouw, jaag ik mij liever een' kogel door de hersenen. En deze LUCINIA beminde mij eenmaal; doch uit loutere wraakzucht wil zij nu, dat ik haar huwe of dat ik mij zelven doodschiete. Dat is eerst vrouwen-liefde, mijn Vriend!

Nooit heeft mij, eigenlijk gezegd, nog iets zoo zeer berouwd, dan de dood van twee Roman-geliefden, dien ik u nog verhalen moet. Toen ik het sterke Fort *L*.... in *Calabrien* stormenderhand veroverde, genoten de Soldaten het kostelijk vermaak, om alles uit te plunderen, en met de inwoners op zijn krijgsman omtespringen. Nu, dat is het regt van den oorlog. Ik hoorde in een der schoonste huizen van het Fort, dat ik met eenige manschappen intrad, een vreesselijk geweld; en geen wonder; een magtelooze Grijsaard lag aan

de wonden, die hij ontvangen had, te sterven; zijne Dochter, schooner dan de schoonste Madonna, die RAPHAEL ooit schilderde, hield den stervenden gillende in hare armen gekneld, terwijl een Jongeling, een Tweeling-broeder, geloof ik, van den APOLLO van *Belvedere*, maar nu met bliksemende oogen, haar tegen den moedwil der Soldaten verdedigde. Ik speelde hier den rol van eenen Beschermengel. De woestelingen werden verdreven, de bloedende Grijsaard gaf op den zwoegenden boezem der troostelooze Dochter gerust den geest. Waarlijk, een benijdenswaardige dood! Het Meisje was nu mijn wettige buit. Werelden had ik weggeschonken, om haar te bezitten; doch het geval had haar in mijne handen gespeeld. Zij was de Bruid van den schoonen, moedigen Jongeling; doch ik was geen SCHIPIO, die zijn hart met het eeuwig ijs der zoogenaamde ware grootheid kon bebolwerken, en die eene Bruid, die hij beminde, kon terug geven. Neen, EDUARD! mijne liefde was oneindig grooter dan die des grooten Romeins. Ik voerde de jammerende Schoone met mij; de wanhopende Bruidegom viel mij woedend aan, doch voor de oogen zijner Geliefde, werd hij door mijne Spitsbroeders gedood. Sedert dat oogenblik, scheen het hart van het Meisje gebroken, en haar verstand bedwelmd. Alle zorg en oppassing waren vruchteloos; en na eenige uren stierf zij in eene vlaag van vreesselijke razernij. Weinige nachten gaan voorbij, of ik zie haar in den droom, zoo als zij schreijende aan

mijne voeten lag, en om ontferming vleide, of om den dood. Ja, Vriend! op den hartbrekendsten toon kermde het schoone Meisje, om onschuldig door mijne hand te mogen sterven. Of ik zie haar in mijne droomen, zoo als zij mij met magtelooze woede van zich stiet, en de armen naar den Jongeling, die voor haar streed en bloedde, uitstrekte. Ook deze verschijnt mij als dan, en vertoont mij zijne doorwonde borst, en wenkt mij dreigende naar een' vreesselijken nacht, die zich met een dof geruisch om mij heên uitbreid. Soortgelijke droomen zijn de gevolgen van een volbloedig gestel. Ook toen ik in het laatste gevecht met de vijandelijke voorposten door een' kogel, die zijne kracht reeds verloren had, en waarop duivel noch dood mijnen naam teekende, eene kleine kneuzing aan het voorhoofd ontving, lag ik een paar oogenblikken, als in de magere armen van Vriend HEIN. Alles was donker, en hemel en aarde schenen met gedruisch voorbij te gaan; doch ook nu verschenen mij de Gelieven uit het overwonnen Fort. Zij waren in een helder licht gehuld, zoo als men ons de Heiligen schildert. Hunne blikken, die zij op mij wierpen, martelden mij. Wat is toch die angst? En of dit nog niet genoeg ware, LUCINIA, die ik zoo zorgvuldig uit mijne gedachten zoek te verbannen, vertoonde zich ook in het verschiet; zij weende luid, en elke traan scheen eene vurige vonk in mijne borst te doen gloeijen; zij hield een kind, schoon als een jonge Cherubijn,

in den arm, doch het stamelde vervloekingen tegen mij uit, en de hel, gelijk de onzinnige droomer, DANTE die beschrijft, gaapte met naamlooze afgrijsselijkheden mij te gemoet. Gelukkig waren deze spook-vertooningen ras voorbij, doch ik denk 'er nog met huivering aan; en als het wezenlijk sterven zulke schrikbeelden mij voor den geest moet tooveren, dan wilde ik mijne plaats als mensch onder de schepselen, gaarne met de bloeijende oranje-boom, die daar voor mijn venster staat, verwisselen. Vaarwel EDUARD! kom spoedig! Ik zal den geheelen winter wel te *Napels* kunnen doorbrengen, denk ik. Het veroveren van de Sterkte, waarin ik zoo smoorlijk verliefd werd, op het tot den dood getrouw tortelduifje, heeft mij den rang van Collonel, benevens eene ridder-orde doen verkrijgen. Ziet gij? die schitterende ridder-orde bekroont mijne daden, en doet het instinkt, dat mij wel eens influistert: ‘Gij hadt geen regt om de onschuld door smart te doen sterven!’ zwijgen. De borst, met eene ridder-orde versierd, verdient immers eerbied, welk hart daar ook in moge kloppen. Ik blijf uw Vriend

FINELLI.

De Heer E. van Eldenberg aan den Baron van Wittenstein tot Blumenoord.

Hoog-welgeboren Heer en Neef!

Schoon ik nimmer de eer had, met u bekend te zijn; wat zeg ik? schoon uw naam, en de betrekking, waarin ik de eer heb tot u te staan, volstrekt voor mij verborgen was tot slechts voor weinige weken, verstout ik mij toch, om U Ed. Hoog-welgeborene over de grievende kwellingen, die mijne ziel heden gevoelt, vrijmoedig te schrijven. Van u alleen hangt het lot van mijne onschuldige Gade, ach! van alles, wat mij dierbaar is, zoo wel als de rust van mijn geweten af. Ik eerbiedig de billijke vordering van uw wettig eigendom uit de handen mijns Vaders. Ook is het billijk, dat de Zoon alles, wat in zijn vermogen is, opoffert, om zijn' Vader aan de regtvaardige verachting, die het natuurlijk gevolg is van het misdrijf, te ontrukken. Maar kan de Zoon dit doen, ten koste van het geluk zijner Echtgenoote? ten koste van het geluk des nog ongeborenen, die onder het schuldeloos moeder-hart, even onschuldig het geboorte-uur tegen sluimert? Wat heb ik gedaan? Mijn hart siddert. Doch laat ik UEd. met mijne omstandigheden, voor zoo verre die in ver-

band staan met uwe belangen, zoo veel mogelijk, bekend maken.

Ik huwde, nu bijna vier maanden geleden, met Mejufvrouw C. REINHART, eene Dame, die door erfmaking van hare Grootouders van 's Vaders zijde, eigenares is van aanzienlijke goederen, meest bestaande in landerijen. Toen ik met haar huwde, wist ik zeer wel, dat mijn Vader volstrekt niets bezat, doch ik was onbewust, dat hij zich ooit had schuldig gemaakt aan eene daad, waar over ik heden moet blozen. Ook mijne Gade en de brave Heer REINHART, haar Vader, die door zijne Ouders genoegzaam onterft was, waren bekend met mijnen toestand, doch deze belangelooze zielen bekommerden zich hier niet over. Mijne schoone CAROLINA smaakte het edelste genoegen, toen zij mij het onbepaaldste regt op al hare bezittingen schonk, en de edelmoedige Heer REINHART drong ten sterkste bij mijn' Vader aan, die het laatste, wat hij zijn eigendom noemde, door eene bankbreuk had verloren, om met eene vrij redelijke som, die hij hem zonder eenige intrest leende, alle schulden, die hem eenigen kommer veroorzaakten, te voldoen, en zijne zaken weêr in de best mogelijke orde te brengen. Dankbaarheid en liefde vereenigden zich dus in mijne ziel, om zulk eene Gade voor alles, wat hare rust kon verstoren te beveiligen; en hier toe behoorde vooral, dat ik de laatste levensdagen van haren eerbiedwaardigen Vader niet verbitterde. Maar oordeel over mijne smarte-

lijke gewaarwordingen, toen ik in het laatste van Oogstmaand mijn' Vader, die maar zelden zijnen ouden Vriend REINHART en ons bezoekt, in eene verwilderde houding zag verschijnen, om gewigtvolle zaken met mij te verhandelen. Naauwelijks was ik met hem alleen, of hij ving dus aan:

'EDUARD! ik ben verloren. Zoo ik geen' moed bezat zou ik schande en verachting over u en over uwe Nakomelingschap uitstorten. Gij verbleekt; ja mijn Zoon! vernietig vrij ons adelijk wapen, dat onze Voorvaderen als het loon van hunne verdiensten ontvingen. Uwe Kinderen mogen een schavot en een' strop in hun wapen voeren; dat verdiende hun Grootvader. Maar het heeft geen nood; ik belach het zwaard der geregtigheid, zoo lang ik nog handen heb, om een pistool af te schieten.'

IK. 'Goede Hemel! mijn Vader! wat beteekent dit alles?'

HIJ. 'Niets, gij siddert, en ik lach. Maar dit is het, EDUARD! Gij moet alles, wat uwe CAROLINA bezit, opofferen, om mijne eer te herstellen, of ik sterf dezen dag door mijne eigene hand; doch mijn bloed, dat zweer ik u, kan de eerloosheid nooit van uwen naam afwisschen! Ha! het is vreesselijk! dat een Vader zich moet vernederen, om schelmstukken aan zijnen Zoon te belijden.'

IK. 'O zwijg! bid ik u, mijn Vader! Ik verlang niets te weten; maar -'

HIJ. (Mij invallende.) 'Gij moet het weten, EDUARD! opdat gij de schande gevoelen moogt,

die op uw' naam rust. Luister! Vóór uwe geboorte stierf mijne eenige Zuster. De Baron VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD uit het *Brandenburgsche*, had haar schandelijk verleid. Zij ontvlugtte, en huwde vervolgens met hem. Mijn Vader vloekte haar, en wilde nimmer verzoenen. Een paar jaren na haar huwelijk stierf zij in het kinderbed, en de Baron overleefde haar slechts eenige maanden. Mijn Vader, door ouderdom verzwakt, kreeg berouw over zijne hardheid, en verklaarde den Zoon, die mijne Zuster had nagelaten tot mijnen mede-erfgenaam. Doch na den dood van mijn' Vader, wist ik dat kind in mijne magt te krijgen, en, daar ik nog een paar hebzuchtige schurken aan mij verpligtte, viel het mij niet moeijelijk, om welhaast de ontwijfelbaarste bewijzen te toonen, dat de jonge Baron gestorven was. Intusschen liet ik hem in *Holland* als een arme Jongen, die ik mij had aangetrokken, opgroeijen. Toevallig werd hij de kweekeling van een' rijken Zee-Kapitein, met wien hij verscheidene reizen deed, en ik hoorde niets meer van hem. Doch mijn kwade Geleigeest heeft hem behouden, en op zijn' geboorte-grond in het *Brandenburgsche* terug gevoerd. Op het onverwachts treed hij daar als de Baron VAN WITTENSTEIN te voorschijn, en een der nog levende schurken, die mij eens dienstbaar was, om den dood des kleinen ellendelings te bewijzen, heeft mij nu aan hem verraden. De Baron vordert zijn wettig erfgoed, of bedreigt mij

met de wraak der wetten. Van daag moet het beslist zijn. Alles wat CAROLINA van hare Grootouders erfde, bedraagt omtrent zoo veel, als ik aan den Baron heb onthouden; ik heb dit naauwkeurig opgemaakt. Gij moet een geschrift teekenen, waar in gij van dat alles ten mijnen behoeve afstand doet.'

IK. 'Neen! nooit. Ik zoude mijne CAROLINA van alles berooven? O! zoo mijn bloed u kon helpen?'

HIJ. 'Uw bloed? neen, maar al het overige, wat gij hebt. Gij moet met uwe CAROLINA van dit Landgoed, waar zij opgevoed is, gaan, gelijk MOZES schrijft, dat onze eerste Ouders uit het Paradijs gingen. Alles moet gij achterlaten, of gij kunt mij niet redden. Doch ik vorder het niet van u. Dezen avond om zes uren wacht ik u bij mij, om vrijwillig te teekenen, of om over mijn lijk te beschikken. Met het slaan der klok brand ik los. Nog eens, met het slaan der klok valt uw Vader, en gij erft de schande zijner misdaden; want de Baron zal alles openbaar maken.'

Dit zeggende verliet hij mij, en welhaast ook de vreedzame woning van den Heer REINHART. Duizend woeste gedachten doorvlogen mijne ziel. Mijn Vader een zelfmoorder! een zelfmoorder, die zijnen Zoon, van wien hij redding verwacht bij de laatste stuiptrekkingen der natuur nog met verstijvende lippen vervloekt! en de naam der VAN ELDENBERGS met eeuwige schande gebrandmerkt! of

de onschuldigste, de beminnelijkste Vrouw, die in de armen van den besten, den edelsten der menschen de hoogste menschelijke gelukzaligheid had kunnen genieten, aan de grievendste behoeften ten prooi! Deze onschuldige, deze reine Engelenziel, die zich bevende, ach! die zich vol bange bekommering reeds door het huwelijk aan mij liet kluisteren, omdat zij mijne liefde wantrouwde: deze Vrouw van haar aangeërfd eigendom door mij beroofd, en haar in armoede gedompeld te zien! - kunt gij u iets rampzaliger verbeelden? O! had ik het voornemen, dat in mij opkwam in de eerste oogenblikken maar volvoerd. Vlieden wilde ik tot in de afgelegenste oorden der wereld; daar zoude ik den vloek mijns Vaders niet gehoord, daar zoude ik zijne wroeging, zijne vertwijfeling niet gezien hebben, en zijn bloed had mij niet in het aangezigt gespat; maar ook mijne CAROLINA had hare rust als dan niet verwoest gezien; haar liefdevol hart zoude den ongelukkigen Vlugteling, ook schoon zijn naam door u geschandvlekt was, nooit als eenen verradelijken roover, nooit als den vergiftiger van de laatste teug uit den kelk des levens voor haren Vader, bij den Hemel hebben aangeklaagd. Doch ik wilde nog eenmaal beproeven, of ik mijnen misdadigen Vader van het laatste vreesselijke misdrijf konde terug houden.

Het was reeds laat, toen ik naar de Stad ijlde; in elken polsslag waande ik een moorddolk te gevoelen, die mij het hart doorgriefde. Ik vond

mijn' Vader met zijn oog op het horologie gevestigd; twee forsch geladene pistolen lagen voor hem op de tafel, benevens het doemwaardige geschrift, waar onder ik het heil van mijne CAROLINA, mijne eer, en de laatste rust van mijne ziel moest wegteekenen.

MIJN VADER. 'Nog eenige minuten, en het was te laat geweest, EDUARD! Zie daar lees, en zie, of ik anders kon handelen.'

Ik las uwen dreigenden brief vol ontroering. Voorzeker, het regt is aan uwe zijde; maar zal de wraakzucht, die elken regel van uw' brief ademt, u bevredigen?

'Welaan teeken!' zoo vervolgde mijn Vader.

IK. 'Nooit! ik wil deze hand liever tot asch verbranden; maar ik vlieg naar den Baron VAN WITTENSTEIN; ik zal hem bidden, ik zal hem bezweren bij het gevoel der menschelijkheid, ach! bij de geheele natuur, dat hij u niet voor den Regter dage.'

MIJN VADER. 'Dwaas! denkt gij, dat uwe bezweringen tegen een erfgoed kunnen opwegen? Gij wilt dan de bezittingen van eene Vrouw, die gij aan mij te danken hebt, niet voor mij opofferen? Goed! ik dwing u niet, maar ik vloek u de wroeging toe, die sedert jaren lang in deze borst woedend knaagde. Verkwist gij alles, wat uwe CAROLINA bezit, gelijk ik het goed van mijn' Neef verkwistte! Doe haar arm en verlaten in het graf zinken, gelijk ik uwe Moeder deed! En grijp dan

ook, moedig als ik, den sleutel der ontzaggelijk donkere eeuwigheid, die mij vreesselijk te gemoet grimt!' Dit zeggende, greep hij een der pistolen, en plaatste het zich voor de hersenen. Gillende stiet ik zijne hand weg, en de doodelijke kogel vloog in den wand.

'Teekent gij?' vraagde mijn Vader met een ijskoude bedaardheid, en hij greep het tweede pistool aan. Sidderende en als geheel buiten mij zelven nam ik nu de pen, en schreef met naauwelijks leesbare letteren mijn' naam; doch in het zelfde oogenblik wierp ik mij aan de voeten mijns Vaders. 'Dood mij!' - gilde ik - 'Wreedaart! neem mijn leven terug, dat gij mij tot rampzaligheid gaaft, en dat gij met wroegend naberouw voor altijd verpest hebt.' Koel en zwijgende wendde zich mijn Vader van mij af, en wandelde met groote schreden de kamer op en neder. Ik weet niet, wat wanhoop en wraak mij toen al hebben afgeperst; ik heb mijn Vader sedert dien tijd niet weder gezien; maar eene slang, die mij in den boezem knaagt, kan ik niet versmoren. Alles, wat mij hier omringt, brult beschuldigingen tegen mij uit. De schoon beplante wandeldreven - ach! dit geheel land-tooneel, volgens den edelen smaak van den Heer REINHART aangelegd tot een Paradijs voor deugd en onschuld, tot een gelukkig verblijf voor zijn eenig, boven alles geliefd Kind - o! dit alles verwijt mij mijne wreedheid, mijne on-

trouw. Ik was niet slecht; maar ik had mij op geene nuttige bezigheden toegelegd, toen ik de beminnelijke CAROLINA huwde. Het is waar, ik gevoelde de waarde van hare schoone hoedanigheden, die boven alle schatten, die boven eene kroon verre verheven zijn; maar toch was gevloekte eigenbaat in mijnen wensch, om haar te bezitten, ingeweven. Mijn Vader, o! dat ik een' Man, die mijne ziel voor de zaden der boosheid opende, dien geheiligden naam moet geven! Maar het is genoeg, de onschuldige, die in mij eenen beschermer, eenen teederen Vriend moest vinden, wordt door mij tot ellende en gebrek gedoemd. Zij zal haren afgeleefden Vader onder zijn leed zien bezwijken; en - hoe kan ik dit denkbeeld verdragen? - zij zal welligt met haren zuigeling, in wien zij haren rampzaligen EDUARD nog zal beminnen, het mededogen der gevoelloozen moeten afsmeeken.

Gisteren ontving ik door mijn' Vader uw antwoord op zijne gegevene berigten, ter lezing. Goede Hemel! gij zijt voldaan met de mij afgeperste onderteekening; maar vordert, dat ik u alles oogenblikkelijk zal afstaan. Onbarmhartig mensch! wat vordert gij? Gaarne wilde ik voor de schuld mijns Vaders boeten; hij heeft u mishandeld, gruwelijk mishandeld; en het is regt, dat de Zoon, die in de eer, die in den rijkdom zijns Vaders, indien hij een van beide bezat, zoude deelen, ook nu in zijne schande en in zijne behoeften deelt; de roem

en het geluk der Kinderen zijn toch zoo wel eene belooning voor de braafheid der Ouders, als ongeluk en verachting, die op het kroost rust, de natuurlijke gevolgen of straffen zijn van het misdrijf, dat de Ouderen pleegden. Ontneemt mij mijne vrijheid, mijn leven, dit is alles, wat ik u heb aan te bieden; maar laat mijne jonge, dierbare Gade voor het minst een gedeelte van haar eigendom behouden. Haar hart is boven alles verliesbare goederen verheven; zij zal met een edel vermaak een groot gedeelte van het hare opofferen, om uw geleden onregt te vergoeden, en om den Vader van haren EDUARD voor openbare schande en smaad te behoeden. Neem alles; maar laat aan mijne CAROLINA slechts *Vredenburg* behouden. Daar sleet zij de gouden dagen der kommerlooze kindsheid; daar leerde zij met weinig tevreden zijn, en met de geheele natuur voor elk genot dankbaar juichen. O! laat zij daar haren Vader, wiens vriendelijk zegenend oog, wiens witte lokken liefde en eerbied inboezemen, als in de schaduw der boomen, die hij zich tot een heiligdom plantte, de gebrokene oogen sluiten. O! laat mijne CAROLINA daar, waar ik eens de kalme vrede der onschuld smaakte, en waar de zuiverste liefde mij tot het heil der deugd terug roept, Moeder worden van een wezen, welks aanzijn mij meer dan menschelijken wellust zal schenken. Nog weet mijne CAROLINA niets van den ramp, die haar bedreigt; nog ziet zij de onweers-wolken niet, die zich boven haar hoofd

zamenpakken. Ik heb den moed niet, om haar die aantewijzen. Zij ziet de innige smart, die mij aan het hart knaagt; maar de oorzaak is haar onbekend. Hare sprekende oogen bidden mij, om den kommer mijner ziel in haren boezem uit te storten, maar de woorden sterven mij op de lippen; ik ontvlugt haar, ik stoot hare zachte hand weg, die mij vaak een' stillen traan van de wangen droogt. CAROLINA houdt mij voor stug en liefdeloos. Neen! ik kan zoo niet langer leven; ik moet voort; ik kan geen getuige zijn van den jammer, dien gij haar bereidt. Het is reeds laat in den herfst, en eer de winter eindigt, wilt gij dit Landgoed reeds in het openbaar verkoopen. Elken dag verwacht ik met siddering, dat het al te gedienstig gerucht zich zal verspreiden. O welk eene ontdekking! Als de laaghartigste bedrieger zal ik dan staan voor het oog van den Grijsaard, dien ik reeds als een jeugdige knaap veel meer dan mijn' Vader beminde; als de verraderlijkste roover zal ik staan voor het zacht weenend oog van mijne Gade, voor het liefdevolle oog der zwangere Moeder van mijn Kind, waar aan ik nooit, dan met verrukking dacht; maar dat mij nu tot vertwijfeling zal brengen. Binnen twee dagen gaa ik op reis; zend uw antwoord aan het hier ingeslotene adres. Laat gij mij *Vredenburg* behouden, dan vlieg ik in de armen mijner CAROLINA terug. Ik ontdek haar alles, hare vergevende liefde vertroost mij, en wij zegenen u; doch blijft gij bij uw wreed geno-

men besluit, dan reis ik naar *Napels* voort. De Collonel VAN WUNNINGEN was voorheen gehuwd met de Zuster mijner Moeder; deze Krijgsheld is een waarachtig Menschenvriend; ik zal zijne knieën omvatten en hem om bescherming bidden voor de onschuld, die gij verstoot. Vervolgens zoek ik als Soldaat eenen gewissen dood; en gij, Hoog-welgeboren Heer en Neef! gij verneemt nooit iets meer van den ongelukkigen

EDUARD VAN ELDENBERG.

De Heer Balcour aan den Heer Reinhart.

Geachte Heer en Vriend!

Neen, wij moeten onze vriendschap, die wij als vrolijke knapen reeds gevestigd hebben, nooit weêr zoo geheel uit het oog verliezen, als wij nu jaren lang gedaan hebben. Wij hebben onbegrijpelijk vele genoegens daar door verloren, mijn Vriend! Ik kan u niet zeggen, hoe goed, hoe wel zich mijn hart bevindt, nu ik mijn' ouden Schoolmakker REINHART, den vriend van mijne jeugd, als weêrgevonden heb; en dat met hetzelfde schoone hart, en met hetzelfde onvervalschte gevoel, dat mij aan den moedigen jongeling zoo vast hechtte. REINHART! ik had geheel mijn leven door, eenen onoverwinnelijken afkeer van vleijerij. Hier om bloosde en stamelde ik altijd, wanneer ik menschen, die het waarlijk verdienden, iets tot hun' lof wilde zeggen, schoon mijne ziel daar van overvloeide; want, dacht ik, zoo mij deze braven van lage vleijerij verdenken, dan moeten zij mij voorzeker ook verachten; en niets kan in de geheele Schepping toch zoo grievende zijn, als de verachting, die eene edele ziel ons doet gevoelen. Maar ik wilde u alleen zeggen, mijn Vriend! of liever schrijven, dan hoort gij mij niet stamelen, en gij ziet mij niet blozen, dat ik den lieven God uit de vol-

heid van mijn hart dankte, toen ik den stouten, edelen, den regtschapen Man, die eens in den fieren Jongeling opgroeide, nu in den zilverharigen Grijsaard nog veel voortreffelijker omarmde. Wij hebben de levensreis bijna afgelegd. Daar ginds, aan het begin, waar de tijd ons als door een lagchend landschap voerde, wandelden wij blijmoedig te zamen. Toen scheidden wij. De weg liep voor u over bergen en dalen, over woeste rotsen en door wildernissen; voor mij was hij meer effen; maar het ontbrak geen' van ons beide toch aan strijd. Gij vooral, mijn REINHART! gij hebt veel ondervonden. Uwe moedige deugd heeft met de zonderlingste lotgevallen gekampt; en gevoelden de oude Grieksche Wijsgeeren reeds, dat de Goden geen schoner tooneel kunnen beschouwen, dan dat, waar op een mensch onophoudelijk met rampspoeden worstelt, zonder ooit ondankbaar, zonder ooit wantrouwend aan de Goddelijke liefde en wijsheid te zijn, ja, zonder ooit door wanhoop te bezwijken - REINHART! wat moet een Christen, die den waren God als den volmaakt liefhebbenden Vader van geheel het menschdom heeft leeren kennen, dan niet gevoelen, wanneer een van zijne Mede-Christenen den bitteren kelk des lijdens grootmoedig, als eene veredelde artsenij uitdrinkt, en vol hoop, vol vertrouwen de wijze liefde van Hem, die hemel en aarde vervult, eerbiedigt? Met welk een volmaakt welgevallen moet het alziend oog zulk eenen sterveling niet beschouwen? terwijl de

kroon der overwinning hem, door de broederhand van den Goddelijken Menschenvriend, dien wij eens als den Regter der wereld verwachten, wordt toegereikt. Nu mijn Vriend! met zulk een welgevallen beschouwde u dat oog, hetwelk onze verborgenste gedachten ziet.

De oude Heer WAARBURG, die juist toen ik te *V*... bij Nicht VAN G... logeerde, gelijk gij weet, bij zijn' Zoon zich onthield, heeft mij veel van uwe lotgevallen, voor zoo ver die mij onbekend waren, verhaald. De oogenblikken, waar in ik uw gezelschap genoot, waren veel te vlugtig, en mij ook veel te dierbaar, om u naar iets, den vorigen tijd betreffende, te vragen, of om ons tegenwoordig genoegen door een treurig herdenken te bewolken. Doch zoo het u niet te lastig valt, mijn Vriend! schrijf mij zoo eens bij geval het een en ander van uwe geschiedenis. In onze jaren toch leest of hoort men gaarne wat buiten onzen engen kring in de wereld gebeurde; vooral, wanneer het onze beste Vrienden betrof; en daar ik u eigenlijk bij het begin van dezen brief reeds wilde zeggen, dat wij onze vriendschap voor het minst door het wisselen van brieven levendig en werkzaam moesten houden, vorder ik dan ook, als uw Vriend, nu en dan een' brief van u. Een aantal jaren zijn verloopen, waar in wij niets van elkander hoorden of zagen. Duizendwerf dacht ik, goede REINHART! dat gij mij vooruit de betere wereld waart ingegaan. God weet, dacht ik dan,

met hoe veel liefde hij nog aan zijnen ouden Vriend denkt, en met hoe veel hemelsche trouw hij op mijnen wandel nederziet; God weet, waar zijn stof slaapt, of waar de winden zijn vermolmd gebeente rondvoeren. Weinig kon ik toen denken, dat gij nog door Gods heerlijke zon met mij beschenen werd. Juist omstreeks den tijd, waar in gij weêr op den Vaderlandschen grond terug keerdet, verliet ik denzelven. De redenen, die mij daartoe bewogen, heb ik u gezegd; maar gij zult het ook ondervonden hebben, mijn Vriend! de geheime trek naar het Vaderland laat zich nooit vernietigen. Ik leefde volkomen gerust op den vreemden bodem; ik was met het nationaal karakter der menschen, die mij omringden voldaan, en de schoone bouwkunde, die ik met vlijt bleef beoefenen, was ook daar eene onuitputbare bron van vermaak voor mij; maar de trek naar mijn geliefd Vaderland behield altijd den boventoon. Met welke zonderlinge banden heeft de wijze Vader der natuur de volksstammen niet aan de onderscheidene oorden der aarde verbonden! Hoe verschillend zijn niet de grond en de lucht, die den grond omvloeit! Op de eene plaats ademt de geheele natuur blijde verwachting en vruchtbaarheid, de alles belovende lente verliest zich in de mildgevende zomer en herfst, gelijk zich de bevalligheid en de met smaak gekozene sieraden in de vastheid en grootheid van een goed gebouw verliezen. Intusschen schijnt op eene andere plaats, de aardbodem nog duidelijke

kenmerken te vertoonen van de oude ledige woestheid, die eens door den adem der scheppende Almagt werd verdreven, toen zich de groote Oceaan uit de duisternis des afgronds ontwikkelde, even gelijk een teeder knaapje zich van onder den sluijer, die hem aan den moederlijken boezem bedekte, ontwikkelt. En toch worden deze verschillende streken der aarde door de bewoners even getrouw bemind. Waerom vloeijen, bij voorbeeld, niet alle de noordelijke Europeanen naar *Portugal, Spanje* en *Italie*, waar zich de jaarsaizoenen met kransen van bloesems en vruchten aan elkander vlechten? Doch als dan zoude de bedoeling van den Schepper der aarde en der menschen niet bereikt zijn. Het levensgenot vloeit wijd en zijd, en mag nergens verloren gaan. Hemelhooge bergen noch rollende vloeden, kunnen den vrijen, vernuftigen mensch niet verhinderen, om van het eene oord naar het andere te trekken; en daar wij van natuur geneigd zijn, om overvloed en vreugde boven schaarsheid en zorg te verkiezen, moest voorzeker iets anders, dan bergen en afgronden, de bewoners der aarde aan die streken, waarin zij zich eens vestigden, gekluisterd houden. De ondervinding immers leert het: verscheidene Landen in het noorden zijn beter bevolkt, dan in het zuiden van Europa; om maar bij dit kleinste werelddeel te blijven. En wat is nu dat iets? O het is, geloof ik, iets, dat zijn grond heeft in de zedelijke natuur van den mensch. De dieren toch kennen

het niet. Deze immers vinden hun Vaderland, waar zij zinnelijk genot vinden; maar de mensch is uit zijne natuur dankbaar, en geneigd, om de voorwerpen, die aan zijne dierbaarste belangen dienstbaar zijn, hoogteachten en lieftehebben. Dankbaarheid en hoogachting strengelen dus den band, die ons aan het Vaderland bindt; geheugen en verbeelding geven eene sterkte en vastheid aan dezen band, die zoo heilig is voor ons hart. O! met welk een genoegen kon ik geheele stille uren aan mijn Vaderland, mijne Vrienden en aan de tooneelen mijner jeugd zitten denken! Op mijne eenzame wandelingen maakte ik duizend vergelijkingen; hier zag ik een dorpje, dat in de verte naar het lieve Hollandsche dorpje, waar een van mijne bekenden woonde, geleek; ginds keek de weerhaan van een torentje uit het geboomte, juist zoo als te *O*., waar ik drie jaren heb school gelegen; hier trof eene groene vlakte mijne aandacht, en deed mij aan onze malsche grasweiden vol schoone runderen denken; of een plekje vruchtbare grond voerde mij in onze schoone, rijke *Betuwe*, waar de lagchende overvloed nog het graf der oude Batavieren, die daar het eerst aan land stapten, zoo heerlijk versiert. Doch alles riep mij onophoudelijk toe: het is hier toch *Holland* niet! doch die zelfde stem roept den Finlander of Noorweger, in *Italie* of in *Spanje*, waar hem de liefelijke Citroenboschjes en wiegende Druiftrossen overschaduwen, toe: het is hier toch uw Vaderland niet! En hoe

gelukkig, mijn Vriend! is dit niet voor den mensch! Hij vindt overal nu een Paradijs, waar in de boom des levens hem blijde vruchten aanbiedt, zoo wel daar, waar de wemelende sneeuwvlokken zijne oogen doen schemeren, als daar, waar het verkwikkend koeltje het gloeijend voorhoofd omwaait, en oranje- en amandel-bloesems in het aangezigt blaast. Doch gij weet dit bij ondervinding zeker zoo goed, als ik.

Het was dan ook deze onoverwinnelijke zucht naar mijn Vaderland, die mij deed besluiten, om mijne laatste dagen in hetzelve te komen eindigen. Eerst in het begin des verloopen zomers, zag ik het weder; en waarlijk, REINHART! het was mij als of de geesten mijner oude Vrienden en lang gestorvene Bloedverwanten mij op de eerste Vaderlandsche luchtjes, die ik inademde, te gemoet zweefden. Het was mij zoo geheel anders, toen ik weêr den grond betrad, waar op ik als Kind zoo veel liefde en zorg genoot, waar op ik als Knaap zorgeloos voorthuppelde, en als Jongeling de naderende zorgen des levens kon bespotten; ja het was mij zoo geheel anders, nu ik dezelfde tooneelen weêr zag, die mij eenmaal zoo veel naamlooze vreugde, maar ook zoo veel onuitwischbare smart deden gevoelen. Treffende gewaarwordingen toch maken ons elk plekje gronds, waar zij in onze ziel vloeiden, dierbaar. En REINHART! was ik niet eenmaal door vriendschap en liefde zoo zalig, als Gods Engelen in den hemel kunnen zijn? Heugt het u nog, hoe

mij de borst van verrukking gloeide, toen gij den schoonsten dag mijns levens, toen gij mijn' bruiloftsdag te *E*., waar de eenvoudige natuur in den vollen bloei der lente ons aanlachte, met de vertrouwelijkste speelgenooten onzer jeugd hielpt vieren? Maar als een droom verdween mijn geluk. Ach! toen de volgende lente bloeide, weende ik reeds bij het graf, waar in mijne schoone, mijne eeuwig dierbare WILHELMINA, met het onnoozel wicht, welks eerste kreet de laatste vreugde aan het bezwijkend moederhart schonk, in den verstijfden arm, gevoelloos rustte. O REINHART! eene jonge liefdevolle Gade hulpeloos door de bangste smart te zien sterven; magteloos, om haar slechts een oogenblik nog te behouden, met eene ziel, die geene opoffering te dierbaar acht, bij de veege sponde te staan; en den jongsten, om bescherming smeekenden blik van het brekend oog, in de ijskoude gevoelloosheid te zien verdwijnen - kunt gij iets uitdenken, dat het menschelijk hart meer verplettert? Nog zag ik de weerschijn van WILHELMINA'S leven in den Zoon, die zij mij schonk; op eenmaal ontwaakte het vaderlijk gevoel in mijne ziel, en verzachtende tranen der weemoedigste smart ontvloeiden mijne brandende oogen, toen ik het pas geboren wicht aan mijn' zwoegenden boezem drukte. Maar ook dezen laatste troost werd mij ontzegd; slechts één' dag na zijne geboorte sluimerde de jonge onnoozele den ijzeren doodslaap in. Ach REINHART! nu schenen alle banden, die mij

aan het leven kluisterden, verbroken zijn. Zoo lang mijn moederloos Kind leefde, gevoelde ik mij niet geheel eenzaam op de aarde; maar nu eene woedende stuip de teedere vreemdeling in de armen zijner zalige Moeder voerde, nu scheen mij de geheele natuur eene barre woestenij. Alles, wat mij op aarde gelukkig kon maken, lag daar in ééne doodkist voor mij. De jonge dierbare Moeder, die zoo menigwerf tranen der blijdste verwachting, ach! der zoetste verrukking, aan mijnen boezem had geweend, wanneer zij aan den moederlijken wellust, dacht dien zij genieten zoude; wanneer zij den gelukkigen Vader van het pand onzer liefde zag, - o! elke bekommering voor het gewigtvol uur der geboorte verdween, wanneer zij hare weemoedige blikken slechts op het ledige wiegje, dat voor den kleinen Engel bereid was, vestigde - en ach! deze jonge, dierbare Moeder lag nu daar gevoelloos met het zoo vurig verlangd huwelijkspand aan het ijskoude hart. Nooit!, neen, nooit! zal dat gezigt uit mijne verbeelding verdwijnen; alleen dan, wanneer ik mijne zalige WILHELMINA vol Engelenliefde weêr omhels, terwijl onze Zoon, met eeuwige hemelsche jeugd omvloeid, ons liefkozende en vrolijk het lofgezang des aanwezens toezingt, dan alleen zal ik het gezigt der doodkist, die eens met al mijne aardsche vreugde in het graf zonk, vergeten kunnen.

O vergeef het uwen ouden Vriend, goede REINHART! dat hij over dit onderwerp zoo breed uit-

weidde. Het is nog zoo vertroostend, wanneer wij tot eenen Vriend, die in alles, wat ons betreft deel neemt, over onze smartelijkste lotgevallen kunnen klagen. Wat schrijf ik daar? klagen? neen! REINHART! dat doe ik niet. God alleen weet, wat best is, en ik zal hem, dat weet ik zeker, eens voor het vroeg sterven van mijne WILHELMINA en van haar teeder Kind, als voor de heerlijkste bevordering van ons geluk, vurig danken. Maar ik spreek toch zoo gaarne nog eens vertrouwelijk van de zalige dooden, die bij de verheelijking der geheele menschen-wereld met hunne tot eeuwige voortduring rijp gewordene ligchamen zullen ontwaken, om het hoogste menschelijk geluk, waar voor zij vatbaar zijn, te genieten.

Ik heb, terwijl ik mij te *O*..... in uwe nabijheid onthield, mijn Vriend! onbeschrijfbaar veel genoegen gesmaakt in het gezelschap van den bij u met reden zoo hooggeschatten Predikant WAARBURG en van deszelfs Vader. Die Mannen spraken juist naar mijn hart over de bestemming van den mensch, en van deze geheele aarde. Zij deden mij de voortreffelijke orde, die in alles, wat wij kennen, heerscht, ja, die uit de geheele huishouding der menschen-wereld te voorschijn straalt, zoo duidelijk opmerken, dat ik meer dan eenmaal in bewondering wegzonk. REINHART! zulk een Leeraar als de Heer WAARBURG te *V*... is in mijn oog een der verdienstelijkste menschen op den aardbodem. Ik eerbiedig den braven Regent, de ver-

standige Wetgever, en den grootmoedigen Krijgsheld; maar de verlichte, de menschen-minnende Volksleeraar doet eigenlijk de uitgestrooide zaden van het geluk der maatschappij wortelen schieten, en opgroeijen. Wat kon toch de Regent of de Wetgever met eene woeste domme menigte volks aanvangen? Zij kunnen door geweld hun gezag staande houden, en door gestrenge straffen muitzucht en wilde buitensporigheid bedwingen; maar de edeldenkende Volksleeraar, die het menschelijk gevoel vatbaar maakt voor de eenvoudige schoonheid der goddelijke orde; die het hart voor de zalige rust en tevredenheid, die uit pligtsbetrachting voortvloeit, en met heilige, dankbare liefde voor den weldoenden Vader van het Heelal vervult; zie, zulke Volksleeraars, zijn een ware zegen voor het menschdom. Door hun wordt de Maatschappij gevormd tot een voortreffelijk zamenstel; zij boezemen niet slechts eerbied in voor den Regent, of voor het wel ingerigt staatsbestuur, maar zij leeren ook de stille zaligheid, die met het gehoorzamen van wijze wetten verbonden is, door het volk kennen en genieten; terwijl zij uit de reinste dankbaarheid en liefde, eene vrije, redelijke Godsvereering doen ontstaan, die de menschelijke natuur veredelt. O! het was waarlijk eene vreugde om te hooren, hoe de brave WAARBURG zijne Dorpelingen, na het inzamelen van den oogst, opwekte, om door zuiverheid van zeden, en door het vervullen der schoonste pligten, hunne erkentenis aan

den weldadigen God uit te drukken. Ja, het was eene vreugde om te hooren, hoe hij bij elke gelegenheid oud en jong onderwees in het schoone, groote boek der natuur. Elk voegde zich blijmoedig bij de goede, verstandige man, om raad en verlichting omtrent alles, wat hij niet regt begreep. In waarheid, het ontbreekt ons Vaderland niet aan rijke, heldere verstanden, en ook niet aan goede Leeraars; maar een Man, die meer algemeen nut sticht dan uw waardige Predikant WAARBURG, zal men zeker te vergeefsch zoeken.

Dat ik aan dezen edelen Man hier juist dacht, was, omdat ik mij de gesprekken, die wij nu en dan hadden over den staat der dooden en derzelver weder ontmoeting, te binnen bragt. De heiligste aandoeningen las ik op het gelaat van WAARBURG, wanneer hij van zijne vroeg gestorvene Gade sprak; mijn hart stemde dan met het zijne in; en mij dacht, ik gevoelde het verband, dat tusschen de zigtbare en onzigtbare wereld bestaat, zoo volkomen duidelijk, als het verband, dat tusschen onze kindsche dagen en ons mannelijk leven plaats heeft. Wij zaten dan doorgaans bij het graf van des Predikants jonge Vrouw, wanneer wij over deze onderwerpen spraken. Ook dit vind ik zoo schoon, zoo edel in den Heer WAARBURG, dat hij het gebeente van zijne lieve SUZANNA, niet in het kerkgebouw, waar de levende vergaderen, om den heiligsten eerbied aan God te bewijzen, wilde begraven hebben. Eene wet, waar bij dit verboden wordt,

hoop ik, zal welhaast ook alle kerken in ons Vaderland van de verpestende lucht zuiveren. Zulk eene wet toch is een uitvloeisel der ware verlichting. Waarlijk het is onteerend voor de menschheid, en vooral voor het Christendom, dat men zijne lijken in eene plaats, tot Godsdienstoefening gewijd, ter verrotting of ter ontbinding nederlegt. Zwakheid en bijgeloof hebben voorzeker deze schadelijke gewoonte uitgedacht. Bij het graf van Heiligen en Martelaren, werd eerst de nagedachtenis van die beroemde menschen vereerd; welhaast verbeelden zich de ligtgeloovigen, dat de zielen der verstorvenen, niet slechts nog om het graf van derzelver gebeente zweefden, maar ook, dat zij daar nog wonderdoende kracht konden oefenen. De misleidende Geestelijken bevonden zich hier het best bij; want de onnoozele menigte offerde met vrome goedhartigheid aan het bedrog; en de algemeene bidplaats werd in de gedroomde tegenwoordigheid der onzigtbare Heiligen verkozen; terwijl de zoo duidelijk gevoelde tegenwoordigheid van Hem, die hemel en aarde vervult, uit het oog werd verloren. Het is onbegrijpelijk, dat bij de Hervorming der Christelijke Kerk te lijken niet uit de eenvoudige Vergaderplaatsen der Godsdienstigen verbannen zijn. Met eene zinnelooze woede werden de Kerken van stomme beelden en schilderijen beroofd, uit vrees, dat zij de zinnen meer zouden bezig houden dan het hart of het verstand, en intusschen liet men de grafteekens en zerken der trotschheid in de

kerken pronken; of dat nog erger is, men vernederde die gebouwen, die ik altijd met eene soort van eerbied binnen stap, tot eenen algemeenen grafkuil, waar de vergadering, die den Almagtigen voor het genot van leven en gezondheid dankt, de vergiftigende uitwaseming der dooden moet inademen. Neen, nergens voegen de lijken minder, dan in een kerkgebouw, waar het godsdienstig gevoel ons tot hem, die in de eeuwigheid woont, verheft, en den heerlijken ingang in de onzigtbare wereld voor ons opent. Hoe velen zouden niet met afschrik een huis ontvlugten, waarin eenige lijken begraven waren? Dit moge nu eene zwakheid zijn of niet, maar ik weet zeker, dat het woonen in eene begraafplaats voor heel ongerijmd zoude gehouden worden; en intusschen boezemt men eenen algemeenen afschrik in van onze kerkgebouwen, door die tot verzamelplaatsen van onze dooden te maken. Waarlijk, onze kerkgebouwen zijn over het algemeen treurig en somber genoeg, daar zij, als oude Gothische steenklompen, de blijmoedigheid, voor eene koude huivering bij het binnentreden reeds doen vlugten, al doen zij boven dat de schrikverwekkende denkbeelden van spoken en rondzwervende geesten der gestorvenen niet ontwaken. Neen! een kerkgebouw moest, volgens mijne gedachten, een zacht gevoel van het ware verhevene inboezemen. Hier om moest grootsche eenvoudigheid, of eene zielbevredigende bouworde, bij den eersten opslag in het oog vallen, het

vreugde wekkende licht, waar mede zich de Eeuwige, als met eenen sluijer, omhult, moest majestueus geheel het gebouw doorschitteren; toch zoo, dat het zich in de ruimte, met eene statige schemering vermengde, en het hart tot ernst en stille verrukking stemde. - Maar mijn vriend! nu ik aan het schrijven ben, geef ik mij zelven te veel toe; en elk onderwerp, dat voor mij eenig belang heeft, maakt mij vreesselijk wijdloopig. Doch ik bid u! slaa alles, wat u verveelt in mijn' brief, gerust over; ik kan hier toch nog niet van afstappen, vóór dat ik den hartelijken wensch heb uitgeboezemd, dat eerlang op hoog bevel onze dooden in den vrijen schoot der natuur zullen slapen. Zie, dan zullen onze kerken eerst de vrije schuilplaats zijn van het diep gegriefd hart; de treurende Weduw, de schreijende Wezen, en de bijna van hartzeer stervende Moeders, die nu het kerkgebouw schuwen, omdat hun het hart breken zoude, wanneer zij boven het graf der dierbaarste lievelingen moesten aanbidden, of de heilige lofzangen moesten hooren weêrgalmen - die diepbedroefden zullen als dan van het graf der geliefden, dat zij met heete tranen besproeiden, naar het vreedzaam kerkgebouw vlugten, om daar vertroosting en zielerust van den reinen, schoonen Godsdienst te ontvangen. Uw en mijn Vriend WAARBURG denkt juist ook zoo. ‘Hier,’ - zegt hij vaak - ‘bij het graf mijner lieve doode, ruischt het verkwikkend koeltje mij de liefde der Godheid

toe, terwijl het de bloemen, die boven de slapende asch bloeijen, vreedzaam wiegt; elke bloem, elke grashalm predikt mij hier de vreugde der herleving.' REINHART! gij hebt zeker het graf-teeken, dat de brave Man voor zijne Gade liet oprigten, toen ik van u vertrok, nu sedert lang voltooid gezien. 'Het is geen hoogmoed,' - zeide de waardige man - 'die mij dit graf van de overige doet onderscheiden; neen, meer dan een jaar lang was het alleen met gras en bloemen, het eenvoudig moederlijk gewaad der natuur bedekt, en het was mij meer dierbaar dan de pralendste graftombe. Maar ik wilde zoo gaarne, dat het stof mijner doode, hier ongestoord bleef sluimeren; alleen daarom sticht ik der Geliefde dit nederig gedenkteeken.' O mijn Vriend! ik zag het met aandoening; en wie zal het zoo niet zien? De dood, niet als een' afzigtelijk geraamte, maar in de gedaante van eenen Engel, vol jeugd en schoonheid, doch kenbaar als de dood, aan het uitgeloopen uurglas, dat voor zijne voeten staat, en waar op hij het oog schijnt te vestigen, staat bevallig, uit wit marmer gehouwen, op een voetstuk van zwarte toetsteen. In zijne linkerhand houdt hij eene geknakte bloem, en in zijne regter, die hij naar den hemel verheft, eene gekromde slang, het beeld der eeuwigheid. Op het voetstuk leest men aan de eene zijde:

Het sterfelijk leven verwelkt als een Veldbloem.

en aan de andere zijde:

> *Zalig zijn de gestorvene, die aan God getrouw bleven, want de dood biedt hun den krans der deugd.*

Maar wat behoef ik u dit te beschrijven. In gezelschap van uwe beminnelijke dochter en van hare blijgeestige Vriendin EMILIA, wandelt gij veeltijds immers tusschen de grafheuvelen rond; en, vooral in onze jaren mijn Vriend! waarin de tijd zelf ons het rustbed spreidt, is het goed, om ons aan dat gezigt te gewennen; ons uurglas is op weinige zandkorreltjes na uitgeloopen. Ook is het zoo, mijn Vriend! wij zullen immers vreedzaam rusten van moeite en verdriet, en de vruchten van het geen wij hier gezaaid hebben inzamelen.

Omtrent uwe dochter moet ik u nog het een en ander schrijven. In de eerste plaats moet ik u zeggen, dat alle schoone vrouwelijke hoedanigheden mij in uwe CAROLINA vereenigd schijnen. Zij is bevallig als de lagchende natuur; grootheid van ziel geeft haar de zachte majesteit van eenen Engel der vertroosting; haar helder verstand, en de bekoorlijkheid, waar mede zij hare kundigheden, gelijk geurvolle bloempjes in het rond strooit, maakt haar gezelschap tot eene bron van genoegen. O! die lieve vrouwelijke beschroomdheid, die haar schitterend vernuft overschaduwt; o! dat natuurlijk teeder gevoel, door zachte, liefdevolle wijsheid veredeld, neemt alle harten voor

haar in. REINHART! ik moet het u opregt zeggen, het doet mij hartelijk leed, dat mijne jonge Vriend VAN NIEUWVLIED uw Schoonzoon niet heeft kunnen worden. Naauwelijks vernam ik, na mijne aankomst in Holland, dat mijn oude Vriend REINHART Vader was van een beminnelijk meisje, of de wensch kwam in mij op, dat mijn jonge Bloedvriend en Pupil zich met uw eenig kind mogt vereenigen. Een zonderlinge wensch! zult gij zeggen; maar dit was toch zoo; bejaarde lieden maken doorgaans huwelijks ontwerpen. VAN NIEUWVLIED, den Zoon van mijne WILHELMINA'S Zuster, beminde ik, toen hij nog een vrolijk opgroeijend Knaapje was, met mijne geheele ziel. Ik had hem nu in eenige jaren niet weder gezien, doch dat hij de beste opvoeding genoot, hier van was ik overtuigd; en in de brieven des Jongelings zag ik altijd den reinen weerglans van zijn verstand en van zijn hart. Om hem weêr te zien en tot eenen Vaderlijken Vriend te verstrekken, vervroegde ik voor het minst een jaar mijn vertrek uit *Duitschland;* daar nu toch de groote reis, die zijne opvoeding moest voltooijen, volbragt was, en de goede Jongen zijne lieve verstandige Moeder, die hij zoo regt kinderlijk beminde, verloren had. Ik kon niet wachten, mijn Vriend! tot dat ik zelf bij u kwam; ik wilde weten, of het hart van uw kind nog vrij was, ware het dat geweest, o! dan had ik mijne zoete droomen verder voortgezet; doch het berigt, dat ik hier omtrent ont-

ving, vernietigde alles. Dan ik troostte mij met de gedachte, dat gij uw eenig kind, ook zonder mijne ontwerpen, gelukkig zoudt zien. God geve, dat zij het waarlijk is. Ik kan van uwen tegenwoordigen Schoonzoon weinig zeggen; maar vindt gij mijn goeden WILLEM VAN NIEUWVLIED niet een' Jongeling, die iets grootsch belooft? Gaarn wenschte ik, dat hij eene Gade vond, gelijk uwe CAROLINA is; dat zou een edel, een heerlijk menschen paar zijn. Engelen zielen spreken uit hunne schoone, opene ogen; en duivelen zouden zulke liefdevolle gestalten moeten eerbiedigen. Men mag toch zeggen, wat men wil, REINHART! menschelijke schoonheid heeft een onbegrijpelijk vermogen. Ik bedoel niet, dat aantrekkelijk, doch vlugtig waas der jeugd, dat als de morgendauw der lente bekoort en verdwijnt; maar dat naamloos, treffend schoon, dat zoo geheel bezielt, de verrukkendste aandoeningen verwekt, omdat het, even als de natuur, door elk trekje spreekt; of liever, omdat het ons, als de weêrglans van orde en regelmatigheid, bevredigt, en het kenmerk van goddelijke afkomst vertoont. Zulk een schoon mensch is als de volkomenste harmonie in de muziek, of als het middelpunt der voortreffelijkste eenheid in de bouwkunde. Natuurlijk is zulk een mensch voor de reinste deugd gestemd, zoo hij door opvoeding of kwade voorbeelden niet uit zijn' kring gerukt is; en dat is, God zij gedankt! mijn goede WILLEM zoo weinig, als uwe CAROLINA. Ik heb

de jongeling met verrukking aan mijn hart gedrukt; hij is een juweel van de eerste waarde onder de hedendaagsche jonge lieden.

Tel mij, bid ik u! niet onder die knorrige ouden, die met verachting op alles, wat hun omringt, neder zien, en al het kwade uit den tegenwoordigen tijd met het goede of het beste uit de dagen hunner jeugd vergelijken. Neen, REINHART! toen wij jong waren vertoonde de zamenleving een mengelmoes van menschelijke gebreken en menschelijke voortreffelijkheden; en zoo was het reeds in de eerste dagen der wereld, toen de jeugdige zamenleving om het eenvouwdig rosen-bed van het eerste ouderen paar opkiemde. En dit kan ook niet anders, omdat de mensch zedelijk vrij is; omdat zijn wil niet, even als de omloop van zijn bloed, aan de wetten der werktuiglijke natuur gekluisterd is. Maar met dit alles is het toch eene gewisse waarheid, dat de reinheid van zeden met de toenemende verfijning en beschaving heel veel verliest. Ik moet onzen ouden Vriend WAARBURG, die, even gelijk zijn Zoon, uit al het onvolkomene een schoon geheel ziet ontwikkelen, eens hier over schrijven; het is zijn geliefd onderwerp, en hij zal mij dus met lust antwoorden.

Doch ik sprak daar van onze hedendaagsche jonge lieden, niet waar? O REINHART! welk eene verandering heeft omtrent onze vaderlandsche jeugd plaats? Ik hoor en zie alles vaak met eene bedroevende verwondering. Knapen, in wier jaren

onze tijdgenooten zorgeloos met knikkers en tollen speelden, of zich ontschuldig vermaakten met kostelijk gemaakte vliegers hoog in de lucht te laten opstijgen, en die met glinsterende oogen na te staren: zulke knapen vind men heden in Koffij-huizen, aan biljard- of andere speel-tafels, en waar niet al! Daar zwerven zij dan rond, in wolken van tabaksrook, rooken zelve ook hunne pijp, drinken hunne likeur, spotten met oude of ernstige lieden, snappen van duizend dingen, waar van zij niets weten, en verwelken als vroeg uitgebroeide planten, die nooit tot hare kracht komen. Ik zeg immers niet te veel, mijn Vriend! zie maar eens rond, huppelt u het hart niet, wanneer gij nog hier en daar, onder de verteederde, verbleekte en dofoogige jongelingen, die in het spel uitmunten, die als Mannen zich op het drinken verstaan, en eene reeks van liefdes gevallen kunnen verhalen, nog een' forsch gespierde, nog een' schoon opgegroeide vaderlandsche jongen ziet, in wiens helder oog, vrolijke zielerust en moedige onschuld schittert, wiens gelaat en houding frissche gezondheid en fier opluikende mannelijke sterkte teekent. Zie! zoo was het kroost onzer Vaderen; het mogt dan al zoo beschaafd, zoo verlicht niet zijn, dat scheelde niet; zulke jongelingen toch waren ook nog kinderen in de ondeugd. Of zijn dan onze hedendaagsche kweekelingen der beschaafdheid, zulke Mannen in wezenlijke kunde en wijsheid? Ik kan dit niet vinden.

Onder het jonge vrouwelijke geslacht schijnt het al niet beter te zijn. Juffertjes, die in mijn' jeugdigen tijd nog het lieve moederlijke instinkt in het bekoorlijk meisjesachtige poppenspel zouden vertoond hebben, lezen nu Romans en Komedies, spelen handig met de kaart, of gaan op kleine en groote danspartijen, waar het zuiver vuur der jeugd veeltijds ontijdig ontvlamt, en door den verpestenden adem der zedenloosheid ontheiligd wordt. Maar ik stap hier van af, het kon mij in eene knorrige luim brengen. Doch slechts eene gedachte aan mijnen VAN NIEUWVLIED, en ik ben weêr vrolijk. Hij schijnt mij een Zoon der oude Bataven, door al het bekoorlijk schoon der ware verlichting uit de negentiende eeuw veredeld. Hij staat daar, als eene zuil van de Korintische bouworde, vast en bevallig. Uwe dochter beschouw ik met dezelfde blijde goedkeuring. Ook uw Schoonzoon was in mijn oog tot een voortreffelijk mensch bestemd. WILLEM zegt, dat hij eene edele ziel van God ontving. Nu alles, wat de volmaaktheid zelve voortbrengt is goed, en aan de zijde van uwe lieve dochter moeten zich niets dan schoone hoedanigheden in haren huwelijks Vriend ontwikkelen. Rijk is hij niet, hoor ik; maar wie is rijk? immers hij, die de meeste tevredenheid bezit. Ik veracht den rijkdom niet; hij kan een' stroom van levensgenot doen vloeijen; maar wie eigenlijk zijn geluk stelt in het bezitten van vele goederen, is een ellendeling, die niet eens vatbaar is voor geluk;

want rijkdom is toch in den grond niets anders, dan een spel der wisselende golven, of eene blinkende schuimbel, die elk oogenblik in gevaar is van te barsten. Ik ben niet rijk, of liever ik kan niet roemen op een uitgebreid eigendom; want in den grond, lieve REINHART! ben ik duizendwerf rijker dan hij, die schatten en koninkrijken bezit, en nog rusteloos naar meer verlangt. Ik verlang naar niets meer; ik kan de goede God niet genoeg danken, voor het weinige, dat ik heb; en ik bid uit den grond van mijne ziel om wijsheid, opdat ik met dat weinige goed en verstandig moge huishouden. 'Ach! zoo ik rijk was,' - zucht de oude, vreesselijk gierige Dame, die hier in mijne buurt woont - 'ach! zoo ik rijk was, aan hoe vele arme lieden zou ik niet weldoen!' Intusschen bezit zij schatten, doch lijdt zelve gebrek; terwijl begeerte naar meer haar het vleesch van het gebeente knaagt. Neen! men behoeft waarlijk niet veel te hebben, om aan de armen wel te doen. Elk toch kan liefderijk mededeelen van het zijne. De behoefte, of de armoede kunnen wij in den tegenwoordigen staat der wereld toch niet vernietigen, al bezaten wij ook al het goud, dat *Peru* ooit bevat heeft. Ook heeft de behoefte, zoo lang de menschen zoo onvolkomen zijn, hare wezenlijke nuttigheid. Afhankelijkheid toch is het keurig weefsel, waar in het maatschappelijk geluk opgroeit. Maar dat elk mensch, hoe veel of weinig hij ook bezitte, de zalige vreugde

des weldoens kan smaken, is eene eeuwige waarheid. Wie slechts twee penninkjes aan het heil van zijnen Broeder kan opofferen, doet zoo veel, of welligt meer, dan hij, die een paar stukken goud van zijnen overvloed geeft.

Ik bezocht onlangs de schatrijke B...., die bij u ook bekend is. Onder het praten kwam de knecht zeggen: 'Mijn Heer! daar is die arme gebrekkige Man, met die twee zieke kinderen weêr; hij verzoekt u voor een oogenblik te mogen spreken.' - 'Ik kan dien Man niet spreken;' - was het antwoord - 'het is ijslijk, om hem te zien. Geef hem een paar kroonen, en laat hem spoedig heên gaan.' Een uur daar na wandelde ik naar huis; een klein bedelend meisje kwam mij tegen; zij had een stuk droog brood in de hand, vreugde schitterde haar uit de vriendelijke oogen en lagchende en huppelende riep zij bij zich zelve: 'Wat zal hij blijde zijn!'

'Wie? arme kleine!' - vraagde ik - 'wie zal nu zoo blijde zijn?'

'Mijn oude Grootvader.' - zeide zij blozende - 'Hij kan niet meer zien, zoo oud is hij; maar ik geleid hem altijd, wanneer hij bij de goede menschen om duiten of om brood vraagt; doch van daag konde hij niet; ach! hij had zoo veel pijn. Maar zie, nu heb ik een stuk brood, en hier nog duiten ook.'

IK. 'Maar hebt gij zelve geen' honger.'

ZIJ. 'o Ja, ik heb nog niets gegeten. Voor

die duiten zal Grootvader mij wel iets laten koopen; ook zal hij mij wel een stuk van dit brood geven.'

IK. 'Wilt gij mij volgen kleine? dan kunt gij eerst genoeg eten.'

ZIJ. Op eenen biddenden toon 'Ach! nu niet mijn Heer! Mijn Grootvader verlangt zoo naar mij; als hij zoo alleen is, dan weent hij dikwijls; maar als ik bij hem ben, dan droog ik zijne tranen af, en zing het liedje, dat hij zoo gaarne hoort; dan lacht hij weêr zoo vrolijk!'

Wat zegt gij, mijn Vriend? wie genoot hier de zaligheid van het weldoen; de rijke B...., die met een afgewend gezigt de ellende van zich verbande, of de kleine, hongerige bedelares, die met een hart vol liefde de volle tafel, die ik haar aanbood ontvlugtte, om troost en vreugde in de hut der ellende te brengen? O! heil zij u, arme, goedhartige kleine! Gods Engelen waarderen de tranen, die gij den ouden van de verdonkerde oogen afdroogt; ook schamen zij het zich niet, de reine zilvere harp, die tot eer der onschuld klinkt, naar het kunsteloos gezang, waar mede gij het hart des ongelukkigen vervrolijkt, te stemmen.

Zie REINHART! tweemalen was ik op het punt, om schatten te winnen; maar God weet het, ik offerde die aan de rust van mijn geweten op. Eens namelijk, toen ik even gehuwd was, nam ik deel aan een schip, dat slaven van de kust van *Guiné* haalde. Slaven, die in *Amerika* moes-

ten verkocht worden. Dit bragt onbegrijpelijk veel winst op; doch toen mij deze geheele rampzalige handel in Menschen voor den geest kwam, toen ik mij voorstelde, hoe deze onschuldigen aan den vaderlijken grond, aan de armen van Magen en Vrienden ontscheurd, door doodelijken angst gefolterd,, en door helsche wreedheid tot wanhoop gebragt, naar een vreemd gewest gevoerd worden; toen ik mij voorstelde, hoe zij daar als Beesten worden verkocht, en zich door martelend geweld gedwongen zien, tot den hardsten arbeid - goede God! toen gruwde ik van het gewonnen geld. Mij dacht, het was met het bloed en de tranen der onschuld besmet. Elk genot was voor mij verbitterd, en Gods misnoegen hier over galmde als eene vloekstem door mijn geweten. Ik ondeed mij van dezen bloedprijs. Een arme Landman, wiens huis en stalling, met al zijn vee verbrand was, bouwde voor hetzelve eene hoef, kocht beesten en dankte God en mij voor zijne welvaart. De tweede maal was ik deelgenoot van een schip, dat ter kaap zoude uitvaren; doch toevallig zag ik een schavot oprigten voor een paar bekende Roovers, die de menschen op openbare wegen hadden uitgeplunderd. Lieve Hemel! zeide ik bij mij zelven, deze worden gestraft, en ik zal ook menschen helpen uitplonderen? Neen, dat gaat niet. IJlings verbrak ik ook nu mijne verbindtenis. - Maar zoo al voortgaande, schrijf ik een geheel boek. Vaarwel, beste REINHART!

vaarwel! schrijf nu ook spoedig aan uwen getrouwen Vriend,

E.G. BALCOUR

N.S.

Groet uwe beminnelijke Dochter, Mevrouw VAN ELDENBERG, voor mij, ook haren Echtgenoot, zoo die nog bij u is. Ik zal gedurende dezen winter het bijzijn van mijnen geliefden VAN NIEUWVLIED nog moeten missen; hij blijft zich te *Nijmegen* in den kring zijner Magen en Vrienden ophouden. Gaarne gun ik hem dat genoegen. ‘Alles kluistert mij hier’ - schrijft hij - ‘aan het verblijf mijner gelukkige kindsheid; en heb ik eenmaal den post, waar op ik hoop durf voeden, aanvaard, dan blijf ik bestendig daar, waar mijne werkzaamheden vereischt worden.’ WILLEM heeft gelijk; maar ik moet hem nu toch missen. Ik wil hem niet eens schrijven, dat mij dit smart. Laat hem zijne geboorte-lucht met eene vrije, ruime borst inademen, en al het zoet der vriendschap onvermengd genieten. De zorgen en de onrust, die aan het behandelen van geregtelijke zaken verknocht zijn, zullen hem hier toch nog menige vreugde verbitteren. Nog eens, vaarwel oude brave Vriend!

Mevrouw C. van Eldenberg aan Mevrouw Edeling.

Geliefde Tante!

In mijn' vorigen (*) heb ik u in den grond van mijn hart getracht te doen lezen. Ik hield voor mijne moederlijke Vriendin niets verborgen. En waarom toch zoude ik dat doen, dierbare Beschermster van mijne kindsheid? Of zou uw oordeel meer gestreng zijn, dan dat van Hem, die mijne verborgenste aandoeningen ziet? Zou ik moeten terug beven voor de grievende verwijtingen van een hart, vol moederlijke liefde; terwijl onze eeuwige, goddelijke Menschenvriend, voor wiens vlekkeloos oog zelfs het zuiverste licht der wordende zonnen niet rein genoeg is, mij niet veroordeelt; maar met menschelijke ontferming mijn gebed, om over elke zwakheid, om over elke neiging, die met mijnen pligt strijdt te zegepralen, verhoort? Neen, edeldenkende Leidsvrouw mijner jeugd! het moedigst vertrouwen niet slechts op uwe teederheid, maar ook op uwe hoogachting, vertroost mij, bij het gevoel des lijdens, en vergroot mijne

(*) Deze brief, gelijk alle andere, die tot de ontwikkeling der geschiedenis weinig of geene betrekking hebben, bleef ongeplaatst.

dankbare vreugde bij elke overwinning, die ik over mij zelve behaal. Ja, lieve Tante! VAN NIEUWVLIEDS tegenwoordigheid was voor de rust van mijne ziel gevaarlijk geworden; maar niet gevaarlijk voor mijne deugd, voor mijne getrouwheid aan de heiligste pligten; want VAN NIEUWVLIED eerbiedigt en betracht de eeuwig onschendbare wetten der zedelijkheid, die uit de natuur van het naamloos volmaakt Wezen, dat hij met onbegrensde liefde aanbiddend vereert, voortvloeijen. Reden en Godsdienst beheerschen zijne hartstochten, en den heiligen, goddelijken wellust, dien de rust van zijn geweten, dien de vrede met God en zich zelven schenkt - dien wellust zal hij nooit aan lage vernederende drift opofferen. Ook is ware hoogachting de eenige grond onzer teedere vriendschap, de eenige grond van het zielbevredigend welgevallen, dat wij voor elkander gevoelen, en dat, zoo geen pligt ons terug hield, zich in de zuiverste liefde zoude verloren hebben. Maar kon deze ware hoogachting voor eerlooze drift bezwijken, o! dan verzonk gewis de zuiverste vriendschap en het heiligst welgevallen in den afschuwelijksten poel der lage dierlijke zinnelijkheid. Doch met dit alles, lieve moederlijke Vriendin! herhaalde mij mijn hart telkens uwe verstandige waarschuwingen tegen het misleidend vertrouwen op ons zelve. Ach! reine Engelen grootheid blijft toch altijd, in dit sterfelijk leven, met zinnelijkheid vereenigd. Onze edelste liefde voor de deugd, ons gevoel van godde-

lijkheid blijft met het veelverwig weefsel der aardsche begeerten omhuld. En gij, mijne Waardste! gij hebt mij de grievendste bekommering ingeboezemd voor de aandoenlijke vriendschap, die in het deugd beminnend hart van jonge lieden, die tot verschillende seksen behooren, aangekweekt wordt. Ach! hoe vele hebben zich zelve niet misleid? Hoe vele hebben niet eer, en geluk opgeofferd, terwijl zij voor het altaar der hemelsche vriendschap waanden te knielen? Zinnelijke vreugde nam als dan voor hun oog de gedaante van den Engel der onschuld aan, die zij ontvloden waren, en stortte hun mededoogenloos in den afgrond van wroeging en schande, terwijl zij zich nog in het heiligdom der onbevlekte deugd veilig droomden. Maar ook zelfs dit wantrouwen, deze angstige vrees voor zelfsmisleiding, wat het niet, die mij de tegenwoordigheid van mijnen Vriend deed schuwen. Neen, het was een toenemend gevoel van verminderde hoogachting voor mijnen EDUARD. Ik weet het, geliefde Vriendin! dit gevoel, zult gij zeggen, was reeds het eerste struikelen op den weg, die naar het heiligdom des waren huisselijken geluks geleidt. En ach! Ik moet bekennen; dat gij gelijk hebt. Had ik VAN NIEUWVLIED nooit leeren kennen, mijn hart zou nimmer zoo veel geleden hebben. EDUARDS ligtzinnigheid, het verwilderen zijner zeden, en het verkoelen zijner liefde voor mij, had mij voorzeker niet minder bedroefd; maar ik had nimmer mijn eigen hart zoo vreesselijk gefolterd, door mij

eenen Echtgenoot, met alle de bekoorlijke hoedanigheden, die ik in VAN NIEUWVLIED beschouwde, dagelijks voor den geest te stellen, en mij in zijne onvermengde liefde gelukkig te droomen. Niets kan het gevoel des rampspoeds meer vergrooten, dan het bezef, dat wij zoo nabij een geluk waren, dat nu voor altijd verloren is. EDUARD had onze verbindtenis slechts behoeven te verbreken - iets waar toe hij, nog te *Napels* zijnde, zoo genegen was - en ik had VAN NIEUWVLIED mogen beminnen; ik had mijn hart, dat met het zijne zoo eenstemmig gevoelt, hem vrij met mijne hand mogen schenken. Doch soortgelijke gedachten schokten mijne rust; neen, eene gehuwde Vrouw maakt zich zelve rampzalig, wanneer zij met een' Man, dien zij hooger inschat dan haren Echtgenoot, vertrouwelijk verkeert. De vervulling der heiligste pligten wordt haar als dan eene grievende kwelling; en zoo hare deugd al niet wankelt, de reine hand der vriendschap reikt haar toch den beker der smart toe. Of kan iets smartelijker zijn, dan zich verbonden te gevoelen aan een' Man, wien men liefde en trouw schuldig is, maar wien men niet acht; wiens gebreken niet door onze liefde bedekt kunnen worden, maar in tegendeel, door vergelijking met den zoo hooggeschatten Vriend, dagelijks meer in het oog vallen? O ja, lieve Tante! ik deed EDUARD, door de natuur voor edele gevoelens zoo vatbaren EDUARD, onregt. Ach! het grievendste onregt deed ik hem; met schaamte heb ik

dat gevoeld, en allen huisselijken omgang met VAN NIEUWVLIED - wat zeg ik? alles, wat onze vriendschap kan aankweeken, zal ik zorgvuldig vermijden. Ach ja! deze bloemen der vreugde zouden doodelijke giftplanten voor mij kunnen worden. EDUARD heeft mij verlaten; mijn hart bloedt; maar het aanwezen zou mij onverdraaglijk zijn, zoo hij mij uit verdriet, dat ik hem veroorzaakte, ach! zoo hij mij uit ijverzucht, waar toe ik aanleiding gaf, had verlaten. O kon ik u de schoone, de edelmoedige ziel van den waarlijk ongelukkigen EDUARD beschrijven! Hij bemint mij, hier van ben ik overtuigd, met al de sterkte van zijn mannelijk hart; ik heb hem miskend; hij verbergt zijne eigen waarde onder een masker, dat men hem opgedrongen heeft. Uit valschen hoogmoed wilde hij zedeloos schijnen; maar de zaden der edelste deugd zijn in zijne ziel niet verstorven.

O Tante! kunt gij het gelooven? EDUARD had het hart van zijnen Vriend VAN NIEUWVLIED reeds van het eerste oogenblik af bespied; hij kende de opkiemende neiging des Jongelings voor mij; maar hij stelde het heiligste vertrouwen op de deugd van zijnen Vriend, en op de trouw van zijne CAROLINA. En hoe veel eerbied vorderde dat vertrouwen niet? Maar ik heb het ook geeerbiedigd. Aan den rand des afgronds zelfs zoude zulk een vertrouwen genoeg zijn geweest, om mij terug te doen vlieden. O met welk eene teederheid heb ik mij dan ook weêr aan den Vriend mijner jeugd

gehecht, vooral, geliefde Vriendin! wier moederlijk hart zoo getrouw voor mij klopt, vooral, toen ik mij in de heiligste betrekking tot EDUARD en tot de geheele menschheid gevoelde. Ja, lieve Tante! uwe CAROLINA leeft heden in de teederste verwachting. Na weinige maanden - o hoe zoet, maar ook hoe aandoenlijk is die gedachte! - na weinige maanden vlecht een onsterfelijk wezen door den band des huwelijks eeuwige onverbreekbare draden, die zich door de geheele menschen-wereld uitbreiden. Stille tranen van vreugde en smart mengen zich hier met mijne letteren. EDUARD, de Vader van het dierbaar onderpand onzer vereeniging, is nu het voorwerp mijner heiligste liefde. Hoe kan het mogelijk zijn, dat eene Moeder den Vader van het kind, dat onder haar hart sluimert, niet onvermengd liefheeft, ook dan zelfs, wanneer de grofste gebreken des Echtgenoots haar bedroeven? EDUARD knelde mij vol verrukking aan zijn hart, toen het vrolijkste vooruitzigt ons vleidde. Hij scheen geheel buiten zich zelven, en zwoer mij op nieuw, onder de teederste liefkozingen, onschendbare trouw en liefde.

Sedert lang had eene diepe droefgeestigheid zijn gelaat bewolkt; zijn gedrag had iets donkers, iets raadselachtigs; doch in dit heilig oogenblik scheen zijn hart weêr geopend voor de vreugde. ‘Neen, lieve CAROLINA!’ - zeide hij - ‘mijne zielesmart zal u niet meer bekommeren. O vergeef het mij! ik stoorde maar al te vaak uwe rust. De tra-

nen, die ik in uwe liefdevolle oogen zag zwellen, verteederden mijne geheele ziel. Ach! het is wroegend naberouw, lieve CAROLINA! Ik heb u in den jammer, die reeds vóór mijne geboorte, voor mij bereid was, medegesleept; maar gij zult het mij vergeven, en God zal zich over ons erbarmen.'

'Wat gij ook voor mij verbergt;' - antwoordde ik, terwijl ik een' traan van zijne wangen kuste - 'alles, alles is u vergeven, lieve Man! Vader van ons nog ongeboren kind! Gij hebt het niet in uwe magt, om mij ongelukkig te maken, zoo lang gij mij liefhebt. Ik vrees niets in uwe armen; aan uwe liefdevolle borst zal ik levensvreugde inademen, in spijt van allen druk, van alle rampen, die ons zouden kunnen treffen.'

Van dien tijd af scheen mijn lot geheel veranderd te zijn. EDUARD was nu de teederste Echtgenoot, en ik begon mij de schoonste toekomst te beloven. Mijn Vader, wiens gedurig meer wankelende gezondheid mij sedert lange het ergste deed vreezen, scheen door de zoete hoop op mijn geluk weêr nieuwe levenskracht te ontvangen. 'Neen, uw EDUARD is voor de deugd, is voor u niet verloren!' - sprak hij, terwijl EDUARD, die den geliefden Grijsaard een Gezang uit den Ouderdom door R. FEITH, met een diep geroerd hart, en met zijn schoone stem, zoo vol gevoel en uitdrukking had voorgelezen, de kamer verliet, 'Zijne beginselen zijn niet zoo verwoest als ik wel vreesde, mijn Kind! O gij weet niet, wat uw Vader

geleden heeft, toen ik, om aan mijne verbindtenis getrouw te blijven, u, het eenigste, wat mij op aarde dierbaar is, waande te hebben opgeofferd. Doch het is voorbij, de angst, die dit Vader-hart verscheurde, is voorbij. EDUARD bemint u met zijne geheele ziel; slechts uit valschen hoogmoed wilde de Jongeling den ellendigen toon der zedenloosheid volgen, en de rol van eenen woesteling spelen. Maar geloof mij, lieve CAROLINA! hij bezit nog het zelfde hart, dat weleer voor de edelste aandoeningen vatbaar was. Neen! ik heb mij den onschuldigen, maar verwaarloosden Jongeling niet te vergeefs aangetrokken; ik ben niet door mijne vooringenomenheid misleid geworden; maar zijn Vader! - o! dat bedekt, dat nooit kenbaar karakter, het welk die Man bezit, kan mij doen beven.'

Ik omhelsde mijn' Vader, ik noemde mij gelukkig, en ik poogde alle zorgen uit het hart mijns Vaders te verdrijven, door hem te verzekeren, dat EDUARD niet meer dacht aan zijne voorgenomene reis naar *Napels*, en dat hij niets vuriger verlangde, dan het ambt, waar van ik u, lieve Tante! in mijn' vorigen geschreven heb, te mogen verkrijgen, en als dan op eene nuttige wijs werkzaam, alle de genoegens der vriendschap en des huisselijken levens te genieten. 'Het ambt verkrijgt hij zeker;' - hernam mijn Vader - 'nog een paar dagen, en ik zal hem met het berigt daar van kunnen verrassen. Ja, lief Kind! dat ontbreekt

slechts nog aan EDUARD'S rust; ik ken de oorzaak van het verdriet, dat hij zints eenigen tijd voor ons poogt te verbergen. Heel duidelijk verbeeld ik mij, dat het zijne natuurlijke trotschheid grieft, dat alles, wat hij nu bezit, voorheen alleen uw eigendom was. Hij zou zich veel beter gevoelen, wanneer hij u ook iets had aantebieden. EDUARD begrijpt nog niet regt, dat eene Vrouw, wanneer zij haar hart aan den geliefden Man schenkt, al het overige volstrekt niets rekent. EDUARD begrijpt nog niet regt, dat gij niets minder van hem vordert, dan zijne reine onverdeelbare liefde; terwijl alle vergankelijke goederen, bij die liefde vergeleken, zoo weinig waarde bij u hebben, als het schuim der zeegolven bij hem, die met levensgevaar in den afgrond duikt, om kostelijke paarlen te zoeken. Heeft EDUARD nu eenmaal het bewuste ambt verkregen, dan zal hij zich meer als een Huisvader, die tot nut van zijn gezin leeft en werkt, gevoelen, en dat gevoel zal hem veel moediger veel vrolijker doen ademhalen. De bewustheid, dat wij nuttig zijn, en het geen wij genieten, meer of min verdienen, is zulk eene schoone bewustheid, mijn Kind! de goede God! de wijze Vader van het heelal, die het menschelijk leven hier in deze eerste oefenschool, ook met zalige zelfsvoldoening wilde doorwewen, bevredigde daarom onze eerste ouderen met hun lot, door aan den Man de zorg voor het levensonderhoud op te dragen, en aan de Vrouw het moederlijk geduld en

de teedere bezorgdheid voor het kroost. De tweede oorzaak van EDUARD'S verdriet' - zoo vervolgde mijn Vader, na eenige oogenblikken, waarin hij zich scheen te bedenken, - 'is de toestand, waarin zich zijn Vader bevindt. Deze heeft vele schulden gemaakt, veel meer dan aan mij, of aan eenig mensch bekend was. De som, die ik hem geleend heb, is op verre na niet toereikende, om zelfs maar de voornaamste aftedoen. De wettige schuldeischers vorderen welligt voldoening, en de Hemel weet, of EDUARD, tot voorkoming van geweldige maatregelen, zich niet als borg heeft moeten verbinden. Hoe zou u zoo iets bevallen, lieve CAROLINA?'

Ik. 'EDUARD zou in mijn oog alsdan gedaan hebben, wat natuur en pligt van hem vorderden. Hoe toch zou een Zoon, die een regtschapen hart bezit, zich in het ruim genot zijner goederen kunnen verheugen, terwijl zijn oude Vader, door den duldeloozen last van schulden gedrukt, met schande en smart in het graf zinkt? Neen, zulk een onbermhartig Zoon zou ook nooit een liefderijk Echtgenoot, nooit een teerhartige Vader kunnen zijn. Doch zoo mijn EDUARD zich verbonden heeft, dan bedroeft mij alleen zijne achterhoudendheid. Ach! zou hij mijne liefde voor de rust van zijn geweten, zou hij mijn tederste deelneming kunnen wantrouwen? O hoe gaarn zou ik een gedeelte van ons eigendom, hoe gaarn zou ik, wanneer de nood het vorderde, alles willen zien opofferen aan de

tevredenheid, aan het geluk van mijnen EDUARD, en aan de eer van zijnen naam.'

Mijn Vader zag mij met een oog vol teederheid aan. EDUARD trad binnen, hij drukte mij een' kus op de lippen, zette zich nevens mij, en las mij weêr eenige schoone regels voor. Den volgenden dag ontving hij een' brief; het opschrift was van zijn Vader; doch ik zag bij het ontzegelen, dat de oude Heer hem niets had geschreven, maar slechts een' geopenden brief ingesloten. EDUARD ging met denzelven in zijne kamer; doch na het lezen van dien brief, verzonk hij op nieuw in de schrikwekkendste zwaarmoedigheid, die aan vertwijfeling scheen te grenzen. Ik deed alles, wat in mijn vermogen was, om zijn vertrouwen te winnen, en zijn leed te verzachten; maar vruchteloos. Meer dan eenmaal scheen hij door mijne gebeden verteederd te worden; groote tranen druppelden dan uit zijne neêrgeslagene oogen, en vurig omarmde hij mij. 'O! voel,' - zeide hij dan zuchtende - 'hoe angstig dit hart klopt; het is zoo schuldig niet, lieve CAROLINA! als het u eens zal schijnen. Ik moet u ontvlugten; ween niet; noem mij nog eenmaal uwen EDUARD! ja, ja, dat ben ik, arme bekoorlijke Moeder van mijn onschuldig Kind!' IJlings rukte hij zich dan los, en vloog de kamer uit, zonder meer naar mij te hooren. In die zelfde week kreeg mijn Vader het zeker berigt van EDUARD'S aanstelling tot het bewuste ambt; ook had de oude Man omtrent mijne goederen eene

soort van verdeeling gemaakt. ‘Lieve Dochter!’ - zeide hij - ‘zoo gij en EDUARD met mijne schikkingen te vreden waart, en gij besteedde de eene helft van uw beider bezitting tot het betalen der schulden van EDUARD'S Vader, (schoon die voorzeker zoo groot niet zullen zijn) maar al waar dit zoo, zie, dan behoudt gij beide nog de andere helft, waar aan gij nog genoeg hebt, immers om matig te leven; daar EDUARD nu ook zijn inkomen heeft: heel veel hebt gijlieden toch niet noodig. Wij zullen zien, of wij de donkere wolken, die EDUARD'S geest benevelen nu kunnen verdrijven.’

Ik overlaadde mijn' goeden Vader met liefkozingen, en weende van vreugde, toen ik EMILIA aan den arm van EDUARD door de ruischende herfstbladen, die de groote laan als overdekken, zag aankomen. Ik wilde EDUARD reeds te gemoet snellen; dan in het zelfde oogenblik drong FREDRIK, onze gewezen Tuinman met zijne Vrouw en beide Kinderen, in de kamer. Gij weet, lieve Tante! het ongeregeld gedrag, of liever de woeste buitensporigheden van dien Man, dwongen ons, om hem, nu drie jaren geleden, zijn afscheid te geven; ook weet gij, dat de ongelukkige zints dien tijd uit woedende wraakzucht tot driewerf toe op onze goederen brand stigtte, die, vooral de laatste reis naauwelijks kon gebluscht worden, eer de vreesselijkste schade was veroorzaakt. Ook pleegde hij buiten dien een aantal verachtelijke misdrijven. Mijn Vader gevoelde zich toen verpligt, om dit schadelijk mensch, dat

eigendom noch wetten eerbiedigde, in hechtenis te doen nemen. Doch eer dit besluit nog ter uitvoer werd gebragt, scheen het kleine Dorpje *E*....., waarin zich FREDRIK met de zijne dien winter bevond, bij eene doorbraak van den Rijndijk onder de golven als begraven. Wat het gevoelvol hart van mijn' Vader toen geleden heeft, en hoe veel ongelukkigen door zijne zorg aan den dood ontrukt zijn, weet God. Ook de arme FREDRIK worstelde een' geheelen bangen nacht met den dood. Zijne hoog zwangere Vrouw, met haar van honger en koude bijna bezweken Kind, was door de zorg en aanmoediging van mijn' Vader gered; maar welk eene belooning hij ook aanbood, elk weigerde zijn leven voor dat van den ondeugenden en zoo algemeen verachten FREDRIK te wagen. Eindelijk begaf zich mijn Vader met nog twee menschenvrienden in een klein vaartuig, stuurde tusschen de wentelende ijsschotsen door, en redde, met onbeschrijfbare moeite, en in het dringendste doodsgevaar, den reeds dood schijnenden ongelukkigen, die, tusschen het ijs bijna verpletterd, nu door de golven ginds en weder werd geworpen. Hij ontwaakte eerst uit zijne bewusteloosheid, toen hij, op de best mogelijke wijs verzorgd, zich in eene veilige boerewoning aan de oppassing van goedhartige lieden toevertrouwd zag.

Mijn Vader wilde bij FREDRIK niet als de Redder van deszelfs leven bekend zijn, en had zich om die reden verwijderd. De verschrikkelijke

angst des doods, die zulk een' geruimen tijd de misdadige ziel van dezen Man bestormde, en het verteederend gevoel der blijde uitredding, gaven den ellendeling aan zich zelven en aan de deugd weder; nog met verbleekte lippen zwoer hij zijn buitensporig gedrag af, met het hartelijkst berouw beleed hij alle zijne misdrijven, hij bad God en menschen om vergeving, en deed de plegtigste beloften, om met inspanning van alle zijne vermogens aan de heiligste pligten getrouw te zijn. En deze verbetering was den Man waarlijk ernst. Hij verlangde niets vuriger, dan om den redder van zijn leven te kennen en te mogen danken. Vooral verlangde hij ook nu naar gelegenheid, om zijne goede voornemens ten uitvoer te kunnen brengen. Dit laatste gelukte hem; want mijn Vader deed hem, in het geheim, van alles voorzien, wat hij behoefde, om door naarstigheid en een geregeld gedrag voor zich zelven en voor zijn gezin het brood te kunnen verdienen. Ruim een uur van hier woonde FREDRIK met Vrouw en Kinderen gerust en te vreden; hij arbeidde met onvermoeide vlijt, was door zijn kunde als Tuinier nuttig in den geheelen omtrek, en verkreeg de achting van allen, die hem kenden. Alleen de wensch, om zijnen redder en weldoener te mogen kennen en danken, bleef hem ontzegd. Gij weet, lieve Tante! hoe zorgvuldig Vader zijne weldaden bedekt houdt; ik zelf heb van al het voorgevallene omtrent FREDRIK tot hier toe niets geweten. Intusschen was het nu

FREDRIK eindelijk gelukt, aan den Man, die zints lang de noodlijdenden, die Vader in het verborgen weldoet, met een oplettend oog moet bespieden, om was het mogelijk hun zoo wel aan de zedenloosheid, als aan het grievend gebrek te ontrukken, het geheim te ontwringen. Geheel verstomd was FREDRIK toen hij in mijn' Vader, toen hij in den Man, dien hij zoo lang getergd, zoo boosaardig beleedigd en benadeeld had, den edelmoedigen menschenvriend, aan wien hij zijn leven en dat van alles, wat hem dierbaar was, zoo wel als zijn tegenwoordig geluk te danken had, ontdekte. Waarlijk, deze zoo weinig beschaafde mensch, bezit een teeder, een levendig gevoel. In het zelfde oogenblik, waar in hij zijnen weldoener leerde kennen, drukte hij zijne Vrouw en Kinderen aan het hart. ‘Wij moeten heen;’ - riep hij, met een door tranen versmoorde stem, - ‘wij moeten naar den grootmoedigsten der menschen, of het hart vliegt mij uit de borst.’ Nog in deze zelfde verrukking wierp hij zich aan de voeten van mijn' Vader; zijne oogen, waar uit groote tranen druppelden, schitterden door een gevoel, dat hij te vergeefs met verwarde woorden poogde uittedrukken. Hij drukte de hand, waar mede Vader hem wilde dwingen, om op te staan, in de hevigste vervoering aan zijn hart, en aan zijne lippen. ‘O mijne Vrouw! o mijne Kinderen!’ - stamelde hij - ‘knielt voor dezen Man. Veel meer dan het leven zijn wij aan hem verpligt. REINHART, deze

naam moet het eerste woord zijn, dat wij elken morgen zegenende uitspreken. Lieve Vrouw! de naam van dezen Goddelijken Man, want dat is hij, moet gij uwe lieve kleine het eerst leeren noemen.' Ook de Vrouw snikte luid. Het was ons niet mogelijk de menschen tot bedaren te brengen. FREDRIK werd naauwelijks EDUARD nu ook gewaar, toen deze met EMILIA in de kamer trad, of hij wendde zich tot hem. 'O ja! gij zijt dezelfde Heer, dien men mij aangewezen heeft; gij zijt getrouwd met de lieve Jufvrouw REINHART; gij zijt dus ook braaf en goed, anders konden deze reine Engelen u niet zoo lief hebben. Maar wat zeg ik? zij hebben alle menschen lief. O mijn Heer! ik was de verachtelijkste booswicht; ik heb tegen God en de geheele wereld gezondigd. Al het goede dat ik genoot, heb ik met voeten getrapt; ik heb de baldadigste gruwelen gepleegd. Ach! de goede, de brave Heer REINHART heeft een onbegrijpelijk geduld met mij gehad; maar ik verachtte, ik bespotte hem, en ik deed mijn best, om alles, waarin hij of zijne lieve Dochter genoegen vonden, te bederven. Eindelijk dwong ik dezen goeden, weldadigen Heer, om mij uit zijn' dienst te zetten; maar toen brande ik door woedende wraak. Mijne arme Vrouw zelve moest mij ontvlugten; want ik had alle menschelijkheid uitgeschud. Dagelijks verhit door den drank, dacht ik aan niets dan aan brandstichten en moorden. Zelfs alles, wat ik magtig kon worden hier op *Vreden-*

burg, heb ik weggeroofd; uwe fraaije tamme duifjes, lieve Mevrouw! die gij met zoo veel vermaak opkweekte, heb ik gestolen, of baldadig gedood. Meer dan eenmaal heb ik, half dronken, besloten - o! ik sidder nog voor die gedachte - den Heer REINHART om het leven te brengen. Onderscheidene malen heb ik deze geheele plaats willen verbranden; en goede Hemel! deze brave, deze onvergelijkelijke Man, die gij daar met die hemelsche rust op het voorhoofd ziet staan, waagde zijn leven, om mij, zijnen dood vijand, mij, die een moordenaars hart in de borst droeg, te behouden. Zonder dezen menschenvriend was ik als een doemeling gestorven, en voor Gods oordeel verschenen. De barmhartige Samaritaan nam slechts een' vreemdeling in zijne bescherming, maar deze barmhartige Vriend van God en menschen, verloste zijn' bekenden Vijand van den dood, voedde en kleedde hem en maakte hem den gelukkigsten van alle menschen. O! ik weet het nu, hoe zalig het is getrouw aan de heiligste pligten te zijn. Voorheen kende ik geene rust, geen vrede voor mijn hart; maar nu ben ik als in den Hemel. De zwaarste arbeid geeft mij vreugde, mijne Vrouw en Kinderen zijn mijn wellust; en dit alles is het werk van dien Man, van dien grooten, dien edelen Man, dien gij uw' Vader noemt. O mijn Heer! hoe gelukkig zijt gij niet! De eenige Dochter, het afbeeldsel van de ziel diens braven, is uwe Vrouw.'

FREDRIK zeide in zijne vervoering nog zoo veel tot lof van uwe CAROLINA, dat zij het blozend gelaat aan de borst van haren EDUARD moest verbergen. Het was waarlijk een treffend tooneel. Het ernstig, het eerbiedwekkend voorkomen van Vader, kon den door dankbaarheid geheel buiten zich zelven zijnden FREDRIK, naauwelijks terughouden van de overdrevendste eer- en vreugde-betooningen. Hij bood alles, wat hij had, zijne kracht, zijn' tijd, zelfs zijn leven aan, om mijn' Vader en ons eenigen dienst te doen. Telkens herhaalde hij de beschrijving van zijnen gelukkigen toestand, waar aan, volgens zijne betuigingen, nu niets meer ontbrak, en eindigde dan in den vurigsten wensch om ons heil. Zijne Vrouw, zijn vierjarig Knaapje, en zelfs het onnoozel Wicht op den arm der Moeder moesten de hand van hunnen weldoener, gelijk hij mijn' Vader noemde, zegenende kussen. Ik omhelsde de van gezondheid blozende Kinderen, gaf hun kleine nuttige geschenken, en drukte de dankbare Moeder minzaam de hand. Vader gaf FREDRIK nog eenige hartroerende lessen, en maakte verstandige schikkingen met hem. Zoo verliet ons dit zegenende huisgezin, waar over zich de Engelen in den Hemel voorzeker zullen verblijden. Nog in het zelfde oogenblik gaf Vader na aan EDUARD kennis van zijn aanstelling tot het bewuste ambt, en te gelijk ook van de gemaakte verdeeling mijner bezittingen, of liever van den afstand, dien ik met zoo veel genoegen deed

van de helft mijns eigendoms tot betaling der schulden van EDUARD'S Vader; schoon dat, en geheel mijn eigendom, sedert onze huwelijks-vereeniging ook volstrekt aan EDUARD toebehoorde. Maar oordeel over mijn smart en verbazing, toen ik EDUARD doodelijk zag verbleeken, en zich aan mijne omhelzing ontrukken. ‘Ongelukkigen!’ - riep hij als in wanhoop - ‘o schuw de slang, die gij in uwen boezem heb gekoesterd. Ik ben een veel snooder booswicht dan de arme FREDRIK. Ik heb u van alles beroofd, ook van de hemelsche vreugde des weldoens. Ik moet weg, voor altijd weg van u.’

Ik, mij weder in zijn armen werpende. ‘EDUARD! geliefde EDUARD! om 's Hemels wil! wat kan u toch bedroeven? Hebt gij mij arm gemaakt? Wel nu, laat ik de armoede slechts met u deelen. Kunt gij uwe CAROLINA verlaten? O dan kunt gij mij ook haten.’

Met drift sloot hij mij nu in zijne armen. ‘God zal ons beide rigten;’ - zeide hij - ‘mij zal hij veroordelen, omdat ik een' Engel deed lijden; maar hij zal mijne eeuwige liefde voor u in het binnenste van mijne ziel lezen.’ Hij geleidde mij nu naar mijn' Vader, die met stomme smart de oogen stijf op den grond hield gevestigd. EDUARD greep zijne hand, en weende. ‘Noem mij nog eenmaal uw' Zoon, mijn Vader!’ - zeide hij - ‘o vloek mij niet, wanneer gij mijne verlatene CAROLINA, arm en ellendig, Moeder van den erf-

genaam mijns ongeluks ziet worden, of wanneer gij met het laatste tranen-brood in de hand sterft. Neen, ik wil het leed niet zien, dat ik bewerkt heb, vaart eeuwig wel!'

Ik poogde hem vast te houden, ik wierp mij schreijende in zijnen weg, ik omhelsde zijne knieën; doch hij rukte zich uit mijne armen los, hield zijne handen voor zijne oogen en snelde de kamer uit. Ik had geene kracht meer, om hem te volgen, ook hield de lieve EMILIA mij terug; want ik was doodelijk bedroefd en ontsteld: doch mijn arme, goede Vader, die zich zoo veel vreugde van deze oogenblikken had beloofd, maar nu alle zoete vooruitzigten zag verijdeld, kon, noch wilde EDUARD laten ontvlugten, zonder hem zijn zonderling gedrag, zijn halstarrig terugstoten van alle liefde en hulp, vaderlijk onder het oog te brengen; doch ook dit was te vergeefs. EDUARD, die met overhaasting orders had gegeven, om zijn paard te zadelen, bleef onverzettelijk.

'Mijn Zoon! mijn EDUARD!' - zeide de geliefde Grijsaard, en hij breidde de bevende armen naar hem uit - 'heb medelijden met deze grijze haren; gij doet mijn dierbaar kind van smart sterven, door haar met een hart vol wreede achterhoudendheid te ontvlugten. Kom, belijd aan de borst van uwen Vader, van uwen Vriend, de misdaad, die u bedroeft.'

EDUARD viel hem om den hals en snikte, doch geen woord vloeide over zijne lippen. Nu wierp

hij zich op zijn paard en ijlde voort. Nog dien zelfden avond keerde zijn knecht terug, om eenige zaken van zijnen Heer in te pakken, en bragt mij de volgende regelen, door EDUARD met eene sidderende hand geschreven:

Eeuwig dierbare Carolina!

'Ja, ik moest u ontvlieden, maar mijne ziel is verscheurd. O wantrouw de liefde niet van uwen rampzaligen EDUARD. Ik bevind mij nog in uwe nabijheid; maar eer de dag nog aanbreekt, ben ik op reis. Ik vlieg naar *Italie*. Niet, geliefde van mijn hart! om, gelijk ik voorheen verlangde, mij aan dartele vermaken over te geven; neen, ik heb aan uwe zijde, ik heb aan uwen reinen boezem weêr de zaligheid der onschuld en der deugd leeren genieten. Ik gruw van lagen wellust, van alle buitensporigheden. Neen, zijt gerust! Dit bloedend hart blijft tot zijn' jongsten slag aan u getrouw. O! het was welligt minder misdadig, dan ik wilde doen gelooven. Ellendige dwaas, als ik was! ik kon hoogmoedig zijn op een verfoeijelijk zedenbederf, dat mij waarlijk nog niet tot in mijn binnenste had aangetast. O laat deze opregte betuiging, die uit mijne jammervolle ziel vloeit, u vertroosten! Neen, ik gevoel, het mijne dierbare! ik moest u niet verlaten; het mij aangeboden ambt, dat ondankbaar door mij versmaad schijnt te worden, zou genoeg opleveren, om ons voor

gebrek te beveiligen; en ik weet het, de ware rijkdom woont in uw liefdevol, in uw tevreden hart, en kan u door geen geweld ontroofd worden. Maar het is mij, even als of de geheele natuur in de vreesselijkste verwoesting wegzinkt, wanneer ik mij verbeeld, u en uwen dierbaren Vader op de schandelijkste wijs door mij verraden, en aan de grievendste behoeften ten prooi te zien, en dan gemarteld te worden door het verschrikkelijk denkbeeld, lieve, engelachtige CAROLINA! dat gij zoo volkomen gelukkig had kunnen zijn, zoo gij niet aan mijne belangen - neen Hemel! aan de belangen van mijnen eerloozen Vader, - waart opgeofferd. Mijn huwelijk met u verwoest het geluk van den edelsten Jongeling. Ach! in de armen van den edel denkenden VAN NIEUWVLIED zoude u geene ramp hebben getroffen; uwe beider in elkander smeltende harten hadden Paradijs-vreugde gesmaakt, en de laatste stervende blik van uwen Vader had nog van zielen-wellust geschittert. Ach! vloek mij niet, geliefde! de vreesselijkste gloed brandt in deze borst, wanneer ik mij u als de Echtgenoote van VAN NIEUWVLIED voorstel. O! ik had u niet moeten wederzien; en toch schonk dat wederzien mij de vatbaarheid terug, om menschelijke zaligheid te genieten. Mijne gedachten zijn verward, vaarwel Geliefde! ik mag dezelfde lucht niet meer met u inademen. O kon ik u lot, kon ik het lot van ons ongeboren Kind nog eenige

> verzachting toebrengen, en dan sterven! Ja, hoe het ook zij, CAROLINA! den dood zal ik zoeken geliefde! dan zijn uwe banden verscheurd. Een gloeijende traan valt op deze letteren. CAROLINA! nog *mijne* CAROLINA! zijt als dan gelukkiger, dan met de rampzalige Vader van het wicht, welks aanwezen u zelfs nog in de zaligste oogenblikken zal doen denken aan den waarlijk meer medelijden dan verachting waardigen EDUARD.'

Ik behoef u niet te zeggen, lieve Tante! met welke aandoeningen ik dit geschrift las. Het was den Knecht verboden ons te zeggen, waar zijn Heer zich onthield. Hij vertrok weêr spoedig, en ik schreef eenige naauwelijks leesbare letteren, tot antwoord aan mijnen ongelukkigen EDUARD. Mijn geheele gestel is geschokt, wat moet ik verwachten, lieve moederlijke Vriendin. Ach, waart gij heden bij mij! Nooit scheen mij de naderende winter zoo doodsch, zoo kommervol. Omhels uwe lieve JULIA en hare Kinderen voor mij, en schrijf, o! schrijf vertroostende en bemoedigende aan uwe hartelijk liefhebbende

CAROLINA.

De Baron van Wittenstein tot Blumenoord aan den Heer C. van Eldenberg.

Mijn Heer en Neef!

Had ik nog nooit onder wezens verkeerd, die zich menschen noemen, of liever, had ik nog nooit bij ondervinding geleerd, dat onder alle de dieren, die over Gods aardbodem kruipen, loopen of vliegen, geen zoo veel boosheid kan uitvoeren, geen zoo veel valscheid en list bezit, dan het schoone, het redenmagtige dier, dat als een Zoon des Almagtigen Scheppers bij uitnemendheid, daar met zijn hoofd naar de wolken verheven, onder alle zijne mindere broederen rondwandelt - had ik dat nog nooit bij ondervinding geleerd, zeg ik, dan geloof ik, dat uw brief al eene heel zonderlinge uitwerking op mij zou gehad hebben. Doch nu is niets meer in staat, om een besluit, dat ik eens genomen heb, over staag te zeilen. Medelijden ken ik niet; ik lach om alle menschelijke ellenden. En waarom zou ik dat niet? Het is immers de algemeene wil der menschen, om ellendig te zijn. Ellende is de ziel van het leven. Het is niet genoeg, dat de domme duivels hunne eigene ellenden veroorzaken; neen, zij breiden die zoo ver uit, als zij maar kunnen, zelfs over hunne nako-

melingen; en zoo verschaffen zij zich zelven en anderen scheepsladingen van klaagstof over de wereld, en over hun lot; terwijl zij die beide moedwillig bedorven hebben. Want onze lieve Heer in den Hemel, dit weet ik zeker, gaf ons een pronkjuweel van eene wereld, om te bewonen. Ik heb die omtrent van alle zijden gezien en zoo wel daar, waar niets dan ijslandsche mos en lepelblad groeit, als daar, waar de Indiaan de zoete palmwijn uit den hoog opgegroeiden boom, in wiens schaduw zijne vrouw en kinderen dansen, tapt, of waar hij zijne hut met kokosbladen dekt, of onder den broodboom, wiens vruchten hem te gemoet wiegen, sluimert: overal is de wereld schoon, en vertoont eene gedekte tafel, waar aan de Heer der natuur alle zijne tallooze kostgangers zonder ophouden noodigt, en ook rijkelijk onthaalt. Ook schenkt hij aan elk mensch en beest overvloedige gelegenheid, om zich in het leven te verblijden. De beesten doen dit ook van harte; zij genieten, zij huppelen, zij tuimelen, zij springen en zingen elk uur van hun aanzijn te gemoet. Maar de mensch ziet met een grimmig gezigt op alles, wat hem omvangt neder; hij begeert onophoudelijk en beklaagt zich over alles; nijd en afgunst knagen zijne rust weg; en in plaats van den frisschen beker der vreugde, dien God hem in de hand geeft, dankbaar te drinken, ziet hij, met van hebzucht brandende oogen, naar dien van een' ander, die hem wat grooter of wat vol-

ler schijnt, en intusschen stort hij den zijnen ongenoten ledig. Neen, de mensch is een hatelijk schepsel; en ik zoude nog medelijden hebben met zijne rampen? Voorheen had ik een hart zoo week als boter; maar het is nu als een steen geworden. Tranen kon ik storten, als een Oudwijf, dat kiespijn heeft, wanneer ik een menschelijk schepsel zag lijden; maar nu heeft het gehuil van mijn hond meer vermogen op mij, dan de noodkreet van een geheel volk, dat door honger, pest of oorlog vergaat.

Gij kunt dus geen' troost van mij verwachten; uw Vader moet alles, wat hij mij ontstolen heeft, mij eindelijk wedergeven: en of dit nu ten koste van u, van uwe schoone vrouw, van uwe kinderen en kindskinderen geschiedt, zie, dat gaat mij niet aan. Ouders moeten daarom altijd toezien; want door zwarte misdaden te bedrijven, verkrijgen zij niet slechts den rang als Stedehouders des Satans, maar zij verkoopen ook den bloei en de welvaart van hun nageslacht: en dat behoort ook zoo; het gaat in de zedelijke wereld, even als in de natuurlijke. Wanneer de groote, lompe Struisvogel, in plaats van hare eijeren in het gloeijend zand, waar de lieve natuur haar de jongen helpt uitbroeden, te leggen, geheel tegen zijn aard en natuur aan, die in eenen kouden moerassigen grond verkoos te leggen, ziet Neef! dan zou daar immers een wonderwerk moeten gebeuren, om de jonge Struisvogelen frisch en wel uit de eijeren te

voorschijn te doen komen. En wonderwerken hangen niet af van de grillen of luimen der schepselen. De wijze Schepper is daar heel spaarzaam mede; want waar de volmaakste orde heerscht, zijn alle buitengewone sprongen onnoodig, zoo daar niet een buitengewoon doel door moet bereikt worden. - Maar om weêr op mijn' tekst te komen; in de zedelijke wereld, waar van de mensch, zoo veel ik weet, onder alles, wat zich op Aarde beweegt, alleen een geboren Burger is - in de zedelijke wereld gaat het juist zoo, als met alle de dieren, van den Struisvogel af, tot de Vlieg toe. Volgt de mensch zijne natuurlijke neiging, om voor het heil van zijne nakomelingen te zorgen; dan handelt hij eerlijk, dan doet hij geen' sterveling onregt; want onregt brengt den vloek over zijn eigendom. Ook zorgt hij dan, dat ongekreukte eer en ongestoorde gewetensrust op zijn kroost overgaan. Doch volgt hij die natuurlijke neiging niet, verkwist hij het goede dat God hem gaf, en haalt hij door list en helsche boosheid schande en onregt over hem en over zijn nageslacht: wel nu, dan moet ook dat nageslacht daar in deelen. Daar is even zoo weinig onregtvaardigs in, als in het verhongeren en sterven van de kleine wormen, die door het een of ander Insekt, dat opgesloten, of dat verminkt was, niet op de regte plaats, waar zij gepast voedsel kunnen vinden, ter ontwaking zijn toevertrouwd. Intusschen bestaat voor den mensch nog dat gelukkig onderscheid, dat de

nakomelingen van een' schurk, al zijn zij dan ook door eene slechte opvoeding al vrij verre bedorven, toch nog altijd kunnen weten, wat goed en regt is, en het vermogen bezitten, om den weg, die naar vrede en rust geleidt, weer veilig optewandelen. Gij bij voorbeeld, mijn Heer en Neef! gij hadt geen rijk meisje behoeven te trouwen, om met het geld van dat onschuldig kind den grooten Heer te spelen, uwe vermaken natejagen, en uw' ondeugenden Vader bijtestaan. Gij kendet toen zeker het schelmstuk niet, dat hij omtrent mij uitgevoerd heeft; maar gij handeldet toch laaghartig. Geen Man mag zich eene Vrouw nemen, zoo lang hij niet in staat is, om door ijver en bekwaamheid voor haar en voor de kinderen, die uit zijn huwelijk kunnen geboren worden, als Man en Vader te zorgen. Rijkdommen kunnen verloren gaan, dat ziet gij; maar vlijt en verstand zijn even als de bronnen van den *Nijl*, die altijd in het verborgen opwellen, en den overvloed wijd en zijd verspreiden. Ook hadt gij geen regt, om alles, wat Mevrouw u ten huwelijk bragt, aan den schuldeischer van uw' Vader aftestaan. Het is mijn belang, dat gij het deedt; want met uw' Vader geregtelijk als een' roover van mijne goederen te doen straffen, was ik geen haarbreed gevorderd. Maar gedaan had ik het zeker; en voor u was deze schande een veel minder kwaad, dan het knagend zelfsverwijt, dat gij nu met u rondvoert. Gij hebt uw' Vader voor een' zelfsmoord bevrijd; maar dat

hadden een paar forsch gespierde knapen, met veel minder kosten, kunnen doen; en al had zich de oude schurk nu eens dood geschoten, dan waart gij toch een eerlijk Echtgenoot en Vader gebleven. Uw hoogmoed heeft geen minder hoofdrol gespeeld, dan uwe ouderliefde. En wat doet gij nu? In den bangsten nood verlaat gij uwe zwangere Vrouw met haren afgeleefden Vader, in plaats van haar troost en bescherming te schenken. Hoor, het is eene valsche gevoeligheid, het ongeluk, dat men zelf bewerkt heeft, niet te willen helpen dragen, God weet, waar aan gij nu uwe Vrouw blootstelt! Neen, gij zijt liefdeloos, en lafhartig. Gij hebt geen' moed, om uw misdrijf te belijden, en door uwe onwrikbare trouw uittewisschen. Gij weigert de bittere vruchten van het geen gij gezaaid hebt te proeven; maar gaat heen, bedelt om de gunst van uwen Oom, en vergeet de tranen van uwe CAROLINA en die van haren afgeleefden Vader. De gedachte, dat gij uw' Vader aan de wreekende hand der geregtigheid hebt ontwrongen, zal u over alles troosten; en de menigvuldige vermaken, die te *Napels*, als bonte kapellen, om u heen zullen fladderen, moeten uwe laatste kwellingen verstrooijen. Ja, ja, uw verblijf te *Napels*, in een' kring van lustige Vrienden en jeugdige, verleidende Nimfjes, is oneindig verre te verkiezen boven het getrouw vervullen van alle de pligten als Echtgenoot, als Vader en Vriend. Verre is het te verkiezen boven het

vernederend gevoel van schuld, en het verkrijgen van vergiffenis; boven het deelen in de behoeften van eene Vrouw, die gij uit de armen des geluks hebt gescheurd. Wat zoudt gij toch voor haar doen? Uw Vader heeft u niet alleen arm en misdadig gemaakt; maar hij heeft u ook, zoo veel in zijn vermogen was, tot een ellendig leven gedoemd. Werken toch voor uwe Vrouw en kinderen kunt gij niet, en te bedelen voor hun, schaamt gij u; niet waar? Zoo ging het den diefachtigen Rentmeester bij den heiligen Evangelist ook. Gij zijt dus juist het evenbeeld van den jongen Struisvogel, die, indien dat mogelijk was, in den kouden moerassigen grond zijn jammerlijk leven zou aanvangen. Maar zoo iets heeft geen' nood; want de dieren volgen getrouw den aandrift van hunne natuur. Dat deed uw Vader niet, hij verwaarloosde u, en verdient noch uw' eerbied noch uwe liefde. Maar schoon gij, als een vrij zedelijk schepsel, zonder wonderwerk weer op den regten weg zoudt kunnen komen, volgt gij uw bedorven hart, en werpt u in de vadzige armen der werkeloosheid en der schande. Doch waarom zoudt gij ook toch beter zijn dan al het overige menschenras? Ik haat het niet te vergeefs. Van mijne geboorte af hebben mij de menschen vervolgd, geplaagd en verdrukt; zie, nu ik toch zoo aan het schrijven ben, moet ik mijn leven nog eens met eene stijve koelte doorzeilen.

Gij weet het lot van mijne ouders, en ook dat

van mijne vroegste kindsheid. Mijn geheugen rijkt niet tot aan mijne geboorte, schoon ik daar toch in eigen persoon bij tegenwoordig was. Ik weet van niets vroeger, dan dat ik te *H*.... in *Noord-holland* mij bij arme lieden bevond, die buiten mij nog vijf kinderen hadden, en jaarlijks eenig geld voor mijne opvoeding ontvingen. Dat deze lieden mijne ouders niet waren, werd mij al vroeg ingeprent. Ik was een arm verlaten kind van verbannen ouders, vertelde men mij, en een rijk Heer, wiens naam mij nooit genoemd werd, betaalde het ellendig jaargeld voor mij. Veracht, van elk verstoten, en zonder iets te leeren, groeide ik op tot mijn twaalfde jaar, toen een goedhartig Zeeman mij aan de barbaarsche mishandeling van mijn' pleegvader ontrukte. Ik was buiten mij zelven van vreugde, toen ik voor het eerst dankbaar kon zijn, en kon liefhebben. De brave man was een Zeekapitein; hij kleedde en voedde mij als zijn' Zoon, liet mij lezen, schrijven, rekenen, en in het kort, alle noodige zaken leeren. Zelfs wanneer wij op reis waren besteedde hij al den tijd, dien hij kon uitsparen, in mij te onderwijzen; ook was hij bij uitnemendheid over mij voldaan. Ik had hem met mijne geheele ziel lief; hij had een verstand zoo helder als de zon, en een goddelijk schoon hart, zoo uitgebreid, zoo alles omvattende, als de stille Oceaan, en zoo rijk in edele gevoelens, als de Persiaansche golf in echte paarlen. Maar die man was ook veel te

goed om lang te leven. Ik had naauwelijks acht jaren hem als een Zoon, die op den besten Vader trotsch is, bemind, toen hij, te *Cochin*, aan de Malebaarsche kust, door een' jongeling, wiens Oom en Voogd hij was, vergeven werd. De jonge booswicht was door zijnen Oom aan duizend gevaren ontrukt; en niet zelden voor het plegen van de gruwelijkste misdaden beveiligd. Doch daar nu mijn brave Kapitein, den jongen Knaap, wegens het bloedig mishandelen van eenen armen Slaaf, ernstig had bestraft, koelde hij zijne gevloekte wraak, door den besten der menschen te vermoorden. In mijne armen blies de edele man, krimpende van smart, den jongsten adem uit, en de jonge Duivel volgde lagchende de lijkbaar.

Hier in het Vaderland beminde ik de arme, maar schoone dochter van een' Scheepstimmerman. Zij was met mij opgevoed, en was altijd de vreugde van mijn leven geweest. Met de heiligste eeden had zij zich aan mij verbonden. Op reis leed ik gebrek, en ik liet haar mijn zuur zeemans-loon ontvangen. Ook zij spaarde alles, wat zij konde, voor den aanstaanden trouwdag. Ik moest nog eene reis doen, dacht ik, dan konden wij gerust leven. Het scheiden van mijne JOHANNA brak mij het hart, haar beeld zweefde mij altijd voor den geest, en lachtte mij uit woedende stormen en razende golven moedgevende tegen. Vreesselijk lang viel mij de terugreis naar het Vaderland; smagtende heigde ik naar de lucht, die mijne schoone JO-HANNA inademde. Eindelijk sprong ik aan wal, als een dwaas kuste ik den grond, en tuimelde, dronken van vreugde, naar hare woning. Ik zag haar weder. O God! - maar als de Vrouw van mijnen besten Vriend, die mij verraden had, en in wiens handen ik alles, wat ik op Zee verdiende, en wat ik eenmaal van mijn' braven Kapitein erfde, zonder eenige verzekering had toevertrouwd. Daar stond ik nu door den verrader beschimpt, en door JOHANNA, die door schaamte en schrik verstijfd, den blozenden zuigeling, die aan hare borst lag, naauwelijks houden kon, als met stervende blikken beschouwd. Knarsetandende van smart en woede, wankelde ik naar de deur, en liet aan de snooden alles, wat zij mij ontroofd hadden.

Nu nam ik dienst op een Schip, dat Negers uit *Afrika* naar *Amerika* bragt. Alles scheen mij toch hetzelfde te zijn. Ik deed onderscheidende reizen, en gewende mij aan alle de gruwelen van den afgrijselijken Slavenhandel. Nog was iets ijselijks voor mij bewaard; de laatste reis, toen wij van *Guiné* met Slaven zouden afvaren, en de aan elkander geketende Negers inscheepten, werd mijne ziel, hoe verhard ook reeds, ten sterkste geroerd door het bekoorlijkste Neger-meisje, dat zeker ooit aanwezig was. Zij was in den vollen bloei der jeugd, en in haar gelaat en houding sprak eene reine, gevoelvolle ziel. Zij behoorde niet tot de aangekochte Slaven; maar krachteloos en hijgende wierp zij zich aan de voeten van den Slavenhan-

delaar. ‘Geef mij mijnen Vader!’ - riep zij - ‘ik zal uwe Slavin zijn. O geef mij mijnen ouden Vader! Ik dank den grooten Geest, die mij door de brandende woestijn geleidde, om mijn' Vader te verlossen. Zie, ik ben jong en sterk; mijn Vader is oud en magteloos.’ De schraapzieke barbaar was tevreden; de oude Neger werd ontboeid; hij leidde zijn hoofd op den zwoegenden boezem van het Meisje, dat hem liefkoosde en de ketenen, die men om hare armen klonk, weenende kustte. Ik besloot, het kostte wat het wilde, dit voorbeeld van ouderliefde vrij te koopen. Ik was haar beschermer gedurende de reis, en haar dankbaar hart hing geheel aan mij. Naauwelijks waren wij geland, of de ongelukkigen werden als redelooze dieren na den slaven-markt gedreven, om verkocht te worden. Verschrikkelijk was zulk een gezigt voor mij. Wanhoop, verkropte wraakzucht, duldelooze zielesmart, en moedeloosheid waren in de onderscheidene gelaatstrekken der ellendelingen geteekend; terwijl de domste of de minst bezielde onder hun, eene wilde gevoelloosheid, die de menschheid scheen te vernederen, vertoonden. Ook mijne jeugdige TAMIJA werd naar de markt geleid; doch haar kommerloos vertrouwen op mij, vervrolijkte haar bevallig gelaat. Ik vervoegde mij bij een' rijken Planter, dien ik voorheen gewigtige diensten had gedaan, waar voor ik geene belooning had begeerd. Nu bad ik hem, om mij zoo veel geld te leenen, dat ik het Neger-meisje konde

koopen. Gaarne had ik den zwaarsten arbeid, die ooit van eenen Neger gevergd wordt, op zijne zuiker-plantagie willen verrigten, om dat geld te verdienen; doch hij vorderde slechts mijnen dienst als Schrijver of Boekhouder, en schoot mij de noodige som voor.

Ik had mijn leven uit dankbaarheid willen opofferen. Nu kocht ik het edelste kind der natuur. Neen, haar kocht ik niet; maar hare vrijheid, die haar zoo barbaarsch ontroofd was. Of was het geene doemwaardige roof, het offer dat TAMIJA voor haren ongelukkigen Vader bragt, en waar over Gods Engelen juichten, uit helsche schraapzucht aan te nemen? Waarom hare ouderliefde niet edelmoedig beloond, en den ouden armen Neger haar vrij weder gegeven? Maar de blanke Barbaren, die in menschen, die in broederen, die in kinderen van den Almachtigen - kinderen waar in het beeld des eeuwigen Vaders spreekt - handel durven drijven, hebben de menschelijkheid uitgeschud; brandende winzucht heeft in hunne slaafsche zielen het gevoel van schoone daden verteerd.

TAMIJA, de jonge, de vrije Negerin, zonk mij dankende en juichende in de armen; zij wist geene woorden te vinden, om hare vreugd en hare liefde uittedrukken. Ik verstond de taal van den volksstam, waar toe zij behoorde, genoeg, om haar alle nieuwe denkbeelden in te boezemen; ook leerde zij met eene ongeloofelijke vlugheid alles, wat ik maar wilde. Ik sleet de gelukkigste uren, wanneer ik,

vermoeid van lastige bezigheden, tot mijne TAMIJA terug keerde. Vol kinderlijke onschuld vloog zij mij dan te gemoet, en verzachte alles, wat mij griefde door hare liefkozingen. O! ik kan het u niet beschrijven, hoe vertrouwelijk, hoe teeder dit lief, dit in alle boosheid onnoozel kind, mij beminde. List en veinzerij waren volstrekt aan haar onbedorven hart vreemd. Een donker, een treurige blik van mij deed haar bloedige tranen weenen; en wanneer ik haar vrolijk toelachte, sprak de zoetste verrukking in hare schitterende oogen. Haren laatsten druppel bloeds had zij met vreugde voor mij gestort, en geene slavernij zou haar te hard gevallen zijn, had zij mij daar door voor eenig leed kunnen bevrijden.

Ik had besloten, om, zoo ras de geleende som door mij bij den Planter was ingewonnen, mij met TAMIJA naar Afrika te begeven, hare vaderlijke hut op te zoeken, en daar, in den vrijen schoot der natuur, liefde en rust in te ademen. Een Vaderland had ik toch niet: want waar is ons vaderland? Immers daar, waar men belang in ons stelt, en waar elk voorwerp ons genotene vreugde en liefde herinnert. Doch voor mij bestond het niet. Ach! alle tooneelen der kindsheid waren voor mij woeste schouwplaatsen des jammers. Geen Vader had mij ooit met toegevende onferming omhelsd; geene Moeder had mij ooit vol teederheid aan haar hart gedrukt; nooit had ik in de onnoozele vreugde van goedhartige Broeders en lieve Zus-

ters, die spelende met mij opgroeiden, gedeeld. Neen, ik was met tranen-brood opgevoed; elk had mij van zich gestoten, en de moordendste verachting had mij wrevelmoedig gemaakt. De eenige vriend, dien ik bezat, verraadde mij; ontscheurde mij het hart van mijne JOHANNA, en verteerde met haar alles, wat ik in storm en onweer, als een bloedprijs voor mijn leven en krachten, had verdiend. Neen, ik had geen Vaderland, dan aan den kuischen boezem der lieve, onschuldige TAMIJA. O! waar zij zoo geheel voor mij leefde, waar zij de edelste vruchten voor mij spaarde, waar zij, spelende met mijne lokken, mij van hare teedere Moeder, van haren getrouwen Vader en van de lieve Gespelen harer kindsheid vertelde, waar zij mijn leger met oranje bloesems bestrooide, en mij met frissche palmbladen verkwikkende koeltjes toewaaide - aldaar was mijn gelukkig Vaderland. Maar ook dat werd door eenen tijger, neen, door den boosaardigsten der duivelen verwoest.

Het voorgeschotene geld was eindelijk door mij verdiend. Nu was ik vrij. Ik stond op het punt, om met TAMIJA naar *Afrika* te vertrekken. Van alles, wat mij nuttig dacht te zijn, om veilig en vergenoegd te leven, had ik mij voorzien. In mijne verbeelding onderwees ik reeds eenige Negers in den landbouw, in het lezen, schrijven, en in andere kundigheden. Ach! in mijne verbeelding had ik reeds bezaaide akkers, eene bevallige hut met schaduwrijke palmen omplant, en diep uitge-

gravene bronnen, die verkwikkende beekjes door mijne nieuwe schepping deden vloeijen; toen de meergemelde Planter op eenmaal als mijn schuld-eischer verscheen, en alles, wat ik had, in beslag nam. Alles wat ik had? o! dat was een rampzalig niets, in vergelijking van het geen hij mij ontroofde. De arme TAMIJA had in zijne zwarte ziel den snoodsten wellust doen ontbranden; hij bood mij schatten aan voor de schoone Negerin; maar ik vervloekte zijne aanbiedingen. 'Monster!' - zeide ik - 'kan ik een kind des Hemels verkoopen? Heb ik regt, om eene erfgename der eeuwige zaligheid aan eenen wellustigen Satan af te staan? In het wereld-gerigt zullen de verkochte, de mishandelde, de vermoorde Afrikanen tegen hunne blanke beulen opstaan, en die verdoemen.' De booswicht lachte. 'Uwe Negerin!' - schreeuwde hij - 'en ik ben betaald.' Hij wilde mij TAMIJA ontrukken; doch ik wierp hem ter aarde, en ik zou hem vertrapt hebben, was ik niet met geweld terug gehouden. Nu klaagde hij mij aan; ik werd in hechtenis genomen, gehuurde schurken getuigden tegen mij, en de omgekochte Regters vonnisden ten voordeele van den wellusteling. TAMIJA werd zijne slavin; doch voor de oogen der onregtvaardige Regters ontworstelde zij nog eenmaal den geweldenaar, die haar wegsleepte, vloog in mijne armen, en stiet zich een' dolk in het edel hart. Alles schemerde mij voor de oogen; daar stond ik met het bloed der stervende bespat; nog lachte zij

mij toe. ‘Aan de overzijde van den Oceaan verwacht ik u!’ zeide zij, met eene verflaauwende stem. - ‘Onder de koele schaduw der met bloemen en vruchten gekroonde boomen, zal uwe getrouwe TAMIJA u daar van balsemrijke kruiden een geurig rustbed spreiden. Vaarwel lieve Vriend!’

Ik verloor mijne bewustheid, eer ik nog het vermogen had, mij den bloedigen dolk ook in de borst te stoten. Eerst verscheidene dagen na deze gebeurtenis, kreeg ik mijn verstand terug. Een goedhartige vreemdeling had mij in zijne bescherming genomen, en droeg de teederste zorg voor mij. Hij was een geboren Duitscher, die eenige jaren in *Noordamerika* had doorgebragt, en hier naar gelegenheid zocht, om naar zijn Vaderland weder te keeren. Ik haatte het leven, de gestorvene TAMIJA wenkte mij, en de geheele wereld was mij te benaauwd. Gevoelloos vergezelde ik den bermhartigen Duitscher naar *Europa*. De reis was voorspoedig, en de grootsche tooneelen der natuur wekten mijn gevoel weer op. Mijn Vriend dwong mij, om met hem naar *Berlijn* te gaan; daar vond hij zijne vrienden en magen; doch ik was overal eenzaam. Slechts één mensch, die ook de Hollandsche taal met mij sprak, scheen opmerkzaam, toen hij mijnen naam hoorde noemen. Hij vraagde mij naar mijne lotgevallen, vooral waar ik opgevoed was. Ik verhaalde hem, dat ik van bannelingen afstamde, dat een rijk onbekend Heer mij te *H*.... in *Noordholland*, bij gemeene lieden

arm en behoeftig had laten opvoeden. ‘Ja wel, arm en behoeftig!’ - hernam S..... - ‘Ik rampzalige booswicht, ik bezorgde jaarlijks het ellendig kostgeld, dat uw Oom, VAN ELDENBERG, u had toegelegd. Ik heb u aan dien aartsroover verkocht.’ Ik zag hem met groote oogen aan, en dacht niet anders, of die man werd razende; doch hij vervolgde: ‘Ja, dat deed ik ongelukkige. Gij zijt niet de arme HERMAN, gelijk men u noemde, maar de Baron VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD. Dit kan ik u, en heel de wereld bewijzen. God zij gedankt! dat ik u nog regt kan doen, en de wroeging, die mij zints zoo vele jaren de ziel en het gebeente doorknaagde, kan stillen.’

Zie Neef! deze S..... heeft mij alles ontdekt. De Familie van mijn' Vader herkent mij, en ook uw schurkachtige Vader kon de sprekende bewijzen niet loochenen. Ook zijn die zoo overtuigende, dat zelfs de afschuwelijkste list de waarheid niet langer kan verdonkeren. Geheel deze keten van gruwelen zou ik in het helderste licht hebben gesteld, zoo mij het ontroofde niet ware vergoed geworden, en met die keten had ik de eer van geheel uw geslacht verworgd. Maar wat kan mij alle de doorgestane ellenden vergoeden? Wie kan mij de smart mijner kindsheid, het gemis van alle nuttige oefeningen en beschaving des verstands vergoeden? Ik zwijg van een geheel leven vol jammer, dat ik als Baron VAN WITTENSTEIN nooit zou gekend hebben? Neen, niets laat ik

u behouden, zwakke, kleinmoedige ziel! aan vermaak en wellust gewende Zoon van den ondeugendsten Vader! Zoudt gij Neger-arbeid kunnen verrigten, om het geluk van eene schoone Vrouw te bevorderen? Neen, dat kunt gij niet, wellusteling! En geen wonder, gij sliept op een bed van rozen, toen uw arme Neef met storm en baren kampte. Gij danste in verlichte zalen op de toonen der muzijk, toen hij boven den afgrond slingerde, toen Gods bliksems hem verbijsterden en de donders hem om hem hoofd ratelden. Doch nu is de beurt aan u, Neef! en zoo is het regt. Vaarwel, dit wenscht toch altijd uw Neef

A.G. VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD.

De Heer Reinhart aan den Heer Balcour.

Hooggeschatte Vriend!

Als een verkwikkende teug uit eene koele, heldere bron voor den vermoeiden wandelaar, die lang op schaduwlooze wegen omdwaalde, of als een verfrisschende dronk wijn, tot verkoeling gemengd met sneeuw van den hoogen Libanon, die zelfs in de gloeijendste zomerdagen niet wegsmelt, voor den magteloos gewordenen veldeling, die onder de stralen der heete middagzon den rijpen oogst inzamelt: zoo zijn voor het gevoelig hart, dat voor de getrouwste vriendschap klopt, de gewenste berigten van eenen geliefden Vriend, die zich op eenen verren afstand bevindt. - Zoo, geloof ik, meende het de wijste, de menschkundigste Koning van Israel, SALOMO. En waarlijk, het innig, het zielbevredigende genoegen, dat het berigt, of dat een vriendschap ademende brief van den getrouwen Vriend onzer ziel schenkt, kan al nooit beter afgebeeld worden. Gij zijt nu wel niet in verafgelegene landen, mijn goede BALCOUR! toch bezit ik onder deze niet een', aan wien mijne ziel zoo regt vertrouwelijk zich kan hechten als aan u.

Gij zijt de Vriend van mijne Jeugd. In den speelzieken tijd der kindsheid beminnen wij uit natuurlijke goedhartigheid, maar ook vooral uit liefde voor ons eigen vermaak, meer of min alle onze speelgenooten; doch treft de nog teedere knaap daar, in het bloesemrijk priëel des levens, reeds eene jonge ziel aan, waar in zich de zijne spiegelt, of liever, die met de zijne als op den zelfden toon gestemd is, o! dan is het genot der kindsche jaren veredeld, en de grond van eene bestendige vriendschap is gelegd. Zoo ging het met ons, BALCOUR! Wij vonden en verkozen elkander in de gouden eeuw des menschelijken levens, toen wij noch stand, noch rang, noch rijkdom kenden, of begeerden; toen een blozende appel oneindig meer waarde voor ons had, dan een koninkrijk; toen het zorgen voor een paar jonge duifjes veel belangrijker voor ons was, dan het zorgen voor, en het besturen van eenige duizende menschen, in het oog van menig een' Regent is; toen elke verledene dag ons als een blijde droom voor den geest zweefde, en elk toekomend uur van nieuwe onschuldige vermaken zwanger scheen. O mijn Vriend! hoe wijs, hoe goed handelt de Vader der natuur niet, ook inzonderheid met den redelijken mensch? Was de kindsheid zoo nadenkende, zoo vatbaar voor bekommeringen en zorgen, als de ouderdom, hoe zouden zich de levenskrachten als dan kunnen ontwikkelen? Hoe zou de teedere, maar frissche gezondheid van het kind kunnen opbloeijen? En,

met welk een afschrik van het leven, zou de mensch zich in de onaanwezenheid terug wenschen? Het kind lacht onbekommerd smart en gevaren te gemoet, en oefent al spelende zijne ontwakende krachten. Wee de ongelukkigen! die deze gouden eeuw des levens voor hunne Voesterlingen pogen te verkorten, en den vriendelijk lagchende speeltijd der jeugd achter het norsch of rimpelig masker der grijsheid trachten te verbergen, omdat de valsche smaak dit gebiedt, of omdat eene grilzieke mode den Opvoeder trotsch doet zijn op het verwringen der natuur, op het vormen van kleine oude mannen uit vrolijke jeugdige knapen. Neen BALCOUR! voor ons bloeide het Paradijs der kindsheid nog, toen wij de stormende hartstogten der jongelings jaren reeds kenden, en telkens vloden wij in dat Paradijs nog terug, zoo lang onze eigen onverzadelijke begeerten het niet verwoest hadden. Heugt het u nog, hoe wij ons, vermoeid van letter-arbeid, niet zelden regt kinderlijk aan al de vreugde van onzen leeftijd overgaven? De brave leeraar te *E*..., die u en mij in het Latijn onderwees, en wiens nagedachtenis ik nog dagelijks zegen, was waarlijk een heel verstandig man, en wij hebben onbegrijpelijk veel aan hem te danken. Hoe volkomen bezat hij niet ons vertrouwen? En op welk eene edele wijs wist hij daar gebruik van te maken? Zie, op het winnen van vertrouwen komt het vooral aan, in de opvoeding. Hij die het onbepaald vertrouwen van zijne kweekelingen bezit,

kan ook hun hart vormen, gelijk hij verkiest. Onze brave leeraar was onze Vriend, in den volsten zin. Aan hem beleden wij onze kleine misstappen, en hij behandelde die nimmer als beuzelingen, maar als de wezenlijke zaden van grove gebreken, en hij leerde ons die in het opkiemen verstikken. Met een medelijdend welgevallen zag hij ons hartelijk berouw, en zijne minzame bemoediging herstelde de rust in ons geweten. Met het streelendste gevoel der zelfsvoldoening vertrouwden wij den braven man elke kleine overwinning, die wij op ons zelven hadden behaald, of elke goede daad, die wij met eenige opoffering hadden verrigt. O! hoe schitterde dan het genoegen in zijne goedkeurende blikken; hoe hartelijk drukte hij ons als dan de hand; en hoe trouwhartig, hoe menschkundig waarschuwde hij ons tegen elk beginsel van hoogmoed, die het hart vernedert; terwijl hij de ware grootheid van ziel op alle mogelijke wijzen in ons deed ontwaken!

Neen, het is geene gemelijkheid aan den ouderdom wel eens eigen, die u op onze tegenwoordige jonge lieden zulk eenen donkeren blik doet werpen. Ik heb meer dan eens daar de proef van genomen. Niet slechts wij Grijsaards, maar ook jongelingen, ongedwongen opgevoed als wij, gevoelen den sterksten weerzin tegen zulke misvormden onder hunne tijdgenooten, tegen zulke jonge Wijsgeren, en vlasbaardige Schoolgeleerden, tegen zulke te vroeg uitgebroede Staatkundigen, Verliefden en Koffijhuis-kalanten. Weet gij

het nog, BALCOUR! onze brave Vriend had ons alle de oude en nieuwe Wijsgeeren leeren kennen, als of het onze speelmakkers waren; maar het kwam ons nooit in de gedachten, om een' van die Mannen na te bootzen, of om hunne gevoelens uit te kramen. Niets ergert mij meer, dan dat vrijmoedig gesnap van onze jonge beuzelaars, dat zich doorgaans op den beslissenden toon onder de gesprekken van bejaarde lieden vermengt. - Niets toch hebben soortgelijke babbelaars, die vrijmoedig hunne Grootvaders in de rede vallen, en met hunne Vaders stout en onverzettelijk durven redetwisten, van die innemende bescheidenheid, van die zachte, die edele schroomvalligheid, die den baardeloozen Jongeling tot een even natuurlijk sieraad verstrekt, als het waas des lente-morgens de zich ontsluitende bloesemknop. Ook dat sieraad hadden wij aan onzen geliefden Leermeester te danken; want nimmer vleide hij ons. Onze bekwaamheden, onze vorderingen kleurde hij nooit met de valsche verwen des hoogmoeds; maar hij leerde ons het ontwikkelen en het oefenen der vermogens, die God ons schonk, als den heiligsten pligt te beschouwen, een' pligt, voor welks betrachting zijne vaderlijke vreugde en goedkeuring ons beloonde. ‘Het pralen met bekwaamheden’ - pleeg hij te zeggen - ‘verraadt een volkomen gebrek aan de beginsels van ware wijsheid. Zulke pralende bekwaamheden zijn als vroeg blozende vruchten, waar aan de worm der laatdunkendheid

knaagt, en die dus nooit tot volkomene rijpheid komen. Wie eenige ware wijsheid bezit, heeft een' afkeer van alle pralerij met kundigheden of zielvermogens. Kundigheden toch, dat weet gij, kan elk verkrijgen, die slechts de gelegenheid heeft, om die optezamelen; en de vermogens zijn geschenken der natuur, of liever, het zijn toevertrouwde schatten, waar voor hij, die veel ontvangen heeft, ook de grootste verantwoording schuldig is.' Zie, soortgelijke lessen strengelden voor ons de kroon der wijsheid; of liever, zij leerden ons nederigheid; en ik dank den goeden God daar voor; want de nu zalige man had volkomen gelijk. Hoe onderscheiden werden onze uren van uitspanning doorgebragt, met die van onze tegenwoordige letteroefenende Jeugd! Wij dachten aan geene saletten, geene speel-, geene dans-partijen of koffijhuis-bezoeken. Neen, uit het Boekvertrek sprongen wij in den schoot der vrije Natuur; wat zeg ik? nog met NEPOS, PLUTARCHUS of CICERO in de hand danste ik niet zelden de kamer om en om. Elke gelukkig uitgevallene overzetting werd doorgaans door eenen nieuwen bokkesprong in mijne eenzaamheid gevolgd. Hoe lustig vlogen wij over heuvelen en dalen, oefenden ons in gezonde spelen; schertsten en juichten met onze Zusters, Vriendinnetjes, Broeders, en Speelgenooten! of wij vermaakten ons met nuttige, doch vrij verkozene bezigheden. BALCOUR! welke schoone papieren paleizen en tempels hebt gij niet wel zitten bouwen,

terwijl ik plannen van dissertatien maakte, krijgslegers ten strijde voerde, of ook wel verzen schreef, juist wel geene Romance, hooge Ode of Minnezangen, gelijk onze tegenwoordige twaalf en veertienjarige misgeboorten in de dichtkunst; maar toch ook verzen, waar in ik, nu eens mijn dankbaar gevoel, bij het herstellen mijner lieve Moeder uit eene zwaare ziekte, dan eens mijne vreugde, bij het herbloeijen der lente, op den geboortedag mijner Zuster, of op dien van de vrolijk met mij opgegroeide CONSTANTIA uitdrukte. Ja, gij weet het, ik was in mijne jeugd een beminnaar der Poezie, of liever, ik bleef het door geheel mijn leven heen, schoon ik gelukkig genoeg was, om te gevoelen, dat ik de vereischten, om een groot Dichter te worden, niet bezat.

Maar goede BALCOUR, indien ik zoo voortga, wat zal den van dezen brief worden? Ik heb u nog zoo veel te zeggen, en ik kan slechts bij tusschenpoozen schrijven, want mijne hand beeft door zwakheid. Het is gedaan met uwen REINHART; hij wankelt aan den rand van het Graf, en hoe gerust, mijn Vriend! hoe gerust zou hij zich nederleggen, zoo de eenige lievelinge van zijn hart gelukkig ware. Doch hier van nader. Ik sprak van de eerste vestiging onzer vriendschap, en een aantal denkbeelden ontwikkelden zich, toen ik mij die vreugdevolle oogenblikken slechts voorstelde. Onze goudene eeuw vlood voorbij, maar onze vriendschap bleef, als een eeuwig jonge Cherubijn,

ons op den weg des levens vergezellen. Ik begrijp het zelf niet, BALCOUR! hoe wij elkander zoo lang uit het oog hebben kunnen verliezen; maar het was ook juist in dien leeftijd, waar in wij zoo alles, wat om ons heên is, aangrijpen, en in alles deel nemen; doch in de stille schaduw des ouderdoms vinden wij elkander weder, en onze vriendschap is het eenige, wat wij uit het verlorene Paradijs der jeugd, wat wij uit de schipbreuk van tallooze ontwerpen, behouden hebben. En, o mijn Vriend! hoe vertroostend is vooral voor mij, in dezen laten avond mijns levens, nog uwe vriendschap! Voor u daalt de levensdag kalm en vreedzaam; maar voor mij worden de laatste glanzen door vreesselijk donkere wolken bedekt. Doch ik wil mij door geene klagten vernederen. De Almagtige, die het Heelal tot een spiegel van zijne volmaaktheid vormde, is mijn Vader; aan hem vertrouw ik mijn lot, en dat van mijne CAROLINA. Maar gij verlangt, dat ik mijnen levensloop, gedurende dien tijd, waar in wij zoo weinig, of geheel niets van elkander hoorden, voor u zal teekenen. Welaan, ik wil aan dat verlangen voldoen.

Na ik als Doctor in de Regten van *Leydens* Hoogeschool terug keerde, begon ik met ernst ontwerpen te maken voor mijn volgend leven. Ik beminde CONSTANTIA met mijne geheele ziel. Nimmer was het ons in de gedachten gekomen, dat wij verliefd waren; maar onze harten gevoelden,

dat zij voor elkander waren bestemd. Ik kon geen denkbeeld vormen van huisselijk geluk, zonder vereenigd te zijn met CONSTANTIA, en elke gedachte aan het huwelijk verschrikte haar, wanneer de beeldtenis van haren REINHART, die gedachte niet veredelde. Doch mijne Ouders hadden eene Bruid voor mij verkozen, en vorderden, daar zij niets dan mijn aardsch geluk, gelijk zij het noemden, bedoelden, mijne gehoorzaamheid. Deze verkozene was de schatrijke en met voorname geslachten vermaagschapte Freule VAN REGTENVELD. Maar al was mijne ziel nimmer met die van de beminnelijke CONSTANTIA vereenigd geweest, toch zou de Freule VAN REGTENVELD nooit door mij naar het altaar geleid zijn. Ik verklaarde dit ongeveinsd aan mijne Ouders. Zij deden mij verwijtingen, die mij het hart verscheurden. Mijne Moeder vleide mij met liefdevolle tranen, mijn Vader was vreesselijk gestreng; hij eischte gehoorzaamheid, en dreigde mij zelfs met zijnen vloek. Vruchteloos pleitte ik op het zedelijk regt, dat God aan elk mensch heeft geschonken, een regt namenlijk, om, zoo ras wij in staat zijn, om ons wikkend oordeel te kunnen gebruiken, dat gene te mogen verkiezen, wat ons het beste schijnt. Zoo lang ons oordeel niet rijp is, om te beslissen, is het de liefde en het verstand onzer ouderen, waar aan ons dierbaarste belangen toevertrouwd zijn; doch is de rede genoeg ontwikkeld, dan treedt de

mensch in alle zijne regten, en hij vormt zich een aan hem alleen eigen denkbeeld van geluk. Doch soortgelijke redeneringen hadden bij mijn' Vader niets te beduiden; ik moest de Freule VAN REGTENVELD ten huwelijk vragen, of het ouderlijk huis voor altijd verlaten.

Ik begaf mij dan ook naar *S*...., en welhaast zag ik mij daar met de gewigtigste bezigheden overladen. Het gelukte mij, eenige lang verjaarde Processen uit de wereld te helpen, en een paar arme ongelukkigen, die nergens hulp hadden kunnen vinden, tegen hunne rijke partijen te verdedigen, zoodat de Regters gedwongen waren, om het vonnis ten voordeele der armen uit te spreken. Dit schonk mij wel veel roem, maar geen geld; en een aantal onderdrukten vervoegde zich bij mij. Ik verfoeide de geschenken van rijke of aanzienlijk schurken, die mij hunne kwade zaken zochten aan te bevelen. De beoeffening der Regtsgeleerdheid verkreeg in mijn oog waarlijk iet verhevens, toen ik eenen ongelukkigen, die eenmaal als een werkzaam jongeling der maatschappij tot sieraad scheen te zullen trekken, en die, in weerwil dat hij door zamenloop van omstandigheden misdadig was, naderhand de beste huisvader geworden is, aan het zwaard des beuls ontrukte. O nog schildert mijne verbeelding mij den hemelschen wellust, dien ik smaakte, toen ik het leven van dit jong mensch had gered, en hij, in plaats van den dood, slechts eene vijfjarige tuchthuisstraf onderging. Zijn hart

was op verre na nog niet geheel bedorven; maar het dagelijksch gezigt van eenen door gebrek uitgeteerden grijzen Vader, en eene door koude en honger bijna stervende Gade, aan wier ledige borst zijn eenig Kind te vergeefs om voedsel schreidde, en vooral ook de versmadende onbarmhartigheid van hen, die hij om bijstand smeekte, dreef hem, om de handen te slaan aan het eigendom van anderen, en op een oogenblik, waarin de nood der zijnen op het hoogste was, van eenen reiziger, bij laten avond, horologie en beurs te eischen. Hij was ongewapend, maar de duisternis begunstigde zijn stout bestaan, en verrukt keerde hij met den buit naar zijne kommervolle woning terug, waarin hij den volgenden dag werd gevat. Te wijdloopig zou ik zijn, wilde ik u, mijn Vriend! de belangrijke geschiedenis van dezen man mededeelen, en ik hervat derhalve het verhaal van mijne eigene lotgevallen.

Mijne CONSTANTIA, wier liefde mij de aarde tot eenen hemel schiep, stond op het punt om voor eeuwig van mij afgescheurd en in het vreesselijkste ongeluk gestort te worden. Nimmer zoude zij mij hare hand gegeven hebben zonder de toestemming van hare ouders, doch nu moest zij zich voor die ouders opofferen. Haar Vader verloor in één oogenblik, door de schandelijke bankbreuk van eenen bedrieger, wien hij zijn volkomen vertrouwen had geschonken, alles, wat hij bezat. Alleen een huwelijk van CONSTANTIA met STARRENBERG konde de ongelukkige familie redden! O! hoe jammerde ik toen, omdat ik niet rijk was. Mijn lot

scheen verschrikkelijk. De ouders van CONSTANTIA begaven zich met haar naar *Frankrijk*, alles, tot het geringste toe, lieten zij tot voldoening der schulden, die zij niet hadden kunnen betalen, achter. Bijna op den zelfden tijd barstte ook over mij een vreesselijk onweder los; mijne denkwijs, mijne stoute taal, en vooral mijn onvermoeide ijver, om elk samenweefsel van list en eigenbaat te ontwarren, haalde mij geduchte vijanden op den hals. Eindelijk dwong mij de boosheid, om de heimelijke aanslagen van aanzienlijke snoodaards tegen mij te ontvlugten. Mijn Vader bleef onverzoenlijk, en vergunde mij geen oogenblik schuilplaats; doch mijn doodkranke, ja! mijne stervende Moeder omhelsde mij vol zegenende liefde; nooit heb ik haar weder gezien. Ik vlugtte ook naar *Frankrijk*, en deelde met de behoeftige familie van CONSTANTIA alles, wat ik bezat. De verachtelijke STARRENBERG dreef den spot met zijne heiligste eden, zijne lage, zijne schandelijke drift, om de schoone CONSTANTIA te bezitten, eene drift, die hij met onreine lippen liefde noemde, offerde hij aan hoogmoed en eigenbaat op, en hij wees de hand der beminnelijke CONSTANTIA laaghartig af. Als in verrukking schreef zij mij dit, en stille dankbare tranen deden hare letteren in elkander vloeijen. ‘REINHART! nu ben ik vrij!’ - schreef zij, - ‘Om het belang mijner dierbare ouders te bevorderen, wilde ik mijn hart van het uwe afscheuren. Nooit, beste Vriend! nooit zou het opgehouden hebben te bloeden; maar, het verwijt, dat ik de teederste ouderlijke

liefde ondankbaar met ongehoorzaamheid beloonde, zou mijn wegkwijnend leven niet vergiftigd hebben. De smart mijner lieve Moeder, die zoo menigwerf al haar genoegen, al hare rust opofferde, om hare dierbare kinderen eenige vreugde te schenken, die smart zou mij niet gegriefd hebben; ook niet het verdriet van den trouwhartigsten Vader, die door mijn huwelijk met STARRENBERG zich de blijdste toekomst droomde. Doch het is voorbij; de trouwlooze STARRENBERG schuwt mij. O REINHART! wij zullen nog waarlijk gelukkig zijn; mijn hart verzekert het mij. O! op nieuw mag dat hart voor u kloppen; mijne Ouders zullen onze liefde zegenen.'

Doch CONSTANTIA, de edelaardige, de beminnelijke CONSTANTIA misleidde zich. De Ouders zegenden onze liefde niet. De Heer en Mevrouw DALBERG - deze waren de Ouders mijner Geliefde - schonken wel hunne bevallige Dochter SOPHIA aan mijnen Vriend EDELING, maar onder alle voorwendsels werd mijne verbindtenis met CONSTANTIA uitgesteld. De ware oorzaak hier van was geene andere, dan de onoverwinnelijke zucht, om naar het Vaderland terug te keeren, en daar het leven gerust te eindigen. De Heer DALBERG vreesde den haat van mijn' Vader, en deszelfs veel vermogende Vrienden.

Intusschen vertrokken twee mijner beste Vrienden naar *Noordamerika;* zij hadden het heerlijkste ontwerp gevormd, om daar den voordeeligsten koop-

handel te drijven. Ook mij lachte deze gelegenheid aan; men noodigde, men dwong mij, om deelgenoot te worden van de onderneming. Het werkeloos leven, waartoe ik te *O*... gedoemd scheen, was mj tot een' duldeloozen last. Maar kon ik mijne CONSTANTIA verlaten? Deze gedachte drong moordende door mijne ziel; doch ik moest. De bitterlijk bedroefde CONSTANTIA zelve bemoedigde mij: 'Wat is een korte scheiding?' - zeide het engelachtige Meisje, met verkropte smart - 'Gaat het u voorspoedig in Amerika, dan keert gij welhaast weder, om mij, om uwe Bruid, die geen dood van u scheiden kan, aftehalen. Ik verzeker u als dan van de toestemming mijner Ouders.' Wij verduurden al het onbeschrijfbaar jammer der scheiding; maar de wijze Bestuurder van mijn lot geleidde mij langs geheel andere wegen tot mijne bestemming.

Mijn oog staarde nog op de allengs wijkende kust van *Frankrijk*, waar ik alles, wat mij op aarde dierbaar was, waar ik de weenende Vriendin mijner ziel achterliet; toen de vreesselijkste storm losbarstte, en de dood mij uit elke hemelhooge golf te gemoet bruischte. De ijsselijkste nacht overdekte de geheele natuur; alleen vlammende bliksems, die alles om mij heen in brand schenen te zetten, maakten het gevaar, om op de rotsen verbrijseld te worden, zigtbaar; en eerlang was dit ook waarlijk ons lot. De baren, van den bodem des afgronds als losgescheurd, steigerden met ons

roerloos Vaartuig het eene oogenblik tot in de donderende wolken, en wierpen zich in een volgend oogenblik op de puntige rotsen, zoodat het spattende schuim in de vreesselijke duisternis, die de bliksem-vlammen afwisselde, als stuivende vuurvonken glimde, en den Oceaan wijd in het rond met een' akeligen gloed overspreidde. Zulk eene baar voerde ons mede, en het Schip stiet aan splinters. Ik redde mij met een aantal schepelingen op de rots. De storm bedaarde, de Strandbewoners boden ons alle mogelijke hulp. Ik betrad weêr den Franschen grond; en na weinige uren zonk ik sprakeloos door de teederste aandoeningen aan den zwoegenden boezem van mijne CONSTANTIA, die meer dan de angsten des doods om mij had geleden. Ook hare Ouders ontvingen mij met de hartelijkste vreugde. Aan eene reis naar *Amerika* was nu niet te denken. ‘Zoo gij daartoe kunt besluiten,’ - zeide CONSTANTIA bij herhaling - ‘REINHART! dan moet gij mij eerst een' dolk in dit hart stooten. O! dan zegen ik uwe weldadige hand nog stervende; maar martel mij niet meer door uwe scheiding.’

Ach, BALCOUR! ik bleef in *Europa*; maar uw Vriend struikelde op den weg der deugd. Doch gij zult mij niet verachten. God zag mijn opregt berouw, en de reine Engelen verblijdden zich over den terug keerenden boeteling. Ik heb de onschuldige CONSTANTIA aan de bescherming van hare Ouders ontvoerd; zonder hunnen zegen voltrokken

wij ons huwelijk te *Lion*, en genoten voor eenige oogenblikken de volkomenste aardsche zaligheid. Maar het gevoel, dat wij de heiligste pligten hadden geschonden, verpestte welhaast ons geluk. Neen, BALCOUR! twee vereenigde harten hebben geen regt, om de maatschappelijke orde te schenden, en het ouderlijk gezag, door liefde en verschuldigde danbaarheid geheiligd, te trotseren. Wee den Jongeling! die door magt of list de teederste aandoeningen der Vriendin van zijne ziel misbruikt, om aan hare Ouders het goddelijk regt, om over de zwakke, schuldelooze lieveling, die hun toevertrouwd is, te waken, eerloos uit de handen te wringen. En ach! ongelukkig is het Meisje, dat zich aan de beschermers van hare jeugd, onder wier trouwe zorg zij als een magteloos veldbloempje ontlook, laat ontrukken. Het is waar, Ouders misbruiken, uit eigenzinnigheid, uit heersch- of baatzucht wel eens hun gezag; maar zij mogen dwalen omtrent den aard van het waar geluk, dit is echter zeker, dat zij het toch altijd voor hun geliefd kroost bedoelen. Met regt verzet zich de lieve, verstandige Dochter tegen een huwelijk, waar van zij een afkeer heeft; zij handelt edel wanneer zij standvastig weigert hare liefde en trouw te zweren aan hem, wien zij noch beminnen noch hoogachten kan. Hare gehoorzaamheid zou in dat geval overdreven, en in ondeugd ontaard zijn. Maar onregtvaardig, verachtelijk zelfs handelt de lieve Schoone, die het ouderlijk hart verscheurt,

door zich aan hetzelve te ontstelen. Hoe zeldzaam worden ook huwelijks-verbindtenissen, die door de smartvolle tranen der ouderliefde als bevlekt zijn, door bestendig heil bekroond! En geen wonder, de laaghartige Jongeling, die zijne Geliefde tot het schenden der heiligste pligten kan verleiden, is niet vatbaar voor het geluk der ware liefde; en de Dochter, die in staat is, om het gevoel der teederste, der natuurlijkste danbaarheid te versmoren; de Dochter die het moederlijk hart kan doen bloeden, die den boezem, waar aan zij met zoo veel innige liefde werd gezoogd, door kommer en weedom kan doen zwoegen, terwijl zij den trouwhartigsten Vader bedroeft en verbittert - neen! zulk eene Dochter kan geen goede Echtgenoote zijn, zij kan geen verstandige, liefhebbende Moeder zijn. Zulke gehuwden boezemen elkander geen hoogachting, geen gevoel van elkanders wezenlijke waarde in. En wat is dan hunne liefde? Immers niets, dan een hersenbeeld, dat verdwijnt, zoo ras de zucht, om over wezenlijken of ingebeelden dwang te zegevieren, bevredigd is. Ik beklaag den ongelukkigen Zoon, die zijn regt, om als een op zich zelven werkend lid der maatschappij te handelen, tegen zijne Ouders moet doen gelden, zoo hij, door zich aan hunnen wil te onderwerpen, zijne levensvreugde niet onherstelbaar verpest wil zien. Waarlijk, zulk een Zoon kan maar in weinige gevallen, vrij gepleit worden. Ook kent zijn hart geen onvermengde genoegens; maar het

Meisje, wel even vrij als de Jongeling, doch door hare weerloosheid bestendig het voorwerp van ouderlijke liefde en bescherming, behoudt ten allen tijde dezelfde verpligting tot onderwerping. Even zoo weinig als de jeugdige Knaap, die nog voor zich zelven niet kan zorgen, geschikt is, om zonder bescherming, als een onafhankelijk wezen, de maatschappij in te treden; even zoo weinig is het volwassene Meisje daar toe geschikt. Waar zal zij hulp, waar zal zij toevlugt, waar zal zij ontferming, zelfs dan, wanneer de verleider, de verrader der onschuld haar van zich stoot, zoeken, dan in de armen, dan aan den liefdevollen boezem der Ouderen, waar de natuur zelve voor haar om vergiffenis vleit?

Doch zoo al voortschrijvende, zie ik den draad van mijn verhaal geheel afgebroken. Ik haast mij dan ook, om dien weder aan te knoopen. Alleen moet ik u nog zeggen, dat mijne CONSTANTIA volkomen onschuldig was in het verlaten harer Ouderen. Hare schoone, groote ziel had sedert lange den reinen wensch der liefde opgeofferd, en het geluk, dat ons zoo vleijende aanlachte, verre in de toekomst verschoven; maar ik, de eigenzinnige weigering van den Heer DALBERG moede, ik, door ongeduld moedeloos geworden, en door alle bekenden, die onze liefde toejuichten, aangespoord, ik ontvoerde CONSTANTIA, en vertroostte haar met de zekere hoop op eene spoedige vergiffenis. Dan, eerst een jaar na ons huwelijk,

toen mijne CONSTANTIA reeds de gelukkige Moeder van eenen kleinen Engel was, voltooide de Heer en Mevrouw DALBERG onze huisselijke zaligheid, door ons vol vergevende liefde aan hunne verzoenende harten te drukken. O mijn Vriend! dit was de heerlijkste oogenblik mijns levens. Tot dien tijd toe had een knagend zelfsverwijt mijne rust verstoord; de stille smart, die de lieve CONSTANTIA verkropte, deed mij vreesselijk veel lijden; hare tranen, die zij zoo menigwerf aan mijne borst had zoeken te verbergen, hadden mij op het geweten gebrand: nu was al dit jammer voorbij; CONSTANTIA had al haar leed vergeten in de omhelzingen harer verrukte Ouders, en de onschuldig lagchende zuigeling, die de mollige armpjes vleijende naar de diep bewogene Grootouders uitstrekte, werd met de aandoenelijkste vreugde-tranen besproeid. Niets ontbrak nu meer aan mijn geluk; alles, wat ik ondernam, ging voorspoedig, en wij droomden ons de bekoorlijkste toekomst. Mijne kleine LOUIZE was de wellust van ons allen; stamelende huppelde zij om het wankelende wiegje der teedere CAROLINA, wier geboorte ons nieuwe vreugde schonk, toen op eenmaal alle bronnen van levensvreugde voor mij vergiftigd werden. O BALCOUR! dierbaarste Vriend van mijne jeugd! waarom heb ik nooit het gevoel des duldeloozen jammers aan uwe boezem kunnen verzachten? Nu waart gij verre van mij gescheiden; ik had geenen Vriend, dan den braven DALBERG, die door eigen leed zoo diep gedrukt,

troost en bemoediging behoefde. Een der liefelijkste zomernachten deed ons allen de zoete rust genieten, doch de vreesselijkste noodkreet, wekte mij welhaast. En geen wonder; op de hoek der straat waarin wij woonden, was in het huis van een' Schilder brand ontstaan; de vlam, door eenen gedurig toenemenden wind gejaagd, sloeg van huis tot huis voort, en dreigde de geheele Stad te verdelgen. Vruchteloos zoude ik u den doodelijken angst der burgers, vruchteloos zoude ik u het gejammer der ongelukkigen, die uit de reeds brandende huizen ontvloden of met levensgevaar gered werden, zoeken te beschrijven. Te vergeefs waren alle pogingen, om het verslindend vuur te beteugelen. BALCOUR! welhaast stond ook mijne woning in volle vlam. CONSTANTIA lag half door den rook verstikt, met haren zuigeling in den arm, op den grond. Ik droeg haar op de straat, zij opende de oogen, en kermde luidkeels om hare LOUIZE. Ik vloog terug; de kleine LOUIZE was nog boven op onze slaapkamer, waar het vuur nog niet woedde, doch de trap daarheen was gedeeltelijk weggebrand. God weet het, hoe ik door den gloed en den rook heenworstelde, en de deur openstootte. Het kommerloos spelend kind liep mij lagchende te gemoet, ik knelde het in mijne armen en vloog andermaal door den gloed, die mij de kleederen en de haren verzengde. DALBERG was zoo gelukkig niet; een gedeelte der brandende zoldering stortte neder, terwijl zijne magtelooze Gade, hare armen, om hulp schreijende, naar hem uitstrekte. Beiden zonken zij

bedwelmd neder. DALBERG werd door de onversaagdheid van eenen braven Geestelijke gered, doch zijne Vrouw, de liefhebbende Moeder van mijne CONSTANTIA, werd door de vlam verteerd. Nooit, neen nooit zal dit tooneel der ellende en der verwoesting uit mijn geheugen gewischt worden, even zoo weinig als de schoone trekken van waren moed, van edelmoedige en zachte menschelijkheid, waarvan ik getuige was. Het is mij onmogelijk u het een en ander naar eisch te beschrijven. Ik moet ook voortgaan met het verhaal van mijne bijzondere geschiedenis.

Wat zoude ik nu beginnen? ik was van alles beroofd en vond nergens eene schuilplaats. Ik zag mij eindelijk gedwongen, om mijne door lijden afgematte CONSTANTIA, en onze twee dierbare kinderen aan de zorg der Geestelijke Zusters in het Klooster te **** voor eenigen tijd aan te bevelen. Dan ach! toen ik na eenige dagen terug keerde, om de gelieven van mijn hart noch eenmaal te omhelzen, vond ik CONSTANTIA met den dood worstelen en mijne lieve vierjarige LOUIZE overleden. Vruchteloos wilde ik het lijkje der kleine onschuldige zien; de Nonnen weigerden mij dezen ellendigen troost, en deze weigering doet nog wel eens een vleijend droombeeld, als of LOUIZE nog leefde, mij voor den geest zweven. Doch wat schrijf ik? Ik nam dienst in een Regiment dat oogenblikkelijk naar het slagveld trok. DALBERG vergezelde mij; een kogel deed hem aan mijne zijde vallen. Ook mij scheen de dood aan alle kwellingen te zullen ontvoeren; ik werd zwaar ge-

wond, en bleef op het slagveld bewusteloos liggen; doch VAN ELDENBERG, die zich in het zelfde Regiment bevond, zocht mij in den nacht na de overwinning van onder de dooden. Waarlijk eene soort van geestdrift bezielde hem; ik was zijn landgenoot, en alleen dit denkbeeld dwong hem, die buiten dat het koudste hart bezat, om zich over mij te ontfermen. Hij riep mij in het leven terug; geen Broeder kan meer voor den geliefden Broeder doen, dan VAN ELDENBERG voor mij deed. Ik herstelde; mijne dierbare CONSTANTIA was dood; en niets hechtte mij meer aan het leven; maar ook VAN ELDENBERG bragt mij mijne CAROLINA. Aan mijn hart stamelde zij de zaligheidschenkenden vadernaam en ik gevoelde mij weder op nieuw door deze weerlooze lieveling verpligt, om de moeijelijkheden des levens moedig te verduren, en van dat oogenblik af verbond ik mij met eenen duren eed, om alles, wat ik bezat, om mijne eenige dierbare CAROLINA, aan den Zoon van VAN ELDENBERG, toen nog een onschuldig spelend knaapje, eenmaal ten huwelijk te geven. Ik verkreeg na eenigen tijd mijn ontslag van den dienst, en met CAROLINA en de eenige Zuster van mijne CONSTANTIA, de jonge Weduwe van den ongelukkig gesneuvelden EDELING, die haar tot eene teedere moeder verstrekte, keerde ik in mijn Vaderland terug. Mijn Vader wilde mij ook nu nog haten, maar mijne lieve, blozende CAROLINA verzoende hem met mij. Geen hart op den aardbodem toch, of het is gevoelig voor de welsprekende taal der schulde-

looze onnoozelheid. Mijn Vader omhelsde de kleine lievelinge, nam haar aan als zijn Kind, en noemde den Vader van het vleijende wicht weer zijn Zoon. Ach! nu dauwde weer vertroosting in mijne ziel; doch mijn Vader overleefde deze verzoening niet lang. ‘Ik had u onterfd, mijn Zoon!’ - zeide hij op zijn sterfbed - ‘Met eenen duren eed had ik deze waarlijk harde schikking bevestigd; dien eed heb ik niet gebroken, doch uwe CAROLINA erft alles, wat ik bezit. Is het zoo goed?’ Ik kuste de hand mijns Vaders, en mijn hart dankte hem. Na weinige oogenblikken gaf hij in mijne armen den jongsten snik, en weenende sloot ik hem de oogen. Sedert dien tijd leefde ik alleen voor mijn dierbaar Kind. Zij vond in hare verstandige Tante eene liefhebbende Moeder. De jonge VAN ELDENBERG groeide met haar op, en nu is zij zijne Gade. Maar BALCOUR! zij is ongelukkig. Uw oude Vriend sterft; verdriet en kommer drukken zijne grijze lokken naar het graf; mijne arme verlatene CAROLINA schreit vergeefs om troost. Eerlang wordt zij Moeder; maar mij breekt het hart. Ik kan niet meer, de pen ontvalt mijne zwakke hand. O BALCOUR! Vriend mijner Jeugd! kom, indien het u mogelijk is, nog eenmaal bij mij, verneem dan alles, zijt de Vader van mijne Dochter, en druk de matte, de schemerende oogen toe van uwen ongelukkigen Vriend

REINHART.

Mevrouw Edeling aan Mevrouw van G....

Mevrouw en Geëerde Vriendin!

Mijn lang stilzwijgen op uw' vriendelijken brief, doet mij blozen; en schoon ik in het kort weêr in uwe buurt hoop te zijn, wil ik toch niet voor uwe oogen verschijnen als uwe schuldenares; of liever, de schijn van achteloosheid omtrent het beantwoorden van vriendschap voedende brieven, waar onder ik den uwen reken, zou mij dan waarlijk tot een kwellend verwijt verstrekken. Neen, Vriendin! achteloosheid was de oorzaak niet van mijn stilzwijgen. Het niet beantwoorden van brieven strijdt in mijn oog met alle welvoeglijkheid; immers, zoo lang ik geene gewigtige redenen heb, om eene briefwisseling, die mij tot last of tot oneer verstrekt, aftebreken; en in dat geval, zou ik veel liever met alle opregtheid zeggen of schrijven: ik vind mij niet meer geneigd, om uwe brieven te beantwoorden, spaar dus de moeite om mij te schrijven; dan dat ik mij in het oog van soortgelijke briefschrijvers of schrijfsters aan onwellevendheid zou schuldig maken. Maar lieve, gemeenzame brieven, uit goede deelnemende harten gevloeid, onbeantwoord te laten, teekent eene koele onverschilligheid omtrent onze Vrienden, die al-

tijd grievende is, of eene beuzelachtige drukte, die ons den tijd, zonder dat wij het zelve weten, ontrooft; of dat nog erger is, het teekent eene beleedigende minachting, die de getrouwe harten van ons verwijdert. Doch terwijl mijne Vriendin dit leest, is het toch natuurlijk, dat zij vraagt: waar toe toch deze redevoering over het brieven beantwoorden, en waarom mij dan niet vroeger geschreven? Gij hebt gelijk; al het bovenstaande vloeide mij zoo maar uit de pen, omdat het onderwerp daar aanleiding toe gaf. En wat nu mijn niet schrijven betreft; van het oogenblik af, waar in ik uw' brief ontving, was mijne reis naar *Holland* bepaald; doch van week tot week deden zich nieuwe beletselen hier tegen op; eindelijk werd de reis geheele maanden uitgesteld, daar ik mijne Dochter, wier Echtgenoot zich in *Engeland* bevindt, niet wel konde verlaten, vooral daar zij en hare kinderen van tijd tot tijd door vrij zware ongesteldheden werden aangevallen. Het leven in zulk eene gedurige onzekerheid omtrent ons verblijf is onaangenaam, en verstoort alle orde in onze bezigheden. Zoo ging het ten minste met mij; want, daar ik mij anders voorzeker schamen zou, om te zeggen: ik heb geen' tijd, om een' brief te schrijven, was dit nu niet zelden de zuivere waarheid. Bij het waarnemen der drukste huishouding kan eene Vrouw of Huismoeder, die den tijd wijs verdeelt, hem nooit verbeuzelt, en alle hare bezigheden met onschendbare orde verrigt, nog altijd vrije oogenblik-

ken genoeg vinden, om ook haar hart te bevredigen, en het stil genot der Vriendschap door verkeering of gemeenzame briefwisseling te smaken. Doch gedurende den laatsten tijd, dien ik hier bij mijne lieve JULIE doorbragt, kon ik niets met gezetheid verrigten. Het was mij, als of ik al dien tijd op reis was; het maken van nieuwe plannen en het zien verijdelen van dezelve, gaf zoo veel verstrooijing, dat de zoete kalmte des huisselijken levens, waar voor het vrouwelijk karakter zoo wel door de natuur gestemd is, geheel voor mij verloren ging. En van daar dan ook, die algemeene wanorder, die ik zoo ik alle mijne zaken en bezigheden zie heerschen. Doch dit zal niet lang meer duren. In spijt van het nog ongunstig jaargetijde, reis ik eerstdaags af. Mijn lieve JULIE wacht elk oogenblik vol verlangen haren huwelijksvriend, met wien zij, zoo ras de gelegenheid dit toelaat, naar *Engeland* zal vertrekken. Niets kan mij hier langer terug houden; ik moet mijne CAROLINA wederzien. Ook voor haar klopt mijn hart vol moederlijke liefde. Ach! ik was reeds veel te lang van die dierbare gescheiden.

Ik behoef het niet voor u te verbergen, waarde Vriendin! CAROLINA is zoo gelukkig niet, als alle, die haar kennen, met geheel hun hart moeten wenschen. O! zeg niet, dat mijn Broeder REINHART voor zijn eenig, zijn geliefd Kind, met meer vaderlijke zorg eenen Echtgenoot had kunnen verkiezen. Het hart van CAROLINA verkoos weleer

zelf den Jongen VAN ELDENBERG. Haar Vader zoo wel als ik beminde hem; want de grondtrekken van zijn karakter waren schoon, waren onbevlekt. En wie weet, wat de toekomst, hoe donker die dan ook schijen moge, nog aan het licht brengen zal. De volmaakt wijze Bestuurder van onze lotgevallen, die zoo wel de vrije daden en handelingen van den mensch door zijne onbevatbare wijsheid aan de beste, aan de heilrijkste einden vast schakelt, als zijne onbegrensde almagt de beweging van wereld, van maan en zon aan vaste, aan heilrijke regelen verbindt: die volmaakt wijze Bestuurder van onze lotgevallen vestigt ook vooral zijn zorgend oog op de huwelijks verbindtenissen der menschen, die zoo onbegrijpelijk veel invloed hebben, niet slechts op het leven der gehuwden, maar ook op dat der nakomelingen, en ik durf vertrouwen, dat hij ook door de vereeniging van het lot mijner lieve onschuldige Nicht, met dat van den Vriend harer jeugd, eene heilvolle uitkomst bedoelt. Het is waar, wij hebben geen regt, om te verwachten, dat het Opperwezen, de natuurlijke gevolgen van onze onbezonnen stappen of verbindtenissen zal afwenden; wij hebben geen regt, om te verwachten, dat een huwelijk uit eigenbaat, uit lage zinnelijke drift, of uit dwaze grilligheid gesloten, met eendragt en bestendig geluk zal bekroond worden. Neen, wonderwerken, strijdig met den natuurlijken loop der dingen, gebeuren niet. Uit de alsemplant vloeit

geen suiker, en wie distelen zaait zal geene rijke koren-aren maaijen. Maar de goede God, hoop ik, zal de stille, lijdende deugd van de lievelinge mijner ziel, die ik met zoo veel teederheid opvoede, bekroonen. Rijk is VAN ELDENBERG niet; dit was aan mijn' Broeder bekend: ook is het mogelijk, dat mijne geliefde Nicht alles, wat zij heeft, zal zien opofferen, om de eer van den ouden VAN ELDENBERG te redden; maar hoe beklagenswaardig dit ook zijn mag, het zou haar niet wezenlijk ongelukkig maken. O! zoo ik het leven van mijnen geliefden EDELING had kunnen behouden, hoe weinig had ik mij als dan bekommerd, schoon men mij alles, tot den laatsten penning toe, had ontroofd. O! in die oogenblikken, waar in de gevoeligste zijde van ons hart wordt gekwetst, bezeffen wij eerst regt, hoe niets beduidende de rijkdom is; ja hoe niets beduidende alle grove zinnelijke genietingen zijn, in vergelijking met de redelijke, de waarlijk menschelijke genietingen. O Vriendin! hebt gij ooit bij het ziek- of sterfbed van eene dierbare Vriendin, van eenen geliefden Bloedverwant, of bij dat van uwen zoo hartelijk betreurden huwelijks Vriend, aan het behouden of aan het vergrooten van uwe rijkdommen kunnen denken? Ach! zoudt gij ooit een oogenblik geaarzeld hebben, om het lijden van uwen stervenden geliefden, of dat van een uwer lieve kinderen, wanneer gij door moederlijke angst gepijnigd bij hun wiegje den langen droevigen nacht door-

waakte, ten koste van alle uwe schatten te verzachten. O neen! ik weet het mijne Waardste! elke Moeder, die met een bloedend hart en betraande oogen bij den dood kranken lieveling van hare ziel biddend nederzit, die hare blikken aan elk trekje van het lieve gelaat, waar op de scheidende ziel schijnt te zweven, vast hecht, terwijl zij elke benaauwde ademhaling zoo pijnelijk gevoelt, en zoo gaarn haar eigen leven in de beklemde borst des lievelings zou willen ademen: ach! ik weet het, elke Moeder zou in die oogenblikken geheele werelden versmaden, indien zij voor dezelve de herstelling van haar dierbaar kind konde koopen. Ja, ik herhaal het, doodarm; zou het leven van mijnen EDELING, toen hij zoo jammerlijk voor mijne oogen vermoord, in zijn bloed lag te wentelen, mij rijker hebben gemaakt, dan alle de Vorstinnen der aarde te zamen. Rijkdom maakt dus ons wezenlijk geluk niet uit. Deed hij dat, o hoe vele duizenden zouden dan rampzalig zijn; en hoe weinig staat zou zelfs de rijkste dan op zijne gelukzaligheid kunnen maken! Maar God zij gedankt, het waar geluk is op geene vergankelijke goederen gegrond, maar het woont in elk edeldenkend hart. Het schuwt de nederige hut der armoede, noch het verlaat het harde strooleger van den stervenden vriend der deugd. Gisteren nog gaf ik met mijne lieve Dochter een bezoek aan eenen stervenden Grijsaard, die sedert eenige jaren van elk vergeten,

doch door zijn beminnend kroost omringd, hier op het land der grievendste behoeften verduurde. Weleer bekleedde hij eenen aanzienlijken Post, doch hij verviel in ongunst, en werd gedwongen met Vrouw en Kinderen zijn Vaderland te ontvlugten. Op vreemden grond zag hij zich gedwongen, om het brood voor de zijnen te bedelen, of om als daglooner voor het onderhoud van zijne lievelingen te zorgen. De edele man verkoos het laatste, en verdiende niet slechts brood, maar ook de eerbiedigste, de dankbaarste liefde van de zijnen. In gerustere dagen keerde hij met hen naar *Frankrijk* terug, om, door de Vaderlandsche lucht omvloeid, met nieuwen lust te arbeiden. Hier huurde hij een klein stukje lands, bebouwde dat met zijn kroost, was een voorbeeld van de Godvruchtigste menschenliefde, en genoot de zaligste ziele-rust. O Vriendin! gij had hem moeten zien, zoo als hij daar op het veege sterfbed lag, met de doodskleur op het gelaat, maar met hemelsche kalmte in het brekende oog, en met den troostenden lach der hoop op de lippen. Zijne kinderen omringden weenende zijn leger, en vier lieve, bevallig blozende kleinkinderen lachten hem weemoedig aan, of overdekten zijne uitgeteerde handen met vleijende kusjes en kinderlijke traantjes. Ik naderde zijn bed. ‘Hoe hebt gij het Vader?’ vraagde ik. ‘Heel goed, lieve Mevrouw!’ - was het antwoord - ‘heel goed. Ik sterf te vreden en dankbaar, gelijk ik geleefd

heb. O! hoe weinige genoten zoo veel aardsche zaligheid als ik. Geene wroeging om gepleegde gruweldaden verscheurde mij het hart. Gebreken had ik; menigwerf struikelde ik op den weg der deugd, maar JEZUS, op wiens kruisbeeld ik mijne brekende oogen vestig, ziet mijn opregt berouw, en biedt mij vol goddelijke broederliefde vergiffenis. De dood voert mij in zijne heerlijkheid. Wat zou ik meer begeeren? Valsche Vrienden omringen den stervenden Vorst maar deze gezegende kinderen, die mij nooit bedroefden, weenene mij hunne liefde toe. Ja, ja, mijne ziel zal hun nog zegenen, wanneer zij mij, met zachte bevende handen, luid snikkende, de oogen toedrukken; en deze kleine, jeugdige Engelen, o! zij zijn de lieve levende gedenkteekens van mijnen naam! Zie! dat onschuldig, bloeijend nakroost, waar in mijn beeld, waar in mijne gevoelens zullen herleven, zal mij op deze aarde, en eeuwig in den Hemel tot glorie verstrekken. Vloeken zal men mijne nagedachtenis niet. Nooit heb ik mensch of dier bedroefd. Het geluk van alle Gods lieve schepselen was mij dierbaar dat weet de groote Regter der wereld, die mij, omdat ik veel heb liefgehad, en in navolging van hem voor mijne vijanden om ontferming bleef bidden, den palmtak des vredes zal toereiken.'

De goede Grijsaard sprak dit alles met tusschenpoozen, maar toch met een telkens opvlammend vuur. Toen hij zweeg, hing mijne ziel nog aan zijne lippen; wij namen afscheid. Hij drukte ons

minzaam de hand, sprak nog eenige woorden, doch met eene verflaauwende stem, en viel toen in eene sluimering, waar uit hij niet weer ontwaakte. Wat zegt gij, Vriendin! had deze brave man, met zijn' rijkdom ook zijn geluk verloren, of was dat geluk boven alle wisseling verheven? O ja, dat was het! Alle armen zijn zeker zoo gelukkig niet, als mijn Grijsaard; want alle zijn zoo dankbaar, zoo tevreden, zoo waarlijk godvruchtig niet; maar deze zouden ook niet gelukkig zijn, al bezaten zij koninkrijken vol zuivere goudmijnen. De edeldenkende rijke beschouwt zijne schatten met een dankbaar welgevallen; hij besteedt ze tot de beste einden; doch hij weet, dat zij geene wezenlijke waarde hebben, en slechts tot de zinnelijke wereld, die voorbij gaat, behooren. Voor de zedelijke wereld, waar voor hij bestemd is, verzamelt hij edeler, bestendiger schatten, als kennis, reinheid van hart, en zalige zelfsvoldoening over het vervullen der heiligste pligten. Mijn Broeder REINHART denkt even zoo over den rijkdom, en het hart van zijne lieve Dochter koestert geene andere gevoelens. CAROLINA zal altijd rijk zijn, al ontneemt men haar het laatste wat zij bezit, zoo lang zij de rust van haar geweten kan bewaren. Vergeef het mij, mijne Waarste! dat dit onderwerp mij zoo verre deed uitweiden; wij zullen daar nog wel eens nader over praten.

Ik dank u wel voor de medegedeelde bijzonderheden het sterven der jonge, der beminnelijke

Vrouw van den Heer WAARBURG betreffende. Weinig dacht ik, toen zij als het beeld der blozende gezondheid, mij den afscheidskus op de wangen drukte, dat ik haar niet weder zou zien. Ik beklaag den braven Dominé, en vooral zijne lieve onnoozele Kinderen, die hun verlies nog niet gevoelen. De Echtgenoot, die zijne zalige Gade eenzaam naweent, kan nog hopen, eene even beminnelijke gezellin des levens op aarde te zullen weder vinden, doch waar zullen zijne jonge moederlooze wichtjes het teeder zorgend, het geduldig, het ontfermend moederhart weder vinden. Ten uiterste zeldzaam is dit het geval; ook dan zelfs, wanneer zij uit gevoel van pligt en uit het goedhartigste medelijden met zachtmoedige liefde behandeld worden.

Het doet mij leed, dat gij niet beter over uwe Dochter HESJE tevreden zijt. Zeker, de lieve, gulhartige LUCIE bevalt mij oneindig meer dan hare Zuster; maar HESJE zal ook hare goede zijde hebben, en zoo het oog der liefhebbende Moeder, die niet weten te ontdekken? O! ik weet het, uw hart pleit voor haar, terwijl uwe lippen haar beschuldigen; is het niet zoo mijne Vriendin? Wij beschuldigen wel eens met gestrengheid een geliefd voorwerp, waar over wij op dat oogenblik niet regt voldaan zijn, alleen omdat wij heimelijk hopen, ons te zullen horen tegenspreken, en de aangeklaagde lieveling te zullen horen verdedigen. Doch wat hier ook van zijn moge, dit alleen kan ik u

verzekeren, dat hare gemelijkheid en eigenzinnige twistzucht geene natuurlijke gevolgen zijn van het veel lezen, of van het verzamelen van nuttige kundigheden. Geloof mij, lieve Vriendin! eene Vrouw, die haar verstand oefent, met het edel oogmerk, om zich zelve te volmaken, opent ook te gelijk haar hart voor alle de zachte genoegens van het gezellige leven, en stelt haren hoogsten roem in het vervullen van alle vrouwelijke pligten. Ik bedroef mij altijd, wanneer ik met verachting van Vrouwen, die zich met letterkundige bezigheden vermaken, hoor spreken. Een Meisje, dat al haren tijd verbeuzelt, aan het uitkiezen van opschik, aan het bestuderen der gedurig afwisselende mode, of aan duizend andere nuttelooze dingen, kan men dulden; maar een Meisje, dat al den tijd, dien zij kan uitsparen, besteedt aan het ontwikkelen van hare zielsvermogens, wordt meestal, door domme, beuzelachtige gezellinnen en derzelver even beuzelachtige aanbidders, met den naam van Filozoof of Geleerde beschimpt; zelfs de gehuwde Dame, die reeds Moeder is, mag de huishouding, zoo wel als hare kinderen, aan de zorg van loon trekkende bedienden ten beste geven, om dagelijks eenige uren op praatpartijen, aan de speeltafeltjes, of in den Schouwburg door te brengen; maar vindt men ongelukkig de Vriendin van letterbezigheden, in een uitgespaard uurtje, nevens de wieg van haar slapend kindje met een boek of met de pen in de hand - o! dan is het eene *Sa-*

vante. De Mannen, die zich schamen op het denkbeeld, dat zulk eene Vrouw wel ligt meer kundigheden bezit dan zij zelve, immers, indien zij geene lust hebben, om die ook te verzamelen, roepen dat de bezorging der kokerij en der wast in gevaar is, en de onkundige schijnvriendinnen der arme lezende Vrouw voorspellen den ondergang van het geheele huisgezin, terwijl zij vol nijd, dat rampzalig gebrek van kleine praatzuchtige zielen, elke lofspraak, die de regtvaardigheid haar toefluistert, zoeken te versmoren. Ik beken het, daar zijn Meisjes en Vrouwen, die met hare zucht tot letteroefening willen pronken; die zich bijna schamen tot onze sekse te behooren, en alle vrouwelijke pligten verzuimen. Deze zijn verachtelijke wezens; doch dat zouden zij zijn, al waren de letters nooit uitgevonden. Welligt zouden zij dan in jagen in visschen of in iets, dat nog minder aan Vrouwen voegt, haren roem stellen. Zulke Vrouwen zijn niet wijs, niet verstandig. De grootste modepop is in mijn oog veel verdragelijker dan zulk eene vrouwelijke Geleerde. Pligts verzuim is altijd schandelijk, pralerij is altijd hatelijk; maar wanneer men zoo geheel zijn' kring verlaat, wanneer men zoo geheel tegen de orde der dingen aan handelt, dan verwekt men afkeer. Geene Vrouw, geene Moeder te willen zijn, zich die dierbare pligten te schamen, is onnatuurlijk. Doch dit vloeit uit onverstand en trotsheid, maar niet uit wel geschrevene boeken. En ik begrijp niet,

hoe de vrouwelijke ijdelheid ooit zulk eene verkeerde wending kan nemen. O ja! laat zich die ijdelheid nog veel liever in hare volle kracht binnen den vrouwelijken kring vertoonen, dan dat zij zulke ellendige uitstappen doe. Zucht om te behagen, die ons geslacht zoo eigen is, kan, verbeeld ik mij, geene Vrouw of Meisje bewegen, om door ziels- of ligchaams-oefeningen, waartoe wij geheel niet of minder bestemt zijn dan de mannen, uittemunten; want ons eigen gevoel van het ware schoone bestuurt altijd meer of min de zucht om te behagen; en alles, wat onnatuurlijk is, strijdt met ware schoonheid; dus ook Vrouwelijke schoolgeleerdheid of het pralen met hooge, afgetrokkene wetenschap. Zulke Vrouwen zijn voor mij even zoo onbehagelijk, als een Generaal zou zijn, die, in plaats van krijgskundige plannen te maken, kinderkousjes zat te breijen; of een Staatsman, die het belang der Volken opofferde, om Konfituurtaartjes te bakken. Doch laat ik hier van afstappen.

Ik weet niet, wat uwe HESJE zoo al meest leest; want alle leeslust zonder onderscheid is ook al niet nuttig. Dit moest ik u nog zeggen. Het is wel jammer, dat zoo veel neiging tot lezen misbruikt of kwalijk bestuurd wordt. Wij hebben een schat van goede boeken, doch het is daar mede, als met de onderscheidene spijzen; zij dienen voor alle gestellen niet. Mogelijk leest uwe Dochter veel Romans. Dit zijn geschiedenissen die in den Volks-

stijl geschreven zijn. Ook onder dezen hebben wij heel veel schoone en goede, die voor verstand en hart heilzaam zijn; doch ook deze dienen niet voor alle leeftijden. Wanneer kinderen of jonge lieden, die nog niets weten, beginnen met Romans te lezen, dan heb ik weinig verwachting van hunne vorderingen in kennis. Zij verslinden de Romans met toenemende begeerte; maar alle andere boeken, die het verstand voeden en verrijken, baren weerzin en verveling; terwijl niet zelden de Romans hun ontijdig bekend maken met hartstogten en driften, die zonder deze kennismaking, nog lang zouden gesluimerd hebben. Ook is het wel mogelijk, dat jonge lezeressen zoo geheel op denkbeeldige tooneelen verplaatst, met alles, wat hun omringt, ontevreden worden. Doch ik zal beproeven, wanneer ik weer op mijn geliefd *Vredenburg* leef, of ik met uwe Dochter nader kennis kan maken, en welligt bevallen dan haar mijne raadgevingen.

Ik lees ook nog al veel, Vriendin! maar ben ik daarom twistziek en gemelijk? Neen, die leest, om wijs te worden, en zich te verbeteren, zoekt vooral alle hatelijke luimen te overwinnen. Hoe beminnelijk was niet het gezelschap van ZANTJE WAARBURG? Viel zij ons ooit lastig met laffe beuzelpraat? Maakte zij zich ooit schuldig aan het kwaadspreken, of aan het schilderen der gebreken van bekenden, of van arme dienstboden, die niets hebben dat hunne eer en goeden naam, waar aan de

meeste Vrouwen zich op elk theebezoek, zoo jammerlijk bezondigen! O neen! het goede, het verstandige ZANTJE mengde altijd iets nuttigs, iets belangrijks in hare gesprekken, ook dan, wanneer zij over de geringste huisselijke zaken sprak, of, met de levendigste moedervreugde ons de opluikende vermogens van hare lieve kleinen teekende. En geloof mij, ZANTJE WAARBURG was eene beminnares van lezen. Het ontbrak haar nooit aan tijd hier toe; en gij weet welk eene lieve Huismoeder zij was; doch zij regelde alle hare bezigheden op de verstandigste wijs.

Ik moet eindigen mijne Waardste! Ik sluit dezen in een' brief aan mijne geliefde CAROLINA, waar in ik haar meld, dat ik binnen weinige dagen hoop bij haar te zijn. O was ik reeds bij haar! Ik heb de wintermaanden met smart om harent wil doorgebragt; en schoon het voorjaar nog koud en bar is, zie ik mijne reis met ongeduld te gemoet. Vaarwel, groet de beide jonge Dames voor mij; haast hoop ik mij mondeling te noemen

M e v r o u w !

Uwe hoogachtende Vriendin

S. EDELING Geboren D.....

De Heer E. van Eldenberg aan den Heer van Nieuwvlied.

WelEdele Heer en Vriend!

Het is de rampzalige VAN ELDENBERG, het is hij, die uwe verachting zoo volkomen waardig schijnt, uit wiens hart, dat gij welligt miskent, het woord Vriend heden vloeit. VAN NIEUWVLIED! ik gevoel uwe meerderheid, uwe edelheid boven mij, en dat gevoel grieft mij. Mijne ziel is niet laag genoeg, om nijd te kunnen voeden, anders moest ik u, uwe deugd, en dat het zelfde is, uw geluk benijden. Nu acht ik u hoog, uwe vriendschap beschouw ik, als een' gewijden kring, waar uit ik mij zelven heb verbannen. Ja! ik deed dit zelf. O! kunt gij het gelooven! ik ben trotsch op het gevoel, of op de bewustheid, dat ik eenmaal vatbaar was voor dezelfde zalige zielevrede die gij door geheel uw leven geniet. Ja! en ik ben trotsch op de vermogens, die de natuur mij schonk, om mij tot den rang der edelste menschen te verheffen. Eene rampzalige trotschheid, niet waar? De Dichters schilderen op dezelfde wijze de Duivelen of diep gevallen Engelen af. Ook deze verheffen zich nog, in den afgrond der naamlooze ellende, op hunne geboorte als reine,

als heerlijk schitterende Seraphynen. O waarom moest mijne zucht naar ware grootheid zoo jammerlijk ontaarden in de verachtelijkste zucht, om mij boven den gemeenen hoop te verheffen! Toen ik van den weg der deugd afdwaalde, zie, toen wilde ik toch groot schijnen, door het verbreken van alle banden, waar mede orde en zedelijke wetten de menschelijke driften in teugel houden. Uit trotsheid op eene schandelijke vrijheid, heb ik mij meer dan eenmaal tot bedrijven, die mijne ziel verfoeide, vernederd; maar nog veel meer beroemde ik mij, op misdaden, die ik nimmer pleegde. Menigwerf heb ik de deugd gelasterd en beschimpt, terwijl mijne ziel haar eerbiedigde, en wroeging mij in de borst knaagde. Had ik de stem der zedelijke orde of het geweten in mijne ziel kunnen versmoren, o! dan was ik uit hoogmoed gewis een der grootste booswichten geworden. En, wat denkt gij, hield die stem der zedelijke orde in mij levendig? Niets anders dan mijne liefde voor CAROLINA, en in de gevaarlijkste oogenblikken mijne hoogachting voor u. Zoo lang ik van CAROLINA gescheiden was, zweefde haar beeld als een hemelsche beschermgeest om mij heen; maar de woeste vermaken, waar aan ik mij overgaf, de verregaande ligtzinnigheid, die mijn hart bevlekte, deden CAROLINA'S dierbare beeldtenis allengs verdwijnen. Die beeldtenis stond, helaas! niet meer beschermend voor mij, wanneer ik mij in de armen der verleiding wilde werpen, en ook mijn geweten

begon te zwijgen. Maar VAN NIEUWVLIED, toen leerde ik u kennen, en ik deed de natuur verwijtingen, omdat zij mij u niet tot een' Broeder had gegeven. Lang eer gij mij wildet opmerken, eerbiedigde ik u als den edelsten Jongeling. De ondeugende FINELLI werd afschuwelijk in mijn oog, wanneer hij uwe ingetogenheid beschimpte. O! wat had ik niet wel willen doen, om uwe achting te verdienen; maar ik verbeeldde mij, dat ik door u geschuwd werd, en mijn hoogmoed worstelde met de neiging van mijne ziel, om u broederlijk te beminnen. O! waarom werkte het geval niet mede, om mij u vertrouwen te doen winnen! Waarom voerde het u niet aan mijne borst! Waarom deed het u niet, met al de grootheid van uwe gevoelige ziel in uw mannelijk oog, vertrouwelij zeggen: EDUARD! ik ben uw Vriend! O! dit was genoeg geweest; ik zou uwe vriendschap waardig zijn geworden; maar gij verstond mijn hart niet, gij bleeft mij behandelen, gelijk mijn gedrag verdiende; gij bleeft achterhoudende en ijskoud tegen den woesten deelgenoot van FINELLI'S buitensporigheden, die elke reine ziel moesten ergeren. Hoe weinig ontbreekt dikwijls aan het geluk van den mensch. Een zonderling toeval had u, of den Heer DALHEIM in mijne ziel slechts moeten doen lezen, en de afgedwaalde zou te regt gebragt zijn geweest. Gij hadt mij de hand van broederlijke vriendschap toegereikt, en Gods Engelen hadden zich verblijd over mijn terugkeeren tot de deugd.

Doch uit verdriet over uwe koelheid week ik gedurig verder af. Ik gevoelde mij door u vernederd, want gij stiet mij terug; en om de smart hier over te verstompen, zocht ik nog veel wilder verstrooijingen, en verhardde mij tegen mij zelven. Maar ik ben voor alle deze onzinnigheden ook ten strengste gestraft. Het geval, dat mij bij onze eerste kennismaking zoo gunstig had kunnen zijn, maakte zich eindelijk een spel van mijn hart.

Ik moest met u uit *Napels* naar *Holland* reizen, ik moest het vooroordeel, dat ik mij zelven had opgedrongen, en waar in ik eenige bevrediging vond, door uwen meer gemeenzamen omgang volkomen verliezen. Zie VAN NIEUWVLIED! toen gij mijn Vriend niet wildet zijn, wreekte ik mij aan u en aan uwen Vaderlijken Vriend DALHEIM, door te gelooven dat gij stijfzinnige Zedepredikers waart, die uit hoogmoed en dweepzucht u van andere menschen wildet afzonderen, en alle menschelijke vreugde haten. Zoo waart gij mij afgeschilderd door de dwaze beuzelaars of booswichten, waar mede ik te *Napels* verkeerde. En hoe geheel anders waart gij! In weerwil van mij zelven moest ik u op nieuw hoogachten. Ja VAN NIEUWVLIED! gedurende onze reis ontwaakte weêr mijne ziel uit hare bedwelming; maar zij had nu al de rust, al den moed der onschuld verloren. Ik trachtte nu niet meer naar uwe vriendschap; neen, zij was voor mij onberijkbaar, even gelijk de liefde van mijne CAROLINA. Ik huiverde bij elke

gedachte aan het voltrekken van mijn huwelijk, met die Engelin. Mijn besluit, om onze verbindtenis te verbreken, scheen onwankelbaar; doch hoe spoedig wankelde het niet, toen mijn Vader mij den staat van zijne diep vervallene zaken vertoonde, toen hij mij een' Bedelaar noemde, en met schande en verachting bedreigde! Nog verfoei ik mij zelven, zoo vaak ik mij het oogenblik voorstel, waar in ik, uit doemwaardig eigenbelang, mijn besluit, om CAROLINA nooit weder te zien, liet varen, en naar *Vredenburg* heen vloog. VAN NIEUWVLIED! zoo een bliksemstraal mij gedood had, eer ik de onschuldige weder zag, zoo dit hart had opgehouden te slaan, eer het edelste, het gelukkigste Meisje aan mijne borst zonk, met hoe veel minder onschuld, met hoe veel minder wroegend naberouw zou ik als dan voor Gods gerigt zijn verschenen! Schoon en bevallig als een' Engel des dageraads zag ik de Geliefde mijner jeugd weder. De lieve, reine onschuld van hare kindsheid had nu al het verteederende, het zachte, het beminnelijke met de goddelijke majesteit der stille deugd in elkander doen smelten. Ik gevoelde het, hoe zalig het zijn moet, de liefde van zulk een wezen volkomen waardig te zijn. Dat was ik niet; en een woeste storm bleef mijne ziel beroeren. Gij alleen VAN NIEUWVLIED! zij zoudt het hart van mijne CAROLINA waardig zijn geweest. Ware gelukzaligheid had met volle stromen over uw beider vereenigd lot gevloeid; maar ik was niet

groot genoeg van ziel, om mijne herlevende liefde aan het geluk van haar, die mij heet dierbaarste is, opteofferen. Ik ben de booze, de vloekwaardige geest, die Gods Lusthof voor u beiden verwoest heeft. Dit brengt mij tot vertwijfeling.

Nog had de engelachtige CAROLINA in de armen van den Vriend harer jeugd het zoet genot des levens kunnen smaken; maar ik heb alles vergiftigd. Ik zend u een afschrift van mijn' brief aan den Baron VAN WITTENSTEIN, benevens zijn antwoord! Lees VAN NIEUWVLIED, en veroordeel mij. Maar ik ken uw edel hart; het zal den ongelukkigen, den wanhopenden EDUARD ook beklagen. Moest ik niet vlieden, mijn Vriend! eer het tooneel der vreesselijkste ellende zich opende? Ik weet het, van alles beroofd te zijn kan de eeuwig rijke ziel van mijne CAROLINA of die van haren Vader niet wezenlijk ongelukkig maken. Maar is het niet genoeg, als een lage verrader geschandmerkt, door elken zuiveren blik der verhevenste wezens gepijnigd te worden? Of heb ik de edelste Vrouw, die mij vol teedere, gulhartige liefde deelgenoot maakt van alles, wat zij bezat, niet verraden en tot de dringenste behoeften gedoemd? Heb ik aan haren bijna stervenden Vader niet een vreedzaam sterfbed op eigen grond ontzegd? Kommervol zal hij nu bij vreemden de laatste schuilplaats moeten afbedelen. De aarde schijnt zich voor mij te openen, wanneer ik mij voorstel, dat mijn Kind, reeds van zijne geboorte af door trotsche rijken veracht,

door het veeltijds koel en werkeloos medelijden beklaagd, en door de teederste, de ongelukkigste Moeder beweend zal worden. Kon ik de lievelingen mijner ziel door den zwaarsten arbeid voeden, mijne laatste krachten zou ik voor hun opofferen. Maar wat zal ik aanvangen, en hoe zal ik de moordende dolken des algemeenen verwijts van mij afweren? Neen, VAN NIEUWVLIED! ik moet de wereld ontvlugten; CAROLINA moet zich door mijn dood van den moordenaar hares geluk verlost zien.

Ik heb mijn' oom VAN WUNNINGEN, die mij weleer zoo hartelijk beminde, ach! die mij tot zijn' erfgenaam wilde aannemen, maar die door mijn ligtzinnig gedrag verstoord, mij nu mededoogenloos van zich stoot - dien Oom heb ik gebeden, om zich over mijne arme Gade te ontfermen; doch hij sluit zijn hart voor mij, zoo wel als zijn huis, waar in hij mij naauwelijks eenige oogenblikken wilde dulden. FINELLI ontving mij met opene armen, zoo lang hij waande, dat ik, door mijn huwelijk verrijkt, aanzienlijke schatten te verteren had; doch ik deed hem mijn' afkeer van zijne eerlooze zeden blijken, en nu, o! nu brandt hij van wraaklust. Ik ben bij eerlijke lieden gehuisvest, bij een' Man, die weleer als Onderofficier in het Regiment van mijn' Oom diende, en die met voorbeeldelooze trouwhartigheid ook hier voor alle kleine belangen van zijnen ouden Overste zorgt. Ik schuw alle mijne vorige bekenden. Ook zullen zij den armen VAN ELDENBERG, die, in plaats van als de

rijke vreemdeling, die de vrolijkste oorden van *Europa*, niet om zijne kennis uittebreiden, maar om zijne begeerten naar nieuwe schitterende vermaken te bevredigen, bezocht, nu droefgeestig en met zich zelven ontevreden, in de diepste vernedering leeft, niet opzoeken. Hoe weinig wereld-kennis ik ook bezit, dit weet ik toch, dat onder menschen van slechte zeden, volstrekt geene ware, bestendige vriendschap bestaat. Eenstemmige geaardheid moge al eens eene soort van verbindtenis vormen, ware vriendschap, dat edel, dat geest verheffend welgevallen, dat brave lieden in elkanders toenemende volmaaktheid moeten vinden, neen, dat kennen zedenlooze menschen niet. Zij mogen uit de natuur goedhartig zijn, en elkander dus ook in nood bijstand bieden, maar uit liefde voor zinnelijk genot, zoo wel als uit koude ligtzinnigheid worden zij welhaast trouweloos, en ontvlieden den ongelukkigen, die weleer hunne dartele vreugde hielp vergrooten; of zij schamen zich over den ellendigen, niet omdat hij door misdrijven onteerde (hier door toch was hij hun gelijk) maar omdat hij door behoefte van de tooneelen der woeste vreugde, of der blinkende rampzaligheid verbannen is. Onwrikbare Vrienden-trouw, die trotsch op den edelaardigen geliefden is, ook schoon deze brood bedelt, of miskend en gelasterd op het schavot sterft - die ware, die onwrikbare Vriendentrouw, ik gevoel het VAN NIEUWVLIED! is eene spruit des Hemels, en kan alleen in reine harten

huisvesten. Eenmaal was ik laag en dwaas genoeg, om het geloof aan zulk eene trouw, wat zeg ik? om het geloof aan alle zuiverheid van hart, aan alle menschelijke deugd te verzaken. Reinheid van zeden hield ik voor huichelarij; ook de uwe, VAN NIEUWVLIED! ook CAROLINA'S hemelsche onschuld was in mijn stikziend oog slechts onnoozelheid. Hare onbevlekte godsvrucht scheen mij dweeperij. Zie, toen was ik een booswicht, of liever mijn hart was voor alle zaden der ondeugd geopend. Maar dank zij den Hemel! mijn gevoel van regt en onregt kon ik nooit geheel doen insluimeren. De tegenwoordigheid van het Opperwezen, die mij in vroeger jaren zulk een' zachten eerbied inboezemden, scheen mij, ondanks mij zelven, van het plegen der zwaarste gruwelen af te schrikken.

Maar ik zoek mij niet te verontschuldigen; neen mijn Vriend! gij heb regt, ik herhaal het, gij hebt regt, om mij te veroordeelen. Was ik, gelijk mijn Vader wilde, zonder eenige kennis van godsdienst of pligten opgegroeid, ja, dan zou de jammerlijkste verwaarloozing van mijne ziels vermogens, dan zou de rampzaligste onkunde voor mij pleiten. Maar leerde mijn Vaderlijke Vriend REINHART, mij de natuur niet als Gods tempel, waar in de weerglans der hoogste volmaaktheid glinsterde, kennen? Leerde hij, leerde de waardige Mevrouw EDELING mijne jonge ziel de heiligste pligten als mensch, als Christen niet gevoelen en beoefenen? Deelde ik niet in de zaligheid der onschuld en der deugd,

die het levenspad van mijne engelachtige CAROLINA zoo mild overstroomde? Neen VAN NIEUWVLIED! ik heb mij aan de verleiding overgegeven, niet door haar laten overwinnen. Maar ik zal ook tot aan mijn' jongsten adem voor mijne lafhartigheid boeten. En zoo het waar is, dat de Almagtige op het wemelend stof, dat men menschen noemt, acht geeft; zoo het waar is, gelijk eene stem in het binnenste van mijne ziel mij verzekert, dat ik onsterfelijk ben, dan zal gewis eens de dorstige begeerte naar meer zedelijke volkomenheid, die door mijn aanwezen woelt, bevredigd worden. Maar nooit, mijn Vriend! zal ik mijne CAROLINA weder zien; nooit zal ik haar, met mijn Kind in den arm, aan dit hart drukken. Zie deze gedachte verplettert mij, VAN NIEUWVLIED!

Ik heb als Vrijwilliger dienst genomen. Binnen weinige dagen vertrek ik naar het tooneel des oorlogs in *Calabrien*. Met geen ander doel zal ik het slagveld betreden, dan om door mijn laatste bloed mijne huwelijks verbindtenis uit te wisschen. Ik weet het, mijn dood herstelt mijn Gade niet in het bezit van hare goederen; mijn dood biedt aan mijn onschuldig Kind - Hemel! dat ik nooit aan den moederlijken boezem zal zien blozen - de geringste hulp, den geringsten bijstand niet. Maar mijn dood zal mijne jonge hulpelooze Weduw ontslaan van den hatelijksten band, een' band, dien zij moet vloeken. VAN NIEUWVLIED! gij moest nu in mijne ziel kunnen lezen; mijne hand verstijft, terwijl ik eene gedachte, die

mij foltert, en toch vertroost, wil neerschrijven. Kan de lieve, de schoone ziel van mijne CAROLINA, in uw oog iets verloren hebben, omdat zij den ongelukkigen EDUARD, den Vriend van hare onschuldige jeugd moest beminnen? Of zoudt gij de Moeder van het hulpeloos wicht, dat den rampzaligsten aller menschen tot Vader had, minder uwe liefde waardig keuren? Wat is het toch edele Vriend! dat mij zoo geweldig schokt, wanneer ik mij de Vrouw, die mijne ziel aanbidt, voorstel als uwe Gade; wanneer ik het kind dat mijnen naam draagt, waarin zich mijn beeld, met dat der engelachtige Moeder vereenigt, mij als uwen voedsterling, wiens onnoozelheid u om bescherming smeekt, voorstel? En toch zou het mij rust schenken in de laatste oogenblikken mijns levens, wanneer ik die lievelingen van mijne ziel u kon toevertrouwen. Minder wroeging zou mij het hart verscheuren. Niet arm en verlaten zouden zij aan mij hun grievend leed wijten. Ik moet de pen voor eenige oogenblikken nederleggen; beklemd en zwoegend ademt mijne borst.

Vier dagen zijn reeds verloopen zints ik de laatste letters aan u schreef, en wat is gedurende dien tijd niet al gebeurd! Vlugtig wil ik het een en ander u melden, eer ik u voor het laatst vaarwel zeg, en dezen sluit.

Op de verrassendste wijze ontving ik eene aanstelling tot Leuitenant. Wie dit voor mij bewerkt

heeft, begrijp ik niet. Mijn Oom, op wien ik al mijn vertrouwen stelde, is vertoornd en haat mij; neen, van hem kan ik dus niets verwachten. In de eerste oogenblikken dacht ik aan FINELLI. Hij is bij den Koning als een stoutmoedig Krijgsman bekend, en heeft nog al veel invloed; maar hoe koel, hoe verachtelijk behandelde hij mij, toen ik hem openhartig verklaarde, dat onze denkwijze en gevoelens strijdig waren, en dat ik met berouw en schaamte aan mijn gehouden gedrag terug dacht! Hij overlaadde mij met beschimpingen, die spijt en wrevel in mijne ziel verwekten. Op den toon der dartelendste wellust sprak hij toen van de bevallige CLEMENTINA, wier schoone, schuldelooze ziel ik toen nog niet regt kende. Neen, ook FINELLI kon zich mijne belangen niet aantrekken, en het zou mij waarlijk pijnelijk gevallen zijn, wanneer ik aan FINELLI deze onverwachte wending van mijn lot had moeten dank wijten. Doch dit had geen' nood; de arme, de vernederde VAN ELDENBERG werd immers geene opmerking meer waardig gekeurd. Ik ontveins het niet, mijne aanstelling tot Officier schonk mij nog eene strelende gewaarwording. Niet dat ik nu met het leven weer verzoend was, VAN NIEUWVLIED! neen, maar ik zag mij in de gelegenheid, om mijne dapperheid te doen blijken, en om al stervende krijgsroem aan het Kind, dat mijnen naam zal dragen, als het eenig erfgoed zijns Vaders achter te laten. En ach! dit denkbeeld mengde eenigen troost onder mijne kwellingen.

Ik maakte mij nu met allen ijver gereed, om naar het Regiment, waar toe ik behoor, en dat langs de zeekust post houdt, te vertrekken. Tot dat einde had ik het een en ander in de Stad verrigt; want de goede lieden, bij wie ik mijn verblijf heb genomen, wonen buiten, niet verre van het bekoorlijk landgoed mijns Ooms. De schoonste avond der lente, die zich hier nu reeds in haren vollen bloei vertoont, deed mij het woelige *Napels* met genoegen verlaten. Eenzaam en over mijn lot diep nadenkende dwaalde ik door lanen met bloeijende Kastanje- en Akasia-boomen, terwijl de vreedzaam fluisterende koeltjes mij de geuren van tallooze bloemen toewaaiden, en de Oranje- en Citroen-bloesems de zoele lucht met verkwikkende uitwazemingen vervulden. Ik dacht aan mijn' vorig verblijf in deze streken, toen ik zoo zeldzaam den reinen wellust der schoone natuur inademde; maar ik dacht ook met een geheel verteederd hart aan mijne CAROLINA. Ik verbeeldde mij hare tranen nog te zien in het vreesselijk oogenblik, toen ik mij van haar losscheurde. Welligt, dacht ik, heeft de wreede Baron VAN WITTENSTEIN zich reeds alles toegeëigend, en mijne hulpelooze Gade verdreven. Het ongeluk heeft dien Man tot een' Barbaar gemaakt. Hij zal noch de grijze lokken van den edelen REINHART eerbiedigen, noch zich over de verlatene Moeder en het onnoozel Wicht ontfermen.

Zoo geheel in gedachten verzonken was ik den weg naar de prachtige landwoning van FINEL-LI, waar ik zoo menigen avond en nacht aan de dartelste weelde had toegewijd, opgewandeld. Het was reeds laat, want ik had mij op elke zitbank, die door bloemdragende heesters overschaduwd werd, eenige oogenblikken nedergezet, om de schoone volle maan, wier vreedzaam schijnsel de duisternis, die het landschap omschaduwde, scheen te verzilveren, met eenen weemoedigen blik te beschouwen; terwijl aan de andere zijde het ontzaggelijk gezigt van den Vesuvius, wiens voet met nacht omhuld was, maar wiens top met rookwolken en gedurig flikkerende vlammen gekroond, verwoesting dreigde, mij verbaasde. Alles was in rust, geene muzijk galmde uit de Dans- of Concert-zaal, waar de vreugde mij zoo menigwerf boeide. Dit deed mij des te stouter voortwandelen; doch uit een der Akasia-boschjes verhief zich op eenmaal een angstvol geschrei. Werktuigelijk wendde ik mij derwaarts met mijn' degen in de hand, en in het zelfde oogenblik wierp zich eene vrouwelijke gestalte hijgende aan mijne voeten. ‘Bij alle Heiligen! wie gij ook zijt, stoot mij dezen degen in het hart; want redden kunt gij mij niet.’ - riep zij met eene bevende stem. - ‘*Redden* zal ik u!’ - antwoordde ik, en ik poogde haar op te rigten. Nu vloog FINELLI uit het boschje te voorschijn, hij herkende mij. ‘Gevloekte roover!’ riep hij - ‘vlugt, of het kost u het leven.’ Hij was ongewapend; ik hield dus het Meisje met mijn' linker arm vast, en weerde hem

met mijn' degen af. ‘De weerloze, die mij om bescherming vraagde, is mij heilig.’ - antwoordde ik - ‘nader niet!’ Vloekende schreeuwde hij om zijne bedienden, die hem degen en pistolen moesten brengen; doch niet een verscheen. Het van angst bezwijkende Meisje sidderde aan mijne borst. Een oude bediende van FINELLI kwam eindelijk op het geraas te voorschijn, doch wel verre van het bevel zijns Meesters te gehoorzamen, riep hij: ‘Bravo Vreemdeling! den hemel verdient gij door die Engelin aan de klaauwen des Duivels te ontrukken. Het is lang genoeg! Wie hier bediende is, verhuurt zich aan de Hel.’ De oude karel trok zijne liverei uit, en volgde mij, terwijl FINELLI schuimende en stampvoetende van woede de ijsselijkste bedreigingen uitbraakte.

Het koste mij veel moeite, om het arme Meisje, dat den doodelijksten angst verduurde, in veiligheid bij mijnen braven Huiswaard en deszelfs goedhartige Vrouw te brengen. Maar gevoel zelf, hoe ik getroffen was, toen ik in de dood bleeke, in de magtelooze schoone, wier losse blonde lokken eenigzins wild om hals en boezem zwierden, de beminnelijke CLEMENTINA herkende. Ook zij herkende mij, zoo ras zij hare bewustheid weder kreeg; doch met de duidelijkste teekenen van zielesmart rukte zij hare hand, die ik vast hield, los, en verbergde haar gelaat aan den boezem der teeder bezorgde Vrouw VAN LIGTENVELD, die haar allen mogelijken bijstand bood. Ook hier VAN NIEUWVLIED! stond ik als een ellendige boosdoener voor zijnen regter.

CLEMENTINA was rein en schuldeloos als mijne CAROLINA; maar zonder de geringste menschen- of wereld-kennis te bezitten, was zij van hare vroegste kindsheid af in een Fransch klooster opgevoed, en voor den geestelijken stand bestemd. Doch eer zij den Nonnen sluijer nog had aangenomen, was de orde, waartoe zij behoorde, in *Frankrijk* vernietigd. De meeste Kloosterlingen hadden de wijk genomen naar *Italie*. De Tante en Opvoedster van CLEMENTINA zocht met hare geliefde kweekelinge eene schuilplaats te *Napels*, bij haren Broeder, die de geestelijkheid, waar van hij een aanzienlijk lid is, zoo wel als de geheele menschheid tot een sieraard verstrekt. CLEMENTINA genoot bij hem, terwijl zij met hare Tante eene veilige gelegenheid verbeidde, om naar *Sicilien* over te steken, om daar tusschen kloostermuren zich te begraven, het verstandigste onderwijs. Deze CLEMENTINA had ik in eene der Kerken, waar de betooverendste muzijk mij heen lokte, al spoedig opgemerkt, en wel alleen omdat de aanblik van het bekoorlijk bloeijend Meisje mij mijne CAROLINA zoo geheel voor den geest tooverde. Alleen daarom beschouwde ik haar met welgevallen, en met onvermoeiden ijver vernam ik naar haar verblijf en omstandigheden. Door FINELLI zag ik alle mijne wenschen voorgekomen, en mij zelfs in het huis van den Heer ROSELLO, bij wien CLEMENTINA zich onthield, ingeleid.

Ik zal u met geen wijdloopig verhaal ophouden, maar uw alleen zeggen, dat de jonge schoone zich met het volkomenste vertrouwen aan de jonge VAN WUNNINGEN (onder dezen naam was ik hier bekend) hechtte. Ik was laag en boosaardig genoeg, om de rol des teederen minnaars bij haar te spelen, en de rust, de lieve kalmte der kinderlijke onschuld uit haren zachten boezem te doen verdwijnen. Het klooster, waartoe zij gedoemd was, scheen haar nu vreesselijker dan het graf. Van mij alleen wachtte zij haar geluk. Elk oogenblik was zij gereed, om zich in mijne armen te werpen, en met mij, in wien zij haren eenigen Vriend, in wien zij den edelmoedigen beschermer van hare jeugd zoo hartelijk beminde, naar het afgelegenste oord heen te vlieden, om daar als mijne Gade vrij en getrouw aan de heiligste deugd te leven. Met deze zoete droomen had ik haar gevleid, ja bedriegelijk gevleid, VAN NIEUWVLIED! want in dien tijd had ik een afkeer van het huwelijk. Ook beminde ik CLEMENTINA nimmer met die reine, driftvolle teederheid, waar mede ik mijne CAROLINA beminde. Ook bezat ik den helschen moed niet om CLEMENTINA te bederven. Gewis was het haar Bescherm-engel, die mij bedwong, wanneer zij, zoo vertrouwelijk als een onschuldig Kind, in de eenzame schaduw der bloemrijke Boschjes de verkwikkende avond koelte met mij genoot, of de gloeijende lucht des daags in eene schemerachtige met mos begroeide grot met

mij ontweek. Wat was het toch, dat mij in zulke oogenblikken de kommerlooze onschuld deed eerbiedigen? Gloeijende door lagen wellust hield ik vaak het onergdenkend Meisje in mijne armen gekneld; haar hart was te rein, om eenige snoode begeerte in mij te vermoeden. Zij geloofde, dat ik haar opregt liefhad; en zou ik het geliefde voorwerp dan kunnen vernederen? Zou ik het aan wroeging en smaad kunnen ten prooi geven? Zulk eene gedachte kon in de ziel van het Meisje, eene ziel zoo zuiver als de eerste straal des dageraads, niet opkomen. O mijn Vriend! welk een' onbegrijpelijken invloed heeft de deugd, heeft de reinheid, de onbedorvenheid van hart niet, ook zelfs op de ondeugd! Ik ben daar de sprekendste getuige van. De zachte, vertrouwelijke blik van CLEMENTINA'S reine duiven oogen ontwapende vaak mijne woeste drift; de vreedzame kalmte van haar schoon hart deed niet zelden den wilden storm, die in mijn woedde, bedaren. Ach! dan sidderde ik voor mij zelven. De stille grot werd mij te benaauwd, of de eenzame donkere schaduw des wouds verschrikte mij. Neen, hij die het vertrouwen der onschuld misbruikt, hij die de teederheid van het beminnende hart met wroeging en schande beloont - hij moet de helsche geesten gewis in boosaardigheid overtreffen. De meeste schoonen, die voor onze verleiding, die voor ons geweld bezwijken, waren reeds door zedeloosheid besmet, en misten die edele, die ware grootheid

der deugd, waar door de weerloosheid tegen geweld en zinnelooze hartstogten beschermd wordt. Ja voorzeker! de Godheid drukte het merk van haar weldadig alvermogen in de Engelen gestalte van elke aan deugd en onschuld geheiligde schoone. Reinheid van hart geeft haar eene majesteit, waar voor de zedenlooze wellusteling terug beeft.

Toen ik *Napels* verliet, geloofde de misleide CLEMENTINA, dat ik slechts eenige familiezaken in *Holland* moest bezorgen, en dat ik als dan terug zou keeren, om, het zij met toestemming van den Heer ROSELLO en zijne Zuster haar te huwen, of haar aan den kloosterdwang te ontvoeren. FINELLI sterkte haar gedurende mijn afzijn in dat geloof; doch zij vernam eindelijk mijne terugkomst. Ik zag haar niet weder, en FINELLI verhaalde haar nu op de kwaadaardigste wijs, dat ik gehuwd was; ja, dat ik openlijk met hare tederheid voor mij den spot dreef. Het kostte hem veel moeite, om deze lastertaal geloof te doen vinden, doch hij liet niets onbeproefd, en verdichte de snoodste gruwelen, die ik zou gepleegd hebben. De arme CLEMENTINA beweende mijne ontrouw met bloedige tranen. Zij had geen denkbeeld van zulk een verraad, en zij klaagde mij bij de geheele natuur aan, terwijl vergevende liefde bij God voor mij om ontferming schreide. De verstandige Tante van het ongelukkige Meisje werd de medelijdende deelgenoote van hare zielesmart. Aan mij dacht men met afgrijzen, en niets werd gespaard, om CLE-MENTINA over het verlies van den snoodsten booswicht te vertroosten. FINELLI intusschen, als de Vriend van het huis vereerd, doemde de treurende schoone tot zijn slagtoffer. Hare smart, hare tranen maakten haar allengs meer belangrijk in het oog des wellustelings; doch de huichelaar hield zijne helsche bedoelingen verborgen. In het zelfde oogenblik, waar in hij met den Heer ROSELLO en deszelfs Zuster het verraad van mij, van den jongen VAN WUNNINGEN, tegen het geluk van de lieve CLEMENTINA gesmeed, verfoeide, deed hij het niets kwaads vreezende Meisje, dat van het bezoeken eener zieke Vriendin, die op het land woonde, terug keerde, door gehuurde schurken, die zich als struikroovers gedroegen, aanvallen. Zij hielden het rijtuig tegen, losten een pistool op den Koetsier, en rukten de verschrikte CLEMENTINA uit de armen der niet minder angstvallige Dienstmaagd, die haar vergezelde. Het gerucht verspreidde zich al ras; doodelijke angst verscheurde de ziel der liefhebbende Tante; de Heer ROSELLO liet niets onbeproefd, om de roovers te doen opsporen, doch te vergeefs. FINELLI had zijne prooi langs verschillene wegen naar zijn landhuis doen voeren, en daar, ach! daar verduurde de schuldelooze CLEMENTINA zints verscheidene dagen het wreedste jammer. FINELLI behandelde haar als zijne gevangene. Doch schoon zij voor zijne magt sidderde, hare deugd vierde telkens de schoonste zegepraal. Laffe vleijerij en barbaarsche be-

dreigingen wisselden elkander beurtelings af; doch de Engel der onschuld waakte over CLEMENTINA. FINELLI besloot eindelijk allen tegenstand te overwinnen; maar de moedige CLEMENTINA ontvlugtte haren kerker. Eenzaam dwaalde zij in den laten avond langs de digtbeplante paden, in hoop, dat haar deze naar den grooten weg zouden geleiden; doch de ongelukkige, die voor elk ritselend blad beefde, bevond zich op het onverwagts in het Akasia-boschje, van waar ik eerst haar geschrei hoorde. De ondeugende FINELLI genoot daar, op eene zitplaats met jasmijn en rozen omgroeid, nog de avondkoelte. Hij ziet op, en de sidderende CLEMENTINA staat voor hem. Haar luid gekerm, toen hij de wellustige armen om haar heên sloeg, galmde wijd in het rond, en drong mij in de ziel. Het gelukte haar, den booswicht, door haar geschrei verbijsterd, te ontworstelen, en vliedende en biddende zag zij in mij een' der Heiligen tot hare redding gezonden. Maar ach! hoe werd het dankend hart der lieve schoone niet verscheurd, toen zij in haren redder den verraderlijken VAN WUNNINGEN weder zag. Ik kan u den weedom, dien zij in hare trekken uitdrukte, niet beschrijven. ‘CLEMENTINA!’ - zuchte ik, voor haar nederknielende - ‘kent gij uwen Vriend niet?’ Veilig zijt gij, als in de armen van den liefhebbendsten Broeder. - ‘Gij mijn Vriend?’ - antwoordde zij, op den toon der bitterste smart - ‘Hebt gij mij niet het hart gebroken? Wat deed

ik u, Wreedaard? Doch sta op, gij zijt immers mijn redder! Ondeugend als FINELLI zijt gij toch niet. Of zoo gij dat zijt, ach VAN WUNNINGEN! dood mij dan, ik zal uwe hand zegenen. Uwe ontrouw heeft mij veel meer dan vermoord.' O VAN NIEUWVLIED! hoe veel gevoelde ik niet in die oogenblikken.

De oude VAN LIGTENVELD, mijn Huiswaard, was in het begin niet voldaan over het nachtbezoek, dat ik hem bragt, doch zoo ras ik hem met weinige woorden alles verhaalde, was hij bevredigd. Zijne brave Vrouw wilde CLEMENTINA eenige rust doen genieten, doch de dag brak naauwelijks aan, of zij liet mij dringende verzoeken, haar naar de Stad en naar het huis van hare Tante te brengen. Een rijtuig was oogenblikkelijk gereed. Vrouw VAN LIGTENVELD vergezelde ons, en welhaast zag ik de zoo lang met zieleangst gezochte CLEMENTINA in de moederlijke armen van hare beschermster.

Op dit oogenblik ontving ik een uitdagingsbiljet van FINELLI. Morgen vroeg verwacht hij mij aan den zeekant bij het Fort. Het pistool zal over het leven van hem of mij beslissen. Nu, dit zij zoo; ik zoek immers den dood! Vaar eeuwig wel VAN NIEUWVLIED! Gij weet, wat ik u achterlaat. Vloek nimmer de gedachtenis van den tot ongeluk geboren

EDUARD VAN ELDENBERG.

Freule van Regtenveld aan Mejufvrouw E.S. van G.....

WelE. Jufvr. Hoogeëerde Vriendin!

Om u te toonen, dat mijn gegeven woord mij heilig is, neem ik de pen op, om uw het een en ander, dat ik hier in de Stad dagelijks verneem, en waar van gij, mijne lieve HESJE! zoo weinig hoort, als de dooden die in het graf liggen, - de Hemel vergeve het mij, dat ik derzelver gebeente verontrust - heden mede te deelen, als ook, om uw nog te melden, dat ik gelukkig de reis van *V*..... naar *D*..... heb volbragt. In waarheid voor mij is die reis al vrij gewigtig HESJE! Het is tog ruim een uur rijdens, en dat meestal door zwaar zand; zoo dat ik maar wil zeggen, dat men al heel ligt aan een ongeluk zou kunnen komen, als de paarden zoo het een of ander van het tuig aan stuk trekken, of als het rijtuig omvalt. Een mensch is toch altijd door gevaren omringd, en ons leven, zegt de oude vrome BARTELS, en die man weet het wel, want hij is nu twee-enveertig jaren Krankbezoeker geweest, ‘ons leven is eene gedurige worsteling tegen den dood, van onze bakermand af tot onze doodkist toe.’ En de Man heeft gelijk; ook staat het ergens in de

schrift, meen ik, dat de pijlen des doods zoo wel in den nacht als in den dag om ons heen vliegen. Maar wanneer wij eene reis doen, dan zijn de gevaren zeker altijd veel grooter, dan wanneer men stil in zijn huis op en neder gaat. Ik kan mij daarom niet begrijpen, *ma Chere* HESJE! hoe gij zoo verlangen kunt, om vreemde landen te gaan zien. Daar kan immers niet meer te zien zijn, dan in ons eigen land. Aarde, lucht, water, planten, dieren en menschen hebben wij hier zoo goed als elders op den aardbodem. Mijn Broeder heeft ook zulk een reisachtige natuur. Nu, voor een' Man is dat nog al zoo erg niet, als voor eene Vrouw; zij ontzien de onrust en de moeite zoo niet, als wij; ook hebben de Mannen, die eene reis om de wereld doen, zoo veel koffers en doozen niet noodig als wij Vrouwen zouden hebben. Dit zeide ik gisteren avond nog, toen mijn Broeder mij uit de reizen van COOK de wonderlijkste dingen zat voor te lezen. Ja ik wilde dat Nieuwe *Zeeland* en Nieuwe *Holland* zoo wel eens zien, om te weten, of het nog al veel naar het oude gelijkt. Maar wat zou ik niet al moeten mede nemen? Want men dient toch bij die vreemde menschen zijn fatsoen te bewaren. Ik zou toch niet gaarn door de *Nieuw-Zeelanders*, bij voorbeeld, voor eene burger Jufvrouw gegroet worden. Neen, toch niet, zij zouden moeten zien, dat het oude Adelijke bloed mij door de aderen stroomt. De Freule VAN REGTENVELD zou ook in *Nieuw-Zee-*

land of *Holland* haar geslacht niet tot oneer moeten verstrekken, door eene gemeene kleeding; want aan de veren kent men de Vogels. Doch ik zal die reis nooit ondernemen, en gij moet het ook maar niet doen HESJE! Waar wilt gij toch loopen Kind! daar het beter is dan hier? Mijn Broeder zegt, dat dezelfde Zon en dezelfde Maan, die hier in *Gelderland* schijnen, ook in *Egypte*, op *Otaheite* en de Hemel weet, in welke Heidensche Steden en Dorpen ook schijnen. Ik kan dit wel naauwelijks gelooven; want welk eene Zon en welk eene Maan zou dat moeten wezen! Wij weten toch ook wel wat groot is. Maar zeker zullen zij toch veel naar de onze gelijken; want men mag zeggen, wat men wil, maar de Volken en Natien zouden al vroeg moeten opstaan, om iets beters te hebben dan de Hollanders. Zie eenvoudig, om maar iets te noemen, de Leijdsche kaas eens, die kan nergens in de geheele wereld zoo goed gemaakt worden als in *Rynland;* en op die wijs zal het omtrent met de Zon en de Maan ook wel zijn. Doch mijne haren rijzen te berge, als ik aan die gevaarlijke togten van dien COOK denk. Nu, het is hem ook niet best bekomen; want mijn Broeder zegt, dat hij nog daar ergens, op een vreemd eiland in het eind door menschen, zoo wild en woest als baarlijke Wolven of Roofvogels, schrikkelijk vermoord en wel half opgegeten is. Ja, ja, *ma Chere!* daar zijn Wilden genoeg, die menschenvleesch eten; dat heeft die zelfde COOK ook al

zitten schrijven. Nu die Wilden moeten grootere liefhebbers van vleesch zijn dan ik. Op geene spijs ben ik zoo kies als op vleesch, lams- of varkens-vleesch eet ik nooit; maar ik zou nog liever als het gemeene volk, om zoo te spreken, aardappelen met zout eten, dan menschenvleesch. Maar s'lands wijs s'lands eer; men kan daar niets van zeggen. Schilpadden, Carakollen, of Boschslakken en Kikkerboutjes worden immers, naar het mode is, ook met pleisier gegeten. Doch ik stap hier van af.

Ik heb Mevrouw, uwe Mama met een paar regels mijn' dank betuigd, voor de vriendschap, gedurende mijn verblijf aan haar huis aan mij betoond. Ik heb uit wellevendheid alleen in dat biljetje gezegd, of geschreven, dat ik te *V*..... onbegrijpelijk veel genoegen heb genoten. Wij fatsoenlijke lieden moeten toch alles kunnen zeggen, wat wij willen, of liever, wat de wellevendheid vordert. Ook dat is een last, daar de burgerlijke en gemeene lieden vrij van zijn. Uw Neef BALCOUR, bij voorbeeld, heb ik eens tegen uwe Mama hooren zeggen, toen zij hem vraagde, waarom hij nog niet een weekje wilde blijven logeren: ‘Lieve Nicht! neem het me niet kwalijk, maar ik verveel mij hier geweldig.’ Nu ja, uw Neef BALCOUR, lieve HESJE! heeft ook geen haar op zijn hoofd, dat naar een' Edelman gelijkt. Hij weet zich niet eens naar de beste etiquette te schikken. Meer dan eenmaal zag ik hem het hoofd schudden, wanneer ik hem het nieuws

uit de Stad vertelde, of wanneer ik de familiegeschiedenis van onze bekenden tot in de kleinste bijzonderheden toe mededeelde. En ik bid u, waar zal men toch anders den tijd mede doorbrengen? Aan de speeltafeltjes zat uw Neef BALCOUR ook doorgaans als een droomer, en praatte hij al eens met een' Heer uit het gezelschap, dan was het meestal over fraaije zuilen, schoone gewelven, gevels, of trappen: dingen die wij aan gemeene werklieden overlaten. Ja, het heugt mij nog, hoe uwe Zuster LUCIE eens van de trappen viel, terwijl uw Neef, die op het gestommel toe schoot, met zijne oogen stijf op de trappen gevestigd bij het arme verschrikte Meisje, dat zich in de eerste oogenblikken niet kon oprigten, bleef staan. ‘Ach! ach! mijn elleboog,’ riep LUCIE. ‘Het is een heerlijke trap, volgens de schoonste regelen der kunst werd hij gemaakt!’ - antwoordde uw Neef. - ‘Zie eens hoe mijn arm geschaafd is!’ zeide LUCIE kermende - ‘Ik zag in lang niets, dat mij zoo voldeed; orde en evenredigheid zijn hier in acht genomen!’ prevelde uw Neef, en lang, na dat LUCIE door ons in de kamer was gebragt en schrikpoeder had ingenomen, begon hij aan het arme Meisje te denken, en zocht haar nog op den grond, als of hij naar eene speld zocht. En die zelfde Man kan zijne burgerlijke ziel doodergeren, wanneer hij ons over den smaak der beschaafde wereld in kleeding of meubelementen eenige uurtjes hoort spreken. Maar het is toe te geven; de Man is te dom of te klein van ziel,

om te begrijpen, dat eene veer of een lint op onze hoeden, dat het garneren van een kleed, of iets dergelijks, even zoo belangrijk voor ons is, als voor hem gevels, trappen of grondsteenen kunnen zijn. Ja, *ma Chere!* ik beklaag u wel in mijn hart; het ontbreekt u aan alles, wat lieden van eene beschaafde opvoeding tot vermaak kan verstrekken. Zoo ik op een Dorp, of gelijk gij, op een afgelegen landgoed mijne dagen moest doorbrengen, o! dan was ik lang voor de fraaije wereld verloren geweest. De een dag is bij u zoo als de andere, men hoort of ziet niets, dan de gemeene gezigten der landlieden, hunne boersche gesprekken, en het gebulk en geblaad van koeijen en schapen. Uwe Zuster LUCIE is van zulk een' bedorven smaak, dat zij zich hier in de Stad tot stervens toe verveelt. En om u de waarheid te zeggen, het doet mij hartelijk leed, dat ik haar persuadeerde, om bij mij te komen logeren. Vooreerst, omdat zij in de beste gezelschappen volstrekt geen' smaak vindt. Begrijp maar eens, HESJE! gisteren hadden wij op eene groote wekelijksche partij bij de Gravin B..... geweest. Ik meende dat zij zich nog al wel diverteerde, ook had zij vrij gelukkig gespeeld; maar wat denkt gij, dat zij mij antwoordde, toen ik haar, te huis komende, mijne gedachten mededeelde. Half lagchende en half verdrietig, zeide zij: ‘Ach! lieve Nicht! een enkel uurtje op mijn geliefd land, heeft duizendmaal meer bekoorlijkheden voor mij, dan al de schitterendste partijen, die ik hier nog

bijgewoond heb. Het stil geruis van het lentekoeltje door de jonge bladen, en het gezang der lieve, blijde vogelen zijn immers oneindig meer betooverende dan het ellendig beuzelachtig gesnap, dat wij daar weer eenige uren achter elkander hebben moeten aanhooren.'

IK. 'Wel zoo Kind! gij weet nu toch veel meer, dan toen wij naar de Graven B.... heen gingen. Of hebt gij niet gehoord, hoe het eigenlijk toegegaan is met het huwelijk van de rijke Weduwe TULPENBURG en den armen Ridder VAN WIERENSTEIN? Ik dacht wel, dat het zoo wat koppelarij was. Ook weet gij nu het geval van Freule SOPHIA, en dat van den Heer R...., wien elk voor een fatsoenlijk Man hield, doch van wien wij nu weten dat hij meer schuld dan goed heeft. Zie, soortgelijke dingen verneemt gij toch niet door uwe lentekoeltjes, of door den wildzang der vogelen.'

ZIJ. 'O neen! de geheele natuur spreekt veel edeler tot mijn hart, Nicht! Elk zacht gezuis in het bosch, elk toontje des Nachtegaals, of der andere blijde zangers, opent mijne ziel voor de reinste, de teederste vreugde. Elke stem der vrije, onschuldige natuur, wekt mij, om lief te hebben en om weldadig te zijn. O hoe veel beter is dit niet, dan de lastertaal, de liefdelooze beoordeelingen, of de nietsbeduidende beuzelpraat in uwe zoogenaamde beschaafde gezelschappen!'

IK. 'Gij hebt weinig smaak, Nichtje! neem mij dat niet kwalijk. Uwe Zuster bezit meer wereld-

kennis. Maar in het Omberen waart gij toch heel gelukkig; het spelen kan u dus niet verveeld hebben.'

ZIJ. 'Ook in dat stuk heb ik weinig smaak, Nicht! De uren, die ik nu met spelen sleet, hadden waarlijk schoone uren voor mij kunnen zijn, zij hadden een' schat van vreugde en kennis voor hart en verstand kunnen opleveren; dit is dus verlies genoeg. En geloof mij, het geld, dat ik gewonnen heb, en welks verlies welligt spijt of andere hatelijke aandoeningen deed ontstaan, geeft mij niets van dat reine genoegen, dat ik bij het doen van eene kleine weldaad, of zelfs maar bij het zien van een' schoonen, bloesemrijken boom, of van eene ontluikende bloem, elk oogenblik op het land kan genieten.'

Zie HESJE lief! zoo denkt uwe sentimenteele Zuster, en dat Meisje heeft hier zoo vele bewonderaars. Alle onze jonge Heeren maken hun hof bij LUCIE; doch zij is te dom, om dit op te merken. Elke vleijerij, die men haar zegt, doet haar blozen als eene Boerin. Ik schaam mij over haar; doch waarom zijn de jonge lieden ook zoo dwaas, om zich met haar bezig te houden? Ja, ja! hoe meer vreemd en bisar men is, hoe meer aandacht men wekt. Maar vooral doet het mij leed, dat LUCIE heden bij mij logeert, omdat ik vrees voor eenen liefdehandel tusschen haar en Doctor BELMOND. Dit is ook een zonderling wezen. Ik had mijn' ouden Doctor laten varen en BELMOND verkozen, omdat ik gaarn een jong mensch wil voort-

helpen. Ook maakte hij veel werk van mij; doch de Hemel heeft mij tot hier toe voor het huwelijk bewaard, en zal verder die plaag wel van mij afwenden, hoop ik. Doch hoe dit zij, Doctor BELMOND heeft geene oogen meer, dan alleen voor uwe Zuster; en toch heeft de natuur mij ook niet misdeeld van bevalligheden, *ma Chere!* al zeg ik het zelve. Gisteren hield mij de Heer BIKSTEIN nog voor eene Dame van vierentwintig jaren. Nu ik ben ook nog maar even zesenveertig, en als mijn spiegel niet zoo droevig dof was, dan zou ik moeten zeggen dat ik nog in den vollen bloei der jeugd ben. Nu als uwe Mama LUCIE niet langer kan missen, dan moest gij maar een briefje aan haar schrijven; zij zal toch wel met vreugde, denk ik, naar hare bosschen en velden terug keeren, schoon Doctor BELMOND'S gezelschap haar dan al zoo lief mogt zijn, als de zingende vogelen in het bosch. Ja, wat een mensch ook aan dat getjilp en geschreeuw van de wilde vogelen heeft, begrijp ik niet. Mijn Papegaai gaf ik niet voor al de tortels en nachtegalen, die ooit in proza of in rijm genoemd zijn. En daar ik toch voor de belangen van mijne kostelijke ziel ook moet zorgen, heb ik order gegeven, om een' Goudvink voor mij te koopen; want gij moet weten, HESJE! ik las in de Haarlemsche Courant, dat in die Stad een Koopman was aangekomen met Goudvinken, die wereldlijke en geestelijke liederen zingen. Nu wereldlijke liederen zingt mijne werkmeid dikwijls,

dat het huis weergalmt; maar zulk een geestelijke vogel zal mij nuttig en dierbaar zijn, beter nog dan Broeder BARTELS, die nu en dan wel eens uit het geestelijk Kruidhofje, of uit den Donderslag der goddeloozen voor mij zong. Ik vestig toch mijn ziels- en ligchaams-oog veel liever nog op een' Goudvink, dan op eenen zeventig-jarigen Krankbezoeker.

Maar ik zou u het nieuws van de Stad mededeelen, niet waar? Veel weet ik niet, want ik heb de oude Juffrouw K.... in lang niet gesproken, en die komt in alle huizen, en weet dus ook heel veel. Men zegt, dat de eenige Zoon van den Heer DOMHOF, die te *Amsterdam* op een Kantoor was, met eene aanzienlijke som gelds doorgegaan is; en die oude DOMHOF mag ook wel eens wat kruis in de wereld hebben, het ging hem lang genoeg wel. De boel van Mevrouw de Weduwe CRAFFORT is niet toereikende, om alle hare schuldeischers te voldoen; dat heb ik lang voorzien; zij was trotsch en verkwistend. Ik weet, dat zij verscheidene huisgezinnen in het leven hield, zonder dat de ellendelingen wisten, wie hun wel deed; en dat is maar dwaasheid in mijn oog. Ik geef aan een gemeen mensch ook nu en dan wel eens iets, dat ik niet meer gebruiken kan, maar dan wil ik ook dank hebben. Een behoeftige moet zijn pligt weten en vervullen, zeg ik altijd. Maar Mevrouw CRAFFORT heb ik wel eens hooren zeggen, dat de rijke de schuldenaars van de armen zijn. Ja daar zijn

al zonderlinge stellingen in de wereld! Twee Kantoren, waaraan die oude wijze Dame haar geld toevertrouwd had, zijn gesprongen, en nu zal het te zien zijn, of al de liefde-werken, die zij gedaan heeft, aan haar vergolden zullen worden.

Nog moet ik u iets gewigtigs mededeelen. Gij weet, dat de jonge VAN ELDENBERG voor de schulden van zijn' Vader geteekend heeft, en dat de Baron VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD hier door aanspraak heeft op alles, wat Jufvrouw REINHART haar' Man ten huwelijk bragt. Nu, al wat den naam VAN REINHART draagt, kan ook geen geluk of zegen hebben. Maar nu is die Baron VAN WITTENSTEIN uit *Duitschland* hier aangekomen, om van alles bezit te nemen. Hij heeft den ouden VAN ELDENBERG, zijn' Oom, eerst heel onwellevend en zelfs onbeschoft behandeld; maar nu hij op *Vredenburg* geweest is, schijnt alles veranderd te zijn. De ruwe Zeeman, die eerst zoo woest was als een ijsbeer, is nu zoo tam als een schaap geworden. En geen wonder, hij is verliefd, HESJE! en dat wel op het jonge verlatene Vrouwtje van den Heer E. VAN ELDENBERG. Het is als of ik eenen voorzeggenden geest had. Toen wij de jonge Kraamvrouw met uwe Mama onlangs een bezoek gaven, dacht ik, het kan niet missen, of dat niet onbevallig gezigtje der jonge Moeder maakt welhaast weer nieuwe veroveringen. Nu ja, Kind! die onbeschaafde Baron is op de landelijke Schoone verliefd, zij blijft met haar' Vader en Tante op

Vredenburg wonen. De Baron komt daar ook wonen, zie dan hebben zij gezelschap aan elkander, en de Baron zal voor de opvoeding van den jonggeboren VAN ELDENBERG, zoo wel als voor deszelfs Broeders en Zusters, die in het vervolg zouden kunnen komen opdagen, zorgen. De oude REINHART heeft heel wijze schikkingen met den Baron gemaakt, en zijne Dochter als huisbewaarster aan hem verhuurd. Ik zal dat nieuws aan den jongen VAN ELDENBERG te *Napels* eens schrijven. Het lot van zijne Vrouw en Kind zal hem toch nog wel meer of min ter harte gaan. Maar denk eens aan, dat is nu die oude vrome REINHART, die zoo met zijne schoone Dochter handel drijft, alleen om maar gerust op het fraai aangelegd *Vredenburg* eens den onreinen geest te kunnen geven. Welk een zegen is het, dat ik met dien zondaar niet getrouwd ben; want de Hemel weet, wat van mij zoude geworden zijn. En die Mevrouw EDELING, die ik ook in het geheel niet mag lijden, omdat zij geheel anders denkt en spreekt dan wij, zal het gedrag van hare Nicht ook voorzeker goedkeuren, anders gebeurde het niet. Maar zoo gaat het met die soort van menschen. Echtbreuk, (want dat is het toch, als eene getrouwde Vrouw de Bijzit van een' ander Man word) echtbreuk en soortgelijke baldadigheden zijn geen kwaad in hun oog, wanneer zij maar voordeel geven; doch over andere onschuldige dingen hebben zij altijd iets aan te merken. Daar was nu immers die Me-

vrouw EDELING! zocht zij niet altijd het nuttigste gesprek over de gebreken en ondeugden van andere menschen, waar aan wij ons toch wel mogen spiegelen, door de eene of andere vertelling, die zij ergens gelezen had, te verstoren? Heeft zij mij niet eens op de schandelijkste wijs geaffronteerd, toen zij de laatste maal bij uwe Mama was, en ik over mijne baldadige dienstboden klaagde? door te zeggen: 'Och Freule! wij hebben zoo wel onze gebreken, als die arme zielen. Wij nemen het de diensboden kwalijk, wanneer zij onder elkander kwaad van ons spreken, of wanneer zij, om zich over de eene of andere beleediging, die wij hun aandeden, te wreken, schandelijke onwaarheden van ons vertellen; maar wij handelen immers nog veel onredelijker, door die ongelukkigen op onze thee- of praatpartijen ten toon te stellen en de achting van anderen te ontrooven.' Ik bloosde van toorn, toen zij dit zoo zeide. Wel lieve hemel! HESJE! ik zou geen regt hebben, om over het volk, dat ik kost en loon geef, te spreken zoo als ik verkies! Nu het is gelukkig, dat het edel bloed, het welk door mijne aderen vloeit, mij ook edeler doet denken, dan een gewoon burger mensch. Ik zeg dit niet, om u te beschimpen *ma Chere!* uw Papa heeft zich zeker ongelukkig mistrouwd, dat is niet te ontkennen, maar gij hebt toch uw Papa's adelijke trekken overgeërfd, en het is ook uwe schuld niet, dat uwe

Mama maar eene Koopmans Dochter was. Doch gij kunt weer alles goed maken, wanneer gij met een geboren Edelman trouwt. Gij doet wel, dat gij u met die Familie van REINHART of met die Jufvrouw VAN ZELLINGEN niet meer ophoudt. Dat zijn geene lieden voor ons *ma Chere!* Ik ergerde mij dood, wanneer ik met hun en met Dominé WAARBURG in gezelschap moest zijn. Wat hoorde men dan toch? Immers niets, dan over de schoone lente, over de wonderbare ontwikkeling en groeikracht, over den goeden aanleg van elke menschelijke ziel, over de groote bestemming van den mensch, en soortgelijke beuzelingen meer, die ik lang vergeten heb. In plaats van speeltafeltjes en kaarten, die ons den tijd op eene fatsoenlijke wijs verdrijven, kwam Dominé of REINHART, nu eens met fraaije afbeeldingen van vreemde dieren en planten en derzelver beschrijvingen te voorschijn, dan eens bragten zij eene Machine, waar van ik den naam vergeten ben, maar waar mede zij ons toonden, hoe onze lieve Heer den bliksem en den donder maakt, en waar mede zij u en mij eens omtrent betooverd hebben, toen wij zulk eenen verschrikkelijken schok kregen. Of weet gij nog, hoe wij ons verveelden, toen zij dat zoogenaamd Consert aanrigtten. Neen, die Dominé zou ook al mijn Man niet zijn. Ik geloof, onder ons gezegd, dat hij de grootste Ketter is, die zints de Zondvloed leefde. Is het toch niet verschrikkelijk

HESJE! men zorgt met zoo veel oplettendheid in onzen tijd, dat geen Zutphensche Elixter of soortgelijke dingen nagemaakt en vervalscht worden, en men laat toe, dat de bliksem en de donder nagemaakt worden, en dat door een' Predikant, die Gods oordeelen zuiver en onvervalscht aan de aarde moet bedreigen; waar voor hij dan ook zijn geld jaarlijks trekt. Die Jufvrouw EMILIA en Dominé zijn mij ook veel te gemeenzaam met elkander. Ik heb daar meer van gezien, dan ik zeggen zal. Neen, daar zijn geene Predikanten meer zoo als in mijne kindsheid. Nu, de oude BARTELS zegt ook, dat de wereld op haar einde gaat, en dat alle vleesch zijn weg bedorven heeft. Mijn Broeder zeide laast wel: Ja BARTELS! dat heeft DAVID al voor meer dan twee duizend jaren gezegd; doch BARTELS heeft gelijk; nooit was het bederf zoo algemeen. In DAVIDS tijd waren de Predikanten op de Dorpen toch zeker zoo geene Naturalisten of Natuurkundigen. Ook hadden zij zulke wonderlijke Machines niet, als in uwen en mijnen tijd, HESJE! Maar ik moet eindigen; ik heb mij zelve al zuf geschreven. Gij moet mij nu ook eens antwoorden. Gij hebt wel niet veel tijd, om te schrijven, maar ik moet toch van alles iets weten. Vaarwel *ma Chere* HESJE! Gij zult nu nog al minder conversatie hebben, want met de verachtelijke bijzit van den Baron en met hare bloedverwanten zult gij u toch niet meer ophouden. Ook zal

Dominé WAARBURG den Predikstoel wel verboden worden, zoo hij zich niet afscheidt van de goddeloozen en zondaren. Ik wensch u geluk, mijne waarde Vriendin en teeken mij met verschuldigde hoogachting uwe Dienares en Nicht

J.L.H. VAN RECHTENFELD.

De Kolonel van Wunningen aan Mevrouw van Zellingen.

Geliefde Zuster!

Gij hebt voorzeker wel een weinig reden, om u over mij te beklagen. Ik schrijf aan u maar zeldzaam, dat beken ik; maar mijn krijgsmans hart is zoo getrouw aan de vriendschap, als het immer was aan het land, waar voor ik de wapens opvatte. Geloof dit, brave Vrouw! en vergeef het uwen welmeenenden Broeder, dat hij uwe hooggeschatte brieven doorgaans eenige maanden laat liggen, eer hij die beantwoort. ik weet zelf naauwelijks de oorzaak van dit langdurend stilzwijgen duidelijk optegeven; maar zooveel is zeker, dat ik u liefst in eene vrolijke luim wil schrijven, en dat mijn geest niet altijd zoo opgeruimd is, als ik wel wenschte. Waarom toch zoude ik mijne Vrienden, en vooral u, mijne goede Vriendin en Zuster, in mijne sombere luimen doen deelen? Neen dat moet niet zijn. Kan ik al geene wezenlijke vreugde op uw levenspad doen bloeijen, ik wil voor het minst de kalme rust van uw' vreedzaam hart niet verstoren; en toch zal ik dat heden doen moeten, want aan den ouden VAN ELDENBERG ooit meer te schrijven, dit behoort onder

die dingen, die ik plegtig met eenen krijgsmans eed heb afgezworen. Ik haat geen schepsel op Gods wijden aardbodem, doch VAN ELDENBERGS denk- en handel-wijs haat ik meer dan de pest, en zelfs het denkbeeld, dat hij de Broeder was van de edele Vrouw, die ik heb aangebeden, geeft hem geene waarde meer in mijn oog. Ik wil mij dus volstrekt over niets, met hem inlaten, en toch dient hij van 't lot, dat zijnen Zoon trof, omtrent zooveel te weten, als ik zelf daarvan weet.

EDUARD was een Jongen, die voor elken Vader, wiens hart op de regte plaats klopte, een onwaardeerbaar geschenk des Hemels zoude geweest zijn; maar voor den snoden VAN ELDENBERG, die de laaghartigste, de trouwlooste Echtgenoot, en de ontaardste Vader was, omdat hij zijn zedelijk gevoel heeft verkracht, en zich door de onreinste driften als een slaaf liet ketenen - voor dien snooden VAN ELDENBERG was EDUARD slechts een vloek. Ja lieve Zuster! die Jongen, die zulk eene schoone Engelen-ziel van zijnen Schepper had ontvangen, zal in het hooge wereldgeregt tegen zijnen Vader, die hem voor 't verderf opvoedde, getuigen. Ouders toch zijn verantwoordelijk voor de eerste vorming van hunne Kinderen. Die post is hun toevertrouwd. Zij moeten de eerste beweging der jonge ziel zorgvuldig bespieden. Zij moeten de natuurlijke vijanden der heilige onschuld, of de overdrevene neigingen en begeerten binnen de behoorlijke palen houden, en de zwakke zijde der

vesting, die uit het temperament of de mengeling der levenssappen ontstaat, met allen mogelijken ijver bezetten; en dat wel, zoo lang de jonge ziel nog zelve geene kracht heeft, om te beoordeelen, of om de behoorlijke posten uittezetten. Doen de Ouders nu dit alles niet, dan zijn zij ongetrouwe verraders van den goeden God, van hunne lievelingen, en van hun eigen geluk. Genoegzaam dagelijks bedroef ik mij over het een of ander voorbeeld van eene kwade opvoeding; doch de meeste Ouders dwalen uit onkunde, of ook uit zwakheid; nu, ook dit is wel misdadig, want een dapper Generaal, die het leger, dat hem toevertrouwd is, uit loutere domheid op de slagtbank brengt, of de vesting, die hij verdedigen moest, door ligtgeloovigheid of door ongegrond vertrouwen laat verrassen, verdient gewis ook straf, doch op verre na zoo zwaar niet, als de Verrader. Ouders dus, die hunne kinderen met het beste oogmerk eene verkeerde opvoeding geven, of die voor vleijende liefkozingen, of uit afschrik voor het bedroeven der lieve kleinen of iets dergelijks bezwijken - zulke Ouders zeg ik, zijn altijd ook misdadig. Wie toch een goed Generaal wil zijn, moet zorgen, dat zijn verstand op alle mogelijke wijzen geoeffend is; hij moet alle noodige kundigheden bezitten, of mij moet van zijn' post afzien: en even zoo moeten alle Ouders, waaraan de God van Hemel en Aarde, veel meer dan vestingen ter verdediging, of legers ter overwin-

ning, ja waaraan hij onsterfelijke wezens, die de aarde tot nut, en den Hemel tot sieraad moeten verstrekken, toevertrouwd heeft - alle zulke Ouders moeten zorgen, dat zij weten, wat het is, eeuwig voortdurende menschen op te kweeken. Zij moeten algemeene menschenkennis bezitten, en hun eigen zedelijk gevoel onvervalscht bewaard hebben. Dit is hun heiligste pligt, en hiertoe wordt geene buitegewone bekwaamheid vereischt. De goede God schonk aan 't eenvoudigste mensch zoo wel het vermogen, om te kennen te vergelijken, en te beoordeelen, als aan den schrandersten. Zijn tijd behoeft hij niet te besteden aan het bestuderen van zware boekdeelen. De menschen, waarmede hij verkeert, maken zijne biblioteek in het vak der opvoeding uit; en zich zelven te bestuderen, wanneer men dit met ernst wil, valt toch zoo heel moeijelijk niet. Met dit alles ken ik geen' Vader, die zoo moedwillig het geluk van zijn kind verwoestte, als de oude VAN ELDENBERG. Hij heeft niet slechts het reine hart van zijnen EDUARD verwaarloosd, maar hij heeft het op alle mogelijke wijzen getracht te bederven. O! zoo EDUARD mijn Zoon was geweest, hoe vurig zou ik God niet gedankt hebben voor den schoonen, den voortreffelijken aanleg, dien dit kind uit de handen der natuur, of liever van den almagtigen Schepper ontving! Denk niet lieve JULIANE! dat ik trotsch genoeg ben, om te gelooven, dat ik nimmer tegen mijnen pligt als Vader zou gezondigd

hebben; neen, daar toe kent gij mij immers te wel. Ik moet even als alle menschen gedurig strijd voeren tegen duizend en duizend aanleidingen tot pligtsverzuim; maar zonder strijd bestaat ook geene deugd; en mijn Hemelsche Vader weet, dat het mij een goddelijk genoegen geeft, wanneer ik volgens de voorschriften van zijnen volmaakten wil handel. Maar was ik Vader, lieve beste Zuster! gevoelde ik mij tot dien eerbiedwaardigen stand verheven - o! dan zoude ik mij verbeelden eene Godheid te zijn, en met welk een' onvermoeiden ijver zou ik aan alle waarlijk verhevene pligten, die een Vader te vervullen heeft, trachten te voldoen! Ik kan mij niet begrijpen, hoe het mogelijk is, dat zoo vele menschen, die kinderen hebben, even gerust en overschillig voortleven, als de boomen in het woud, die niets meer doen, dan de jonge telgen, die uit hunne wortelen opschieten, te overschaduwen. Goede Hemel! elk mensch, dat geboren wordt, is immers een wezen, dat de geheele naamlooze eeuwigheid moet doorleven; een wezen, dat vatbaar is voor het hoogste geluk, maar ook voor de verschrikkelijkste rampzaligheid! Zie lieve JULIANE! gij zijt Moeder; uwe EMILIA was, toen ik haar voor het laatst gezien heb, een regt bekoorlijk schepseltje. O! het heugt mij nog, hoe zich die lieve zachte schroomvalligheid der opluikende Maagd nog met het innemend kinderlijk vertrouwen der ongedwongene natuur in haar vereenigde. Zorgeloosheid en vreugde tintelden in de

vriendelijke oogen, wier eenigzins schalkachtige blikjes zoo regt aardig met den onschuld vollen lach der onnoozelheid, die nog op de kinderlijke lippen zweefde, instemden. Gij zijt Moeder zeg ik, en in die betrekking zijt gij mij eerbiedwaardiger dan het Standbeeld van den grootsten Veldheer der Oudheid, schoon ik de afbeeldingen van dappere mannen uit den ouden en hedendaagschen tijd altijd met eene soort van verrukking beschouw; doch ik wil maar zeggen, dat ik u als Moeder van een wel opgevoed Meisje, als eene weldoende Godheid onder de menschheid eerbiedig. En zoo doe ik alle Ouders van brave Kinderen. God weet het, hoe veel heil uwe EMILIA nog om zich een zal verspreiden, hoe vele rampspoeden zij verzachten zal, en hoe veel grievende ellende zij niet zal afweren! En elk menschelijk wezen immers, dat vreugde en troost in een bedroefd hart verspreidt, verrigt waarlijk een goddelijk liefdewerk. Elk menschelijk wezen immers, dat de bittere tranen der smart afdroogt, en den hoopvollen lach der dankbare vreugde op de zoo lang door stillen weedom geslotene lippen schept, toont zich een onverbasterd kind te zijn van onzen almagtigen hemelschen Vader, die de stille zuchten van elk beklemd hart hoort, die de eenzame tranen der diep bedrukten ziet, en zich over elken ongelukkigen, die verborgen voor het bespiedend oog der menschen, zijn grievend zielejammer verkropt, ont-

fermt. O dat ik nooit de zalige vadervreugd heb mogen smaken! O dat ik mij nooit heb mogen verblijden over eenen braven Zoon, die ik tot een' Vriend van God en menschen vormde, of over eene lieve zachtaardige Dochter, die met het gezigt en het hart van een' Engel der vertroosting de moeijelijkheden op den weg des levens voor mij opruimde! Met welk een trotschheid zou ik als dan aan mijn leven niet terug denken! Ja met welk eene trotschheid zou ik de aarde als dan niet verlaten, in de zoete hemelsche bewustheid, dat de naam van VAN WUNNINGEN tot een zegen onder de menschen overbleef! Doch ik ben geheel van EDUARD, die het hoogdonderwerp van dezen brief moest zijn, afgedwaald. Ik zal u met weinige woorden zeggen, wat ik op dit oogenblik van hem weet; doch bekommer u maar niet te veel over hem.

Dat hij zich zelven ongelukkig maakt is een natuurlijk gevolg van zijne verkeerde begrippen, of van zijn dwalend oordeel; maar, dat hij anderen met zich in het verderf sleept, dit vergeef ik hem niet. Hij is gehuwd, hij schijnt zijne Gade hartelijk lief te hebben, want de toestand, waarin hij, om de eer van zijn' Vader te redden, deze onschuldige Vrouw, gelijk hij haar noemt, heeft gebragt, maakte hem wanhopend. O JULIANE! hoe veel heeft het mij niet gekost, om mij, schoon in schijn tegen hem te verharden. Nooit heb ik gesidderd, schoon de doodelijke kogels digt om mij

heen vlogen, en elk oogenblik voor mij het laatste scheen te zijn, maar toen ik mijn genomen besluit omtrent EDUARD moest uitvoeren, toen ik hem mijn huis, mijne Vriendschap, en mijne liefde moest ontzeggen: zie toen beefde ik als de lafste karel, die ooit den trommel hoorde roeren. Nogtans heb ik vol gehouden, en EDUARD verstooten; doch alleen, om, was het mogelijk, hem te verbeteren. Toen hij, nu eenige jaren geleden, als Jongeling eerst hier, te *Napels*, bij mij kwam, ach! toen bragt hij mij niets dan vreugde, dan zoete verrukking. Met het vurigste verlangen had ik naar den Zoon der geliefde Zuster van mijne zalige CHARLOTTE uitgezien, schoon de naam van zijnen Vader, wiens karakter mij altoos zoo afschuwelijk was, mij eene soort van weerzin tegen den Zoon kon inboezemen; doch ik overwon die neiging tot onregtvaardigheid, en EDUARD werd met de opregtste liefde door mij verwacht; en al had ik mij zelven ook toegegeven in dien weerzin, alles toch zou verdwenen zijn in hetzelfde oogenblik, waarin de schoone, bloeijende Jongeling, met dat helder open oog, met dat gelaat vol ziel, en dat hart vol edel gevoel, mij aan de borst zonk. Neen! het was geen VAN ELDENBERG meer, het was de Zoon van de ongelukkige, van de aan een' Dwingeland opgeofferde LOUISE, de Zuster van mijne aangebedene Vrouw. O! mij dacht, de zachte trekken van het moederlijk gelaat, die ik in EDUARD wederzag, waren de alles vermo-

gende aanbevelings brieven, die de reine hand der natuur onderteekend had. Ja, JULIANE! die stille grootheid, die mengeling van moed en geduld, die alles omvattende goedhartigheid en liefde - hoedanigheden aan mijne CHARLOTTE en aan alle hare Zusters zoo natuurlijk eigen - herbloeiden bekoorlijk in den beminnelijken Jongeling. Ik wilde zijn Vader zijn; mijn ouderdom scheen te verjongen. O! hoe gaarne had ik hem al de ouderlijke teederheid, die hij met den dood zijner Moeder moest missen, die hij nooit in het ondeugend mensch, dat zich zijn' Vader noemde, wedervond, willen vergoeden! - Maar EDUARD was niet lang de troost mijns levens. Zijne vurige begeerten en driften, die hij nooit had leeren besturen, overheerden hem. Het doel des levens was in zijn oog louter zinnelijk genot; dit had men hem van zijne vroegste jeugd af doen gelooven, en zijn geweten of zijn zedelijk gevoel van goddelijke order en regt werd welhaast overstemd.

De oude VAN ELDENBERG had hem gedwongen, om met een paar families, waar onder hij zelf bekend was, de verkeering of de vriendschap, gelijk hij dit noemde, te hernieuwen. Dit was volstrekt tegen mijn genoegen; want beide deze families waren berucht door zedenloosheid. Doch EDUARD volgde mijnen raad niet; en welhaast werd hij het rampzalig offer der verleiding tot alle buitensporigheden. Tot mijn bitterste verdriet werd hij in zonderheid de Vriend (doch laat ik dien naam niet

ontheiligen!) neen hij werd de Verbondeling van eenen FINELLI, een' Krijgsman, die door dapperheid of liever door wilde stoutheid wonderen verrigtte, en om die reden een aantal misdrijven ziet verscholen. Deze FINELLI won het vertrouwen des ligtzinnigen Jongelings, en voerde hem van de eene buitensporigheid tot de andere. Mijne vaderlijke vermaningen werden eerst met onverschilligheid aangehoord, en welhaast schamper veracht. EDUARD maakte gewigtige schulden. Ik redde hem telkens; doch ik begreep eindelijk, dat ik hem hier door tot nieuwe dwaasheden aanmoedigde, terwijl de laaghartige booswichten, die hem in de schandelijkste strikken van den wellust zochten te verwarren, van mijn geld leefden, en dus mijne zwakheid, die ik goedwilligheid of medelijden noemde, misbruikten, om den Jongeling, dien ik wilde behouden, nog dieper neder te storten. Ik weigerde dan ook, iets meer voor EDUARD te betalen. Zijn Vader zond hem nu ook niets meer, en hij zag zich gedwongen, om *Napels* te verlaten.

Intusschen beminde hij eene schoone Vlugtelinge uit *Frankrijk.* Zij was tot het kloosterleven bestemd, en met hare Tante, de Abdis van een vernietigd Fransch Klooster, bevondt zij zich aan het huis van den Abt ROSELLO, den Broeder der gewezene Abdis. Ik had naar alles, wat de bevallige Vlugtelinge betrof, met oplettendheid vernomen.

CLEMENTINA was jong, onschuldig, en genoot eene verstandige opvoeding, de liefde (dit

hoopte ik) de reine, edele liefde van dit Meisje, kon den ligtzinnigen Jongeling uit de verscheurende klaauwen van den dartelen wellust nog redden; en ik bedroog mij niet, want zints EDUARD in de bevallige CLEMENTINA eene teedere Vriendin bezat, scheen hij veilig voor de woeste aanvallen der ziel en ligchaam vermoordende verleiding. Ik deed mij in het geheim van al wat gebeurde onderrigten. Hij had een ontwerp gevormd, om de schoone CLEMENTINA te ontvoeren; dit was het eenig middel om het arm Kind aan het kloosterleven, dat bij de eerst mogelijken overtogt naar *Sicilien* op haar wachtte, te ontrukken. Doch ik werkte ook in het verborgen, en ik voedde reeds eene gegronde hoop, om den verstandigen Heer ROSELLO tot de meest gewenschte maatregelen te doen besluiten.

Nu vertrok EDUARD naar *Holland;* doch hij had aan CLEMENTINA de heiligste trouw beloofd, en bij zijne terugkomst dacht ik hem met de vervulling van zijn liefste wenschen te kunnen verrassen. Na zijn vertrek zag ik mij nog genoodzaakt, om aanzienlijke sommen, waar voor EDUARD geteekend had, te betalen. Hij zelf had daar niets van genoten, maar FINELLI en deszelfs metgezellen hadden EDUARD soortgelijke wissels afgedwongen, en om den naam des dwazen Jongelings niet openlijk te schandvlekken, moest ik die voldoen. Ook dit nog kon ik den jongen Losbol vergeven; maar toen ik het onbetwistbaar zeker berigt ontving, dat hij in *Holland* gehuwd was, dat hij

met de heiligste belofte dartel speelde, en de reine trouw der onschuldige CLEMENTINA op de verachtelijkste wijze bespotte: zie! toen brandde mij het hart van woedende gramschap. Ontrouw is in mijn oog het sprekendste bewijs van eene geheel bedorvene ziel. Gruwelijke misdaden kan men plegen, wanneer men zijn hart niet bewaakt, of wanneer men de stem, die in ons binnenste spreekt door wilde verstrooijingen of gedurige nieuwe buitensporigheden doet verstommen; maar wie trouwloos is aan het Vaderland, aan het liefhebbend hart van eenen edelen Vriend, of aan dat van eene schuldelooze Beminde - waarlijk, die moet een booswicht zijn, die zijn geweten voor altijd heeft doen zwijgen, en die tot het plegen van de snoodste gruwelen in staat is.

Ik schaamde mij nu, dat ik EDUARD zoo geheel miskend en beoordeeld had. Neen, hij verdiende mijne hoogachting niet, noch mijne vaderlijke liefde. Geene kinderen te hebben is treurig, vooral voor hem, wiens wellust het is lieftehebben, ach! wiens behoefte het is hartelijk bemind te worden; maar Vader te zijn, niet van kinderen, die zich door zwakheid of onbedachtzaamheid aan pligtverzuim schuldig maken, maar van verraders, die de onschuld tot het smartelijk lijden kunnen veroordeelen, en met de bloedige tranen der slagtoffers hunner boosheid verachtelijk kunnen spotten - Vader van zulke monsters te zijn, lieve JULIANE! dat is eene rampzaligheid, die alle denkbeelden van hel-

sche straf eindeloos overtreft. O neen! dank zij den goeden God! dat ik geen Vader ben van een' Zoon, wiens geboorte de geheele natuur tot afgrijzen verstrekt. Laat ik dan vrij geheel eenzaam den weg naar 't graf bewandelen, en daar, tusschen de slapende asch van mijne getrouwe wapenbroeders, met het hoofd op de borst gezonken staan, gelijk een door herfst-stormen geknakte denneboom tusschen de verwelkte bloemen en struiken; ja, laat ik vrij van elk verlaten, geheel eenzaam den jongsten snik geven, zonder dat een weenende lieveling aan mijne sponde waakt, of mij met eene zachte hand de gebrokene oogen toedrukt - o! dit is oneindig verkieslijker, dan de laatste levensdagen door de ondeugd van kinderen, wier aanwezen ons eenmaal zoo veel heilige vreugde schonk, verbitterd te zien, of stervende nog het eerste genot van ouderlijke wellust te vervloeken. En dit zoude ik voorzeker doen, wanneer ik Vader was van een' Zoon, die zijn Vaderland had verraden, schoon hij daar Koningrijken voor gewonnen had; van een' Zoon, die den getrouwsten boezemvriend door lage valschheid het edelste hart kon verscheuren, of die een beminnend meisje, dat met hare geheele reine ziel aan hem hing, en zijne beloofde trouw voor onschendbaar hield, kon van zich stooten.

EDUARD keerde in *Napels* terug, maar ik verachtte hem, ik behandelde hem met alle mogelijke hardheid. Hij had mij reeds, gedurende zijn verblijf

in *Holland*, onderscheidene brieven geschreven, doch ik had die nooit beantwoord; wat zeg ik? ik had zijne brieven meestal ongeopend laten liggen, want ik vertrouwde mij zelven niet, en ik had heilig voorgenomen, om op geene verontschuldigingen acht te geven. Doch daar hij nu, in spijt van mijne bevelen, tot mij doordrong, daar hij zich aan mijne voeten wierp, en met onweerstaanbaar geweld mijne knieën omhelsde, niet om voor zich zelven mijn medelijden aftesmeeken, maar voor eene jonge beminnelijke Vrouw, die hij van alles, wat zij bezat, schandelijk beroofde, en die welhaast de arme, de ongelukkige Moeder van een hulpeloos Kind stond te worden: o! nu versmolt mij het hart, en toch wilde ik een Man blijven. Ik ontrukte mij aan den alles vermogenden boeteling, ja, met geweld ontrukte ik mij, en verborg mijne tranen. De edele fierheid, die zich nog met het gevoel van schuld in EDUARD vereenigde, maakte hem belangrijk voor mij. Ik zorgde, buiten zijn weten, met ijver en liefde voor hem. Alles scheen hem toeval, doch dat was het niet. Hij woonde bij mijnen ouden getrouwen VAN REGTENVELD, die mij tweemaal, eens in den slag te ..... en eens onder de wallen van *R*..... het leven redde. Ook zorgde ik, dat EDUARD als Officier bij een braaf Regiment werd geplaatst. Doch mijne uitzigten, die weer helder begonnen te worden, zijn weer verdonkerd. EDUARD, die den moed en

het hart van onze oude Duitsche Ridders bezit, ontrukte aan den verachtelijken FINELLI den schoonsten buit, een beminnelijk Meisje namelijk; en dat Meisje was de door hem verlatene CLEMENTINA. Dit mag nu eene Romangeschiedenis schijnen, of niet, dat is toch zeker: EDUARD gedroeg zich braaf, en in alle opzigten prijzenswaardig. FINELLI daagde hem uit tot een tweegevecht, en EDUARD, van wien naauwelijks te vergen was, dat hij ware grootheid genoeg zou bezitten, om de beuzelachtige schande des vooroordeels en de algemeene verachting van kleine zielen te trotseren - EDUARD nam de uitdaging aan. De gevolgen hier van waren, dat de laaghartige FINELLI EDUARD, die hem ontwapend had, met eenen verborgen gehouden dolk in de borst gevaarlijk kwetste, terwijl EDUARD, hier door meer verontwaardigd dan juist tot wraak aangespoord, hem eene vrij gevaarlijke wonde toebragt. Dit maakte veel gerucht. EDUARD werd vervolgd, doch hij was verdwenen. De wraakzuchtige FINELLI herstelde; maar EDUARD, meer dan eenmaal geregtelijk opgeroepen, werd als een Moordenaar en Overlooper tot den vijand veroordeeld. Ik zelf wist niet, wat van hem geworden was.

CLEMENTINA'S heimelijk vertrek naar *Sicilien* werd intusschen bepaald; een gunstige gelegenheid bood zich daar toe aan; doch EDUARD vloog op eenmaal uit zijne schuilplaats te voorschijn, en ontvoerde de jonge schoone. Ik heb geen moeite, geene

ontzien, om hun verblijf te doen opsporen, doch alles is te vergeefsch. Nergens in den geheelen omtrek zijn zij te ontdekken, en waar toch kan EDUARD zich met het ontroofde Meisje verscholen hebben? Ook heeft hij niets om van te leven; en hoe moet ik hem beschouwen? Bloedige tranen heb ik hem zien weenen, omdat hij zijne Gade en zijn Kind in den kommervolsten toestand had gestort. Deze Gade nu vergeet hij, en werpt zich in de armen van een Meisje, dat in mijn oog een Engel was. Hoe is het dan toch met de menschelijke deugd gesteld? Gij schrijft mij de schoonste, de roerendste lofrede op Mejufvrouw REINHART, en haren braven Vader; intusschen verbindt zich dit verstandig opgevoed Meisje aan den geheel verwilderden EDUARD, die haar de wellustige hand trouweloos toereikte. Neen, die schoone CAROLINA mag zoo godvruchtig opgevoed zijn, als zij wil, haar hart is onrein, is onedel, anders kon zij het nimmer met het ongetrouwe, met het misdadige hart van EDUARD vereenigd hebben. Zinnelijkheid, en de Hemel weet wat meer, was alleen de grond van deze vereeniging. CLEMENTINA scheen mij het beeld der onschuld zelve, haar geluk, haar leven aan de deugd op te offeren - o! dit dacht mij was haar wellust; doch ik ben ook hierin misleid. EDUARD, schoon gehuwd, blijft het voorwerp van hare onheilige liefde. Het is waar, het Klooster, het vreesselijk graf der levenden, die de schoone wereld van God liefhebben, bedreigde haar

aan de eene zijde, terwijl de jonge moedige Held, die haar aan den verachtelijken FINELLI met levens gevaar ontrukte, aan de andere zijde de helpende handen uitbreidde, om haar te bevrijden; maar wanneer men, om onschuldig te blijven, wanneer men, om de wetten der zuivere zedelijkheid getrouw te gehoorzamen, geene geliefde neigingen kan of wil overwinnen, wat is dan toch deugd? Zoo de rust van het onbevlekt geweten, zoo de stille tevredenheid der ziel niet in staat is, om tusschen hooge Kloostermuren meer zuivere zaligheid te schenken, dan de opvolging van onreine begeerten in de bevalligste oorden der vrije wereld - dan heeft de menschelijke waarde niets te beduiden, dan is het goddelijk genot der ware gelukzaligheid, waar op ons zedelijk gevoel roemt, niets dan een ijdel droombeeld, en de mensch daalt tot den rang der dieren, die zich met volkomen zinnelijk genot verzadigen, neder. Doch hoe dit zij, mijne Zuster! voor de kalme vrede, die ik met God, die ik met mij zelven, en met de geheele natuur geniet, verkies ik niets in Hemel of op Aarde. Een heldere hemel bestaat in mijne ziel. Gods tegenwoordigheid vertroost en bemoedigt mij, waar ik mij dan ook mag bevinden. Elke dag is mij welkom, want hij opent voor mij een nieuw strijdperk, waar in eeuwige eerlaurieren zijn te behalen; en gerust verwacht ik den dood.

Nu een paar dagen geleden - dit moet ik u nog zeggen, lieve JULIANA! om, was het mogelijk, uwe

gedachte van EDUARD, dien ik toch ook niet vergeten kan, een weinig aftewenden - nu een paar dagen geleden, bezocht ik met mijnen goeden ouden VAN REGTENVELD de zoo lang onder de asch begravene Stad *Herculanum*. Gij weet, in de eerste Eeuw der Christelijke jaartelling bloeide die volkrijke Stad nog. Vreugde en rampspoed doorweefden ook daar het onderscheiden lot der menschen. Edelheid of regtschapenheid van het hart was ook daar de bron van het wezenlijk geluk, dat tot in de eeuwigheid voortvloeit, terwijl de schending der heiligste wetten, die God in het menschelijk hart diep indrukte, door angst en wroeging werd gestraft. Treffend was voor mij dit eerbiedwaardig tooneel, waarop onbekende, nu lang vergetene menschen eenmaal handelden, even gelijk wij nu boven hunne begraafplaats, en op den geheelen Aardbodem handelen. Alles boezemde mij eerbied in. Ik doorwandelde met eerbied de opgeruimde straten, waarin ik de sporen der wagenwielen met belangneming beschouwde. Hoe woelde en draafde men eens hier! Hoe vele ontwerpen werden hier niet gevormd! Met hoeveel bedoeling werd hier niet gewerkt en gezwoegt! Ik trad in de minst beschadigde huizen. De eerwaardige oudheid, die hier zoo vele eeuwen heeft gesluimerd, scheen mij statig toetewenken. Het was niet slechts ijdele nieuwsgierigheid, die mijne stappen bestuurde; neen, ik bezocht *Herkulanum* ook vooral, om mij aan de

ernstigste overdenkingen over te geven. Het is toch iets ontzaggelijks, in eene ledige Stad nedertedalen, die van onder de asch, waarin eens alle hare bewoners versmoorden, weer te voorschijn gebragt wordt. Ik verbeelde mij de vreesselijke oogenblikken, waarin de Vesuvius eerst dreigende vlammen en wolken van rook uitbraakte; de oogenblikken, waarin onderaardsche donders brulden, en de Stedelingen deden sidderen. God weet het, hoeveel angst, hoeveel ellende toen niet verduurd is! terwijl de gloeijende lucht, nu door de uitgebraakte asch verdonkerd, den afgrijsselijksten nacht over de geheele Stad zwaar deed nederhangen. Waar zouden de ongelukkigen heen vlieden? Zij ademden overal verschrikking en dood in. De grond golfde onder hunne voeten, de Zee bruiste en kookte, de rotsen wankelden, en de gloeijende asch stortte, als vallende wolken, op de vreesselijk schuddende aarde neder. Te vergeefs vloden de kermende Moeders met de versmorende Zuigelingen aan de borst; te vergeefs zocht de moedige Vader het schreijend Kroost te beveiligen; de fiere Jongeling droeg den magteloozen Grijsaard door de alles verzengende asch vruchteloos naar het Zeestrand; overal vloden zij den dood te gemoet. De donkere aschwolken bleven als bergen nederstorten, de geheele vallei werd een grafheuvel, waarover eeuwen heenwentelden en waar boven vruchtbaarheid en leven op nieuw de natuur tot eer verstrekten.

Ik kan u niet beschrijven welke aandoeningen

mijne ziel gewaar werd, toen ik daar zoo diep beneden de bewoonde oppervlakte der aarde, in de plegtigste schemering rondwandelde. Ja, door het graf van onderscheidene geslachten, door het graf van eene schitterende zamenleving rondwandelde! De weemoedigste ernst greep mij aan bij elk gebouw, dat ik intrad. Nu eens trof mij de statige pracht, die in de woningen van aanzienlijke of rijke familien, die daar weleer beurtelings door genoegen gestreeld, of door grievende kwellingen gefolterd werden, heerschte. Met eene soort van huivering beschouwde ik de kunstig met levendige kleuren ingelegde vloeren der onderscheidene vertrekken. Ja, de schoonste kunstbloemen bloeiden hier onverwelkt onder mijne voeten, de vrolijkste beelden lachten mijne op den grond gevestigde blikken tegen; doch de namen der kunstenaars zijn met de namen der bewoners van deze prachtvolle huizen eeuwen lang vernietigd, indien de Beschermengelen der werkzame godsvrucht die namen niet met de edelę daden der braven onder hun, in het goddelijk geschiedboek der menschelijke deugd hebben aangeteekend. Dan eens beschouwde ik vol gevoel de meer nederige woningen, waarin welligt ftil vergetene burgers, aan zich zelven genoeg hebbende vrienden van kunsten en wetenschappen, of eenzame behoeftigen, van elk verlaten, hunne dagen fleten. God weet het, dacht ik, hoeveel eenvoudig geluk hier gebloeid heeft, maar ook, hoeveel rampzaligheid het menschelijk gevoel hier gefolterd

heeft. Duizend bekoorlijke ontwerpen zijn hier gevormd, en vergaan; de blijdste verwachtingen schiepen ook onder deze nederige daken een Hemel vol genot, maar moordende teleurstellingen ontsloten ook op die zelfde plaats niet zelden den vreesfelijksten afgrond des jammers. Huisselijke vreugde deed het leven hier als eene heldere beek in de schaduw van palmen en rozenstruiken voorbijvloeijen; ouderlijke zaligheid verzadigde hier de reinste begeerten, maar ook twist en knagend verdriet vergiftigden elke teug uit den beker des levens. Ouderlijke harten werden hier verscheurd door de ondeugd van ontaarde Kinderen, of door het duldeloos lijden en den rampvolsten dood van veel beloovende Jongelingen, en lieve onschuldvolle, blozende Maagden. Het is alleen aan God bekend, dacht ik, hoe menigwerf de stomme wanden hier, zoo wel als op het tooneel van onze tegenwoordige geslachten, getuigen waren van stille tranen des bittersten weedoms, of van de lang verkropte smart, die aan den vertrouwelijken boezem des eenigen dierbaren Vriends, of der teedere uitgekozene Vriendin werd uitgeweend; ja, ook van de eenzame klagten der tot vertwijfeling toe bedroefden, die in den meest geliefden Vriend eenen lagen verrader vonden, of van hun, die de vertrouwelingen van hunne ziel op het sterf bed de brekende oogen floten, ach! de oogen van Echtgenooten, van Ouders, of dierbare Kinderen, die door den dood hun van het

hart werden gescheurd. Heilig scheen mij in waarheid, elk voorwerp. Ik raakte de muren, de posten der deuren, de zuilen en schilderijen als eeuwen oude heiligdommen aan. Ontzettende is toch de gedachte, dat de loop van duizend duizend levens hier op eenmaal werd gestuit; dat alle onderscheiding in stand, in rijkdom, in geluk, hier op eenmaal werd vernietigd. De gebiedende Heer en de kruipende Slaaf werden naast elkander versmoord; de eerwaardige Grijsaard, wiens zilveren lokken liefde en ontzag inboezemden, en de om ontferming smeekende Wiegeling; de in weelde en overvloed opgevoede rijke, en de ongelukkige, die het afgebedeld brood met tranen des kommers doorweekte - alle werden zij door den dood vereenigd, en het vermengde stof van hun molmend gebeente verloor zich in de doodelijke asch, die de geheele Stad zoo vele lange voorbijrollende eeuwen voor het oog der volken verborgen hield. Hoe gerust, hoe vreedzaam wonen nieuwe geslachten niet boven dit algemeen graf! Pracht en weelde bouwden weer paleizen boven de zegepralende verwoesting; en de vrolijke, schuldelooze Landjeugd danste onder het wijnloof, dat zich in het ftof der dooden wortelde. Den grond zelven, die nog boven *Herculanum* bewoond en bebouwd wordt, beschouw ik nu met aandoening; in elke donkere schaduw waan ik de schimmen der oude dappere Helden, wier stof daar beneden rust, te zien ronddwalen; in elk lispelend koeltje, dat de purperen

druivetrossen wiegt, en het gloeijend voorhoofd der zwoegende Landlieden met verkwikking omwaaid, verbeeld ik mij, de geesten der weldoende menschenvrienden, wier wellust het was, de lijdenden te vertroosten, en den kommer der ongelukkigen te verzachten, nog zegenend te hooren zweven. JULIANE! waar zijn wij verzekerd, dat wij niet boven het stof der dooden om wandelen? Bloeijende Steden en talrijke geflachten zijn welligt begraven, daar, waar onze wieg het eerst wankelde. Welligt vieren wij onze vreugdefeesten op den grond, waaronder eens de bange noodkreet van tallooze stervenden de geheele natuur deed sidderen. En wie verzekert ons, dat ook wij niet eenmaal zulk een algemeen graf zullen vinden? Hier kan een berg nederstorten, en het bekoorlijkste dal, vol vreugde en leven wordt veranderd in een' hoog oprijzenden steenklomp; ginds kan het onderaardsche vuur, op eenmaal aan het woeden, de geheele oppervlakte, die met Steden en Dorpen praalt, in een' gloeijenden poel doen nederzinken; of het water, dat door de menigvuldige verborgene aderen der aarde stroomt, kan, na eeuwen lang eene geheele landstreek ondermijnd te hebben, het vruchtbaarste, het bloeijendste landschap in eenen tuimelenden Oceaan doen verkeeren. Afwisseling toch heerscht in de geheele zigtbare schepping. God en het geluk der deugd alleen zijn onveranderlijk, en de geheele geschiedenis der natuur is vol order, vol bedoeling, in het volgend leven. Lieve Zus-

ter! laten wij die geschiedenis bestuderen, en door bewonderling over Gods Wijsheid en Liefde, telkens in stille aanbidding wegzinken.

Ik moet dezen eindigen. Zeker zult gij zeggen: VAN WUNNINGEN schrijft niet dikwijls, maar wanneer hij de pen opvat, legt hij die niet gemakkelijk neder. Nu goede Vrouw! gij moogt mij voor het minst drie brieven schrijven, eer gij mij de tijd, dien ik aan dezen besteed heb, kunt vergoeden. Doch ik acht dien tijd niet verloren. Zoo ras ik iets van EDUARD verneem, deel ik het u mede, doch het zal niets gunstigs zijn, vrees ik. FINELLI brandt nog tegen hem van wraak, en vormt voorzeker de afschuwelijkste ontwerpen. O! dat deze FINELLI den Krijgsstand ontheiligt! Onder eene bende Moordenaars behoort hij, maar niet onder Krijgslieden. Onderscheidene familien heeft hij reeds doodelijk bedroefd. De onschuld, die hij vertrapt heeft, schreit wijd en zijd tot God om regt. Ik bezit hier eenen grijzen Vriend, die om zijne regtschapenheid mijne hoogachting, en om de smart, die in zijne borst woedt, mijne medelijdende Vriendschap waardig is. Het is de Marquis VAN TRIVILLI. Hij bezat eene eenige Dochter; zij was de lievelinge van zijne ziel. Hij had hare stervende Moeder gezworen, alleen voor dit Kind te zullen leven, en hij bleef getrouw aan zijnen eed. ANGELICA was vijftien jaren oud, bevallig als de dageraad, en goed en onschuldig als eene jeugdige Cherubijn. FINELLI, toen nog een Jongeling, doch reeds

boosaardig als een der Helsche geesten, verleidde het argloos hart van het Meisje. De Vader zocht haar te beschermen, maar FINELLI vierde den gevloekten triumf. Hij onvoerde de onschuldige, en gaf haar aan schande en verachting ten prooi. Zij werd Moeder, doch zij overleefde hare schande niet. Zij zond het onnoozel wicht, de onschuldige getuige harer verleiding, aan deszelfs afschuwelijken Vader, en eindigde in de vreesselijkste wanhoop haar jeugdig leven. De Marquis bragt zijne volgende dagen in het wreedste ziel-jammer door. Vruchteloos vorderde hij door gebeden en bedreigingen den Zoon zijner ANGELICA van FINELLI. De booswicht bleef hem dien volstandig weigeren. Hij heeft het Kind, God weet, waar en hoe, doen opvoeden, en nu, ach! na twintig jaren, beweent nog de Marquis zijn dierbaar, zijn ongelukkig Kind.

Vaarwel, lieve JULIANE! God zegene u! Omhels uwe lieve EMILIA voor uwen Vriend en Broeder

J.A. VAN WUNNINGEN.

De Heer W. van Nieuwvlied aan den Predikant Waarburg.

Geëerde Vriend!

Zonder te blozen heb ik geheel mijn hart voor u geopend. Een vertrouwelijk Vriend, die de fijnste gewaarwordingen met mij deelen kan, is in deze oogenblikken eene behoefte voor mij. Ik gevoel mij geheel eenzaam. Ach! zoo de brave Heer DALHEIM, die mij met vaderlijke liefde bemint, maar zoo ver niet van mij verwijderd was, hoe vrij zoude ik hem alle mijne aandoeningen niet toevertrouwen! Hij zou de taal mijner ziel verstaan, en mijn geweten verzekert het mij, de edele Man zou mij niet verachten. Maar doet dit mijn Vriend WAARBURG? Neen, gewis niet! Het ontwaken van een' hartstogt, van eene teedere neiging maakt ons niet strafbaar, maar wel het gedurig meer in vlam zetten van dien hartstogt, het gedurig meer ontwikkelen en voeden van die neiging, dit maakt ons schuldig zoo wel in het oog van onze eigene gezonde reden, als in het vlekkeloos oog des Almagtigen, die ons tegen elke verzoeking tot misdaad met genoegzame zielskrachten heeft gewapend. Ja mijn Vriend! mijn hart juichte de laatste Leerrede, die ik van u hoorde, volkomen toe. ‘Elk, die voor de verleiding

bezwijkt.' - zeidet gij in die Leerrede - 'maakt zich moedwillig schuldig; want hij verwaarloost het vermogen, dat God hem schonk, en dat genoegzaam is, om den noodigen tegenstand te bieden. Hij overtreedt moedwillig de duidelijk sprekende wetten der zedelijke natuur, en hij onderwerpt zich, trotsch en spottende met zijn eigen geluk, aan de onvermijdelijke gevolgen van het misdrijf. Onmagt of onvrijwillige zwakheid komt bij den zedelijk vrijen mensch niet in aanmerking. Dit zijn slechts de ellendig zaamgevlochten vijgebladen, waar mede de mensch zijne schaamte over het verlies van zijne onschuld en ziels-rust tracht te bedekken. God vordert niets dan vordering in zedelijke volkomenheid, niets dan getrouwheid aan de heiligste pligten, die de menschelijke natuur en de redelijke Godsdienst ons zoo duidelijk voorfchrijven. En om die gedurige vorderingen te maken, bezitten wij alle de noodige krachten. Wee hem! die deze krachten, door den geest des Eeuwigen in onze natuur geademd, zoekt te vernietigen, of tot het plegen van gruwelen misbruikt!' - Zoo spraakt gij, mijn Vriend! en de overtuigendste waarheid bezegelde elk woord in mijne ziel. Zoo sprak ook mijn vaderlijke Vriend DALHEIM; en geheel mijn leven heb ik met onvermoeiden ijver aan waakzaamheid over mijn hart en aan verbetering van hetzelve toegewijd. Ik begrijp het niet, mijn Vriend! hoe zoo vele edeldenkende Christenen, aan eene volkomene zedelijke onmagt gelooven

kunnen. Wat is dan toch verzoeking? Wat is dan toch veleiding? Deze veronderstellen immers een vermogen, om tegenstand te bieden. O! de leer van JEZUS is zoo schoon, zoo goddelijk, zij overtreft eindeloos ver onze reden, maar zij stemt toch volkomen met haar in; want de reden is immers eene straal der Godheid in de menschelijke natuur, eene straal, die wel verzwakt en bewolkt kan worden, maar die toch nooit haar innige zuiverheid kan verliezen.

Vergeef het mij, waarde Vriend! dat ik een onderwerp, waarover zoo veel geschreven, gedacht en getwist is, met mijne ongewijde pen aanroer. Mijne geheele ziel heeft in dit oogenblik eene ernstige stemming, en de mensch, in spijt van alle zijne gebreken, in spijt van den grooten afstand tusschen hem en het toppunt der zedelijke volkomenheid - de mensch is in mijn oog toch waarlijk een voortreffelijk wezen. Zijn wil, die natuurlijke eigenschap der zedelijke vrijheid - zijn wil is waarlijk een uitvloeisel van de kracht des Allerhoogsten. Alles toch, wat wij willen, immers zoo lang het gezonde oordeel het gebied in onze ziel voert, alles wat wij willen, kunnen wij ook; en de geheele onmagt van den mensch, waar van zich zoo velen overtuigd houden, en die te gelijk aan zoo vele anders denkenden aanstoot geeft, die geheele onmagt, geloof ik, is niets anders dan eene werkeloosheid van den wil. Voorzeker is dit eene zedelijke krankheid, die de ziel allengs meer doet

ontaarden. - Doch ik moet mijne pen zoo wel als de stroom mijner denkbeelden bedwingen. Ik zal den brief van EDUARD aan mij, hier insluiten; lees, mijn Vriend! en uw hart zal het teederste medelijden met den ongelukkigen gevoelen. O! teekende elk misdadige, wiens afschuwelijk gedrag verachting en afschrik inboezemt, terwijl de stem der wetten hem tot de schandelijkste straf veroordeelt, teekende elk misdadige ons, met alle opregtheid en waarheidsliefde, alle de bewegingen van zijne ziel, hoe zouden wij ons alsdan niet regt hartelijk moeten bedroeven over de menigvuldige geschiktheden tot het goede, die bij gebrek van de hulp der vriendschap of der verstandige menschenliefde jammerlijk verloren gaan! Neen, in waarheid, mijn Vriend! wij mogen, wij kunnen niet veroordelen. O! hoe bewonder en eerbiedig ik de menschenkennis en de verhevene wijsheid, om van die menschenkennis gebruik te maken, in onzen grooten, goddelijken Leeraar, toen hij
zeide: *Wie van u zonder zonde is, werpe den eersten steen op de misdadige Vrouw*. EDUARD heeft een veel edeler, een veel zuiverder gevoel, dan de schijn ons zoude doen gelooven. Ach, waarom werd ik zijn Vriend niet, toen zijn hart door de zachtste gewaarwordingen voor mij klopte, en toen welligt mijne zwakke hand hem op den weg der deugd had blijven voortgeleiden! Doch zijne gehechtheid aan lage, zedenlooze medgezellen, maakten hem voor elk jong mensch gevaarlijk. Wie toch verzekert mij, dat EDUARD mij

niet in den zelfden kring, die hem tot oneer en verderf verstrekte, zou hebben ingewikkeld, en dat wij beiden dus voor de deugd en voor het heil der maatschappij niet zouden verloren zijn geweest? Zedenloos gezelschap, dit leerde mij de brave DALHEIM, en de ondervinding heeft het mij bevestigd, zedenloos gezelschap is ten uitersten schadelijk voor elk jong mensch, dat zoo vatbaar is voor indrukken, en aan wiens gevoel de gewaarwordingen zoo levendig, zoo gloeijend gekleurd toestroomen. Maar oneindig meer schadelijk, ten uiterste verderfelijk zelfs, is voor elk jong mensch een uitgekozen Vriend, die de deugd niet getrouw is, en wiens onbestuurde begeerten den schandelijken wellust, de onmatigheid en andere vermoordende ondeugden rusteloos najagen. Neen! EDUARD moest of kon toen mijn Vriend niet zijn, zonder ons beide ongelukkig te maken. Toch wijdde ik hem stille, hartelijke tranen, en met verrukking zoude ik hem nu, door lijden beproefd en voorzeker ook gelouterd, aan mijne gloeijende borst drukken, en hem *mijn' Vriend* noemen. Of beminde hem de reine ziel van CAROLINA ook niet? Ja! ik zal zijn vertrouwen op mij heilig houden. Wat ook van EDUARD moge geworden zijn, zijne Gade en zijn Kind zijn de voorwerpen mijner onschuldigste liefde. Alleen voor dezen leef ik. Alles, wat ik bezit, moet hun toebehooren; doch CAROLINA zal haren getrouwen Vriend VAN NIEUWVLIED niet zien, zoo lang de

dood van EDUARD nog een raadsel voor ons blijft. Welligt weet zij nog niets. Hare gevoelige ziel zal den Vader van haren onnoozelen Zuigeling gewis bitter betreuren. Vol vergevende liefde denkt zij aan haren Huwelijksvriend. O! welk eene Gade zoude zij niet zijn, indien EDUARD aan de onschendbaarste pligten als Echtgenoot en Vader getrouw had willen blijven!

De Baron VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD is zints eenige dagen te *A*..... Het noodlottig tijdstip, waarin CAROLINA met haar hulpeloos Kind, en haren grijzen Vader, het bekoorlijk *Vredenburg* moet ontwijken, is dus nabij. Wat zal ik doen, om de ongelukkige op de best mogelijke wijze te redden? Welke aanbiedingen zal ik doen, die den edelen trots des Grijsaarts niet grieven, of die het zuiver hart der engelachtige CAROLINA niet bedroeven? Om 's Hemels wil! geef mij raad, beschik over alles, wat ik bezit, lieve Vriend! Niets, niets zoude mij te dierbaar zijn, schoon ik werelden bezat, om de zalige bewustheid, dat ik CAROLINA'S geluk had bevorderd, te koopen. O! hare kommervolle tranen te doen opdroogen, en den edelsten menschenvriend, den aan allen zoo weldoenden REINHART, nog eene veilige schuilplaats, waar hij zijn zinkend hoofd gerust konde nederleggen, te bezorgen, dit zoude meer dan een Hemelsche wellust voor mij zijn. Doch gij moet mijn' naam niet noemen; vooral niet mijn Vriend! CAROLINA zoude voor mij terug sidderen. Ach!

zij kent de heiligheid mijner liefde voor haar niet. Zeg alleen, dat een onbekende in haar lot deel neemt. O! zeg, dat een onbekende, die zijn wezenlijk geluk aan haar en aan haren Vader verpligt is, die meer dan zijn leven aan haar te danken heeft, zijn hart van den drukkenden last der dankbaarheid poogt te bevrijden. Doch ik schrijf u niets voor, edeldenkende WAARBURG! Antwoord mij slechts, dat gij een middel hebt uitgedacht, om het lot der beste, der voortreffelijkste menfchelijke wezens te verzachten. Antwoord mij, dat gij hiertoe gebruik zult maken van geheel mijn eigendom, en mijne ziel zal u danken. De kundigheden, toch, die ik verzameld heb, de bekwaamheden, die de natuur mij schonk, en die door de verstandigste Leermeesters, ach! die door mijnen eeuwig dierbaren DALHEIM geoeffend en ontwikkeld zijn: deze immers zijn schatten, die mij op den weg des levens in alle behoeften kunnen doen voorzien. Ik kan deze oorden niet verlaten; zorg, ach! rustelooze bekommering voor de ongelukkige CAROLINA boeit mij aan dezelve. Heeft EDUARD, toen hij den dood elk oogenblik verwachtte , zijne lievelingen mij ook niet op de dringendste wijze aanbevolen? Stortte zijn vertrouwen op mijne helpende vriendschap geene rust, geene vertroostende kalmte over zijne lijdende ziel uit? Neen! mijne bekommering is regtmatig, mijn Vriend! O! stel mij gerust, bezorg alles voor mij, en mijn hart zal u zegenen.

Den geheelen verloopen winter heb ik getracht mij hier op de nuttigste wijze bezig te houden; meestal bragt ik mijn' tijd door bij den door en doorgeleerden Heer F. E*. Deze, vooral in de Regtsgeleerdheid zoo beroemde Man, leeft zoo wel in den winter als in de overige jaargetijden eenzaam op zijn Landgoed. Hij vereert mij met zijne hoogachting. Ik fleet de gestrengste winterdagen in zijn met smaak gebouwd Landhuis, en zijn gezelschap was mij tot een onberekenbaar nut. Ook kan ik niet zeggen, dat de statige natuurtooneelen in den winter, op het land iets ongevalligs voor mij hebben. De doodsche stilte, die zich op de eenzame velden legert, heeft iets aandoenlijks voor mij, zoo wel als de trotsche eike- en denne-bosschen, die van alle vreugde verlaten, de hooge toppen voor huilende stormwinden krommen. Vooral had deze winter voor mij op het Land veel meer bekoorlijkheid dan in de Stad. Ik gevoelde mij in de woeligste gezelschappen veel meer eenzaam, veel meer verlaten, dan in de stille Landwoning van mijnen kundigen Vriend. Doch ook daar, waar ik elk oogenblik tot uitbreiding mijner kennis besteedde, gevoelde ik mij verlaten en eenzaam; doch mijn verstand konde elke opkomende neiging, zonder eenigen dwang, zonder eenige bedwelming, beoordelen en besturen. Mijn Vriend! om een' hartstogt, hoe geweldig die ook zijn mag, te bedwingen, is niets heilzamer dan gedurige werkzaamheid. Wilde verstrooijingen,

waarin men zich zelven zoekt te ontvlugten, mogen voor een' korten tijd den storm, die in het hart woedt, doen bedaren, doch het is slechts eene bedrieglijke stilte; de mensch keert naauwelijks onverbeterd tot zich zelven weder, of de storm verheft zich op nieuw met veel meer kracht. Maar oefening van het verstand veredelt den mensch; het stil, het ernstig nadenken maakt hem wijzer, en doet hem over zich zelven zegepralen. O! als ik de grootsche natuurtooneelen in het plegtigste der jaarsaizoenen beschouwde; als ik bergen en dalen, wouden en velden, zoo geheel met fneeuw, als met het uitgebreid gewaad des doods, bedekt zag; als ik de beken, die kort te voren langs bloemrijke boorden zich kronkelden, nu als versteend zag; of als ik op de Rivier, die mij scheidt van de geliefde landstreek, waar het bevallig *Vredenburg* zijne schaduwrijke bosschen en heerlijke wandeldreven verheft, onder de talrijke menigte, die de gulle wintervreugde op het ijs genoot, omwandelde - hoe schoon, hoe heerlijk scheen mij als dan de orde der dingen, die wij zoo zeldzaam opmerken, en met welk eenen eerbied, met welk eene vurige dankbaarheid verbond ik mij niet telkens, om door het vervullen van alle menschelijke pligten, het welgevallen der eeuwige Wijsheid waardig te zijn, of om de onschendbare wetten der orde in de zedelijke wereld te gehoorzamen!

Ook hier op het land heb ik de bekoorlijke

Lente weêr zien aanbreken. Neen, wij drukken ons niet naar waarheid uit, wanneer wij zeggen, dat de Natuur gedurende het winter-saizoen sluimert. Nooit toch is zij meer werkzaam, en dat wel op de gewigtvolste wijze. Zij bereidt immers gedurende den winter eene geheel nieuwe Schepping. Zij herstelt alles, en de geest des Eeuwigen zweeft, voor 't menschelijk oog verborgen, over het opkiemend leven, het welk hij nieuwe kracht toeademt.

De Heer F. E* is ook een beoefenende beminnaar der Natuurkunde. Wij hebben niet zelden de voortreffelijkste proeven genomen, en ons op de edelste wijze vermaakt. O! hoe vlugtig waren voor ons de lange stille winteravonden! Nooit zal ik dien tijd vergeten. Ik heb mijn verstand verrijkt, ik heb de zuiverste aandoeningen ondervonden, en mijn hart is versterkt en vervrolijkt. Stormen huilden om de vreedzame Landwoning, de hagel kletterde tegen onze vensterglazen, of wemelende sneeuwvlokken dreigden alles om ons heen te zullen begraven; doch kalme tevredenheid bezielde ons bij den warmen haard, waar wij met onvermoeiden ijver de waarheid opspoorden, ons vernuft scherpten, en zelfs het werkend alvermogen van den Schepper der natuur, met zwakke krachten poogden naar te volgen.

Ik heb mijnen kundigen Vriend beloofd , nog eenige weken bij hem te zullen blijven. Alles noodigt mij hiertoe. De bosschen verjongen; op vel-

den en weiden lacht het waas des levens; de blijdste verwachting zweeft om de uitbottende vruchtboomen; de Leeuwrik hangt in de beglansde wolken op uitgespreide wieken, en zingt de eerste toonen der Lente; golvend slingert zich weer de heldere beek, waarin zich de flokkige Lentewolkjes spiegelen, door het hergroenende dal; en de hooge heuveltoppen, met veelkleurige bloemen getooid, voedden zich als aan den boezem des Hemels met verkwikkenden morgendauw.

O! gij moet mij dezen zwellenden briefstijl vergeven. Ik zit heden in den vroegen morgen aan u te schrijven; uit mijn open venster heb ik het betooverendste uitzigt; geheel de landstreek is als met eenen doorschijnenden nevel omtogen; de Zon rijst van achter de bergen met bevallige majesteit, niet zoo onzaggelijk grootsch, niet zoo verblindende als in eenen helderen zomermorgen, maar als met een' uit goud en rozenkleur zaamgeweefden sluijer van wolken bedekt; de bergtoppen blozen; en de zilvere rook, die uit dalen en beken opsteigt, verliest zich in den zachten, vrolijken rozengloed des blijden levens.

O mijn Vriend! hoe menigwerf roem ik uwen gelukkigen stand! Ik weet het, elk mensch kan de zaligheden des levens genieten; maar wie is zoo vrij, om over zijn' tijd en levenswijs te beschikken, wie is zoo veilig voor de beuzelachtige roovers van onze meest geliefde oogenblikken, als de verstandige Dorpspredikant? De menigvuldige wetten der

welvoeglijkheid, waar van de Stedeling meestal een slaaf is, dwingen u niet. Ongestoord zet gij uwe letterkundige bezigheden voort, en wanneer het u lust, verkiest gij de vermaken der gezelligheid. Ja, voorzeker is uw stand benijdenswaardig. Van mijne vroegste jeugd af dacht ik op dezelfde wijs hier over, Niet dat ik alle Predikanten op het platte land even gelukkig noem; neen, hij, die met een ledig hoofd en een onedel hart van de Hoogeschool komt, en zich op een afgelegen Dorp ziet plaatsen, waant zich voorzeker levendig begraven te zijn; de eenzame Pastorij fchijnt hem de bangste kerker, en de eentoonige stilte martelt hem. Ook de verachtelijke ellendeling, die door de dwaasheid der Ouders of Voogden , uit trotschheid, uit dweepzucht, of uit een bezef, dat de arme Jongen te dom was, om iets anders te leeren, tot eenen Predikant moest opgroeijen - ook die ellendeling, die niets te doen heeft, dan uit verschillende Schrijvers eenige woorden te zamen te mengen, die hij dan eene predikatie noemt, en zwetende van angst of gloeijende van verwaandheid luidkeels uit te spreken - ook die verachtelijke ellendeling, zeg ik, sleept het leven op zijn Dorp in kwellend jammer voort. Zelfverveling rekt zijne uren tot jaren, en verpest voor hem elke zinnelijke genieting. Maar de edeldenkende Jongeling, die de eeuwigheid tot verzadiging van zijne begeerte naar kennis, naar verlichting en zelfvolmaking noodig heeft, die geene vermaken kent, dan die de menschheid verhoo-

gen en zijn gevoel verfijnen - die edeldenkende Jongeling vindt gewis nergens schooner zelfvoldoening, dan in dien stand, waarin gij u geplaatst ziet. Edele WAARBURG! het afgelegenste Dorp is voor hem Gods Lusthof, waarin hij zijne letter-oefeningen kan voortzetten en uitbreiden. De eenzaamheid is voor hem de weldadigste Vriendin, die hem den reinen beker der kennis en der vreugde, met liefelijke bloemen bekranst, toereikt. Hij gevoelt zijne waarde door het nut, dat hij voor anderen sticht. Edele menschenzielen zijn hem ter verlichting, ter volmaking toevertrouwd, en de bronnen der hemelsche wijsheid ontspringen voor hem, waar hij zijne beoefenende treden wendt. Maar inzonderheid roem ik uw geluk; geheel uw hart is gestemd, om reeds aan deze zijde van het graf zuivere menschelijke zaligheid te genieten. Nooit was ik bij u, of ik was meer of min deelgenoot van die zaligheid; altijd keerde ik meer tevreden van u terug. En wat kan het huisselijk leven u niet schenken? Gij zijt Vader van twee lieve onnoozelen; zij vorderen uwe zorg, en beloonen die met den zachtsten, den edelsten wellust.

Ik heb uwe opkomende liefde voor de beminnelijke EMILIA toegejuicht. Zij bezit alle de hoedanigheden van eene Vrouw, die u hoogst gelukkig moet maken, en hare onschuldige, in heldere vrolijkheid rondzwevende ziel bemint u met reine tederheid; hiervan ben ik overtuigd. Ach! wat zoudt gij meer wenschen? Gij verkoost niet slechts

voor u zelven eene dierbare gezellin op den weg des levens, maar gij verkoost ook de edelste moederlijke vriendin voor de kleine lievelingen van uw hart. Ach! mijn Vriend! zoo gij slechts door de zinnen betooverd, of door onedele neigingen misleid, eene schoone, eene rijke, of aanzienlijke Gade had verkozen, wier hart niet met het uwe overeenstemde, hoe dubbeld rampzalig waart gij als dan niet geweest! Uw eigen ongeluk zoudt gij verdiend, en met moed verdragen hebben; maar het ongeluk der moederlooze wichtjes, die gij aan eigenzinnigheid, aan gierigheid, of wreedheid ten prooi had gegeven - dat ongeluk zou meer dan helsche wroeging in uwe ziel hebben doen ontbranden; de lieve Vader naam zoude u tot verwijt, tot innige ziele-smart hebben verstrekt; de afgeperste tranen der onschuldigen zouden uw geweten hebben gemarteld; en uwe nu zalige SUZANNE, die haar geliefd kroost aan u toevertrouwde, en die u vol Engelen-vriendschap eenmaal verwacht, zou in het hooge wereldgerigt tegen u moeten getuigen, als tegen den ontaarden Vader van uwe en hare Kinderen. Maar verstand en teedere bezorgdheid voor uwe jonge lievelingen hebben uwe neigingen bestuurd. EMILIA zal niet slechts uwe beminnelijke Gade, maar zij zal ook de ontfermende Moeder van uw kroost zijn. God geve, mijn Vriend! dat gij spoedig uwen wensch moogt vervuld zien! EMILIA'S Moeder is eene achtingswaardige Vrouw; zij zal niet onverbiddelijk zijn,

wanneer zij overtuigd is, dat EMILIA'S wezenlijk geluk van hare toestemming afhangt. Welke vrolijke vooruitzigten hebt gij niet? En hoe donker zijn de mijne? Eenzaam en treurig legt het kronkelend levenspad voor mij; daar, waar de edelste menschenvreugde mij moest aanlagchen, daar zie ik niets dan zwarte schaduwen. Toch zal ik niet klagen, zoo CAROLINA slechts rust en tevredendheid geniet. Is VAN ELDENBERG waarlijk dood? Onwillekeurig schemert bij dit denkbeeld, de liefelijke glans der hoop in mijne ziel; doch hoe ras verdwijnt die niet weder! Ik ken CAROLINA'S kiesche denkwijze. En zou ik zelf niet blozen, wanneer ik, met heimelijke vreugde over den vroegen dood van eenen ongelukkigen Vriend in het hart, zijne Weduwe naar het Huwelijks altaar wilde geleiden? Iets eigenbatigs, iets, dat ik naauwelijks weet te noemen, zoude het reinste genot voor mij ontheiligen. O ik gevoelde dit, toen ik onbekend, zelfs voor u mijn' Vriend! in de Kerk te *V*.... tegenwoordig was, toen de Zoon van EDUARD in de armen zijner engelachtige Moeder door u gedoopt werd. Hoe ontzagwekkend en te gelijk hoe vertederend was voor mij deze plegtigheid! Nooit nog had het doopen van een jong kind soorgelijke aandoeningen in mijne ziel opgewekt. Integendeel, ik gaf verre de voorkeur aan het doopen van perzonen, die tot jaren van onderscheid gekomen zijn, en tot leden van het Kerkgenootschap, welks gevoelens zij openlijk belijden, worden ingewijd. O!

dat zag ik nimmer, dan met een diep geroerd hart. Ik gevoelde dan zoo regt de waarde der menschheid, terwijl ik natuurgenooten van onzen Goddelijken Leeraar en Verlosser het zegel der volmaaktste broederliefde zag ontvangen. Maar toen ik CAROLINA, vol onschuld en ware grootheid, met de houding en met het gelaat, waarmede ik mij de maagdelijke Moeder te *Bethlehem,* met haren goddelijken Zoon aan het verrukking volle hart gekneld voorstel, het engelachtig Kind, aan welks trekjes hare moederlijke blikken zoo liefderijk hingen, u ter besprenging zag aanbieden - o toen klopte mij het hart, als wilde het mij uit de borst vliegen, om zich met het aanbiddend Moederhart voor God te vereenigen. O mijn Vriend! welk eene zalige gewaarwording moet u niet doorstroomen, zoo vaak gij een jong onschuldig menschelijk wezen aan heiligheid en deugd, of aan de gemeenschap van den Goddelijken Menschenvriend, die met zijn bloed onze natuur tot eeuwig toenemende volmaking heiligde, moogt toewijden! Ach! toen het aanminnig blozend kind van CAROLINA u in hare armen toelachtte, zie, toen verbeeldde ik mij het oogenblik, waarin de liefdevolle Moeders, op *Palestina's* bebloemden grond, hare vleijende zuigelingen, aan den volmaaksten der menschen ter zegening aanboden, en waarin hij, de schuldelooze kleinen omhelsde , als deelgenoten van de gelukzaligheid, die hij over de geheele wereld bezig was te verspreiden.

Zoo onbekend heb ik meer dan eenmaal CAROLINA van nabij gezien. En waarom zou ik mij zelven dezen zoeten wellust niet schenken? Want geloof mij, ik voed geene begeerte meer, om CAROLINA als mijne Gade te bezitten. Dat heil is voor mij verloren. Doch ik bemin haar met mijne geheele ziel; en dat zal ik eeuwig doen. Meld mij, of gij iets van den dood des ongelukkigen EDUARDS verneemt. Vreesselijk is voor mij de gedachte, dat hij door de hand van den snooden FINELLI zou omgekomen zijn. Neen, op het slagveld, schoon daar niet strijdende voor zijn Vaderland, zou hij toch den dood der eer sterven. Wanneer zullen eens de hatelijke tweegevechten onder beschaafde volken, met al de schande, die zij verdienen, gebrandmerkt worden? Wel verre van moed en dapperheid aan den dag te leggen, is het aannemen van een tweegevecht het sprekendste bewijs van valsche eerzucht, van gebrek aan ware zielengrootheid, en van de misdadigste ontrouw tegen de maatschappij, waaraan men met moordzieke handen een lid poogt te ontrukken. Met verachting beef ik terug van den booswicht, dien wij beide kennen. Ik bedoel den Vaderlandschen Officier G. H..... Dit laaghartig mensch was, niet lang geleden, de oorzaak, dat twee bloeijende Jongelingen, die de vreugde van hunne brave geslachten waren, en het Vaderland tot fieraden verstrekten, op vreemden grond in het graf zonken. O! laat ik, eer ik dezen sluit, de ramp, die mijne ziel nog betreurt, meer van nabij teekenen.

WILLEM ....., de Zoon van een' onzer dapperste Krijgshelden, volgde al vroeg het gloriespoor van zijnen Vader. Op den wenk van het hoog bestuur scheurde hij zich uit de armen eener dierbare Moeder, aan wier zuiveren boezem hij vaderlandsliefde en heldendeugd met de eerste Moedermelk had ingezogen. Nog met hare tranen, en met de tranen zijner jonge Zusters en Broeders besproeid, ijlde de moedige Jongeling naar de plaats zijner bestemming. Ook daar vond hij zijnen jongen Vriend, met wien hij weleer als Knaapje vrolijk speelde. De beide jonge Helden omhelsden elkander vurig. Doch weinige dagen na de eerste blijde ontmoeting, kregen zij in eene algemeene bijeenkomst woorden met elkander. Het jeugdige, opbruisende bloed deed voor een oogenblik de stem der Vriendschap zwijgen. De twist werd eenigzins hevig, en men zeide elkander de schamperste onaangenaamheden. De lafhartige G. H..... was hier bij tegenwoordig, en ontvlamde de drift der Jongelingen nog sterker. Doch welhaast bedaarden zij, hadden berouw, en verzoenden onderling. Maar te vergeefs! De moordzieke boosheid dorstte naar het edelste bloed. G. H..... beschimpte de jonge Helden openlijk, noemde hun lafhartig en gevoelloos voor schande. Zij moesten den hoon, elkander aangedaan, met bloed uitwisschen, of de tergende bespotting, wat zeg ik? de grievendste verachting (dit verzekerde hun G. H.....) van allen, die op eer en dapperheid eenigen prijs stellen,

dulden. De beide Jongelingen, die zoo weinig aan het noodlottig oogenblik, waarin zij elkander beleedigden, meer dachten, als Kinderen, die onder het vrolijkste spel beurtelings twisten en verzoenen, sidderden op het denkbeeld, dat zij den degen zouden ontblooten, om die met elkanders bloed te bevlekken; en toch onderscheidden zij de valsche eer niet van de ware heldhaftigheid. ‘Lafhartig!’ - zeide RUDOLF, de Vriend van mijnen braven WILLEM - ‘Lafhartig! neen dat schandwoord is mij ondraaglijk! WILLEM wij moeten! Bestem gij slechts eene plaats.’ WILLEM staarde hem met een oog vol jeugdige Vriendschap aan. ‘RUDOLF!’ - sprak hij, - ‘de Generaal F..... vraagt Vrijwilligers, om de gevaarlijke bergengte te ....., die door den Vijand bezet is, te hernemen, de dood is daar onvermijdelijk. Nog niet één heeft zich aangeboden; doch ik vlieg daarheen; daar wil ik vallen. Men zal mij als dan van geene lafhartigheid beschuldigen; maar mij tegen u te wapenen! RUDOLF! neen, dat waar afschuwelijk. Neen! dat mag, dat kan ik niet.’ Doch WILLEMS edele standvastigheid moest voor de algemeene beschimping, voor de hatelijkste verwijtingen, en zelfs voor het geweld van zijnen Vriend bezwijken. De plaats werd dan bestemd, de jonge Kampvegters verschenen. RUDOLF vloog met verwilderde blikken mijnen edelen WILLEM om den hals. ‘Geen haat, maar alleen de eer’ - riep hij - ‘voert ons hier. WILLEM! vergeef het

mij, zoo ik u kwets. Elke druppel van uw bloed, dat ik doe vloeijen, zal mij pijnigen' WILLEM knelde hem aan zijn hart; tranen blonken hem in het opene oog. 'God weet het, wat ik gevoel.' - zeide hij - 'O doorstoot mij de borst veel liever, dan mij in gevaar te brengen u te wonden.' Zijne aandoeningen overmeesterden hem; de degens flikkerden in de bevende handen der jonge helden; WILLEM was geheel verbijsterd, en zonder eenig doel. Ach, door een van die rampzalige, schijnbare toevalligheden treft de punt van zijnen degen RUDOLF doodelijk. Hij valt zwemmende in zijn bloed, WILLEM omhelst hem vol wanhoop, en poogt zijn eigen leven in de borst zijns jongen Vriends uittestorten. Alle hulp is tevergeefsch. RUDOLF sterft na weinige oogenblikken, en WILLEM, woedende van smart, versmaadt alle vertroosting. Eene brandende Koorts grijpt hem aan, en verwoest geheel zijn hevig geschokt zenuwgestel. Weken, maanden zelfs worstelt de schoone Jongeling met den dood. Dan eens beweent hij zijn lot, noemt zich den onschuldigen moordenaar van den Vriend zijner jeugd, en kermt, verre verwijderd van Ouders en Vrienden, om hulp en ontferming. Dan eens ziet hij, in eene vlaag van razende krankzinnigheid, RUDOLF met de bloedende borst voor hem staan, en hem met de vreesselijkste vervloekingen bij den Regter der wereld aanklagen. Vruchteloos poogt de ongelukkige WILLEM als dan zijn vonnis te ontvlieden. Hij ziet zijne weenende Ouders de armen liefderijk

naar hem uitstrekken; doch ook deze ontvliedt hij, want het bloed des vermoorden dwingt hem, was dit mogelijk, zich in de eeuwige vernietiging te verbergen. Zoo gemarteld, zoo geheel afgemat bezwijkt in het eind het jeugdig leven. WILLEM staarde nog met brekende oogen vruchteloos in het verblijf der barmhartigheid rond, maar niet een Vriend, niet een van zijne jongere broederen weent hem medelijdende liefde toe; niet een zijner teederhartigen Zusteren droogt hem schreijende het koude doodszweet van het voorhoofd. Vruchteloos roept zijne flaauwe verbeeldingskracht hem de liefdevolle Moeder voor den geest. Ach! hij ontdekt nergens, dat hare ontfermenden armen zich naar hem uitbreiden. Zijn vermoeid hoofd, door de schaduwen des doods omringd, wordt niet zacht op haren zwoegenden boezem, waaruit de eerste levenskracht voor hem vloeide, de onsterfelijkheid ingewiegd. De lieve moederlijke hand laaft zijne brandende lippen niet; hare medelijdende tranen, waarin de geheele moederlijke ziele-smart spreekt, besproeijen zijn gelaat, waarop de doodskleur zich uitbreid, niet. Smachtende naar den jongsten troost, poogt hij haren naam slechts te noemen, doch ademt te gelijk het laatste leven weg, en eene vreemde hand drukte hem de oogen toe.

O WAARBURG! ik kan u niet zeggen, hoe veel mijn hart leed, toen ik den ongelukkigen dood der Jongelingen, toen ik den dood van den door mij, om zijne deugd, om zijn beminnelijk karakter zoo

hooggeschatten WILLEM vernam! Welk een onmenschelijk monster is niet de eerlooze G. H..... in mijn oog! Hij is de misdadigste moorder, dien ik mij kan voorstellen. Aan het Vaderland ontrukte hij twee bloeijende Helden. Het bloed dier misleiden schreit om regt. Sidderen moet hij bij het graf der Jongelingen. Helsche wroeging moet hem daar folteren. Sidderen moet hij, wanneer zijne verbeelding hem het jammer der geslachten, wier hoop, wier bloesem-tooi hij vernield heeft, schildert. O! al was hij een Duivel, hij zoude moeten weenen, wanneer hij de smart van mijnen Vriend, de smart van WILLEMS achtenswaardigen Vader aanschouwde. Stille verkropte weedom knaagt diep in de helden-ziel des gevoeligen Mans. Ja, Duivelen moeten weenen bij 't grievend lijden der jammervolle Moeder, die met heete tranen den eerstgeborenen harer liefde, wiens eerste lachjes haar de ware moederlijke zaligheden deden kennen, en wiens ontwikkelende heldenmoed, door eerbied voor God en liefde voor alle Schepselen veredeld, hare blijdschap, hare glorie was, nu troosteloos betreurt. - Doch vergeef het mij, dat ik, u zoo lang met mijn geschrijf bezig hield. Ik leg de pen neder, na u alvorens verzekerd te hebben, achtenswaardige Vriend! dat gij het volkomenste vertrouwen bezit van uwen dienstvaardigen Vriend

W. VAN NIEUWVLIED.

Clementina aan Mevrouw Edeling.

M e v r o u w !

De ongelukkige Heer E. VAN ELDENBERG deed mij weleer in u de moederlijke Vriendin van zijne CAROLINA, en te gelijk de ontfermende Vriendin van alle verlatene ongelukkigen kennen. Dit maakt mij heden vrijmoedig genoeg, om deze weinige regelen, met een diep bedroefd hart aan u te schrijven. Maak van dezelve het noodige gebruik. De natuurlijkste liefde voor mijne eer, en het opregtste medelijden met Mevrouw VAN ELDENBERG, uwe Nicht, dwingen mij tot dezen stap. De dood van den Heer VAN ELDENBERG zal u welligt bekend zijn, eer gij dezen ontvangt; maar het al te gedienstig gerucht zal ook welligt mijnen naam bij u met oneer en schande gebrandmerkt hebben. Ik ben CLEMENTINA, de arme misleide CLEMENTINA. Eens was EDUARD voor mij ten hoogste dierbaar. Van mijne kindsheid af door hooge muren en ijzeren tralieën van de wereld afgescheiden, zag ik met kalme bedaardheid mijn volgend eentoonig leven te gemoet. Zelfverveling kende ik niet. Ik was met mijn lot tevreden, en elke dag herhaalde voor mij de zoetste, de eenvoudigste genietingen. Ik beminde de goedhartige Vrouw, die mij opgevoed heeft. Mijn hart hechtte zich aan eenige Vriendelijke

Kloosterzusters, wier spelende lieveling ik was, en zelfs de onvriendelijkste, de gemelijkste in het Klooster, die ik wel niet beminde, maar toch ontzag en achting betoonde, vonden niet zelden vermaak, in mijne onschuldige wenschen te vervullen. Mijn hart was gestemd, om lief te hebben. Een' vrolijk zingenden vogel toonde ik mijne liefde en dankbaarheid door de vleijendste liefkozingen, en het rozenboompje, dat mijne zorg met lagchende knopjes en geurvolle bloemen beloonde, was in mijne verbeelding vaak een gevoelvol wezen, dat genot had van mijne teederheid, en in mijne genoegens deelde. Ach! had ik zoo eentoonig, zoo gerust kunnen voortleven , welligt hadden mijne begeerten nooit hoogere vlugt genomen, dan tot de eenvoudige genietingen, die bij elken voetstap voor mij ontloken. Maar het Klooster, buiten welks muren de geheele wereld mij vreemd was, moest op het onvoorziens ontruimd worden. Gewapende Krijgsbenden verdreven de weerlooze Kloosterzusters. Mijne Tante nam met mij de wijk naar *Napels*, bij haren Broeder. Daar leerde ik den Heer VAN ELDENBERG, onder den naam van den jongen VAN WUNNINGEN kennen. Hij scheen voor mij een wezen uit eene geheele andere wereld. O Mevrouw! wie zal het mij niet vergeven, dat ik hem beminde? Kinderen van onderscheidene kunne, die met elkander opgroeijen, voelen eene algemeene Broeder- en Zusterliefde, die zich aan de grenspalen van de met bloemen

bestrooide paden der Kindsheid in de uitgebreidere kringen der zamenleving verliest; maar was het wonder, dat een Meisje, ruim zestien jaren oud, geheel eenzaam onder vrouwelijke wezens opgevoed, en als verrast door den omgang met eenen Jongeling, die niet slechts alles bezat, wat zinnelijk welgevallen kan inboezemen, maar aan wien ook geene edelheid van ziel scheen te ontbreken - was het wonder, zeg ik, dat zulk een Meisje zich aan dien Jongeling met geheel haar hart hechtte, ook zonder hem nog regt te kennen, of zijn karakter met koele bedaardheid te beoordeelen? Het moge dan vrij eene zwakheid zijn, achtenswaardige Vrouw! toch belijd ik het voor u, gelijk ik het duizendwerf voor het Kruisbeeld van onzen Heer geknield heb beleden: ik beminde EDUARD, en eene huwelijksverbindtenis met hem was het hoogste toppunt van mijne wenschen. Maar ook nu was mijne tevredenheid voor altijd verloren, want ik konde geene hoop voeden, dat mijne Tante, die mij tot eene Bruid des Hemels had opgevoed, mij ooit aan, een' Jongeling van den Hervormde Godsdienst tot Gade zoude geven. Dan de van mij geliefde EDUARD wiegde alle mijne bekommeringen in rust. Ach! ik behoef u niet te zeggen Mevrouw! hoe ligtgeloovig een jong beminnend hart is, dat alles, wat het wenscht, zoo gaarne ook hoopt. Doch EDUARD verbrak zijne belofte. Hij keerde naar *Holland* terug, en huwde daar met uwe Nicht, die ik, ondanks mijne

smart, hartelijk wil lief hebben. EDUARD verontschuldigde zich, door mij zijne geheele geschiedenis te fchrijven, en mijn verbrijzeld hart had hem alles vergeven; maar ik gevoelde mij diep ongelukkig. Ik vertrouwde aan mijne Tante de geheimen, die ik zoo lang in mijne ziel had verborgen, doch ik kon haar niet bewegen, om mij van den Kloosterdwang te ontslaan. Gaarne wilde ik mijn lot in eenzaamheid betreuren, maar aan den voet van het altaar te zweeren, dat nooit een vonk van liefde voor eenen Jongeling mijn maagdelijk hart had ontheiligd - dat wilde, dat konde ik niet; en toch zoude ik eenmaal moeten. EDUARD was in *Napels* gekomen. Ik wilde hem niet wederzien; maar hij werd de redder van mijne onschuld. God zelf had hem gezonden, om mij uit de verdervende klaauwen van een onmensch, van FINELLI, wien de natuur zelve het merk der afschuwelijkste boosheid op het gelaat drukte, te redden.

Beoordeel nu mijn dankbaar gevoel voor den nog altijd geliefden Man. Hij voerde mij in de armen mijner bekommerde Bloedverwanten terug. Het monster , dat zich door hem beleedigd waande, daagde hem tot een tweegevecht. EDUARD deed FINELLI'S eerloos bloed stroomen, doch hij zelf was ook zwaar gekwetst. Geen sterveling wist, waar hij zich verborgen had voor de wraak van FINELLI en deszelfs aanhangers. De booswicht herstelde.

Mijn Oom ROSELLO besloot, zoo wel als mijne Tante, om mij naar *Sicilien* te zenden, en mij in het zints lang bepaalde Klooster den sluijer te doen aannemen. Ik moest voor de overmagt wijken. Eene gunstige gelegenheid bood zich aan, en men voerde mij half dood door wanhoop naar het eenzaam strand, waar een Vaartuig heimelijk op mij wachtte; doch ik werd door eenen onbekenden aan de magt van mijne ontvoerders ontrukt. Door smart en schrik bedwelmd, gaf ik mij gevoelloos aan mijnen beschermer over; en deze beschermer was EDUARD. Stom van verbazing en vreugde, bevond ik mij in zijne armen reeds verre van *Napels* en van het strand verwijderd, toen ik mijne bewustheid weder kreeg. Hij ontvlood met mij tot op de grenzen van *Zwitserland.* Daar vonden wij een weldadig, een herbergzaam huisgezin, waar wij als Broeder en Zuster (want zoo hielden wij ons) werden ontvangen. De oudste Dochter, een bevallig 18 jarig Meisje, werd mijne vertrouwde Vriendin, EDUARD had het schoonste ontwerp gemaakt, om getrouw aan zijnę dierbare CAROLINA, zich in staat te stellen, om naar een paar jaren tijds, hare liefde volkomen waardig, haar weder te omhelzen, en haar naar deze vreedzame gewesten als dan over te brengen; dan geheel dit ontwerp is vernietigd. De tranen doen mijne letteren hier in elkander vloeijen. EDUARD heeft zijne trouw verbroken, en de gastvrijheid geschonden! HENRIETTE mijne Vriendin is gevallen! O God! ik veroordeel noch het

zwakke Meisje, noch den redder van mijne onschuld en van mijne vrijheid. Hij is ons ontvlugt. Voor twee dagen ontving ik dit noodlottig berigt. In het zelfde oogenblik besloot ik aan u te schrijven. God zij de ziel van EDUARD genadig! Vertroost gij zijne Echtgenoote, en heb medelijden, achtenswaardige Vrouw! met de onschuldige, maar voor geheel haar leven ongelukkige

CLEMENTINA.

De Heer L.A. van Eldenberg aan den Baron van G.....

Hoog welgeboren Heer!

Het noodlot werkt zonderling. Toen ik mij in uwe jaren bevond, heeft wijlen uw Heer Papa mij meer dan eenmaal op den weg naar het verborgenste heiligdom der goede Venus de geleidende hand geboden; en heden, nu alle vermaken voor mij als met het floers des avondstonds omhangen zijn, geleid ik zijnen Zoon naar het toppunt van deszelfs wenschen.

Zie, dat was mijne wijsgeerige aanmerking, toen ik ons laast gehouden gesprek ernstig nadacht, en mijn onherroepelijk besluit nam. Na ja, FRITS! ik neem uwe aanbieding, die waarlijk nog al vrij gul is, met geheel mijn hart aan. Ik wil niet zeggen, dat het u aan moed, om iets uit te voeren ontbreekt; want waart gij stouter in uwe ondernemingen, dan was voor mij niets te hopen. Met geweld moet ik de opkomende vlagen van razernij uit mijne ziel verdrijven. Neen! ik verdrijf die niet; laten zij vrij woeden, verschrikkelijk woeden, en mij diep in de vernietiging neerslingeren. Alle Duivels! waar ben ik toe gekomen? Toen ik een Jongeling was, gelijk gij nu, toen behoefde ik niets te ontzien. Ik had geene hulp noodig,

gelijk gij. Ik begeerde, en verkreeg het door geweld, door schranderheid of door mijn goud. En nu? o! nu ik oud, nu ik vermoeid van het leven, te gelijk walgende van, en dorstende naar genot, mijn geboorte uur, zoo wel als den aannaderenden dood met smart en afgrijzen vervloek - o! nu word ik gemarteld door duldelooze vernederingen, door knagende begeerten, die nooit vervuld kunnen worden; nu word ik gemarteld door het afgrijsselijk gevoel, dat ik aanwezig ben, en door eenen onuitdrukbaren angst voor iets, dat ik niet ken, dat ik niet geloof, maar dat de zwakheid, die aan den ouderdom eigen is, mij doet gevoelen. Armoede - verschrikkelijk woord! Ik, de rijke VAN ELDENBERG, die door elk ontzien werd, die niets behoefde te sparen, om zijn doel te bereiken - ik zie mij gedwongen, om mij door eenen Jongeling voor de schandelijkste diensten te laten beloonen! En toch vordert dit mijn belang. Ik dweep niet FRITS! ik vind niets misdadigs in uwe pogingen, om eene jonge schoone Vrouw, die door vooroordeel zich zelve aan behoefte ten prooi geeft, zelfs tegen haren wil, in vreugde en overvloed te doen deelen. Neen! ik noem dit zelfs levens wijsheid. Waarom toch zoudt gij niet genieten, terwijl de hand des tijds, die voor mij alles heeft weggemaaid, u niets dan vermaken aanbiedt? Maar dit is verschrikkelijk voor mij, dat ik mij verlagen moet tot eenen gehuurden, tot eenen door u betaalden koppelaar.

Ha! verhef u niet Jongeling! ik was ook eenmaal rijk, eenmaal vermogend; maar ik heb mijnen hoogmoed overwonnen. CAROLINA zal de uwe zijn, op uw landgoed zal ik haar in uwe armen voeren.

Waarlijk, uw Papa heeft den besten tijd gekozen, om de wereld te verlaten. Immers, in den winter, wanneer de natuur een algemeen graf schijnt, moesten alle Ouden van dagen eenstemmig besluiten, te sterven. Bij het aanbreken der lente ontwaakt toch weer meer of min de lust tot het leven. O! men wil nog zoo gaarne alles eens zien herbloeijen, en vruchten zien geven; maar vooral voor u is uw Papa juist op den regten tijd gestorven. Nu zijt gij volkomen Heer en Meester. Dat gij oogenblikkelijk uwe zoo lastige letteroeffeningen hebt gestaakt, prijs ik. Uwe hersens FRITS! zijn toch tot niets in staat, dan tot het ontvangen van de grofste zinnelijke gewaarwordingen. Nu! ik benijd wel eens de zaligheid der dieren, die niets weten; en hoe minder wij eigenlijk mensch zijn, hoe zaliger dus ook. Mijn Zoon is dood. Ik heb de zekerste berigten daar van. Een Officier uit de zuidelijke armé in *Spanje* heeft hem, als soldaat, aan eene wond in de borst zien sterven. Het noodlot was hem gunstiger dan mij. CAROLINA is dus zijne Weduwe; dit geeft u nog meer regt op haar.

De Baron VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD houdt zich hier vrij lang op. O! dat ik mij van dat hatelijk wezen niet op eene verstandige wijze heb afgemaakt, toen hij nog een onnoozel Kind was!

Voor hoe veel moeite en kwellingen had ik hem niet kunnen beveiligen, en hoeveel rust had ik mij zelven niet kunnen bezorgen! Doch het is te laat. O! hoe misgun ik den ouden REINHART zijne rust, zijn geluk niet! Geluk! ja dat moet het toch zijn, dat hij geniet. Met eenen onbeschrijfbaren moed verduurt die Grijsaart zijn verschrikkelijk lot. Hij schijnt met alles volmaakt te vreden. Ik wilde hem zien, toen hij het bekoorlijk Landgoed, waarop hij zijne dagen dacht te eindigen, met zijne Dochter moest verlaten. O! ik wilde zien, of hij zoo geheel boven de rampen des levens verheven was. Ik zou mijne eigen rampzaligheid, - zoo dacht mij - minder gevoelen, wanneer ook die Grijsaart, die geheel zijn leven aan een droombeeld van gelukzaligheid toewijdde, zich nu ook bedrogen zag. Doch dat zag hij niet. Mijn oude HENDRIK, die ik sedert lange heb moeten afdanken, gelijk gij begrijpen kunt, vond bij den armen REINHART eene schuilplaats; en deze oude, met dweeperij besmette karel verhaalde mij, terwijl hij hartelijke tranen stortte, hoe REINHART met zijnen blozenden Kleinzoon in de zwakke armen, vaak God vurig dankte voor duizend duizend blijken van liefde en trouw. En dat deed hij ook juist in een oogenblik, waarin hij tot een' staat van dringende behoefte werd vernederd. HENDRIK verhaalde mij ook, hoe de beminnelijke CAROLINA, weenende om den dood van haren EDUARD, de voordeeligste aanbiedingen, die de sterk geroerde Baron VAN WITTENSTEIN haar en

haren Vader deed, dankbaar, maar standvastig van de hand wees, omdat de onafhankelijkheid haar, zelfs in den laagsten, in den meest vergetenen stand, eindeloos meer bekoorde, dan de zachtste kluisters, die door trotschheid onder bloementooi verborgen worden. Ik ben, schoon door geen sterveling ontdekt, ooggetuige geweest van het scheiden der familie van het haar zoo geliefd *Vredenburg,* van die plaats, waar den toch altijd goeden Grijsaard, waar zijne bevallig bloeijende Dochter in elken schaduwrijken boom, het reinste genoegen zagen opgroeijen, waar in elke bloem hun nieuwe vreugd toelachtte, waar de vogelen, zelfs in het wild, dankliederen voor de uitgebreidste goedheid schenen te zingen, en dieren en menschen hunne scheiding betreurden. Luid weenden de huisbedienden. Alle de landlieden uit den omtrek stonden schreijende om het rijtuig geschaard; allen riepen zij het hartelijkste vaarwel toe, en reikten REINHART, die op den arm zijner Dochter leunende naderde, vriendelijk en snikkende de hand. O! gij hadt het moeten zien; zij verdrongen elkander, om CAROLINA, om REINHART en zijne Zuster te danken. ‘Nooit kan het u of uwe Kinderen kwalijk gaan,’ - hoorde ik een oud Man zeggen, - ‘want gij zijt God nagevolgd in het weldoen. Nooit hebt gij een mensch onvertroost van u weggezonden.’ Zie FRITS! het edelste, het onbeschrijfbaarste genoegen straalde door de weemoedige smart der scheidenden heen. En ik, ik stond daar alleen , als een

verworpene, zonder ziele-vrede te kunnen smaken, zonder eenige liefde te genieten. Ik weet zeker, dat REINHART met de zijnen, in de ellendige hut, die zij nu bewonen (want veel meer is het tog niet) zich veel zaliger droomen, dan de grootste Vorst in zijn Paleis. En dat noemen zij de gevolgen der deugd. Nu, het zij zoo, ik bemin de stugge waarheid, zij mogen zich vrij met den bevalligen schijn verlustigen.

Vaarwel, laat alles aan mij over. Geene vier dagen zullen verloopen, of ik breng de schoone CAROLINA op uw Landgoed. Meld mij met brenger dezes, waar ik de bewuste som kan ontvangen. Ik moet nog eenmaal het genot van het leven hebben, en dan..... Nu Hooggeboren Heer! ik blijf

Uw Dienaar

L.A. VAN ELDENBERG

Mevrouw van Eldenberg aan Mejufvrouw van Zellingen.

Lieve Emilia!

Het is voorbij, het treurig oogenblik, waarin ik met mijnen dierbaren Vader, en met mijn onschuldig Kind, van den Erfgrond mijner Voorouderen, en te gelijk van alle bronnen, waaruit duizend genietingen des levens voortvloeiden, moest scheiden. Maar hoe rijk ben ik nog, lieve Vriendin. Van alles, wat mij wezenlijk gelukkig maakte, heb ik niets verloren, dan alleen mijnen EDUARD. O ja, ook zijne liefde, had mij eenmaal voorzeker kunnen gelukkig maken. Tante heeft de zekerste berigten, dat hij op het slagveld
omgekomen is; doch ik weet geene bijzondere omstandigheden. Hoe weinig kan men op schijnbaar zekere berigten staat maken, gedurende het woeden des krijgs! Deze gedachte wekt nog eene flaauwe hoop in mijne ziel op. Lieve EMILIA! zints ik Moeder ben, bemin ik EDUARD met eene soort van eerbied. Gehuwden, die elkander zelfs uit de verachtelijkste bedoelingen de hand gaven, moeten gewis, zoo ras een Kind hunne vereeniging bekrachtigt, ook hunne harten voor elkander door eene geheiligde drift voelen kloppen. O! als ik zoo bij het wiegje van mijnen

kleinen Engel nederkniel, en het lachje der kommerlooze onschuld op de half geslotene lipjes nog zie zweven, terwijl ik in elk trekje het opluikend beeld van mijnen EDUARD meen te herkennen - o! dan noem ik werktuigelijk den naam van EDUARD met eenen hemelschen wellust. Of wanneer de lieve kleine, daar zoo vrolijk, zoo gerust aan mijnen boezem ligt, mij met vriendelijk tintelende oogjes aanstaart, en bij elk teugje moedermelk, dat hij geniet, mij met het mollige handtje streelt - EMILIA! zou ik dan den Vader van dezen Zuigeling, die het leven van mijn leven is, niet met de vurigste, de zuiverste liefde beminnen? Zou ik slechts voor een oogenblik hem als den bewerker van eenig leed kunnen beschouwen? O! neen! hij is de Vader van mijn Kind. Eeuwige, eeuwige, moederlijke blijdschap heb ik aan hem te danken. Kom lieve EMILIA! kom in ons klein eenvoudig verblijf ook de stille zaligheid der vriendschap smaken. Wij zullen ook hier dankbaar en tevreden zijn. Mijn dierbare Vader vertroost en bemoedigt ons. 'Ook hier' - zegt hij - 'woont God, die de liefde zelve is. De zon koestert mij hier, in ons klein moestuintje even zoo weldadig als op de schoone heuvels en terrassen van *Vredenburg.* De vogelen zingen mij Gods goedheid met dezelfde gezangen toe, en de suizende koeltjes brengen mij dezelfde liefelijke geuren, als van de bloemen, die op onzen eigen grond groeiden.' Ook Tante EDELING is volko-

men getroost. Wij hebben reeds onderscheidene middelen bedacht en bij de hand genomen, om ons het noodige onderhoud te bezorgen. Tante borduurt, ik schilder, en zal alles, wat in mijn vermogen is, ondernemen. De oude HENDRIK, die door zijn' Heer verstoten werd, wilde ons niet verlaten; hij bebouwt ons tuintje, verrigt alles voor ons in de Stad, en verdient dus waarlijk meer dan het onderhoud, hetwelk wij hem geven. Loon begeert hij volstrekt niet. Mijne goedhartige MARIA is ook nog bij ons. Ook kunnen wij geen dienstmeisje missen, en gij kent het deugdzaam gedrag van MARIA. Met ongeduld, liefste EMILIA! verwacht ik u. Zoo lang gij niet hier zijt, fchijnt aan ons huisselijk geluk iets te ontbreken. Ik heb troost noodig: O God! verhoor mijn gebed, spaar den Vader van mijn Kind, spaar mijnen geliefden EDUARD, indien hij nog leeft! Vaarwel, beste Vriendin! o kom spoedig in de armen van uwe lief hebbende

CAROLINA VAN ELDENBERG.

De Baron van Wittenstein tot Blumenoord aan Jonker van Sterlingen.

Welgeboren Heer en Vriend!

‘Door het verkeeren met beschaafde lieden zou ik mij met het menschelijk geslacht bevredigen?’ zegt gij. Goede Hemel! met de wilde dieren in de woestijne van *Afrika* zou ik mij beter kunnen be vredigen. Beschaafde lieden hebben volstrekt niets, dat hun van domme woestelingen onderscheidt, dan de doemwaardigste huichelarij, waarmede zij, listig en boos, hun natuurlijk karakter bedekken. Ik schaam mij over alles, wat ik u in mijn' vorigen heb geschreven *. De oude REINHART met zijne zilveren lokken, dien ik als eenen heiligen eerbiedigde, is voorzeker een bedrieger. Ja, zijne Dochter, met alle die hemelsche bevalligheden, juist als een van onzen lieven Heers Engelen, of als de Moeder onzes Heeren zelve versierd, is met den vromen, den door u zoo hooggeschatten VAN NIEUWVLIED voort; en dat wel, nadat ik mij aan de bespotting der booswichten heb ten prooi gegeven. Zie, ik had CAROLINA met mijne geheele ziel lief. Ik was geheel buiten mij zelven gebragt door hare grootmoedige denkwijze; ik wil-

* Ook deze brief is niet geplaatst.

de haar *Vredenburg* doen behouden; zij weigerde dit met fierheid; toch deed ik afstand van dat Landgoed. Ik zond haar de geregtelijke bewijzen daarvan, en den volgenden dag was zij de geschaakte Bruid van VAN NIEUWVLIED. Neen, ik gruw van alles, wat eene menschelijke gedaante heeft. Zwarte onweers wolken en schuimende zee golven zijn, bij menschen vergeleken, sieraden der Schepping. Vaarwel VAN STERLINGEN! ook u zou ik willen haten, doch ik kan niet. O dat gij ook een mensch zijt! Nu ik teeken mij - nog uwen Vriend

VAN WITTENSTEIN TOT BLUMENOORD.

Einde van het Eerste Deel.